

***Aktywizacja społeczno-gospodarcza terenów leżących nad
zbiornikami i ciekami wodnymi w Bydgosko-Toruńskim Obszarze
Funkcjonalnym (BTOF)***

Członkowie Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

		
Miasto Bydgoszcz	Gmina Miasta Toruń	
		
Gmina Białe Błota	Gmina Chełmża	Gmina Czernikowo
		
Gmina Dąbrowa Chełmińska	Gmina Dobrcz	Gmina Koronowo
		
Gmina Kowalewo Pomorskie	Gmina Lubicz	Gmina Łabiszyn
		
Gmina Łubianka	Gmina Łysomice	Gmina Miasta Chełmża
		
Gmina Nakło nad Notecią	Gmina Nowa Wieś Wielka	Gmina Obrowo
		
Gmina Osielsko	Gmina Sicienko	Miasto i Gmina Solec Kujawski
		
Gmina Szubin	Gmina Wielka Nieszawka	Gmina Zławieś Wielka
		
Powiat Bydgoski	Powiat Toruński	

SPIS TREŚCI

I. Wprowadzenie	7
II. Analiza terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi	9
II.1. Miasto Bydgoszcz	11
II.1.1. Kanał Bydgoski	11
II.1.2. Kąpieliska i plaże miejskie	22
II.1.2.1. Zalew Smukalski	22
II.1.2.2. Rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”	26
II.1.2.3. Rejon byłej papierni	29
II.1.2.4. Projektowany Park Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”	32
II.1.2.5. „Astoria”	35
II.1.2.6. Park Centralny	38
II.1.2.7. „Balaton”	43
II.1.2.8. Park Akademicki	45
II.1.2.9. Park Milenijny	49
II.2. Gmina Miasta Toruń	52
II.2.1. Struga Toruńska, Struga Lubicka i rzeka Drwęca	52
II.2.2. Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski i Port Zimowy	62
II.3. Gmina Białe Błota	73
II.3.1. Kanał Górnonotecki	73
II.4. Gmina Chełmża	79
II.4.1. Jezioro Chełmżyńskie (miejscowość Zalesie)	79
II.4.2. Jezioro Grodzieńskie (miejscowość Mirakowo-Grodno)	84
II.5. Gmina Czernikowo	88
II.5.1. Jezioro Steklin	88
II.5.2. Jezioro Zacisze	91
II.6. Gmina Dąbrowa Chełmińska	94
II.6.1. Zbiornik wodny w Janowie	94
II.6.2. Zbiornik wodny w Ostromecku	98
II.7. Gmina Dobrcz	102
II.7.1. Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz	102
II.7.2. Jezioro Borówno	105
II.8. Gmina Koronowo	108
II.8.1. Rzeka Brda	108
II.8.2. Zalew Koronowski (Koronowo-Pieczyska)	113
II.9. Gmina Kowalewo Pomorskie	119
II.9.1. Jezioro Jeziorek	119
II.9.2. Struga Kowalewska	122
II.10. Gmina Lubicz	125
II.10.1. Dolina Drwęcy	125
II.11. Gmina Łabiszyn	130
II.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie	130
II.11.2. Kanał Notecki	134
II.12. Gmina Łubianka	137
II.12.1. Jezioro Koźielec	137

II.13.	Gmina Łysomice	140
II.13.1.	Jezioro Kamionkowskie	140
II.14.	Gmina Miasta Chełmża.....	144
II.14.1.	Jezioro Chełmżyńskie (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)..	144
II.14.2.	Jezioro Chełmżyńskie (północna część jeziora)	149
II.15.	Gmina Nakło nad Notecią.....	153
II.15.1.	Kanał Bydgoski.....	153
II.15.2.	Zbiornik wodny w Trzeciewnicy	158
II.16.	Gmina Nowa Wieś Wielka	161
II.16.1.	Jezioro Jezuickie	161
II.16.2.	Nowy Kanał Notecki	167
II.17.	Gmina Osielsko	170
II.17.1.	Zbiornik wodny w Osielsku i struga Osielsko-Bydgoszcz	170
II.18.	Gmina Sicienko	174
II.18.1.	Jezioro Wierzchucińskie Duże	174
II.18.2.	Kanał Bydgoski.....	178
II.19.	Miasto i Gmina Solec Kujawski	182
II.19.1.	Obszar nadwiślański	182
II.19.2.	Ciek wodny na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim	188
II.20.	Gmina Szubin.....	190
II.20.1.	Jezioro Wąsoskie	190
II.20.2.	Rzeka Gąsawka i Biała Struga	195
II.21.	Gmina Wielka Nieszawka	200
II.21.1.	Dolina rzeki Zielonki	200
II.21.2.	Obszar nadwiślański (sołectwo Mała Nieszawka)	204
II.22.	Gmina Zławieś Wielka	207
II.22.1.	Jezioro Górsk	207
II.22.2.	Obszar nadwiślański w Czarnowie.....	211
III.	Analiza SWOT i rekomendacje.....	215
IV.	Cel nadrzędny, cele strategiczne i cele szczegółowe	222
V.	Analiza ekonomiczna w zakresie najlepszych wariantów zagospodarowania terenów ze wskazaniem wariantu optymalnego	225
V.1.	Miasto Bydgoszcz	227
V.1.1.	Kanał Bydgoski	227
V.1.2.	Kąpieliska i plaże miejskie	230
V.2.	Gmina Miasta Toruń.....	235
V.2.1.	Struga Toruńska, Struga Lubicka i rzeka Drwęca	235
V.2.2.	Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski i Port Zimowy.....	241
V.3.	Gmina Białe Błota.....	246
V.3.1.	Kanał Górnonotecki.....	246
V.4.	Gmina Chełmża	248
V.4.1.	Jezioro Chełmżyńskie (miejscowość Zalesie)	248
V.4.2.	Jezioro Grodzieńskie (miejscowość Mirakowo-Grodno).....	249
V.5.	Gmina Czernikowo	252
V.5.1.	Jezioro Steklin.....	252

V.5.2. Jezioro Zacisze	254
V.6. Gmina Dąbrowa Chełmińska	255
V.6.1. Zbiornik wodny w Janowie	255
V.6.2. Zbiornik wodny w Ostromecku	256
V.7. Gmina Dobrcz	258
V.7.1. Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz	258
V.7.2. Jezioro Borówno	259
V.8. Gmina Koronowo	260
V.8.1. Rzeka Brda	260
V.8.2. Zalew Koronowski (Koronowo-Pieczyska)	261
V.9. Gmina Kowalewo Pomorskie	263
V.9.1. Jezioro Jeziorek	263
V.9.2. Struga Kowalewska	265
V.10. Gmina Lubicz	266
V.10.1. Dolina Drwęcy	266
V.11. Gmina Łabiszyn	267
V.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie	267
V.11.2. Kanał Notecki	269
V.12. Gmina Łubianka	270
V.12.1. Jezioro Kozielec	270
V.13. Gmina Łysomice	271
V.13.1. Jezioro Kamionkowskie	271
V.14. Gmina Miasta Chełmża	273
V.14.1. Jezioro Chełmżyńskie (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)	273
V.14.2. Jezioro Chełmżyńskie (północna część jeziora)	275
V.15. Gmina Nakło nad Notecią	276
V.15.1. Kanał Bydgoski	276
V.15.2. Zbiornik wodny w Trzeciewnicy	277
V.16. Gmina Nowa Wieś Wielka	278
V.16.1. Jezioro Jezuickie	278
V.16.2. Nowy Kanał Notecki	280
V.17. Gmina Osielsko	281
V.17.1. Zbiornik wodny w Osielsku i struga Osielsko-Bydgoszcz	281
V.18. Gmina Sienko	283
V.18.1. Jezioro Wierzchucińskie Duże	283
V.18.2. Kanał Bydgoski	284
V.19. Miasto i Gmina Solec Kujawski	286
V.19.1. Obszar nadwiślański	286
V.19.2. Ciek wodny na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim	290
V.20. Gmina Szubin	291
V.20.1. Jezioro Wąsoskie	291
V.20.2. Rzeka Gąsawka i Biała Struga	293
V.21. Gmina Wielka Nieszawka	294
V.21.1. Dolina rzeki Zielonki	294
V.21.2. Obszar nadwiślański (sołectwo Mała Nieszawka)	295

V.22. Gmina Zławieś Wielka	297
V.22.1. Jezioro Górsk	297
V.22.2. Obszar nadwiślański w Czarnowie	298
VI. Koncepcja budowy produktu turystycznego w zakresie turystyki nadwodnej	300
VI.1. Mapowanie interesariuszy	309
VII. Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców	312
Załączniki	313
Bibliografia.....	314
Spis rysunków, zdjęć, tabel, wykresów i schematów	316

I. Wprowadzenie

Dokument pn. „Aktywizacja społeczno-gospodarcza terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym (BTOF)” przedstawia diagnozę stanu istniejącego terenów położonych nad zbiornikami i ciekami wodnymi w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym, wskazuje optymalne z punktu widzenia ekonomicznego oraz z punktu widzenia potrzeb społeczności lokalnej jak i rozwoju całego BTOF sposoby zagospodarowania wskazanych przez członków BTOF obszarów, w celu pełnego wykorzystania ich potencjału społecznego i gospodarczego. Produktem finalnym projektu jest plan rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania terenów położonych nad zbiornikami i ciekami wodnymi w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym.

Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny (BTOF) to obszar ustanowiony poprzez podpisanie Porozumienia w sprawie realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego, które zostało zawarte dnia 8 kwietnia 2014 roku, pomiędzy następującymi stronami: Miastem Bydgoszcz, Gminą Miasta Toruń, Gminą Białe Błota, Gminą Chełmża, Gminą Czernikowo, Gminą Dąbrowa Chełmińska, Gminą Dobrcz, Gminą Koronowo, Gminą Kowalewo Pomorskie, Gminą Lubicz, Gminą Łabiszyn, Gminą Łubianka, Gminą Łysomice, Gminą Miasta Chełmża, Gminą Nakło nad Notecią, Gminą Nowa Wieś Wielka, Gminą Obrowo, Gminą Osielsko, Gminą Sicienko, Miastem i Gminą Solec Kujawski, Gminą Szubin, Gminą Wielka Nieszawka, Gminą Zławieś Wielka, Powiatem Bydgoskim i Powiatem Toruńskim.

Każda z ww. jednostek samorządu terytorialnego miała możliwość wskazania maksymalnie 2 obszarów, które powinny zostać ujęte w dokumencie. Przedstawiona analiza nie obejmuje Gminy Obrowo, która nie wyznaczyła żadnego obszaru do analizy, jak również Powiatu Toruńskiego i Powiatu Bydgoskiego, ze względu na fakt, iż jednostki te przychyliły się do propozycji przedstawionych przez gminy wchodzące w ich skład jako jednostek odpowiedzialnych za administrowanie i zarządzanie przedmiotowymi terenami. Do gmin, które wskazały jeden obszar, należą: Gmina Białe Błota, Gmina Lubicz, Gmina Łubianka, Gmina Łysomice oraz Gmina Osielsko. Każda z pozostałych gmin wskazała po dwa obszary. Łącznie analizie poddano 39 obszarów.

Opracowanie składa się z dwóch części: diagnostycznej i strategicznej. Diagnoza strategiczna zawiera analizę terenów położonych nad zbiornikami i ciekami wodnymi, ze szczególnym uwzględnieniem:

- położenia, obszaru, dostępności komunikacyjnej, stanu infrastruktury (w tym: uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego oraz zapisy w dokumentach strategicznych),
- stanu środowiska naturalnego i zagrożenia, terenów zielonych i obiektów chronionych,
- walorów kulturowych oraz obiektów o szczególnej atrakcyjności kulturowej,
- analizy przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiektów o szczególnej wartości turystycznej.

Podsumowanie części diagnostycznej zawiera analiza SWOT oraz rekomendacje.

Opracowanie diagnostyki strategicznej wymagało dotarcia i pozyskania wielu danych, pochodzących z bardzo różnych źródeł. Z punktu widzenia metodologicznego źródła te zostały podzielone na pierwotne i wtórne. Oba typy źródeł są równie ważne dla opracowanego dokumentu, ponieważ dostarczają cennych informacji, które wpływają na kierunki rozwoju terenu objętego opracowaniem.

Plan rozwoju społeczno-gospodarczego i zagospodarowania terenów położonych nad zbiornikami i ciekami wodnymi w BTOF należy budować w oparciu o analizę jego obecnego potencjału oraz kryjących się w nim możliwości, a także czynnika związanego z preferencjami i potrzebami mieszkańców. Z jednej strony potencjał ten wynika nie tylko z istniejących walorów przyrodniczych i kulturowych, ale również z istniejącego bądź projektowanego zagospodarowania terenów. Z drugiej strony oczekiwania i potrzeby lokalnej społeczności odzwierciedlają dokumenty wyznaczające kierunki rozwoju poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego.

W związku z powyższym podczas konstruowania dokumentu wykorzystano dwa rodzaje źródeł:

- źródła pierwotne:
  - dane zebrane podczas wywiadów ankietowych i rozmów z przedstawicielami jednostek samorządu terytorialnego, wchodzącymi w skład BTOF,
  - wizje lokalne na terenach objętych opracowaniem;
- źródła wtórne:
  - opracowania własne,
  - dane z Głównego Urzędu Statystycznego,
  - dane z istniejących dokumentów strategicznych na obszarze BTOF, w tym m. in. strategię rozwoju, studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, programy ochrony środowiska, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
  - mapy,
  - strony internetowe,
  - publikacje i opracowania historyczne,
  - ogólnodostępna prasa.

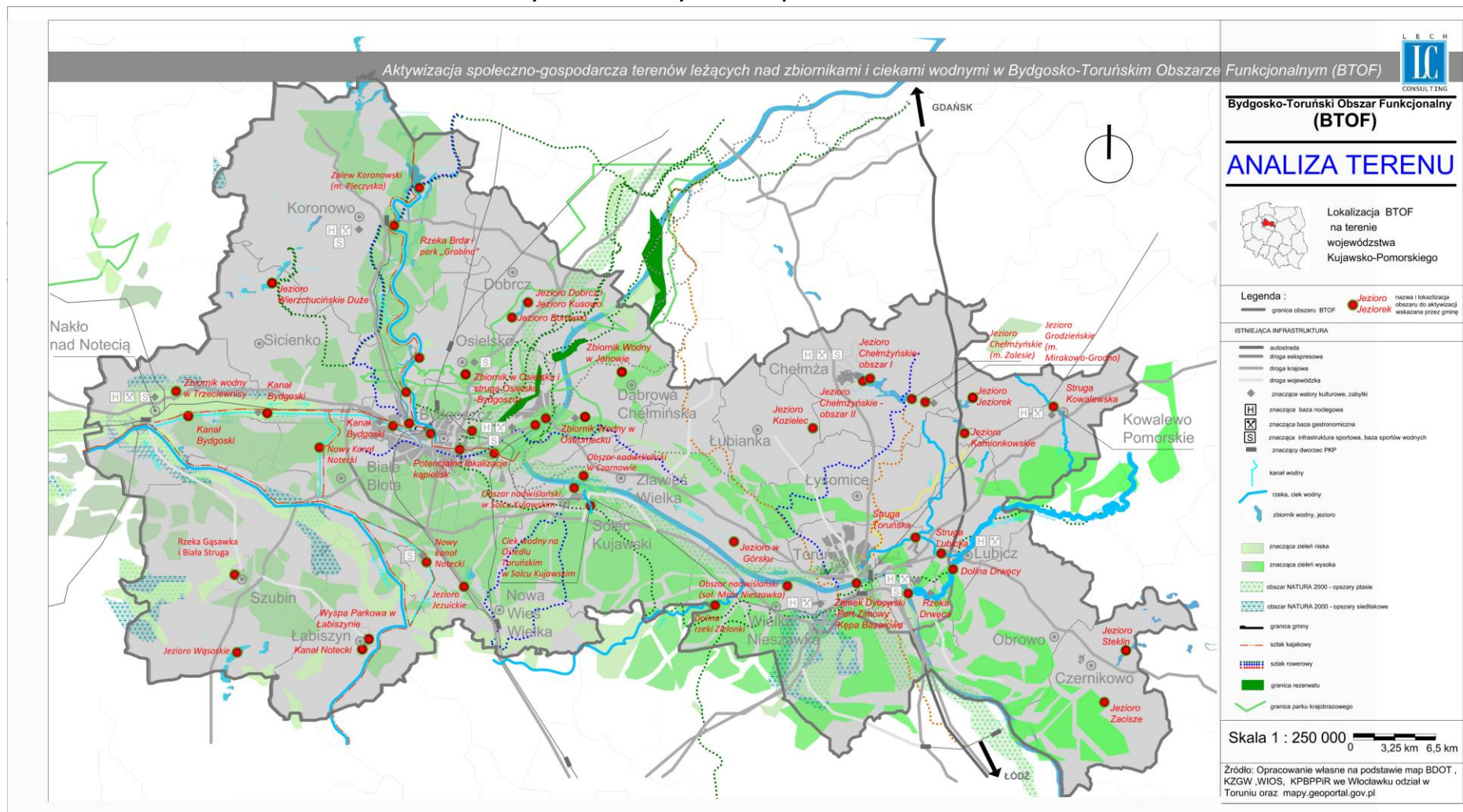
W ramach części strategicznej – zadaniowej sformułowano cel nadrzędny, cele operacyjne i cele szczegółowe określające kierunki aktywizacji społeczno-gospodarczej i zagospodarowania terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi w BTOF. Przeprowadzono analizę ekonomiczną w zakresie najlepszych wariantów zagospodarowania terenów nad zbiornikami i ciekami wodnymi, w tym wykorzystania śródlądowych dróg wodnych dla rozwoju obszaru funkcjonalnego oraz wskazano wariant optymalny w odniesieniu do uwarunkowań ekonomicznych i społecznych. Zaprezentowano również koncepcję budowy produktu turystycznego w zakresie turystyki wodnej.

Ostatnim elementem dokumentu jest analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców – stanowiąca podsumowanie przeprowadzonych konsultacji społecznych projektu dokumentu. Stanowi ona załącznik do niniejszego dokumentu.

II. Analiza terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi

Na poniższym schemacie została przedstawiona lokalizacja wszystkich wyznaczonych obszarów na terenie BTOF, tj. 39 zbiorników i cieków wodnych, które zostały poddane szczegółowej analizie w dalszej części dokumentu.

Rysunek 1. Obszary wskazane przez członków BTOF

Źródło: opracowanie własne

II.1. Miasto Bydgoszcz

II.1.1. Kanał Bydgoski

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Kanał Bydgoski to sztuczny ciek łączący dorzecze Odry i Wisły. Na terenie Bydgoszczy Kanał Bydgoski jest zlokalizowany w zachodniej części miasta. W granicach miasta kanał ma długość ok. 9,2 km i biegnie od jego zachodniej granicy (Śluza – Osowa Góra) do wpływu Kanału Bydgoskiego do rzeki Brdy (osiedle Okole). Na Kanał Bydgoski składa się odcinek żeglowny z czterema śluzami (o długości ok. 6,7 km) oraz odcinek nieżeglowny – Stary Kanał z trzema nieczynnymi śluzami (o długości ok. 2,5 km).

Kanał stanowi sztuczną drogę wodną łączącą Wisłę i Odrę poprzez ich dopływy: Brdę od strony Wisły oraz Noteć i Wartę od strony Odry. Kanał Bydgoski jest kluczowym elementem drogi wodnej Wisła-Odra, która z kolei jest częścią międzynarodowej drogi wodnej E-70, łączącej Antwerpię (Belgia) z Kłajpedą (Litwa).

Analizowany obszar charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną, na którą składają się drogi krajowe (w tym przede wszystkim droga krajowa nr 80) oraz drogi gminne zapewniające w starej części kanału bezpośredni dostęp do Parku nad Starym Kanałem, a w części od mariny do zachodniej granicy miasta biegnące wzdłuż kanału, w jego bezpośrednim sąsiedztwie. Obszar ten, w części dotyczącej w szczególności Starego Kanału Bydgoskiego, jest również dobrze skomunikowany siecią ścieżek rowerowych z takimi osiedlami Bydgoszczy, jak: Fordon, Bydgoszcz Wschód, Bartodzieje, Wyżyny, Wzgórze Wolności, Śródmieście i Czyżkówko. Alternatywnym środkiem komunikacji, zapewniającym dostęp tego obszaru, jest Bydgoski Tramwaj Wodny, stanowiący bardzo atrakcyjne połączenie pomiędzy istniejącymi obiektami rekreacji i wypoczynku, na odcinku od centrum handlowego Tesco poprzez wyspę Młyńską do Przystanku Gwiazda. Niemniej, jego dostępność jest ograniczona, ponieważ kursuje on wyłącznie w okresie letnim. Ograniczone są również możliwości wykorzystania kajaków lub łodzi wiosłowych jako środków transportu ze względu na brak infrastruktury, tj. wypożyczalni sprzętu wodnego i punktów przesiadkowych.

W kontekście dostępności komunikacyjnej Kanału Bydgoskiego, należy również podkreślić, iż obszar Bydgoszczy stanowi jedną z centralnych osi Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego BiT City, dla którego aktualnie tworzony jest zintegrowany system powiązań komunikacyjnych, w szczególności pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem jako kluczowych dla obszaru ośrodków miejskich. W ramach przedsięwzięcia w chwili obecnej na terenie Bydgoszczy są realizowane projekty pn. *Budowa linii tramwajowej do dzielnicy Fordon z przebudową układu drogowego w ciągu ulic Fordońska, Lewińskiego, Akademicka i Andersa i węzłem integracyjnym w obszarze stacji kolejowej „Bydgoszcz Wschód” w Bydgoszczy, Rozbudowa węzła zachodniego - ul. Grunwaldzka w Bydgoszczy (kontynuacja budowy węzła zachodniego w Bydgoszczy).*

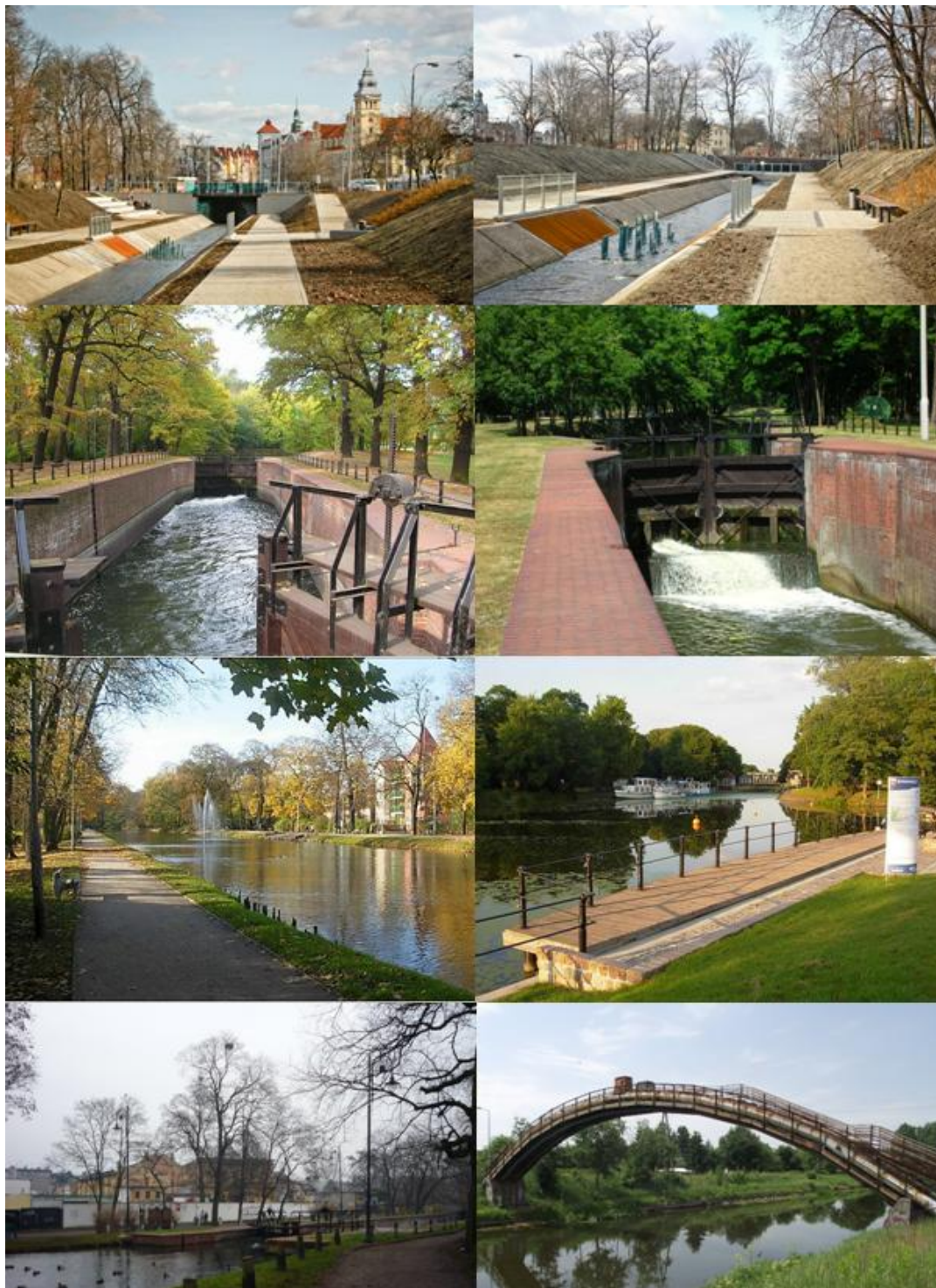

Zagospodarowanie terenów nadbrzeżnych Kanału Bydgoskiego skupia się w starej części kanału, gdzie znajduje się Park nad Starym Kanałem. Niewielki fragment dawnego parku położony pomiędzy Rondem Grunwaldzkim a ulicą Wrocławską został poddany rewitalizacji (ok 2,4 ha), w wyniku której brzegi kanału zostały zagospodarowane infrastrukturą o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Znajdują się tam: tarasy i platformy widokowe, ścieżki dydaktyczne i rekreacyjne, sieć ścieżek pieszych i rowerowych, kładki piesze nad kanałem, taras wypoczynkowy z miejscami do gry w szachy, plac zabaw dla dzieci, elementy małej architektury takie jak ławki i kosze na odpady, nowe nasadzenia roślinne, ozdobne kwietniki i rabaty bylinowe, elementy wodne, takie jak szykany, itp., zbiorowisko roślin nadwodnych wzdłuż brzegu kanału. Teren ten został wyposażony w sieć elektryczną oraz oświetlenie.

Pozostała, wymagająca zagospodarowania część parku, to obszar o powierzchni ok. 68 ha, zawarty pomiędzy ulicami Bronikowskiego, Nakiełską i Wrocławską. Na chwilę obecną zagospodarowanie tego terenu ogranicza się do trzech zabytkowych, odrestaurowanych śluz (śluz IV – Wrocławska, śluz V – Czarna Droga, śluz VI - Bronikowskiego) posiadających oryginalne drewniane wrota oraz żelazne urządzenia do ich ręcznego otwierania i zamykania oraz upusty dla zrzutu wody. Na tym terenie znajdują się alejki, dwa place zabaw dla dzieci, ścieżki rowerowe, korty tenisowe oraz stanowiska dla wędkarzy. Na styku starego i nowego odcinka kanału, w sąsiedztwie śluzy VI oraz śluzy Czyżkówko, znajduje się wybudowana w 2009 roku Marina „Gwiazda”. Jest to pierwsza zbudowana od podstaw przystań wodna o europejskim standardzie, w ramach programu rewitalizacji Bydgoskiego Węzła Wodnego i drogi wodnej Wisła-Odra. Przystań posiada: stanowiska postojowe dla ok. 15 jednostek, parking dla samochodów i wozów campingowych, boje ułatwiające cumowanie łódek, pomosty z gniazdami elektrycznymi.

Dalszy odcinek Kanału Bydgoskiego, od Mariny „Gwiazda” do granicy miasta jest wyposażony w cztery śluzy – Okole, Czyżkówko, Prądy, Osowa Góra, które wymagają modernizacji. Zagospodarowanie tego terenu infrastrukturą o charakterze turystyczno-rekreacyjnym jest ograniczone i obejmuje jedynie pojedyncze elementy małej architektury, nieutwardzone drogi, przepusty kanalizacyjne i wodociągowe w rejonie ulic: Stalowej i Plażowej, jedną kładkę dla pieszych nad kanałem, zlokalizowaną w rejonie ulicy Janowieckiej, która znajdują się w złym stanie technicznym. Ograniczone połączenie północnego i południowego brzegu Kanału Bydgoskiego generuje istotną potrzebę budowy dodatkowych przejść i przejazdów, uwzględniających m. in. ruch rowerowy.

Zdjęcie 1. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w Bydgoszczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych

Strategia Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku podkreśla doskonałe połączenie Bydgoszczy z ogólnokrajowym systemem dróg wodnych śródlądowych poprzez unikatowy węzeł hydrograficzny, łączący Wisłę i Odrę, tj. Bydgoski Węzeł Wodny, w skład którego wchodzi m.in. Kanał Bydgoski wraz z przyległą do niego strugą Flis oraz Stary Kanał Bydgoski, jednocześnie zwracając uwagę na aktualnie marginalne znaczenie gospodarcze śródlądowych dróg wodnych (powolne odwracanie się miasta od rzeki oraz utrata statusu węzła żeglugi śródlądowej), jak również docelowe reaktywowanie szlaków wodnych. W dokumencie podkreśla się również niekorzystne uwarunkowania związane ze stanem

sanitarnym wód w Kanale Bydgoskim. Pomimo tych niedogodności, Bydgoski Węzeł Wodny, w tym Kanał Bydgoski, cały czas stanowi mocną stronę miasta ze względu na swój wyjątkowy w skali europejskiej węzeł wodny oraz duże zasoby obszarów zieleni w mieście. W dużej mierze obszary zielone są związane z Kanałem Bydgoskim. Jednym z najbardziej atrakcyjnych i popularnych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w mieście jest bowiem Park nad Starym Kanałem Bydgoskim.

Istotna rola Kanału Bydgoskiego oraz jego terenów nadbrzeżnych jako obszaru do wypoczynku i rekreacji jest uwypuklona w dokumencie strategicznym *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju*. Na atrakcyjność tego obszaru składają się, według dokumentu, bogaty starodrzew oraz obecność trzech zabytkowych śluz. Tereny położone wzdłuż Kanału Bydgoskiego stanowią, wraz z Brdą, centralną oś systemu rekreacji dla Bydgoszczy. Dokument podkreśla, że Park nad Starym Kanałem utracił swoją rangę, a jej przywrócenie powinno być dokonywane z uwzględnieniem podstawowej roli, jaką odgrywają jego wartości historyczne, kulturowe, techniczne i przyrodnicze oraz walory kompozycji przestrzennej. Częściowo rewitalizacja parku (w części pomiędzy Rondem Grunwaldzkim a ul. Wrocławską) została zrealizowana w ramach projektu unijnego pn. *REURIS: „Rewitalizacja miejskich przestrzeni nadrzecznych”*, jednak cały czas znacząca jego część (ok. 68 ha terenu pomiędzy ulicami Bronikowskiego, Nakielską i Wrocławską) wymaga rewaloryzacji.

Ważną rolę Kanału Bydgoskiego podkreśla się w kontekście znaczenia terenów zielonych zlokalizowanych w jego sąsiedztwie, gdzie bardzo dobrze zachował się ich historyczny układ liniowy nieodłącznie związany z analizowanym ciekiem wodnym. Szczegółowa analiza dot. diagnozy stanu istniejącego oraz kierunków rozwoju terenów zielonych zlokalizowanych nad Kanałem Bydgoskim znajduje się m.in. w *Strategii Rozwoju Terenów Zieleni Bydgoszczy* opracowanej w ramach projektu pn. *GreenKeys – zielone miasto*. Dokument zalicza Park nad Starym Kanałem do I klasy terenów zieleni, tj. terenów zieleni o wyjątkowym znaczeniu dla miasta, których zachowanie i utrzymanie w bardzo dobrej kondycji jest zadaniem strategicznym dla ładu przestrzennego i funkcjonowania miasta ze względu na wysokie walory przyrodnicze i ekologiczne, społeczne i historyczno-kulturowe. Park nad Starym Kanałem ze względu na bogate starodrzewie oraz 3 zabytkowe śluzy jest od lat głównym miejscem wypoczynku bydgoszczan. Infrastruktura parku znajduje się jednak w złym stanie, co wykazała analiza bonitacyjna przeprowadzona w strategii – w parku dominują nawierzchnie gruntowe, utwardzane, oświetlenie występuje, ale w niewystarczającym zakresie, jakość i dostępność obiektów małej architektury jest ograniczona, a program funkcjonalno-przestrzenny ogranicza się jedynie do zieleni i ciągów spacerowych, tym samym nie jest dostosowany do potrzeb lokalnych mieszkańców (problemy te zostały częściowo wyeliminowane dzięki realizacji projektu REURIS). Pomimo powyższych niedostatków, Stary Kanał Bydgoski posiada istotne walory kulturowe, ponieważ wraz z obszarami przyległymi został zaliczony od obiektów dziedzictwa kulturowego, co stanowi jego mocno stroną i jeszcze bardziej uwypukla jego znaczenie. Jednocześnie jego obecność stanowi dla miasta szansę na pełnienie funkcji „Zielonej Bramy”. Do pełnego wykorzystania potencjału Kanału Bydgoskiego i jego otoczenia jest jednak konieczne zagospodarowanie jego sfery przybrzeżnej poprzez rozszerzanie oferty wypoczynkowej i możliwości komunikacyjnych w celu udrożnienia ruchu wypoczynkowego wzdłuż jego brzegów.

Dla części terenów nadbrzeżnych Kanału Bydgoskiego, tj. obszaru Parku nad Starym Kanałem, została również opracowana koncepcja programowo-przestrzenna pn. *Park nad Starym Kanałem w Bydgoszczy. Rewaloryzacja terenu*. Dokument ten stanowił podstawę do opracowania

dokumentacji technicznej oraz realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjnego w części parku pomiędzy Rondem Grunwaldzkim a ul. Wrocławską. Powyższe działania zostały zrealizowane w ramach projektu pn. *REURIS: „Rewitalizacja miejskich przestrzeni nadrzecznych”*. Koncepcja programowo-przestrzenna opracowana dla parku uznaje go za najważniejszy dla Bydgoszczy teren zieleni stanowiący miejsce rozrywki i wypoczynku, jak również będący obszarem cennym przyrodniczo. Do podstawowych problemów dotyczących Parku nad Starym Kanałem zaliczono: dużą przypadkowość sieci komunikacyjnej i zły stan techniczny nawierzchni alejek, brak spójnego układu kompozycyjnego, niski stopień wykorzystania Kanału Bydgoskiego jako drogi wodnej, niska dostępność i zły stan obiektów małej architektury. Należy podkreślić, że powyższe problemy zostały wyeliminowane w części parku pomiędzy Rondem Grunwaldzkim a ul. Wrocławską. Niemniej jednak nadal znacząca jego część wymaga przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych.

Szczegółową analizę obszaru Kanału Bydgoskiego zawiera dokument strategiczny pn. *Program Rewitalizacji i Rozwoju Bydgoskiego Węzła Wodnego*, który wskazuje na podstawowe zalety obszaru takie, jak:

- Korzystne warunki dla melioracji, a tym samym do zabudowy mieszkaniowej,
- Atrakcyjne położenie między zboczami: Kruszyńskim i Terasami Łochowskim oraz Skarpą Południową Miasta ze względu na duże walory widokowe,
- Służy jako nie tylko obiekty hydrotechniczne, ale również obiekty architektoniczne o wysokich walorach estetycznych,
- Bliskie położenie Kanału Bydgoskiego i Strugi Flis z pasem zieleni pomiędzy nimi,
- Interesujący układ hydrotechniczny,
- Umocnienia brzegów łącznie ze schodowymi dojazdami do wody w formie betonowych skarp nie dominujących w krajobrazie,
- Utrzymanie przy Kanale Bydgoskim: naturalnego krajobrazu łąki na terenach rolniczych, a w mieście komponowanych terenów zieleni, parków wypoczynkowych nad Kanałem Bydgoskim i nad Starym Kanałem.

Do wad tego obszaru zaliczono:

- Zbyt bliski przebieg ul. Mińskiej na znacznym odcinku kanału z lokalizacją na tym odcinku ulicy dzielnicy przemysłowej,
- Zbyt wąski pas o funkcji ochronnej i wypoczynkowej w rejonie ulic: Spacerowej, Bronikowskiego (naprzeciw ul. Śluzowej) oraz trasy i zabudowy ul. Elbląskiej,
- Niepotrzebną likwidację Kąpieliska Miejskiego położonego za boiskami K. S. Gwiazda a ul. Plażową oraz kanałem a ul. Nakielską,
- Przejęcie przez ul. Wrocławską funkcji „początku kanału” – niedostosowanie ulicy do tej funkcji,
- Zbyt dużą ilość ścieżek spacerowych w parku nad Starym Kanałem w jego części wschodniej oraz niebezpieczną ścieżkę na krawędzi nabrzeża w części zachodniej,
- Brak ciągu spacerowego od ul. Biskupińskiej do Śluzy Prądy i dalej do Śluzy Osowa Góra,
- Brak oświetlenia po obu stronach Kanału Bydgoskiego,
- Wymagane dalsze nasadzenia drzew w parku nad Kanałem Bydgoskim ze względu na kończący się okres istnienia obecnego drzewostanu.

W dokumencie poruszono również kwestie środowiskowe związane z funkcjonowaniem Kanału Bydgoskiego, wskazując na niską jakość wód kanału oraz osady dennie znajdujące się w jego korycie w wyniku prawie czterdziestoletniej pracy oczyszczalni Osowa Góra i Białe Błota. Problem ten został częściowo wyeliminowany dzięki przeprowadzonemu w latach 2006-2013 na 5-kilometrowym odcinku kanału bagrowaniu, które zostało wykonane w ramach projektu pn. *Bydgoski system wodny i kanalizacyjny II*, dzięki czemu jakość wody w kanale uległa zdecydowanej poprawie.

Ponadto, zwrócono uwagę na niską jakość zabudowy brzegowej, w tym: zły stan umocnień technicznych oraz monotony sposób zabudowy, ograniczający się do nielicznych ciągów schodów przy jednoczesnym braku urządzeń urozmaicających zabudowę i pozwalających na bezpośredni kontakt z wodą.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren wzdłuż Kanału, pomiędzy ulicami Plażową i Rondem Grunwaldzkim oraz ulicą Nakielską (teren parku) charakteryzuje się małym zróżnicowaniem wysokościowym, z wyjątkiem skarp brzegów kanału. Występujące na terenie parku drzewa charakteryzują się dużym zróżnicowaniem gatunkowym (m. in.: kasztanowce białe, klony pospolite, jesiony wyniosłe). Wzdłuż kanału, od strony północnej, na skarpie rosną liczne drzewa. Są to m. in.: robinie akacjowe, wiązy szypułkowe, klony pospolite i topole białe. We wschodniej i środkowej części parku - na południe od kanału - teren jest niemal niezadrzewiony. Występują tu pojedyncze drzewa: wiąz szypułkowy, aleja głogu pośredniego. Najintensywniej zadrzewiony jest teren zawarty między ulicami Nakielską, Wrocławską oraz Kanałem Bydgoskim. W skład gatunkowy wchodzi: wiązy szypułkowe, topole czarne, topole Simona, lipy drobnolistne, sosny czarne, klony pospolite, klony jesionolistne, jesiony wyniosłe oraz pojedyncze okazy: modrzewia europejskiego, grabu pospolitego. Wśród drzew można wyodrębnić bardzo cenne, czasami ponad 200-letnie o pokaźnych rozmiarach i ciekawym pokroju często zaklasyfikowane do pomników przyrody. Na terenie parku występują niewielkie ilości pojedynczych drzew iglastych, natomiast dwa duże skupiska leśne znajdują się przy placu zabaw oraz na terenie klubu sportowego Gwiazda. Krzewy wysokie występują przy placu zabaw, w centralnej części parku, natomiast niskie przy placach widokowych nad kanałem oraz wzdłuż alejek nad kanałem przy ul. Nakielskiej. Na terenie parku występuje 11 gatunków podlegających prawnej ochronie, wśród nich m. in.: jarząb szwedzki, kocanki piaskowe, bluszcz pospolity, konwalia majowa, wiciokrzew pomorski, grąźel żółty itd. oraz 3 gatunki znajdujące się na Polskiej Czerwonej Liście: czosnek węzowy, złoć łąkowa i złoć mała.

Na terenie parku Nad Kanałem Bydgoskim znajduje się bogaty starodrzew m.in. kilkanaście największych i najstarszych w mieście okazów topoli czarnej o obwodach w pierśnicy od 285 do 500 cm sadzonych głównie w okresie przynależności miasta do Księstwa Warszawskiego oraz sosny pospolitej, a także wiązy, kasztanowce i sędziwe dęby. W każdej porze roku park wygląda inaczej, ale najpiękniej jest wiosną oraz jesienią. Na terenie parku można w miniaturze zobaczyć las iglasty z sosną zwyczajną, łęg z olszą, jesionem i wiązem oraz las liściasty z lipą, klonem i kasztanowcem. Każdy z nich rośnie na innej glebie i różni się roślinnością runa. W części zachodniej kanału, przy brzegach, widać roślinność szuwarową z arcydzięglem litworem, tatarakiem zwyczajnym i trzciną pospolitą. Z brzegu kanału można wiosną obserwować zachowania godowe kaczek krzyżówek, kurek wodnych i łysiek, a w późniejszym okresie również ich potomstwo. Na trawnikach spotyka się kosy, szpaki, drozdy, wronę siwą, gołębie grzywacze i gołębie miejskie.

Planty nad Kanałem są miejscem występowania 26 drzew – pomników przyrody, co daje mu pierwsze miejsce wśród bydgoskich parków. Wzdłuż brzegów Kanału znajduje się kilkaset okazałych drzew takich jak topole czarne (4) i olsze czarne (14). Ciekawe są również inne drzewa o rozmiarach kwalifikujących do objęcia ich ochroną pomnikową: wiąz szypułkowy, dęby szypułkowe, klony srebrzystolistne, lipa drobnolistna.

Wzdłuż Kanału płynie struga Flis. Ciek odwadnia północno-zachodnie dzielnice Bydgoszczy. W górnym odcinku struga jest skanalizowana, dopiero w granicach osiedla Flisy płynie w słabo zaznaczającej się dolince. Na wschód od ulicy Siedleckiej ciek przeprowadzony jest syfonem pod Kanałem Bydgoskim, zbudowanym w celu zapewnienia zasilania w wodę młyna na Czyżkówku. Dla zapewnienia odpowiedniego spadku wody, przed wlotem syfonu znajduje się zastawka piętrząca. Ujście cieku zlokalizowane jest na prawym brzegu rzeki Brdy, poniżej połączenia z Kanałem Bydgoskim. Obecnie struga spełnia rolę odbiornika opaskowego, przejmując wody przesiąkające z Kanału Bydgoskiego i stanowi drugi pod względem zasobności w wodę (po Kanale) dopływ Brdy na terenie miasta Bydgoszczy. W jego wodach zarejestrowano narybek pstrągów, który wykorzystano do zarybiania rzek w Borach Tucholskich. We Flisie stwierdzono łącznie 9 gatunków ryb i minogów, reprezentowanych przez 176 osobników. Pod względem udziału w liczebności całkowitej dominowały: ciernik, pstrąg potokowy i minóg strumieniowy. Skład gatunkowy ichtiofauny Flisa świadczy o tym, że pomimo znacznego zanieczyszczenia wody, na co pośrednio wskazują zmierzone wysokie wartości przewodnictwa wody, nie został on jeszcze zdegradowany. Pod względem kategorii zagrożenia we Flisie odnotowano 2 gatunki narażone na wyginięcie (VU) – minoga strumieniowego i głowacza białopłetwego. Co najważniejsze są to gatunki chronione prawem międzynarodowym, przyjętym w postaci Dyrektywy Siedliskowej (Dyrektywa Rady nr 92/43 z 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory), oraz według prawa krajowego, objęte są ścisłą ochroną gatunkową. Zarówno minóg, jak i głowacz należą do gatunków wykazujących wąskie specjalizacje, wymagają dobrze natlenionej wody oraz obecności różnych mikrosiedlisk dla zamknięcia całego cyklu rozwojowego.

Do Kanału na przedmiotowym odcinku dopływają następujące strugi: Struga Młyńska, Potok Prądy. Struga Młyńska odwadnia część gminy Białe Błota oraz południowo-zachodniej części miasta Bydgoszczy. Długość całej Strugi wynosi 4,2 km. Do marca 2008 roku struga stanowiła kanał odpływowy z oczyszczalni ścieków w Białych Błotach, obecnie ścieki z tej miejscowości kierowane są kolektorem ściekowym do oczyszczalni w Bydgoszczy. Potok Prądy Ciek odwadnia część gminy Białe Błota oraz teren w obrębie dzielnicy Prądy w Bydgoszczy. Długość strugi wynosi 4 km.

Pomiędzy Kanałem Bydgoskim a ulicą Spacerową występują pojedyncze drzewa, nie występują pomniki przyrody i inna cenna przyrodniczo zieleń.

Potencjał ekologiczny wód w Kanale Bydgoskim, określony przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy, ocenia się jako zły.

Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. O klimacie akustycznym w rejonie Kanału Bydgoskiego decyduje hałas drogowy. Na odcinku od ul. Bronikowskiego do ul. Legnickiej poziom hałasu drogowego w rejonie Kanału Bydgoskiego kształtuje się na wysokim poziomie w granicach 55-60 dB. Dalej w kierunku

zachodnim poziom hałasu jest mniejszy i kształtuje się poniżej 55 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Zagospodarowanie terenu powinno uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących wzdłuż ul. Spacerowej pojedynczych drzew. Realizacja przedsięwzięcia powinna być poprzedzona waloryzacją przyrodniczą.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 1. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski na terenie Bydgoszczy)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	4,4
Nadwiślański Park Krajobrazowy	4,1
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	1,1
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	0,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	1,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Jednym z wielu walorów na terenie Bydgoszczy jest Bydgoski Węzeł Wodny (BWW), który tworzą: Brda, Wisła, Kanał Bydgoski i Kanał Górnonotecki oraz mniejsze strugi wodne, takie jak: Flis, Struga Młyńska, Potok Prądy, a także budowle i urządzenia hydrotechniczne oraz zabudowa urbanistyczno-architektoniczna, w tym unikatowa Wyspa Młyńska i Wenecja Bydgoska. BWW jest elementem międzynarodowych dróg wodnych E40 i E70, które krzyżują się w rejonie Bydgoszczy.

W obszarze krajobrazu Kanału Bydgoskiego dominuje kanał jako budowla hydrotechniczna, z urozmaiconą w granicach miasta Bydgoszczy, świadomie komponowaną szatą roślinną oraz dużej wartości użytkowej i kulturowej śluzami dominującymi na odcinku miejskim. Na uwagę zasługuje również Stary Kanał Bydgoski z otaczającą go zielenią. Wśród obiektów architektonicznych godnych uwagi znajdują się śluzy z zabudową towarzyszącą. W rejonie tym znajduje się siedem śluz, w tym cztery czynne i trzy wyłączone z eksploatacji. W rejestrze zabytków ujęte zostały:

- Śluza nr 3 Okole z trzema budynkami maszynowni, budynkiem sterowni i domem śluzowego,
- Śluza nr 4 Czyżkówko z trzema budynkami maszynowni, budynkiem sterowni, budynkiem maszynowni i domem śluzowego,
- Śluza nr 5 Prądy z budynkiem obsługi i domem śluzowego,
- Śluza nr 6 Osowa Góra z budynkiem obsługi i domem śluzowego

oraz trzy śluzy – nr IV, V i VI na Starym Kanale.

Ponadto, w tym rejonie godnymi uwagi obiektami kulturowymi są przyczółki wysadzonego mostu oraz zabudowania byłej Ewangelickiej Szkoły Powszechnej z XIX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio w pobliżu Kanału Bydgoskiego, na terenie przylegających do niego osiedli, baza noclegowa nie jest zbyt rozbudowana. W sąsiedztwie analizowanego obszaru funkcjonuje m.in. „Park Hotel” z 35 pokojami i restauracją „Przy IV Śluzie” mogąca pomieścić jednorazowo 120 osób. Większość bazy noclegowej jest skupiona w Śródmieściu, sąsiadującym z osiedlami, przez które przebiega kanał, tj. z osiedlami Okole i Wilczak. Ogółem, w Bydgoszczy jest zlokalizowanych 25 obiektów noclegowych, oferujących łącznie 2,5 tysiąca miejsc noclegowych. Bardzo rozbudowana, w szczególności w Śródmieściu jest baza gastronomiczna, która na terenie całego miasta obejmuje ok. 60 lokali gastronomicznych.

Baza sportowo-rekreacyjna

Na terenie Bydgoszczy Kanał Bydgoski przebiega przez następujące osiedla: Osowa Góra, Prądy, Flisy, Miedzyń, Jary, Wilczak i Okole (ujście do rzeki Brdy).

Na terenie osiedla **Osowa Góra** nie znajdują się tereny zieleni urządzonej. Braki te są natomiast kompensowane terenami zieleni nieurządzonej (ok. 7 hektarów), które zlokalizowane są również wzdłuż Kanału Bydgoskiego. Na terenie osiedla znajdują się następujące obiekty sportowe i rekreacyjne (wszystkie zlokalizowane przy ul. Sardynkowej): zespół boisk „Orlik 2012”, kort tenisowy, basen „Sardynka” oraz plac zabaw. Osiedle posiada ścieżkę rowerową biegnącą wzdłuż ul. Rekinowej. Przez Osową Górę prowadzi również żółty szlak pieszy im. Leona Wyczółkowskiego do Pruszcza wzdłuż wschodniego brzegu Brdy. Osowa Góra stanowi również teren wypadowy do okolicznych obszarów wypoczynkowych – np. na osiedle Czyżkówko oraz Zbocza Kruszyńskie. Warto również podkreślić, że na terenie osiedla jest zlokalizowana jedna ze śluz – śluza Osowa Góra, która stanowi atrakcję turystyczną, a jednocześnie może stanowić bazę do budowy infrastruktury służącej do rozwoju turystyki wodnej.

Na terenie osiedla **Prądy** dominuje zabudowa jednorodzinna z urządzonymi ogrodami przydomowymi. Głównym obszarem rekreacyjnym osiedla Prądy jest Las Miedzyński, otaczający osiedle od południa oraz ścieżka spacerowa wzdłuż Kanału Bydgoskiego. Na terenie osiedla znajdują się dodatkowo dwa ciek wodny Potok Prądy oraz Struga Młyńska, które miejscami podpiętrzone tworzą stawy. Na terenie osiedla rozpoczynają się dwa piesze szlaki turystyczne: szlak czarny tzw. „Powstania Wielkopolskiego” do Rynarzewa prowadzący częściowo wzdłuż Kanału Górnonoteckiego oraz szlak żółty „Nadnotecki” przez Tur, Nakło nad Notecią i dalej wzdłuż Noteci. Ponadto, zlokalizowana jest tutaj jedna ze śluz – śluza Prądy, która stanowi atrakcję turystyczną, a jednocześnie może stanowić bazę do budowy infrastruktury służącej do rozwoju turystyki wodnej.

Na terenie osiedla **Flisy** znajduje się ok. 8 ha terenów zieleni urządzonej. Głównym obszarem rekreacyjnym są tereny nad Kanałem Bydgoskim oraz las przy ul. Grunwaldzkiej. Na terenie osiedla

wytyczone są ścieżki rowerowe biegnące wzdłuż Kanału Bydgoskiego. Przez osiedle to przepływa struga Flis.

Na obszarze osiedla **Miedzyń** znajduje się ok. 6 ha terenów zieleni nieurządzonej, zlokalizowanej przy Kanale Bydgoskim. Niski wskaźnik zieleni urządzonej rekompensują otaczające osiedle lasy. Zapleczem rekreacyjnym dla mieszkańców jest Puszcza Bydgoska, która w pobliżu osiedla nazywana jest Lasem Miedzyńskim. Od granic osiedla do Białych Błót ciągnie się dolina Strugi Młyńskiej otoczona łąkami Podprądy. Dodatkowo wzdłuż kanału zaadaptowano ciągi piesze. Od wschodniej części Miedzynia, aż do Ronda Grunwaldzkiego rozciąga się Park nad Starym Kanałem, będący drugim, co do wielkości parkiem w mieście. Dodatkowo wzdłuż Zbocza Bydgoskiego o wysokości 15-20 m biegnie ścieżka, skąd można podziwiać widoki zachodniej Bydgoszczy. Na terenie osiedla zlokalizowane są następujące obiekty sportowe: zespół boisk typu „Orlik 2012”, boisko do piłki siatkowej, boisko do baseballu, stadion sportowy „Gwiazda Bydgoszcz”, kort tenisowy, dwa place zabaw, marina „Gwiazda” dysponująca: miejscami dla 15 jednostek pływających, slipem, parkingiem dla samochodów osobowych oraz wozów campingowych a także wypożyczalnią sprzętu wodnego.

Osiedle **Jary** bogata jest w ok. 16 ha zieleni urządzonej. Głównym obszarem rekreacyjnym na tym terenie jest najstarszy i drugi, co do wielkości w mieście Park nad Starym Kanałem. Po południowej stronie kanału ciągnie się rozległy zadrzewiony teren z alejkami. Na terenie osiedla zlokalizowany jest również niewielki Park Księżycowy, którego główną atrakcją jest staw. Wokół akwenu urządzono aleje spacerowe, nasadzono drzewa i krzewy oraz oświetlono. Sam staw otoczony jest przez roślinność przybrzeżną. Na terenie osiedla znajdują się następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: zespół boisk typu „Orlik 2012”, kort tenisowy oraz dwa place zabaw (przy Parku Księżycowym oraz ul. Słonecznej). Osiedle posiada również ścieżkę rowerową wytyczoną wzdłuż Kanału Bydgoskiego.

Na terenie osiedla **Wilczak** znajduje się ok. 5 ha zieleni urządzonej. Podobnie, jak na terenie osiedli Miedzyń i Jary, taki tutaj głównym obszarem rekreacyjnym jest Park nad Starym Kanałem z dwoma placami zabaw. Na terenie osiedla nie są zlokalizowane obiekty sportowe i rekreacyjne. W tym rejonie, wzdłuż Kanału biegnie ścieżka rowerowa.

Na obszarze osiedla **Okole** zaadaptowanych jest ok. 20 ha terenów zieleni urządzonej, zlokalizowanej przy Kanale Bydgoskim. Podobnie, jak w trzech wcześniej opisanych osiedlach, tak i w tej za główny obszar rekreacyjny uważa się Park nad Starym Kanałem. Po północnej stronie kanału ciągnie się nabrzeże im. Sebastiana Malinowskiego. Innym obszarem rekreacyjnym na terenie osiedla jest przestrzeń u zbiegu Kanału Bydgoskiego i rzeki Brdy. Na terenie Okola usytuowane są następujące obiekty sportowo-rekreacyjne: dwa zespoły boisk typu „Orlik 2012”, przystań kajakarska oraz trzy place zabaw. Dodatkowo przez osiedle przebiega ścieżka rowerowa biegnąc wzdłuż Kanału Bydgoskiego oraz wzdłuż linii tramwajowej do dworca PKP. Dodatkowo w północno-wschodniej granicy osiedla wzdłuż rzeki Brdy jest wyznaczony szlak kajakowy Stara Brda – Bydgoszcz Brdujście. Szlak ma łączną długość 233 km.

Podsumowując, należy podkreślić, że Kanał Bydgoski pełni wiele istotnych funkcji dla mieszkańców Bydgoszczy. Jest obiektem wypraw wędkarskich, ornitologicznych, czy turystyki wodnej. Tereny wzdłuż kanału służą naszym mieszkańcom jako miejsce treningów dla biegaczy i rowerzystów. Ulice gruntowe Mińska i Spacerowa biegnące wzdłuż większej części kanału, ze względu na mały ruch samochodów są wykorzystywane do spacerów przez rodziny z dziećmi i osoby

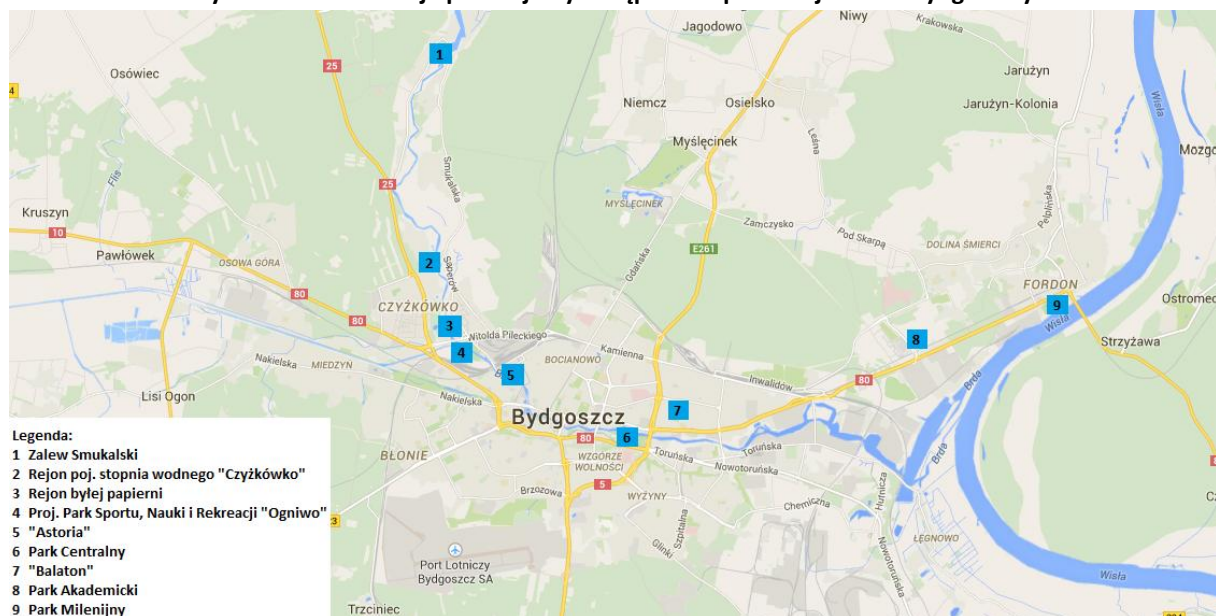
z psami. Niemniej, należy stwierdzić, że niewystarczające zagospodarowanie terenów zlokalizowanych nad kanałem oraz słabe skomunikowanie brzegów kanału obniża atrakcyjność tego obszaru dla turystów i mieszkańców.

II.1.2. Kąpieliska i plaże miejskie

Obszar opracowania obejmuje potencjalne lokalizacje kąpielisk i/lub plaż miejskich w Bydgoszczy, w tym:

- Zalew Smukalski,
- Rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”,
- Rejon byłej papierni,
- Projektowany Park Sportu Nauki i Rekreacji „Ogniwo”,
- Obszar „Astoria”,
- Park Centralny,
- Park „Balaton”,
- Park Akademicki,
- Park Milenijny.

Rysunek 3. Lokalizacja potencjalnych kąpielisk i plaż miejskich w Bydgoszczy

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

II.1.2.1. Zalew Smukalski

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Zalew Smukalski jest największym zbiornikiem wodnym i zbiornikiem retencyjnym, który powstał w wyniku spiętrzenia wody na Brdzie w związku z utworzeniem stopnia wodnego, wybudowanego w celu uzyskania energii elektrycznej z wody. Maksymalna powierzchnia zbiornika wynosi (przy maksymalnym piętrzeniu) 96 ha. Średnia szerokość zbiornika wynosi 110 m.

Analizowany obszar jest zlokalizowany w północno-zachodniej części miasta, na terenie osiedla Smukała. Granicę tego obszary wyznacza od północy i zachodu ul. Opławiec, od wschodu – ul.

Biwakowa, a od południa – ul. Smukalska i rzeka Brda z elektrownią wodną „Smukała”. Teren ten charakteryzuje się przeciętną dostępnością komunikacyjną, ze względu na stan techniczny dróg zapewniających dojazd do zalewu, tj. ulic: Opławiec, Biwakowa, Smukalska, Rajska (ul. Rajska jest drogą o nawierzchni gruntowej). W ciągu ul. Biwakowej znajduje się most drogowy (tzw. Most Smukalski) z dwoma chodnikami dla pieszych, zapewniający połączenie północnej i południowej części obszaru. Most ten stanowi jedyne połączenie osiedla Smukała z osiedlami: Opławiec i Piaski. Przez most przejeżdżają autobusy linii nr 58, 54s oraz linii nocnej nr 34N. Linie 58 i 34N zapewniają dojazd komunikacją miejską do obszaru z centralnej części miasta (Plac Kościeleckich), a linia 58 łączy Smukałę z osiedlem Błonie (południowo-zachodnia część miasta). Stan techniczny mostu kwalifikuje go do remontu.

Zalew Smukalski stanowi własność Skarbu Państwa. Tereny nadbrzeżne stanowią częściowo własność Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a częściowo Miasta Bydgoszczy. Analizowany obszar jest częściowo objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała nr LXVIII/1058/10 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 30 czerwca 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Opławiec – Biwakowa” w Bydgoszczy.
- Uchwała nr LI/1049/05 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 29 czerwca 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla Smukała w rejonie ulicy Baranowskiego w Bydgoszczy.

Zgodnie z obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, analizowany obszar stanowią tereny: zieleni parkowej, usług oświaty, usług administracji, usług turystyki, usług sportu, urządzeń zaopatrzenia w energię elektryczną, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z ogrodami, zabudowy usługowej z towarzyszącą funkcją mieszkaniową, ulic zbiorczych, ciągów pieszych, ulic dojazdowych, lasów zielonych. Aktualnie teren ten jest prawie niezagospodarowany, poza nielicznymi obiektami małej architektury.

Zdjęcie 2. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Zalewu Smukalskiego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

W dokumencie strategicznym pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* podkreśla się utrudnienia w rozwoju turystyki wodnej związane z funkcjonowaniem zapory wodnej elektrowni wodnej Smukała, gdzie w przeszłości funkcjonowała tzw. przerzutnia, umożliwiającą pokonywanie różnicy poziomów piętrzenia wody jednostkom pływającym takim, jak: tratwy, jachty, łodzie i kajaki. Budowa na Brdzie ujęcia wody pitnej i wyznaczenie stref ochrony wykluczyła możliwość pływania jednostek napędzanych paliwami ropopochodnymi. W efekcie urządzenia zostały zdewastowane i w chwili obecnej nie nadają się do użytkowania. W związku z powyższym w dokumencie rozważa się możliwość wykonania na stopniu wodnym Smukała przenosek z pochylniami wyposażonymi w prowadnice i wózki umożliwiające ręczne przenoszenie, lub łatwe i bezpieczne przeciąganie wiosłowych jednostek pływających: kajaków, małych łodzi oraz niedużych jednostek nie napędzanych paliwami ropopochodnymi. Ponadto, proponuje się wykorzystanie turystyczne Hydroelektrowni Smukała i objęcie jej przedmiotem zwiedzania jako interesującego zabytku hydrotechniki.

Podobne wnioski przedstawiono w *Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku*. W dokumencie proponuje się utworzenie turystycznego szlaku wodnego na rzece Brdzie na odcinku Bydgoszcz – Zalew Koronowski jako instrumentu rozwoju turystyki wodnej w regionie.

Szerokiej analizie poddano Zalew Smukalski w dokumencie pn. *Program Rewitalizacji i Rozwoju Bydgoskiego Węzła Wodnego*. W dokumencie obszar ten jest przedstawiany jako teren o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, ze względu na: wyjątkową rzeźbę terenu, lasy z wartościowym drzewostanem, obszary wysokiej bioróżnorodności roślinności drzewiastej, znaczne obszary potencjalnych terenów zieleni, znaczny udział łąk kośnych, ustalenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, bogactwo roślinności rzeczywistej i potencjalnej. Z kolei do podstawowych, cały czas aktualnych problemów tego obszaru, zaliczono m.in.: brak ogólnodostępnego, nadbrzeżnego terenu, pozwalającego na prowadzenie właściwej gospodarki porządkowej, ochronnej, rekreacyjno-wypoczynkowej, zbyt małe walory architektoniczne części zabudowy, niską wartość estetyczną budowli ujściowych ujęcia wody, niekorzystny proces urbanizacji obszaru, ograniczone możliwości budowy chodników ciągu dróg, niekontrolowaną penetrację terenu, funkcjonowanie dzikich kąpielisk. Wysokie walory przyrodnicze Zalewu Smukalskiego wraz z jego otoczeniem oraz ograniczona dostępność infrastruktury o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym wskazują na zasadność podjęcia działań mających na celu aktywizację społeczno-gospodarczą obszaru poprzez jego zagospodarowanie na cele rekreacyjno-wypoczynkowe.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w 2013 r. wykazują bardzo dobry stan fizykochemiczny wód rzeki Brdy w tym rejonie oraz umiarkowany potencjał ekologiczny. W rejonie terenu przewidzianego do zagospodarowania nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu nie jest wysoki i kształtuje się poniżej 60 dB. Teren stanowi obszar szczególnego zagrożenia powodziowego.

W rejonie dominują siedliska boru. Brzegi porasta grąd. Enklawy naturalnej szaty roślinnej występują na wilgotnych użytkach zielonych Smukały Dolnej. Na terenie występuje duża

różnorodność awifauny. Najliczniejszą grupę stanowią przedstawiciele rzędu: siewkowych, blaszkodziobych, jastrzębiowych, dzięciołowych, brodzących, żurawinowych i gołębiowych. Spośród rodzin najliczniej reprezentowane są: kaczkowate, pokrzewkowate, łuszczeni i drozdowate. W okresie lęgowym najczęściej spotykane są: łabędź niemy, kaczka krzyżówka, mewa śmieszka, pliszka siwa, łyska, kokoszka wodna, nurogęs.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania znajduje się na terenie podlegającym ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego).

Tabela 2. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Zalew Smukalski)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	Znajduje się na terenie obszaru ochronnego
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	3,4
Nadwiślański Park Krajobrazowy	2,8
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Do obiektów o dużych walorach kulturowych zlokalizowanych w rejonie analizowanego obszaru należy zaliczyć:

- Kościół katolicki przy ul. Sanatoryjnej o interesującej bryle architektonicznej,
- Budynek mieszkalny byłego zarządcy elektrowni wodnej na stopniu wodnym wraz z częścią zabudowy samej elektrowni,
- Budynki mieszkalne tzw. willowe przy ul. Piaski (rejon schodów z ul. Drzycimskiej 67-71), budynki mieszkalne wraz z ogrodami przy ul. Smukalskiej od nr 231 i dalej w kierunku miasta oraz przy ul. dr Baranowskiego,
- Sala gimnastyczna przy ul. Opławiec-Meysnera,
- Budynek nr 179 przy ul. Smukalskiej w pobliżu rzeki pełniący kiedyś funkcję restauracji,
- Camping Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w Janowie wraz ze stacją wodną,
- Cmentarz pomordowanych Polaków w czasie II wojny światowej zlokalizowany w lesie przy ul. Baranowskiego,
- Były hitlerowski obóz przejściowy w Smukale, w którym na chwilę obecną znajduje się Okręgowy Ośrodek Doskonalenia Zawodowego w Bydgoszczy.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Na analizowanym obszarze nie są zlokalizowane żadne obiekty pełniące funkcje noclegowo-gastronomiczne.

Baza sportowo-rekreacyjna

Analizowany obszar oraz jego otoczenie nie dysponuje terenami zieleni urządzonej, ograniczone zasoby terenów zieleni urządzonej są jednak rekompensowane licznymi parkami leśnymi.

Obszar osiedla nie jest wyposażony w obiekty o charakterze sportowo-rekreacyjnym, należy podkreślić w szczególności braki w wyposażeniu w infrastrukturę służącą rozwojowi turystyki kajakowej, pomimo bardzo dobrych uwarunkowań środowiskowych rozwoju tej gałęzi turystyki.

Pomimo ww. niedostatków analizowany obszar cały czas dysponuje wysokim potencjałem turystycznym ze względu na jego walory środowiskowe i krajobrazowe. Przez osiedle Smukała przechodzą liczne szlaki turystyczne, w tym:

- szlak turystyczny niebieski szlak „Brdy” z Brdujścia w Bory Tucholskie (prowadzi przez most w Smukale),
- szlak turystyczny zielony szlak im. inż. Pawła Ciesielczuka z Osielska do Opławca terenami leśnymi Północnego Pasa Rekreacyjnego Bydgoszczy (prowadzi przez most w Smukale),
- szlak turystyczny czerwony szlak turystów pieszych „Talk” z Fordonu do Gościeradza wzdłuż Zbocza Fordońskiego (prowadzi ul. Smukalską i mostem nad Brdą),
- szlak turystyczny żółty szlak im. Leona Wyczółkowskiego z Osowej Góry do Pruszcza wzdłuż wschodniego brzegu Brdy (prowadzi wokół Smukały krawędzią Doliny Sandrowej Brdy).

Zalew Smukalski stanowi również końcowy etap ponad 230-kilometrowego szlaku kajakowego, na którym odbywają się rokrocznie liczne spływy kajakowe lokalne, krajowe i międzynarodowe kończące się w obecnie istniejącej stacji wodnej PTTK Janowo.

Warto podkreślić, że Zalew Smukalski wraz z jego otoczeniem stanowią także atrakcyjny teren wypadowy w okoliczne tereny wypoczynkowe. W odległości ok. 4 km od Zalewu znajduje się Leśny Park Kultury i Wypoczynku w Myśliczku, do którego można dotrzeć czarnym szlakiem, zaś żółtym szlakiem można się dostać do Osowej Góry. W niewielkiej odległości znajdują się również Zalew Tryszczński i Zalew Koronowski.

II.1.2.2. Rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Rejon projektowanego stopnia wodnego Czyżkówko to obszar zlokalizowany w północno-zachodniej części miasta, w północnej części osiedla Czyżkówko, w rejonie ulic: Byszewskiej, Łobżenickiej. Granicę wschodnią obszaru stanowi rzeka Brda. Powierzchnia obszaru wynosi ok. 3 ha. Przez Czyżkówko, w niewielkiej odległości od obszaru przebiega droga krajowa nr 25 (ul. Nad Torem i Koronowska) w kierunku Koszalina. Bezpośredni dojazd do analizowanego obszaru zapewniają drogi

o nawierzchni gruntowej, w tym m.in. ul. Chmielna, Wrzosowa, Chmurna, Obornicka, Byszewska i Łobżenicka, co obniża potencjał komunikacyjny planowanego do zagospodarowania obszaru. Niemniej jednak należy podkreślić, że jednocześnie Czyżkówko jest dobrze skomunikowane siecią komunikacji miejskiej. Przez Czyżkówko jeżdżą następujące linie autobusowe komunikacji miejskiej: 51 (Plac Kościeleckich-Czyżkówko), 58 (Plac Kościeleckich-Smukała), 71 (Morska-Rekinowa), 71n (Morska-Nikłowa), 77 (Nikłowa-Rondo Grunwaldzkie), 34N (Plac Kościeleckich-Smukała), 35N (Plac Kościeleckich-Plac Kościeleckich).

Analizowany obszar stanowi własność prywatną. Teren ten jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr L/755/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 15 lipca 2009 roku w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Czyżkówko – Stopień Wodny” w Bydgoszczy. W miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego obszar lokalizacji ewentualnego kąpieliska to teren usług sportu i rekreacji z towarzyszącą zielenią krajobrazową. Aktualnie teren ten jest niezagospodarowany.

Zdjęcie 3. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie stopnia wodnego w Czyżkówku

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie z dokumentem strategicznym pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* rejon projektowanego stopnia wodnego Czyżkówko posiada predyspozycje do ulokowania tam otwartego, letniego kąpieliska. Przemawia za tym lokalizacja poniżej projektowanego mostu oraz stopnia wodnego tworzącego zbiornik retencyjny wody pitnej, co stwarza korzystne warunki do urządzenia otwartego, przepływowego, kilkuhektarowego kąpieliska zasilanego wodą Brdy oraz plaży z niezbędnym zapleczem gospodarczym, socjalnym i infrastrukturalnym. W dokumencie podkreśla się również dobre skomunikowanie tego obszaru.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania w rejonie stopnia wodnego w Czyżkówku porastają rozległe trzcinowiska. Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazują bardzo dobry stan fizykochemiczny wód rzeki Brdy w rejonie stopnia wodnego, oraz dobry stan ekologiczny. Ogólnie stan jakości wód rzeki Brdy w tym rejonie ocenia się jako dobry. W rejonie terenu przewidzianego do zagospodarowania nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu w rejonie stopnia wodnego nie jest wysoki i kształtuje się poniżej 55 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 3. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	1,7
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	1,6
Nadwiślański Park Krajobrazowy	1,4
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	3,3
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Kąpieliska zgodnie z art. 9 ust. 19 pkt. h) Prawa wodnego (ustawa z dnia 18 lipca 2001 roku z późniejszymi zmianami) zaliczają się do urządzeń wodnych, na których wykonanie wymagane jest pozwolenie wodnoprawne. Kąpielisko może funkcjonować, jeżeli jakość wody w nim została sklasyfikowana, co najmniej, jako dostateczna. Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru, nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpieli (Dz. U. Nr 86, poz. 478) wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w kąpielisku dotyczą wymagań mikrobiologicznych oraz obecności sinic, makroalg i fitoplanktonu. W przypadku realizacji w rejonie kąpieliska utwardzonego parkingu o powierzchni powyżej 1000 m² konieczne będzie oczyszczanie wód opadowych odprowadzanych z jego powierzchni.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na analizowanym obszarze nie występują obiekty o wysokich walorach kulturowych. W odległości ok. 2 km w linii prostej znajduje się zabytkowa Śluza Czyżkówko, będąca jedną z budowli hydrotechnicznych.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie projektowanego stopnia wodnego jest zlokalizowany hotel „Agat” wyposażony w pokoje o standardzie dwóch gwiazdek oraz restaurację. Ponadto, w rejonie analizowanego obszaru jest zlokalizowany Hotel „Logan” dysponujący 80 miejscami noclegowymi w 37 pokojach oraz wyposażony w część restauracyjną.

Baza sportowo-rekreacyjna

W rejonie analizowanego obszaru znajduje się ok. 5 ha terenów zieleni urządzonej. Zapleczem rekreacyjnym dla pobliskich mieszkańców są lasy otaczające osiedle od północy i zachodu oraz tereny zieleni nad rzeką Brdą. Bezpośrednio na terenie osiedla zlokalizowane są następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: zespół boisk wielofunkcyjnych „Orlik 2012” oraz hala sportowa oraz plac zabaw przy. Dodatkowo przez osiedle przebiega ścieżka rowerowa biegnąc wzdłuż ulic Nad Torem, Koronowskiej i Ludwikowo (droga krajowa nr 25). W 2012 r. ścieżka ta wzdłuż ul. Koronowskiej została wydłużona do Oplawca, a w 2014 r. dalej do Koronowa.

II.1.2.3. Rejon byłej papierni

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Analizowany obszar jest zlokalizowany w południowej części osiedli: Czyżkówko oraz Jachcice, zlokalizowanych w północno-zachodniej części miasta. Analizowany obszar obejmuje fragment rzeki Brdy wraz z terenami nadbrzeżnymi zlokalizowanymi po jej obydwóch stronach. Granicę obszaru na terenie osiedla Czyżkówko wyznacza od północy i zachodu zabudowa jednorodzinna. Ta część obszaru jest zlokalizowana w sąsiedztwie dwóch zbiorników wodnych. Granicę obszaru od strony osiedla Jachcice wyznaczają od wschodu obiekty szkolne, od południa – ul. Witolda Pileckiego, która łączy się z drogą krajową nr 80, a od północy zabudowa domów jednorodzinnych. Położenie w niewielkiej odległości od istotnych szlaków komunikacyjnych miasta czyni ten teren dostępnym pod względem komunikacyjnym. Wewnętrzne skomunikowanie obszaru jest zróżnicowane. Jego część południowa dysponuje ciągami komunikacyjnymi, nie występują one natomiast w ogóle w części północnej obszaru.

Położenie obszaru w granicach dwóch osiedli przekłada się również na jego nierównomierną dostępność komunikacyjną w zakresie komunikacji miejskiej. Osiedle Czyżkówko jest dobrze skomunikowane siecią komunikacji miejskiej. Przez Czyżkówko jeżdżą następujące linie autobusowe komunikacji miejskiej: 51 (Plac Kościeleckich-Czyżkówko), 58 (Plac Kościeleckich-Smukała), 71 (Morska-Rekinowa), 71n (Morska-Nikłowa), 77 (Nikłowa-Rondo Grunwaldzkie), 34N (Plac Kościeleckich-Smukała, 35N (Plac Kościeleckich-Plac Kościeleckich). Natomiast przez Jachcice

przebiega jedynie linia autobusowa nr 54 z Osiedla Błonie na Piaski oraz linia nocna 33N kursująca z Osiedla Mariampol również na Piaski.

Północna część obszaru stanowi własność Skarbu Państwa, a południowa należy do Miasta Bydgoszczy. Obszar jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwałą nr XLIX/735/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Jachcice-Zachód” w Bydgoszczy. Zgodnie z planem, południowa część obszaru, jak również tereny zlokalizowane na północ w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki (do ul. Jednostronnej) są przeznaczone pod tereny zieleni urządzonej. Pozostała część, obszaru (północna, zlokalizowana w granicach osiedla Czyżkówko) nie jest objęta m.p.z.p., a zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy z 2009 r.* jest przeznaczony pod realizację nowych zespołów mieszkaniowych na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego: o średniej intensywności zabudowy z budownictwem jedno- i wielorodzinnym. W chwili obecnej teren ten pozostaje praktycznie niezagospodarowany.

Zdjęcie 4. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie byłej papierni

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Teren ten nie został poddany analizie w dokumentach strategicznych i planistycznych Miasta Bydgoszcz.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania jest płaski, w większości pokryty roślinnością trawiastą, ponadto występuje duża ilość drzew wzdłuż brzegu. Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazują bardzo dobry stan fizykochemiczny wód rzeki Brdy oraz dobry stan ekologiczny. Ogólnie stan jakości wód rzeki Brdy w tym rejonie ocenia się jako poniżej dobrego. W rejonie terenu przewidzianego do zagospodarowania nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu w nie jest wysoki i kształtuje się poniżej 55 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 4. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon byłej papierni)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	2,9
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	2,3
Nadwiślański Park Krajobrazowy	2,5
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	2,5
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Rejon byłej papierni to obszar położony m.in. na osiedlu Czyżkówko (dawniej była to wieś Szuszkowko z XVIII w. z papiernią). W rejonie ulicy Koronowskiej występuje zabudowa kamienicami czynszowymi, domami mieszkalnymi oraz pozostałościami wielorodzinnych domów robotniczych. Występuje tu rozproszona zabudowa w typie domów podmiejskich w przeważającej części z lat 30 XX w. Do ciekawych obiektów na tym terenie zaliczyć można kościół p. w. św. Antoniego z lat 1936-1939, szkołę podstawową przebudowaną w latach 30. XX w., cmentarz rzymsko-katolicki parafii św. Antoniego oraz cmentarze ewangelickie z XIX w. przy ul. Siedleckiej.

W rejonie części obszaru zlokalizowanego w granicach osiedla Jachcice należy wskazać takie obiekty o szczególnej wartości kulturowej, jak: dworzec kolejowy z lat 1851-1913, ul. Zygmunta Augusta 7, elektrownia miejska z 1928 r., zespół bliźniaczych domków robotniczych przy ul. Poprzecznej 1 – 15 (nr nieparzyste) wzniesionych jako osiedle w 1911 r., zabudowę ulicy Średniej, kompleks bloków mieszkalnych wzniesionych w latach 1935-38 wzdłuż ulic: Żeglarskiej, Szyperskiej, Kąpielowej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Na terenie osiedla Czyżkówko, w rejonie byłej papierni, jest zlokalizowany hotel „Agat” wyposażony w pokoje o standardzie dwóch gwiazdek oraz restaurację oraz Hotel „Logan” dysponujący 80 miejscami noclegowymi w 37 pokojach oraz wyposażony w część restauracyjną. Na terenie osiedla Jachcice nie są zlokalizowane żadne obiekty pełniące funkcję noclegowo-gastronomiczną.

Baza sportowo-rekreacyjna

W najbliższym otoczeniu analizowanego terenu, w granicach osiedla Czyżkówko znajduje się ok. 5 ha terenów zieleni urządzonej. Zapleczem rekreacyjnym dla pobliskich mieszkańców są lasy otaczające osiedle od północy i zachodu oraz tereny zieleni nad rzeką Brdą. Bezpośrednio na terenie osiedla zlokalizowane są następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: zespół boisk wielofunkcyjnych „Orlik 2012”, hala sportowa oraz plac zabaw. Dodatkowo, przez osiedle przebiega ścieżka rowerowa biegnąc wzdłuż ulic Nad Torem, Koronowskiej i Ludwikowo (droga krajowa nr 25). W 2012 r. ścieżka ta wzdłuż ul. Koronowskiej została wydłużona do Opławca, a w 2014 r. dalej do Koronowa.

Na terenie Jachcic znajduje się niecałe 2 ha terenów zieleni urządzonej i prawie 188 ha zieleni nieurządzonej (43% powierzchni całej jednostki urbanistycznej). Zapleczem rekreacyjnym są lasy otaczające osiedle od północy i wschodu, zielone tereny nadbrzeżne Brdy oraz zieleń krajobrazowa porastająca nieużytki. Istniejąca zieleń urządzona charakteryzuje się słabym poziomem zagospodarowania oraz niewystarczającą dostępnością, w efekcie czego nie służy rekreacji mieszkańców. Jedynym obiektem rekreacyjnym na terenie osiedla jest plac zabaw przy ul. Średniej 98. Na terenie osiedla występuje znaczący niedobór obiektów sportowych.

II.1.2.4. Projektowany Park Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Obszar projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo” to teren położony na osiedlu Okole w zachodniej części Bydgoszczy, w obszarze przyległym do strefy śródmiejskiej, na terenie tzw. Wyspy Kanałowej – obszaru oddzielonego od zwartego terytorium miasta rzeką Brdą oraz Kanałem Bydgoskim. Jest to teren, którego granicę wyznacza rejon ulicy Nadrzecznej i tereny kolejowe, a od północy rzeka Brda i Kanał Bydgoski. Kluczowym szlakiem komunikacyjnym tego terenu jest przebiegająca w pobliżu (za terenami kolejowymi) droga krajowa nr 80 (ul. Grunwaldzka). W sąsiedztwie jest zlokalizowany duży i znaczący węzeł kolejowy w Bydgoszczy (dworzec PKP Bydgoszcz Główna).

Obszar ten na chwilę obecną stanowi w większości własność prywatną. Teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, a zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bydgoszczy* jest przeznaczony pod tereny zieleni parkowej, krajobrazowej i ochronnej oraz przystań jachtową.

Zdjęcie 5. Aktualne zagospodarowanie terenów projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Aktualnie obowiązujące dokumenty strategiczne Miasta Bydgoszcz nie odnoszą się do projektu Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”. W dokumentach strategicznych Miasta znajdują się jedynie ogólne zapisy dotyczące niewystarczającej ilości zagospodarowanych osiedlowych terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych – w *Strategii Rozwoju Terenów Zieleni Miasta Bydgoszczy* oraz na temat konieczności zagospodarowania systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacji parków – w *Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku*.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazują bardzo dobry stan fizykochemiczny wód rzeki Brdy w rejonie projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo” oraz dobry stan ekologiczny. Ogólnie stan jakości wód rzeki Brdy w tym rejonie ocenia się jako dobry.

Na terenach przybrzeżnych następuje sukcesja roślinna siedliska ruderalnego. Szczególnie rozwinęło się stanowisko bylin. W pobliżu znajduje się duży zbiornik wodny powstały po eksploatacji złóż ceramicznych, który jest używany jako łowisko przez wędkarzy oraz okresowo jako kąpielisko.

Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe

zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. O klimacie akustycznym w terenie przewidzianego do zagospodarowania. O klimacie akustycznym w terenie przewidzianego do zagospodarowania decyduje hałas komunikacyjny na ulicach Pileckiego i Żeglarskiej i kształtuje się na wysokim poziomie 55-60 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 5. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	3,6
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	2,7
Nadwiślański Park Krajobrazowy	3,3
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	2,5
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na analizowanym obszarze występuje wyłącznie jeden wartościowy obiekt – dawny młyn przy ulicy Młyńskiej 4. Obiekt został zrewaloryzowany i zaadaptowany na cele mieszkaniowe.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo” nie są zlokalizowane obiekty pełniące funkcje noclegowe. Istniejąca baza gastronomiczna nie jest zbyt rozbudowana, ogranicza się do kilku restauracji.

Baza sportowo-rekreacyjna

Na obszarze osiedla Okole, w rejonie projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo” zaadaptowanych jest ok. 20 ha terenów zieleni urządzonej, zlokalizowanej przy Kanale Bydgoskim. Główny terenem rekreacyjnym tego obszaru jest Park nad Starym Kanałem. Po północnej stronie kanału ciągnie się nabrzeże im. Sebastiana Malinowskiego. Innym obszarem rekreacyjnym na terenie osiedla jest przestrzeń u zbiegu Kanału Bydgoskiego i rzeki Brdy. Na terenie Okola

usytuowane są następujące obiekty sportowo – rekreacyjne: dwa zespoły boisk typu „Orlik 2012”, przystań kajakarska oraz trzy place zabaw. Dodatkowo przez osiedle przebiega ścieżka rowerowa biegnąc wzdłuż Kanału Bydgoskiego oraz wzdłuż linii tramwajowej do dworca PKP. Dodatkowo na północno – wschodniej granicy osiedla wzdłuż rzeki Brdy jest wyznaczony szlak kajakowy Stara Brda – Bydgoszcz Brdujście. Szlak ma łączną długość 233 km.

II.1.2.5. „Astoria”

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Obszar „Astoria” znajduje się w Śródmieściu, w centralnej części Bydgoszczy. Od strony północno-zachodniej granicę obszaru wyznacza ul. Unii Lubelskiej, od wschodu – ul. Królowej Jadwigi, od południa – rzeka Brda. Obszar ten jest zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie węzła kolejowego (na północ od obszaru znajduje się dworzec kolejowy Bydgoszcz Główna). Lokalizacja tego obszaru w centralnej, śródmiejskiej części miasta przekłada się na jego efektywne skomunikowanie siecią dróg gminnych. Ponadto, obszar ten znajduje się na trasie Bydgoskiego Tramwaju Wodnego, który jednak nie zapewnia stałego połączenia z obszarem, ponieważ kursuje tylko w sezonie.

Teren ten stanowi w większości własność Miasta Bydgoszcz i nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze *Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Bydgoszczy*, są to tereny zieleni parkowej, krajobrazowej i ochronnej oraz obszar koncentracji usług ogólnie miejskich, regionalnych i krajowych – centrum. Infrastruktura na tym obszarze obejmuje następujące obiekty sportowe: halę widowiskowo-sportową, salę bokserską, basen kryty o długości 25 metrów, wyposażony w 6 torów i przystosowany dla osób niepełnosprawnych, cztery baseny otwarte, w tym: basen o długości 50 metrów, basen o długości 20 metrów oraz dwa małe „okrągłaki” dla dzieci. Stan obiektów wskazuje na konieczność ich generalnego remontu, jedynie za wyjątkiem basenu otwartego 50-metrowego, który na chwilę obecną dysponuje nowoczesną infrastrukturą.

Zdjęcie 6. Aktualne zagospodarowanie obszaru „Astoria”

Źródło: <http://zyciebydgoszczy.pl/>, dokumentacja fotograficzna

Obszar „Astoria” odgrywa znaczącą rolę dla Bydgoszczy ze względu na potencjał miasta do organizacji wydarzeń sportowych na skalę lokalną, regionalną, krajową i międzynarodową oraz sportowo-rekreacyjne wykorzystanie kompleksu przez licznych mieszkańców Bydgoszczy. Stąd też dokument strategiczny *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* wskazuje istotne znaczenie rozszerzenia oferty sportowo-rekreacyjnej terenów nadbrzeżnych położonych w sąsiedztwie obiektu sportowego „Astoria” przy ul. Królowej Jadwigi 23, zaś *Strategia Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku* wymienia wśród planowanych zadań rewitalizację i przebudowę obiektów „Astorii” przy ul. Królowej Jadwigi 23 na cele sportowo-rekreacyjne.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazują stan fizykochemiczny wody rzeki Brdy w rejonie kompleksu „Astoria” poniżej dobrego i zły stan bakteriologiczny. Wskaźnikiem przekraczającym granicę dobrego stanu fizykochemicznego był tlen rozpuszczony. W wyniku procesów biochemicznych zachodzących w wodzie obserwuje się w miesiącach letnich i jesiennych okresowe niedobory tlenowe. Teren kompleksu „Astoria” został zagospodarowany jako teren zieleni miejskiej i nie występuje na nim zieleń cenna przyrodniczo. Na stan jakości powietrza oraz klimat akustyczny ma wpływ ruch pojazdów samochodowych głównie na ulicy Królowej Jadwigi. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu kształtuje się w przedziale 55-70 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 6. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie („Astoria”)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	4,5
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	3,1
Nadwiślański Park Krajobrazowy	3,8
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	3,0
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W rejonie obszaru „Astoria” na uwagę zasługuje most Królowej Jadwigi oraz pierzeje ul. Królowej Jadwigi i Śląskiej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie obszaru „Astoria”, tj. w Śródmieściu, jest zlokalizowana rozbudowana baza o charakterze noclegowo-gastronomicznym. Ta część miasta charakteryzuje się największą dostępnością obiektów noclegowych oraz lokali gastronomicznych. Do najważniejszych obiektów zlokalizowanych w tej części miasta należą:

- Hotel „Pod Orłem” – posiada pokoje o standardzie czterech gwiazdek; na terenie hotelu mieści się „Restauracja 1921”
- Hotel „Ratuszowy” oferuje 16 pokoi 1-osobowych, 12 pokoi 2-osobowych oraz jeden apartament; w hotelu znajduje się również restauracja pod tą samą nazwą.
- Hotel „Asystenta” oferujący 32 miejsca noclegowe.
- Hotel „Centralny” gwarantuje 11 pokoi 1-osobowych, 15 pokoi 2-osobowych i 1 pokój 3-osobowy; w obiekcie znajduje się również restauracja pod tą samą nazwą.
- Hotel „Bohema” dysponuje pokojami 1-osobowymi, 2-osobowymi i apartamentami; hotel dysponuje również restauracją „Weranda” oraz strefą Spa.
- Czterogwiazdkowy „City Hotel” gwarantuje 166 pokoi oraz 2 apartamenty; w obiekcie mieści się również nowoczesna restauracja „3V6”.

- Hotel „Holiday Inn” oferuje 134 pokoje o wysokim standardzie oraz jeden apartament; odwiedzający mogą również skorzystać z restauracji „Bolero”, baru „Libretto” oraz tarasu widokowego.
- Hotel „Brda” gwarantuje 300 miejsc noclegowych w pokojach 1 i 2-osobowych; w hotelu znajduje się również restauracja pod tą samą nazwą.
- Hotel „Kuźnia” dysponuje 14 pokojami 1 i 2-osobowymi w tym dwoma apartamentami; dodatkowo do dyspozycji jest restauracja, klub muzyczny i klub nocny.
- Hotel „Pegaz” dysponuje pokojami 1, 2 i 3-osobowymi.

Baza sportowo-rekreacyjna

W rejonie obszaru „Astoria”, tj. w Śródmieściu układ przestrzennych terenów przeznaczonych pod rekreację w strefie śródmiejskiej nie jest równomierny. Wschodnia część osiedla jest bardziej zagospodarowana w porównaniu do części Starego Miasta oraz północno-zachodniej części osiedla. Na terenie Śródmieścia zlokalizowane są obecnie następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: trzy hale sportowe przy ul. Królowej Jadwigi, ul. Świętej Trójcy i ul. Jagiellońskiej, kort tenisowy przy ul. Markwarta, boisko wielofunkcyjne typu „Orlik 2012”, dwie pływalnie kryte i jedna odkryta w obiektach Astorii przy ul. Królowej Jadwigi i Pałacu Młodzieży przy ul. Jagiellońskiej, przystań jachtowa przy ul. Mennica, przystań wioślarska oraz przystań kajakarska, a także siedem placów zabaw zlokalizowanych przy ul. Gdańskiej, w Parku Jana Kochanowskiego, w parku Kazimierza Wielkiego, w Parku Ludowym im. Wincentego Witosa, na bulwarze nad Brdą przy ul. Jagiellońskiej, na bulwarze nad Brdą przy ul. Marcinkowskiego oraz na Wyspie Młyńskiej. W części północno-wschodniej oraz południowej części obszaru znajdują się ścieżki rowerowe.

Na osiedlu Okole znajduje się zrewitalizowana część Starego Kanału Bydgoskiego (od Ronda Grunwaldzkiego do ul. Nakielskiej), z tarasami i platformami widokowymi, ścieżkami dydaktycznymi i rekreacyjnymi, kładkami pieszymi, tarasem wypoczynkowym, placem zabaw, małą architekturą itp. Ten teren stanowi istotne miejsce wypoczynku i rekreacji w tej części miasta.

II.1.2.6. Park Centralny

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Park Centralny jest położony na osiedlu Babia Wieś, zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie śródmiejskiej części miasta. Park jest zlokalizowany wzdłuż rzeki Brdy, po jej południowej stronie. Od zachodu granicą jest parking przy hali widowiskowo-sportowej „Łuczniczka”, od wschodu ul. Wyszyńskiego (droga krajowa nr 5), a od południa ul. Toruńska (droga krajowa nr 8). Park sąsiaduje od północy z bulwarami nad Brdą. Powierzchnia parku wynosi 6,2 ha.

Obszar charakteryzuje się bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną ze względu na położenie w bezpośrednim sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych miasta – dróg krajowych. Ponadto, po południowym obrzeżu parku wiedzie linia tramwajowa. Obszar jest również dostępny w sezonie za pośrednictwem Bydgoskiego Tramwaju Wodnego, na terenie obszaru znajduje się jego przystanek.

Cały teren, na którym zlokalizowany jest park, stanowi własność Miasta Bydgoszcz. Obszar ten nie jest na chwilę obecną objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jednak podjęta została uchwała o przystąpieniu do sporządzenia m.p.z.p. dla tego obszaru. Zgodnie ze

Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy teren ten stanowią obszary rekreacji i sportu.

Na infrastrukturę zlokalizowaną na terenie parku składa się przede wszystkim nowoczesna hala sportowo-widowiskowa „Łuczniczka” oraz hala rozgrzewkowa. Jest jednym z najnowszych i najnowocześniejszych obiektów w Polsce o wielofunkcyjnym zastosowaniu. Może pełnić rolę hali sportowej, koncertowej i wystawienniczej. Dodatkowo, w budynku mieści się również kręgielnia, restauracja oraz klub fitness. Ponadto, na terenie parku znajdują się hala treningowa „Artego Arena”, korty tenisowe, przystanie kajakowe i żeglarskie oraz kluby wioślarskie. Park jest również wyposażony w sieć ścieżek z nielicznymi obiektami małej architektury – ławkami oraz koszami na śmieci. Podsumowując, za wyjątkiem hali sportowo-widowiskowej, jakość i dostępność infrastruktury na tym obszarze jest stosunkowo niska.

W dokumentach strategicznych Miasta Bydgoszczy znajdują się ogólne zapisy dot. niewystarczającej ilości zagospodarowanych osiedlowych terenów wypoczynkowo-rekreacyjnych – w *Strategii rozwoju terenów zieleni Bydgoszczy* oraz konieczności zagospodarowania systemu zieleni miejskiej, w tym rewaloryzacji parków – w *Strategii Rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku*. Bezpośrednie odniesienie do analizowanego zostało zawarte w opracowaniu planistycznym pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy – diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju*, w którym teren Parku Centralnego uznano za posiadający szczególny potencjał rozwoju w kierunku ogólnomiejskiego ośrodka sportu i rekreacji. *Strategia Rozwoju Terenów Zieleni Miasta Bydgoszczy* w analizie bonitacyjnej pod kątem rekreacji podkreśla wysokie walory przyrodnicze i ekologiczne Parku Centralnego, a jednocześnie wskazuje na niskie walory społeczne parku (rozumiane jako stosunkowo niską liczbę osób zamieszkałych w promieniu 300 metrów) i brak walorów historyczno-kulturowych. Bonitacja według stanu technicznego podkreśla zły stan nawierzchni ścieżek i placów - w parku dominują nawierzchnie gruntowe, utwardzane, brakuje oświetlenia, jakość i dostępność obiektów małej architektury jest ograniczona, a program funkcjonalno-przestrzenny ogranicza się jedynie do zieleni i ciągów spacerowych, tym samym nie jest dostosowany do potrzeb lokalnych mieszkańców.

Zdjęcie 7. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Centralnego

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych i dokumentacji fotograficznej

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Badania wykonane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazują stan fizykochemiczny wody rzeki Brdy w rejonie Parku Centralnego poniżej dobrego oraz zły stan bakteriologiczny. Wskaźnikiem przekraczającym granicę dobrego stanu fizykochemicznego był tlen rozpuszczony. W wyniku procesów biochemicznych zachodzących w wodzie obserwuje się w miesiącach letnich i jesiennych okresowe niedobory tlenowe.

Teren przewidziany do zagospodarowania zlokalizowany jest w obszarze Parku Centralnego. W części wschodniej Parku znajduje się fragment pierwotnego lasu łęgowego porastającego niegdyś całą dolinę. Pozostałe tereny parku to w większości łąki świeże z rzędu *Arrhenatheretalia* – użytki zielone na żyznych i świeżych glebach mineralnych. Na terenie parku znajdują się pojedyncze drzewa, głównie są to wierzby, olsze i topole, rzadziej klony zwyczajne oraz brzozy brodawkowate. Wiek drzew nie przekracza 50-60 lat z pojedynczymi okazami 100-letnimi. Najczęściej spotykanymi krzewami są olsze oraz wierzby, rosnące wzdłuż strumienia przepływającego przez wschodnią część parku. Na niezadrzewionym terenie parku stwierdzono występowanie roślin z gatunków: krwawnik pospolity, kupówka pospolita, żywokost lekarski, koniczyzna biała, stokłosa miękka, marchew zwyczajna, kminek zwyczajny, rajgras wyniosły, pępawa dwuletnia, przytulia pospolita, bodziszek łąkowy, świerzbica polna, szczaw rozpierzchły, kozibród wschodni, kozibród łąkowy typowy,

podagrycznik pospolity, mniszek pospolity, konieczyna drobnogłówkowa, jaskier ostry, komonica zwyczajna, biedrzynek wielki, wyczyniec łąkowy, owsica omszona, konieczyna łąkowa, wyka ptasia, chaber łąkowy, wiechlina łąkowa, wiechlina zwyczajna, kostrzewa łąkowa, brodawnik zwyczajny, rogownica pospolita, kłosówka wełnista, świetlik łąkowy, tymotka łąkowa, babka lancetowata, szczaw zwyczajny. Z występujących gatunków roślin trzy z nich są objęte ochroną: dzięgiel, pokrzyk wilcza-jagoda, śniadek baldaszkowaty. Park jest ostoją dla wielu gatunków ptaków. Na terenie Parku Centralnego stwierdzono występowanie 34 gatunków lęgowych oraz 5 nielęgowych gatunków ptaków. Spośród nich, 37 to ptaki objęte ochroną gatunkową. Park stanowi jedną z najbogatszych oaz bioróżnorodności ptaków w obrębie centrum miasta. Spośród ptaków wymienionych w załączniku I Dyrektywy Ptasiej stwierdzono gniazdowanie zimorodka – gatunku zagrożonego w skali całej Europy. Taki status zagrożenia posiada również gniazdujący tu nurogęś. Gniazdowały tu także dzięciołek oraz słowik szary - posiadające status nieliczne, lokalnie średnio licznie lęgowych na terenie Polski. Wokół hali „Łuczniczka” istniejące ciek wodny uregulowano w postaci stawu i strumyka, który swoje wody kieruje do Brdy. W miejscach podmokłych, w pobliżu miejsc zadrzewionych oraz wzdłuż rowów melioracyjnych i strumienia, znajduje się zbiorowisko Phalarido-Petasitetum. Są to naturalne i półnaturalne nitrofilne zbiorowiska okazałych bylin i pnączy typu okrajkowego na żyznych siedliskach wilgotnych lub mokrych, w różnym stopniu zacienionych. W zbiorowisku tym masowo występuje lepiężnik różowy. Znaczny udział ma też podagrycznik pospolity. Na obrzeżach zadrzewień zachowało się kilka dobrze wykształconych płatów zbiorowiska okrajkowego. Należy ono do nitrofilnych zbiorowisk okrajków nad brzegami wielkich rzek i na terenach zalewowych. Zdecydowanie dominuje tu arcydzięgiel litwor. Miejscami pojawia się też żywokost lekarski, jaskier ostry, ostrożeń warzywny, glistnik jaskółcze ziele, sitowie leśne, mozga trzcinowata, kuklik pospolity, bluszcz kurdybanek, a w miejscach stagnowania wody – także pałka szerokolistna. Na całym terenie zieleń jest bardzo bogata. W okolicach hali sportowej Łuczniczka oraz przylegających do niej parkingów również pozostały smugi lasu łęgowego. Zostały one wkomponowane w nasadzenia zieleni ozdobnej, towarzyszącej obiektom sportowym.

Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. O klimacie akustycznym w tym rejonie decyduje hałas od środków transportu od ulic Jagiellońskiej i Toruńskiej, a także przebiegająca na południowej granicy obszaru linia tramwajowa i kształtuje się na wysokim poziomie 55-60 dB. Częściowo Park Centralny znajduje się w obszarze zagrożonym powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 7. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Centralny)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	2,5
Nadwiślański Park Krajobrazowy	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	2,7
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Babia Wieś, okolice hali „Łuczniczki” to jedno z najmniejszych osiedli Bydgoszczy, dawniej będące podgrodziem. Występuje tu zabudowa mieszkalna z ciągami kamienic czynszowych, willi i domów podmiejskich, zabudowa przemysłowa oraz przystanie wioślarskie na nabrzeżu. Do najważniejszych obiektów o walorach kulturowych w tym obszarze należą: kościół poklasztorny o. o. bernardynów (obecnie kościół garnizonowy) z budynkami klasztornymi, budynek Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego (dawniej Seminarium Ewangelickie), gmach Bractwa Strzeleckiego ze strzelnicą i ogrodem tarasowym (obecnie siedziba Towarzystwa Gimnastycznego Sokół i kino Adria) z II poł. XIX w., kompleks budynków magistrackich przy ul. Baba Wieś, drewniane przystanie wioślarskie z 1933 r. oraz hala sportowa nad Brdą.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie Parku Centralnego, po drugiej stronie rzeki, na wysokości parku znajduje się hotel Słoneczny Młyn, do którego można dotrzeć poprzez kładkę usytuowaną na wysokości Łuczniczki oraz za pośrednictwem Mostu Pomorskiego.

Baza sportowo-rekreacyjna

Baza sportowo-rekreacyjna znajdująca się w Parku Centralnym obejmuje obiekty sportu i rekreacji o znaczeniu ogólnomiejskim: hala widowiskowo – sportowa „Łuczniczka” i „Artego Arena”. Oferta sportowa i rekreacyjna uzupełniona jest o: korty tenisowe, boisko do piłki plażowej, siłownię plenerową, kręgielnię. Wzdłuż Brdy rozmieszczone są cztery przystanie wioślarsko-kajakarskie, co powoduje, że od okresu międzywojennego Babia Wieś nazywana jest „dzielnica wioślarzy”. Przez Babia Wieś przebiega zielony szlak turystyczny pn. „Relaks” prowadzący od mostu Esperanto w kierunku Cmentarza Bohaterów Bydgoszczy, dalej przez Puszcę Bydgoską, aż do Jeziora

Jezuickiego. Kolejnym szlakiem rowerowym przebiegającym przez osiedle jest szlak „Doliny Dolnej Wisły” rozpoczynający się na Starym Mieście. W granicach parku przebiegają również ścieżki rowerowe – w północnej oraz w południowej części parku.

II.1.2.7. „Balaton”

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Obszar „Balaton” tworzy akwen wodny i skwer zlokalizowany na osiedlu Bartodzieje. Łączna powierzchnia tego obszaru wynosi ok. 6 ha, z czego ponad 2 ha zajmuje ww. zbiornik wodny. Granicę obszaru wyznacza od północy ul. Marii Skłodowskiej-Curie, od południa – ul. Swarzewska, od wschodu – ul. Polanka, a od zachodu – ul. Ceramiczna. Wskazane ciągi komunikacyjne łączą analizowany obszar z kluczowymi szlakami komunikacyjnymi miasta, tj. ul. Fordońską (droga krajowa nr 80) oraz Aleją Jana Pawła II (droga krajowa nr 5). W odległości ok. 1 km na północny-wschód znajduje się stacja PKP Bydgoszcz Bielawy.

Analizowany obszar nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Zgodnie ze *Zmianą studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy* jest to obszar zieleni parkowej, krajobrazowej i ochronnej.

Infrastruktura na analizowanym obszarze jest dosyć rozbudowana i charakteryzuje się dobrą jakością. Składają się na nią: ścieżki spacerowe w formie bulwarów z miejscami wypoczynku, przyrodnicza ścieżka edukacyjna, plac zabaw, boiska, urządzenia do tenisa stołowego oraz przystań i szkółka żeglarska dla najmłodszych.

Zdjęcie 8. Aktualne zagospodarowanie obszaru „Balaton”

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Dokument pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* przypisuje analizowanemu obszarowi funkcję potencjalnego miejsca lokalizacji parku dzielnicowego dla osiedla Bartodzieje ze względu na jego centralne położenie w jednostce.

Bonitacja obszaru przeprowadzona według potencjału rekreacyjnego przeprowadzona w *Strategii Rozwoju Terenów Zieleni Miasta Bydgoszczy* wskazuje, że skwer nad Balatonem nie dysponuje istotnymi walorami przyrodniczo-ekologicznymi, historyczno-kulturowymi, natomiast posiada wysokie walory społeczne ze względu na fakt, iż jest głównym terenem zieleni na obszarze osiedla Bartodzieje. Z kolei ze względu na stan techniczny skwer nad Balatonem klasyfikowany jest dosyć wysoko wśród obszarów zieleni w Bydgoszczy ze względu na dobry stan nawierzchni ścieżek i placów, wystarczającą ilość punktów oświetleniowych, wystarczającą liczbę i odpowiednie rozmieszczenie obiektów małej architektury. Niżej oceniana jest zgodność programu funkcjonalno-przestrzennego z lokalnymi potrzebami.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Stan jakości wód w akwencie wodnym Balaton ocenia się jako zły. Zła jakość jest związana przede wszystkim z dużym zasoleniem oraz problemami z tworzącym się osadem dennym (związane z dokarmianiem ptactwa). Teren wokół zbiornika wodnego „Balaton” został zagospodarowany jako teren zieleni miejskiej i nie występuje na nim zieleń cenna przyrodniczo. Na stan jakości powietrza oraz klimat akustyczny ma wpływ ruch samochodowy głównie na ulicy Curie-Skłodowskiej. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu kształtuje się poniżej 55 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 8. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie („Balaton”)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	1,2
Nadwiślański Park Krajobrazowy	4,1
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	3,3
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na obszarze osiedla Bartodzieje, w pobliżu „Balatonu” występują pojedyncze domy i kamienice historyczne przy ul. Fordońskiej, Gajowej, Koszalińskiej i Bałtyckiej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie „Balatonu” na bazę hotelową składają się przede wszystkim:

- Hotel „Ogonowski” dysponujący 17 pokojami oraz restauracją pn. „Kresowianka”,
- Hotel „Elda” dysponujący pokojami 1, 2, 3 i 5-osobowymi oraz przestrzenią restauracyjną,
- Hotel Pomorski dysponujący 36 pokojami,
- Hotel Słoneczny Młyn z 96 pokojami.

Wskazane hotele dysponują również własnymi restauracjami. Poza tym, na terenie osiedla są zlokalizowane lokale gastronomiczne obejmujące: restauracje, pizzerie, bary.

Baza sportowo-rekreacyjna

W rejonie „Balatonu” funkcjonują następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: boisko wielofunkcyjne „Orlik 2012”, kryty basen, kort tenisowy (na terenie parku), przystań i szkółka żeglarska (na terenie parku), pięć placów zabaw zlokalizowanych przy ulicach: Bałtyckiej, Sobieszewskiej, Polanka. Osiedle Bartodzieje, na obszarze której jest lokalizowany park, posiada dodatkowo ścieżki rowerowe biegnące wzdłuż al. Stefana Wyszyńskiego (droga krajowa nr 5). W odległości ok. 1 km od parku poprzez osiedle Bydgoszcz Wschód możliwy jest dostęp do Lasu Gdańskiego.

II.1.2.8. Park Akademicki

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Park Akademicki jest zlokalizowany na terenie Fordonu, we wschodniej części Bydgoszczy. Granice tego obszaru wyznaczają ulice: Rejewskiego, Akademicka, tereny Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego i tory kolejowe (w sąsiedztwie obszaru znajduje się stacja PKP Bydgoszcz Akademia). Powierzchnia obszaru wynosi ok. 60 ha, znajdują się na nim dwa zbiorniki wodne (tzw. glinianki) o powierzchni ok. 2 i 3 ha, utworzone w wyniku powierzchniowej eksploatacji złóż iłów.

Teren ten jest zlokalizowany w dość znacznej odległości od centrum miasta, jednak jest dość dobrze skomunikowany z resztą miasta, głównie za sprawą zlokalizowanej na południe od obszaru drogi krajowej nr 80 (ul. Fordońska), która przebiega przez całe miasto. Od strony północnej dostęp do obszaru zapewnia ul. Akademicka, a od zachodu – ul. Mariana Rejewskiego. Na zdecydowanie niższym poziomie jest wewnętrzne skomunikowanie obszaru, ograniczające się do nielicznych dróg nieutwardzonych. Istotne znaczenie dla dostępności komunikacyjnej tego obszaru będzie mieć realizowana aktualnie inwestycja pn. *Budowa linii tramwajowej do dzielnicy*

Fordon z przebudową układu drogowego w ciągu ulic Fordońska, Lewińskiego, Akademicka i Andersa i węzłem integracyjnym w obszarze stacji kolejowej "Bydgoszcz Wschód". Stanowi ona jedno z zadań w ramach projektu pn. *Szybka Kolej Metropolitalna w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT-City oraz integracja systemów transportu miejskiego*.

Analizowany teren stanowi własność Miasta Bydgoszcz, Skarbu Państwa i UTP. Obszar nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jednak podjęto uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia m.p.z.p. dla tego terenu. *Zmiana Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy* kwalifikuje ten teren do obszarów koncentracji prestiżowych usług ponadlokalnych z zakresu nauki, szkolnictwa wyższego, kultury, sportu, turystyki i zdrowia oraz obszary rekreacji i sportu. Na analizowanym obszarze nie występuje na chwilę obecną żadna infrastruktura.

Zdjęcie 9. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Akademickiego

Źródło: <http://www.bydgoszcz.pl/>, dokumentacja fotograficzna

Park Akademicki, ze względu na swoją lokalizację w bezpośrednim sąsiedztwie uczelni akademickiej oraz położenie w centralnej części Fordonu, może odgrywać w przyszłości znaczącą rolę wśród miejskich systemów zieleni. Opracowanie strategiczne pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* podkreśla znaczenie Parku Akademickiego jako projektowanego parku sportowo-rekreacyjnego w kontekście stworzenia alternatywy dla popularnego Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”. Oprócz dogodnej lokalizacji, park bowiem ma duże walory środowiskowe ze względu na występujące tam zbiorniki wodne o bardzo różnym charakterze fauny i flory oraz dobrej przejrzystości wody. Wszystkie te czynniki mogą stanowić podstawę do stworzenia interesującej i rozbudowanej oferty rekreacyjno-wypoczynkowej, obejmującej: kąpielisko, bazę nurkową, bazę sportów ekstremalnych, miejsca piknikowe, miejsca rekreacji, ścieżki rowerowe i ciągi piesze, a zimą – trasy narciarskie. Znaczenie

powyższego obszaru podkreśla fakt, iż *Strategia rozwoju Bydgoszczy do 2030 roku* odnosi się wprost do tego obszaru, wskazując wśród koniecznych przedsięwzięć inwestycyjnych jego rewitalizację na cele sportowo-rekreacyjne.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Zbiornik wodny na terenie Parku Akademickiego genetycznie należy do zbiorników powstałych po wyeksploatowaniu surowców ceramicznych. Zasilany jest głównie wodami gruntowymi oraz powierzchniowo spływami wód z własnej zlewni bezpośredniej. Stan chemiczny wód zbiornika wodnego w rejonie Parku Akademickiego można uznać za bardzo dobry. Teren otaczający zbiornik jest płaski i w większości pokryty roślinnością trawiastą.

W rejonie terenu przewidzianego do zagospodarowania nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Poziom hałasu w rejonie stopnia wodnego nie jest wysoki i kształtuje się poniżej 55 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 9. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Akademicki)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	1,0
Nadwiślański Park Krajobrazowy	1,9
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	1,5
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	1,3
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	3,8

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Parku Akademickiego nie znajdują się obiekty wyróżniające się szczególnymi walorami kulturowymi.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie Parku Akademickiego baza hotelowa obejmuje: hotel „Pozyton”, Pensjonat „Kinga”, Hotel „Elda II”, Pensjonat Fordoński, Hotel Asystencki Nr 2 Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Ww. obiekty dysponują własnymi restauracjami. Pozostała baza gastronomiczna w rejonie parku jest dosyć ograniczona.

Baza sportowo-rekreacyjna

Obszar Parku Akademickiego oraz inne tereny zieleni zlokalizowane w granicach Fordonu stanowią 1/3 powierzchnię całej jednostki. Na obszarze Fordonu znajduje się ok. 28,5 ha zieleni urządzonej. Większość terenów zielonych znajduje się w centralnej części osiedla i zaliczają się do nich, oprócz analizowanego obszaru, m. in.: Park Milenijny nad Wisłą, skwer przy ul Andersa, park leśny przy ul. Skarżyńskiego oraz skwery w Starym Fordonie i Dolina Śmierci. Poza tym Fordon otoczony jest licznymi kompleksami leśnymi. Na terenie Fordonu znajdują się trzy duże kompleksy przyrodniczo-rekreacyjne o znaczeniu ogólnomiejskim, do których zalicza się:

- Strefę Nadwiślańską obejmującą teren zalewowy oraz nabrzeża Wisły (od toru regatowego, poprzez Wyszogród, Stary Fordon w dół Wisły),
- Zbocze Fordońskie, które wraz z fragmentem górnego tarasu, wchodzi w skład Parku Krajobrazowego Doliny Dolnej Wisły. Na obszarze tym występuje: Dolina Śmierci, Góra Szybowników i Dąb Napoleona,
- Park przy ul. Rejewskiego (o powierzchni ok. 60 ha wraz z akwenami o dużej przejrzystości wody).

Na terenie Fordonu znajdują się następujące obiekty sportowe i rekreacyjne: cztery kompleksy boisk wielofunkcyjnych „Orlik 2012”, pięć boisk wielofunkcyjnych, 2 hale sportowe, dwa baseny kryte, stadion sportowy, kryte lodowisko, trzy korty tenisowe, tor speedrowerowy oraz skatepark.

W rejonie parku są zlokalizowane ścieżki rowerowe biegnące wzdłuż ulic Fordońskiej, Rejewskiego, Akademickiej, Lewińskiego, Twardzickiego i Wyzwolenia, z czego ścieżki rowerowe wzdłuż ulic Fordońskiej, Rejewskiego, Akademickiej wyznaczają granicę analizowanego obszaru. Fordon połączony jest ścieżką rowerową z Leśnym Parkiem Kultury i Wypoczynku w Myśliczku. Przez Fordon przebiega kilka pieszych szlaków turystycznych:

- zielony szlak „Nadwiślański” – prowadzi przez Las Gdański i górny taras w kierunku Świecia;
- czerwony szlak im. Jeremiego Przybory – prowadzi wzdłuż Zbocza Fordońskiego od Myśliczka do Mariampola;
- czerwony szlak „Turystów Piesznych TALK” – rozpoczyna się w Fordonie i prowadzi do Gościeradza.

Bezpośrednio wzdłuż ul. Fordońskiej przebiega również szlak turystyczny łączący Bydgoszcz z Toruniem, który częściowo pokrywa się ze szlakiem „Dookoła Doliny Dolnej Wisły”. Kolejnym

szlakiem rowerowym na terenie Fordonu jest szlak „Po Dolinie Wisły” wytyczony przez górny taras Fordonu i ul. Jasiniecką.

II.1.2.9. Park Milenijny

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Park Milenijny to park zlokalizowany nad Wisłą, w Fordonie, bezpośrednio przy ul. Fordońskiej oraz w sąsiedztwie mostu fordońskiego. Cały obszar parku wynosi 15 ha, w tym zieleń od ul. Fordońskiej do brzegu zbiornika wodnego – 3,5 hektara. Powierzchnia zbiornika wodnego zlokalizowanego w parku wynosi ok. 4 ha.

Obszar ten charakteryzuje się korzystnymi uwarunkowaniami komunikacyjnymi ze względu na położenie w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 80 (ul. Fordońska), w pobliżu mostu drogowo-kolejowego oraz stacji kolejowej PKP Fordon. Mniej korzystnie wygląda wewnętrzne skomunikowanie obszaru, charakteryzujące się niską liczbą wytyczonych ciągów pieszych.

Teren parku stanowi własność Miasta Bydgoszcz. Obszar ten nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jednak podjęta została uchwała o przystąpieniu do sporządzenia m.p.z.p. dla tego obszaru. Zgodnie ze *Zmianą Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bydgoszczy*, teren Parku Milenijnego stanowią obszary zieleni parkowej, krajowej i ochronnej. Obszar ten jest praktycznie niezagospodarowany. Nie występuje tam żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym, nawet w okolicach plaży, która jest zwyczajowo wykorzystywana przez mieszkańców miasta.

Zdjęcie 10. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Milenijnego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Park Milenijny posiada potencjał do pełnienia funkcji kompleksu rekreacyjno-wypoczynkowego przede wszystkim dla mieszkańców Fordonu, co wynika z lokalizacji na jego terenie stawu, otaczającej go zieleni oraz dobrego dostępu do parku z każdej strony, stąd też wnioski wpływające dla tego obszaru z dokumentu pn. *Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju* koncentrują się m.in. na konieczności lokalizacji w jego granicach nowych placów zabaw i boisk sportowych. *Strategia Rozwoju Terenów Zieleni Miasta Bydgoszczy* w analizie bonitacyjnej pod kątem potencjału rekreacyjnego ocenia wysoko walory przyrodnicze tego terenu, stosunkowo niskie walory społeczne (rozumiane jako liczna osób zameldowanych w promieniu 300 m) oraz brak wartości historyczno-kulturowych. Z kolei pod kątem stanu technicznego obszar ten jest klasyfikowany bardzo nisko ze względu na zły stan nawierzchni ścieżek i placów, brak oświetlenia, brak małej architektury oraz program funkcjonalno-przestrzenny niezgodny z potrzebami lokalnych mieszkańców.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Zbiornik w rejonie Parku Milenijnego zasilany jest głównie wodami gruntowymi oraz powierzchniowo spływami wód ze zlewni bezpośredniej. Stan fizykochemiczny wody zbiornika ocenia się jako zły. Wody charakteryzują się dużym zasoleniem. Od strony północnej występują nieregularne zadrzewienia i gęste krzewy wzdłuż ulicy Fordońskiej. W rejonie południowo-wschodnim występują drzewa i krzewy liściaste.

Na stan jakości powietrza oraz klimat akustyczny ma wpływ ruch samochodowy na ulicy Fordońskiej. Aglomeracja bydgoska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Hałas kształtuje się na wysokim poziomie 55-60 dB. Teren nie jest zagrożony powodzią.

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 10. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Milenijny)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	3,8
Nadwiślański Park Krajobrazowy	0,3
Obszar Chronionego Krajobrazu Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	przylega do obszaru ochronnego
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	przylega do obszaru ochronnego
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	4,3

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W rejonie Parku Milenijnego znajduje się synagoga (ul. Bydgoska), cmentarz katolicki przy ul. Cechowej z XVIII w., cmentarz katolicki z 1934 r. przy ul. Piastowej oraz relikty grodziska Wyszogród na brzegu Wisły.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie Parku Milenijnego baza hotelowa obejmuje: hotel „Pozyton”, Pensjonat „Kinga”, Hotel „Elda II”, Pensjonat Fordoński, Hotel Asystencki Nr 2 Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Ww. obiekty dysponują własnymi restauracjami. Poza tym, w pobliżu parku nie występują lokale gastronomiczne.

Baza sportowo-rekreacyjna

W rejonie Parku Milenijnego znajdują się liczne obiekty sportowo-rekreacyjne, które szczegółowo zostały wskazane w podrozdziale II.1.2.8. Park Akademicki. Teren ten charakteryzuje się słabym skomunikowaniem siecią dróg rowerowych.

II.2. Gmina Miasta Toruń

II.2.1. Struga Toruńska, Struga Lubicka i rzeka Drwęca

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Analizowany obszar obejmuje tereny leżące nad Strugą Toruńską, Strugą Lubicką oraz ujściowy odcinek rzeki Drwęcy (w granicach administracyjnych Miasta Torunia). Są to tereny zlokalizowane w centralnej oraz wschodniej części miasta.

Struga Toruńska jest prawobocznym dopływem Drwęcy. Bierze początek poza granicami miasta, w rejonie wsi Wronie koło Wąbrzeźna, na Pojezierzu Chełmińskim. Całkowita długość Strugi wynosi 54,4 km, a powierzchnia zlewni około 360 km². Struga Lubicka jest odcinkiem ujściowym Strugi Toruńskiej. Bierze swój początek od budowli rozdzielczej w Grębocinie i po około 5,0 km uchodzi do rzeki Drwęcy w Lubiczu jako jej prawoboczny dopływ.

Struga Toruńska przepływa przez większą część miasta, przez osiedla: Grębocin nad Strugą, Rubinkowo, Mokre oraz Stare Miasto, gdzie uchodzi do Wisły. Struga Toruńska to trzeci co do wielkości ciek w obrębie miasta, biorący swój początek poza granicami miasta z Jeziora Wieczno. W granicach miasta długość cieków wynosi 10,5 km. W Grębocinie Struga rozdziela się na dwie części: Strugę Lubicką i Strugę Toruńską. Struga Toruńska dopływa do stawu Kaszownik, za którym po przepłynięciu 400 m, ponownie rozdzielona jest śluzą na dwa kanały: kanał strugi właściwej uchodzący do Wisły w rejonie Zamku Krzyżackiego oraz kanał drugi, noszący nazwę Czerwonej Wody, uchodzący do Wisły w rejonie Placu Rapackiego.

Struga Lubicka stanowi kanał ulgi dla Strugi Toruńskiej. Przepływa przez osiedla: Grębocin nad Strugą, gdzie bierze swój początek, dalej przepływa w granicach osiedla Bielawy, następnie przez obszar gminy Lubicz, gdzie uchodzi do Drwęcy. Długość całkowita cieków wynosi 5 km, a długość w granicach miasta – 2,4 km. Średnia szerokość w dnie wynosi 1-1,6-2,4 m, średnia głębokość – 2,1 m.

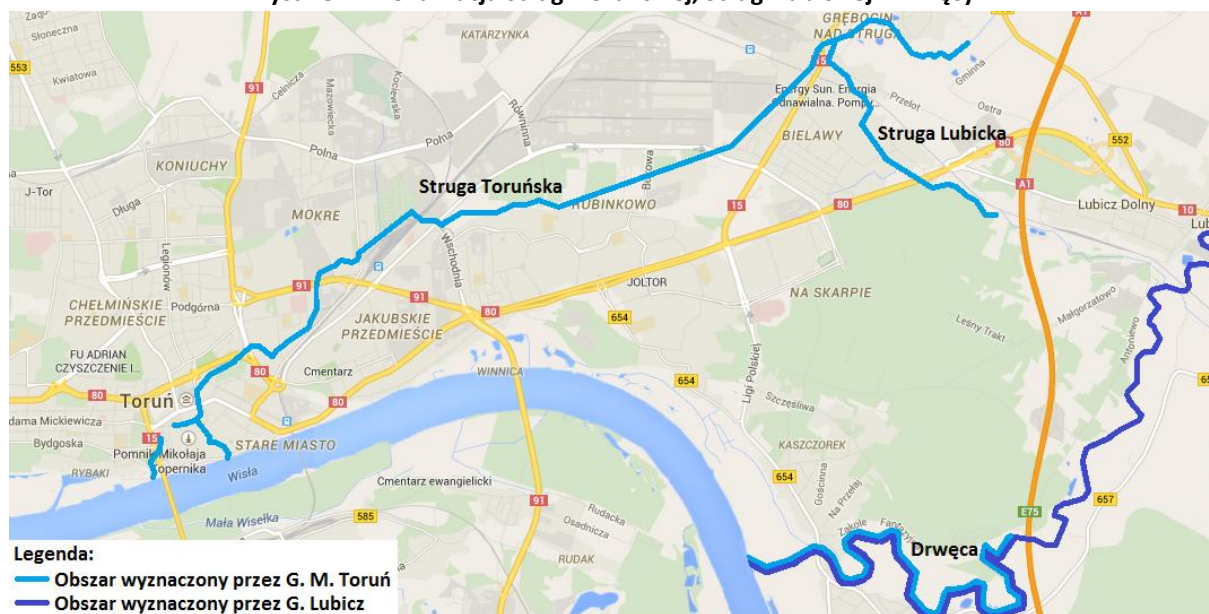
Drwęca jest prawobocznym dopływem Wisły. Jej ujściowy odcinek pokrywa się z fragmentem granicy miasta na osiedlu Kaszczorek.

Analizowany obszar charakteryzuje się ogólnie dobrą dostępnością komunikacyjną ze względu na swoją lokalizację na obszarze miejskim, w sąsiedztwie lub niewielkiej odległości od kluczowych szlaków komunikacyjnych miasta. Niemniej jednak należy podkreślić, że bezpośredni dostęp do analizowanych cieków wodnych, w szczególności Strugi Toruńskiej we wschodniej części miasta oraz Strugi Lubickiej, jest nieco utrudniony ze względu na brak wyznaczonych w jego sąsiedztwie ciągów pieszych i rowerowych.

W kontekście dostępności komunikacyjnej obszaru, należy również podkreślić, iż Toruń stanowi jedną z centralnych osi Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego BiT City, dla którego aktualnie tworzony jest zintegrowany system powiązań komunikacyjnych, w szczególności pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem jako kluczowych dla obszaru ośrodków miejskich. W ramach przedsięwzięcia w chwili obecnej na terenie Torunia są realizowane projekty pn. *Przebudowa torowiska tramwajowego od Węzła Toruń Miasto (Pl. 18 Stycznia) do Al. Solidarności, Budowa węzła*

przesiadkowego przy dworcu PKP Toruń Miasto, Modernizacja systemu sterowania na linii dostosowanej do taboru niskopodłogowego, Rewitalizacja obiektu dworcowego Toruń Główny, Zakup taboru tramwajowego niskopodłogowego.

Rysunek 4. Lokalizacja Strugi Toruńskiej, Strugi Lubickiej i Drwęcy

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar jest częściowo objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- Struga Toruńska:
  - Uchwała Nr 697/98 Rady Miejskiej Torunia z dnia 16 kwietnia 1998 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Bielawy” w Toruniu, będącego zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia.
  - Uchwała nr 748/10 Rady Miasta Torunia z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Grębocin nad Strugą – C” w Toruniu).
  - Uchwała Nr 867/05 Rady Miasta Torunia z dnia 6 października 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania dla drogi głównej - „trasy średnicowej”, na odcinku od ul. Wierzbowej do ul. M. Skłodowskiej –Curie w Toruniu oraz części terenów przyległych.
  - Uchwała Nr 37/07 Rady Miasta Torunia z dnia 11 stycznia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu obejmującego fragmenty ulic: Szosy Lubickiej, Olsztyńskiej oraz projektowanego przedłużenia ulicy Olimpijskiej do ul. M. Skłodowskiej-Curie w Toruniu.
  - Uchwała Nr 130/07 Rady Miasta Torunia z dnia 2 sierpnia 2007 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenu położonego

pomiędzy ul. M. Skłodowskiej-Curie z przyległymi terenami od strony północnej, projektowaną trasą średnicową, osiedlem mieszkaniowym Rubinkowo i projektowanym przedłużeniem ul. Olimpijskiej w Toruniu.

- Uchwała Nr 407/08 Rady Miasta Torunia z dnia 2 października 2008 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Grębocin Nad Strugą – B” w Toruniu.
  - Uchwała Nr 112/11 Rady Miasta Torunia z dnia 2 czerwca 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulic: Żółkiewskiego, Skłodowskiej - Curie i Wschodniej w Toruniu.
  - Uchwała Nr 491/13 Rady Miasta Torunia z dnia 21 lutego 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Aleja Solidarności” dla terenu położonego w rejonie ulic: Al. Solidarności, Wały Gen. Sikorskiego i Uniwersyteckiej w Toruniu.
  - Uchwała Nr 568/13 Rady Miasta Torunia z dnia 25 lipca 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Chrzanowskiego”, dla obszaru położonego pomiędzy linią kolejową do Lipna, Strugą Toruńską i wschodnią częścią terenu zakładu Elana w Toruniu.
  - Uchwała Nr 876/14 Rady Miasta Torunia z dnia 23 października 2014 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie ulic: Dworcowej, Chrobrego, Fabrycznej i Trasy Średnicowej w Toruniu.
- Struga Lubicka:
    - Uchwała Nr 697/98 Rady Miejskiej Torunia z dnia 16 kwietnia 1998 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Bielawy” w Toruniu, będącego zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia;
    - Uchwała Nr 109/11 Rady Miasta Torunia z dnia 12 maja 2011 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru ograniczonego ulicami: Olsztyńską, Olimpijską, Szosą Lubicką oraz linią kolejową relacji Toruń-Sierpc; uchwała nr 748 Rady Miasta Torunia z dnia 25 lutego 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Grębocin nad Strugą – C” w Toruniu).
  - Drwęca – obszar częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr 834/2001 Rady Miasta Torunia z dnia 13 września 2001 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla „Kaszczorek” w Toruniu, będącego zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Torunia).

Struga Toruńska charakteryzuje się bardzo dużym zróżnicowaniem w zakresie zagospodarowania samego cieku, jak i terenu zlokalizowanego w jego bezpośrednim sąsiedztwie, co wynika z faktu, że ciek był poddawany radykalnym zabiegom hydrotechnicznym już od XVIII wieku.

W rejonie Grębocina Struga Toruńska przebiega korytem obustronnie porośniętym drzewami, im bliżej śródmieścia, tym koryto jest bardziej uregulowane, ciek jest skanalizowany, a w końcowych odcinkach koryto jest w większości kryte. Średnia szerokość Strugi Toruńskiej wynosi 2-2,5 m, głębokość 1-1,3 m.

Zdjęcie 11. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Toruńską w Toruniu

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Struga Lubicka płynie w korycie, które jest nieuregulowane, brzegi cieką są porośnięte drzewami. Tereny nad Strugą nie są zagospodarowane.

Zdjęcie 12. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Lubicką w Toruniu

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Drwęża płynie silnie meandrującym korytem, w głęboko wciętej dolinie. Tereny zlokalizowane nad Drwężą w granicach administracyjnych Miasta Torunia pozostają na chwilę obecną niezagospodarowane żadną infrastrukturą o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. W szczególności braki infrastrukturalne są widoczne na miejscach postojowych wyznaczonych Zarządzeniem nr 26/2014 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 6 października 2014 r. zmieniającym zarządzenie w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęża” zlokalizowane na działkach o numerach ewidencyjnych: 527 (obręb 61), 47 (obręb 62). W miejscach tych brakuje podstawowej infrastruktury umożliwiającej rozwój turystyki wodnej, typu: oznakowanie, pomosty, pojemniki na odpady, zadaszone ławy i stoły oraz przenośne sanitariaty, miejsca biwakowo-noclegowe.

Zdjęcie 13. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwęcą w Toruniu

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Obszar Strugi Toruńskiej został zaliczony w *Strategii Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020* do terenów szczególnie predysponowanych do rozwoju funkcji rekreacyjnej ze względu na fakt, iż obszar ten posiada liczne walory środowiskowe, historyczne i przyrodnicze oraz potencjał do kreowania przestrzeni aktywnego wypoczynku w połączeniu z siecią spójnych dróg rowerowych, powiązanych ze szlakami turystycznymi i lokalnymi atrakcjami.

W obowiązujących dokumentach o charakterze strategicznym nie zostały zawarte zapisy odnoszące się wprost do roli i znaczenia Strugi Lubickiej oraz rzeki Drwęcy oraz potencjału wskazanych cieków do stymulowania rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. Jedynie *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Torunia* wskazuje, że obszar Drwęcy, ze względu na swoje wartości przyrodnicze i krajobrazowe, przedstawia duży potencjał turystyczny, o znaczącym udziale możliwości rozwoju turystyki wodnej.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Ujście Strugi Toruńskiej znajduje się na obszarze podlegającym ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszar Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły).

Teren przewidziany do zagospodarowania wzdłuż rzeki Drwęca znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu – Doliny Drwęcy, Obszary Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły, Obszary Natura 2000 – Dolina Drwęcy, Obszary Natura 2000 - Nieszawska Dolina Wisły oraz Rezerwat Rzeki Drwęca).

Tabela 11. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Struga Toruńska, Struga Lubicka, Drwęca)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	Struga Toruńska i Struga Lubicka	Rzeka Drwęca
Obszar Natura 2000 Wydmy Kotliny Toruńskiej	3,6	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego	
Obszary Natura 2000 Dolina Drwęcy	3,7	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszary Natura 2000 Nieszawska Dolina Wisły	powyżej 5,0	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Rezerwat Kępa Bazarowa	1,4	4,0
Rezerwat Rzeka Drwęca	3,7	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy	2,3	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Chronionego Krajobrazu Wydmy na południe od Torunia	3,6	3,9
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	2,3	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Struga Toruńska na całej długości prowadzi wody ponadnormatywnie zanieczyszczone, o czym decyduje głównie wskaźnik chlorofilu a oraz w zależności od analizowanego odcinka – wskaźniki fizykochemiczne i miano coli. Stan fizyko-chemiczny wód Strugi Toruńskiej oceniany jest jako poniżej dobrej.

Struga Lubicka jest ostatnim prawobocznym dopływem Drwęcy. Bierze początek koło cegielni w Grębocinie oddzielając się od Strugi Toruńskiej, a uchodzi do Drwęcy w Lubiczu. W rejonie Grębocina Struga Toruńska przebiega korytem nieuregulowanym, a brzegi cieków są obustronnie porośniętym drzewami. Im bliżej centrum miasta, tym koryto jest bardziej uregulowane. Brzeg Strugi Toruńskiej jest w większości nieutwardzony, większość roślinności stanowi zieleń miejska w postaci trawników. Brzeg strugi Lubickiej jest nieutwardzony. Wzdłuż tej strugi znajdują się pojedyncze drzewa i roślinność niska. Rejon Strugi Lubickiej nie stanowi co prawda obszaru szczególnego zagrożenia powodzią, niemniej jednak na analizowanym obszarze występuje zagrożenie powodziowe.

Ujście Strugi Toruńskiej znajduje się na obszarze Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły, który stanowi ostoję ptasią.

Dolina stanowi teren lęgowy dla ok. 180 gatunków ptaków, a także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących. Do zagrożeń obszaru zalicza się planowaną budowę nowej zapory (stopień wodny w Nieszawie) oraz zanieczyszczenia wód pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne jest również niszczenie morfologicznej różnorodności międzywał, zabudowa brzegów i zalesianie muraw. Obserwuje się spontaniczną sukcesję roślinności wskutek zaprzestania

lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywalu, a także zamianę użytków zielonych na pola orne w międzywalu. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Ewentualne prace dotyczące zbiornika wodnego (Kaszownik) wymagają dokonania precyzyjnych ustaleń, co do zakresu robót ziemnych, celu przedsięwzięcia oraz jego wpływu na gospodarkę wodną i na kształtowanie środowiska przyrodniczego.

Plan dotyczący zagospodarowania musi uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących pojedynczych drzew wzdłuż Strugi Toruńskiej. W przypadku konieczności na wycinkę drzew, należy uzyskać zezwolenie.

Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących pojedynczych drzew wzdłuż Strugi Lubickiej. W przypadku konieczności wycinki drzew, należy uzyskać zezwolenie.

Rezerwat Rzeki Drwęca utworzono w celu ochrony środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, a w szczególności dla ochrony środowiska pstrąga, łososa, troci i certy. Rezerwat obejmuje koryto rzeki Drwęcy wraz z 5-metrowym pasem przybrzeżnym. W granicach miasta Torunia przebiega fragment rezerwatu obejmujący około 18 ha. Brzeg rzeki jest nieutwardzony, porośnięty licznymi makrofitami. Wzdłuż rzeki rosną pojedyncze drzewa oraz krzewy. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Aglomeracja toruńska ze względu na pył zawieszony zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren jest zagrożony powodzią.

Rzeki Drwęca znajduje się na obszarach Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły, Dolina Drwęcy i Nieszawska Dolina Wisły.

Dolina Dolnej Wisły stanowi ostoję ptasią. Dolina stanowi teren lęgowy dla ok. 180 gatunków ptaków, a także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących. Do zagrożeń obszaru zalicza się planowaną budowę nowej zapory (stopień wodny w Nieszawie) oraz zanieczyszczenia wód pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne jest również niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zabudowa brzegów i zalesianie muraw. Obserwuje się spontaniczną sukcesję roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywalu, a także zamianę użytków zielonych na pola orne w międzywalu. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Dolina Drwęcy to obszar ochrony siedlisk. Do zagrożeń obszaru zalicza się zanieczyszczenia wód, zmianę stosunków wodnych, zaniechanie użytkowania rolniczego terenu i niekontrolowaną turystykę i kłusownictwo.

Należy zauważyć, iż ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, jakkolwiek inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

Wyznaczanie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą na obszarze rezerwatu należy do kompetencji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Wykorzystywanie miejsc przystaniowych, z uwagi na termin migracji ryb dwuśrodowiskowych, będących celem ochrony rezerwatu „Rzeki Drwęca” oraz migrację i rozpoczęcie sezonu lęgowego przez gatunki ptaków,

będące celem obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 powinno być czasowo ograniczone (termin udostępnienia od 1 maja do 30 września).

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Wśród miejsc cieszących się ogromnym zainteresowaniem i zlokalizowanych w rejonie analizowanego obszaru jest średniowieczny zespół miejski Torunia, który został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. W skład zespołu miejskiego wchodzi Stare Miasto, Nowe Miasto i ruiny zamku krzyżackiego, strefa fortyfikacji średniowiecznych z XIII-XVI w. oraz nowożytnych od XVII do XIX w., a także zespoły koszarowe i zespoły XIX-wiecznych kamienic.

Struga Toruńska początkowo uchodziła wyłącznie do Drwęcy. Od XIII w. ciek był poddawany zabiegom hydrotechnicznym. Struga Toruńska napędzała miejskie młyny, zasilala w wodę browary i napełniała fosę. Struga rozdziela się na dwie części, tj. Strugę Lubicką oraz Strugę Toruńską, gdzie dopływa do stawu Kaszownik, a następnie rozdziela się na dwa kanały, które uchodzą do Wisły w rejonie Zamku Krzyżackiego oraz w rejonie Placu Rapackiego. Na terenie Starego Miasta można zobaczyć fragment koryta Strugi Toruńskiej przy ul. Przedzamcze oraz w specjalnie przygotowanym „oknie” w podłodze lokalu gastronomicznego „Pierogarnia” przy ul. Most Pauliński. Struga Toruńska przepływa m. in. przez osiedle Mokre, gdzie jej wody były wykorzystywane przez zakłady przemysłowe (młyn parowy Leopolda Rychtera z XIX w. i Spirytusownię Towarzystwa Akcyjnego H. A. Winkelhausen z XIX w. obecnie „Polmos”) – struga była dla nich źródłem wody i kanałem odpływu ścieków. Ciek ten trafia do stawu miejskiego „Kaszownik”, który w okresie średniowiecza był podzielony na dwa stawy, tj. Górny i Dolny. Były to zbiorniki sztuczne i zostały utworzone w celu zapewnienia zapasu wód do szybkiego napełniania fos. Nad zbiornikami usytuowany był miejski ośrodek gospodarczy, który kontrolowany był do 1454 r. przez Krzyżaków. Funkcjonował tam młyn kaszowy (przebudowany na początku XVI w. na młyn prochowy). Należy zauważyć, że Struga Toruńska biegnie również poza granicami Torunia, m. in. przez Grębocin, gdzie znajduje się średniowieczny kościół założony przez Krzyżaków, w którym obecnie mieści się Muzeum Piśmiennictwa i Drukarstwa.

Rzeka Drwęca związana jest nieodłącznie z historią Torunia, bowiem w średniowieczu stanowiła rodzaj naturalnej granicy pomiędzy Polską a Państwem Krzyżackim.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Struga Toruńska przepływa przez następujące dzielnice Torunia: Grębocin nad Strugą, Bielawy, Rubinkowo, Mokre, Stare Miasto i Rybaki. Baza noclegowo-gastronomiczna jest najbardziej rozwinięta w rejonie Starego Miasta. Zaliczają się do niej m.in.:

- Hotel „Solaris” – posiada 23 pokoje 1 i 2-osobowe; w hotelu mieści się również część restauracyjna.
- Czterogwiazdkowy hotel „Copernicus” – wyposażony w 149 pokoi; dodatkowymi udogodnieniami dla odwiedzających są: spa, basen kryty, basen zewnętrzny i korty tenisowe; hotel dysponuje również zapleczem restauracyjnym, kawiarnią, barem i klubem nocnym.

- Hotel „Mercure” – gwarantuje 110 pokoi; na terenie obiektu znajduje się również restauracja i bar.
- Hotel „Czarna Róża” – mieści się w 2 zabytkowych kamienicach i dysponuje 23 pokojami; goście mają również do dyspozycji salę śniadaniową.
- Hotel 1231 – hotel oferuje 22 pokoje 1 i 2-osobowe oraz apartament. Na terenie obiektu zlokalizowana jest również restauracja; bezpośrednio obok hotelu przepływa Struga Toruńska, tworząc kaskady wodne.
- Hotel „Ibis” – oferuje 83 komfortowe pokoje.
- Hotel „Gromada” – obejmuje 43 pokoje 1 i 2-osobowe; obiekt dysponuje zapleczem restauracyjnym, na który składają się: restauracja, kawiarnia i bar.
- Hotel „Retman” – posiada 16 pokoi 1-osobowych i 13 pokoi 2-osobowych; na parterze hotelu do dyspozycji gości jest restauracja.
- Hotel „Bulwar” – oferuje 98 pokoi; obiekt gwarantuje również wypoczywającym restaurację oraz strefę Spa.
- Hotel „Polonia” – posiada 38 pokoi 1 i 2-osobowych; dodatkowo w obiekcie znajduje się restauracja.
- Hotel „Petite Fleur” – jest usytuowany w zabytkowych kamienicach; oferuje 16 pokoi.
- Hotel „Heban” – dysponuje 22 pokojami z 55 miejscami noclegowymi; na terenie hotelu znajduje się również restauracja.
- Hotel „Gotyk” – mieści się w budynku z XVI wieku i dysponuje 42 pokojami; w hotelu znajduje się restauracja wyposażona w trzy sale dostosowane do różnej liczby gości.
- Hotel „Spichrz” – mieści się w spichlerzu sprzed trzech wieków; gwarantuje 19 pokoi oraz restaurację.
- Hotel „Pod Orłem” – jest to jeden z najstarszych hoteli w Toruniu; dysponuje 65 miejscami noclegowymi w pokojach 1 i 2-osobowych, rozmieszczonymi na trzech piętrach starej kamienicy.
- B&B Hotel Toruń oferujący 93 pokoje i restaurację.
- Hotelik „W Centrum” – znajdujący się w budynku pochodzącym z XIX wieku, dysponujący 43 miejscami noclegowymi.
- Hotel i Camping Tramp, dysponujący hotelem z 16 pokojami, 5 domkami całorocznymi, 16 domkami sezonowymi oraz nowoczesną restauracją.

Na Starym Mieście zlokalizowanych jest również wiele punktów gastronomicznych taki, jak: restauracje, kawiarnie, puby, bary i cukiernie. W jednym z lokali gastronomicznych, tj. w Pierogarni Stary Toruń można podziwiać Strugę Toruńską przez częściowo przeszkloną podłogę.

W pobliżu **Strugi Lubickiej** w granicach administracyjnych Torunia baza noclegowa i gastronomiczna jest słabo rozwinięta. W pobliżu tegoż ciekusu usytuowany jest Hotel „Nad Rzeczką”, który oferuje 50 miejsc noclegowych w pokojach 1, 2, 3 oraz 4-osobowych. W obiekcie znajduje się również sala restauracyjna.

W pobliżu ujścia **Drwęcy** do Wisły w granicach administracyjnych miasta Toruń (dzielnica Kaszczorek) nie są zlokalizowane żadne obiekty noclegowe oraz gastronomiczne.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu **Strugi Toruńskiej** są zlokalizowane dosyć istotne dla mieszkańców miasta tereny rekreacyjne. Wypoczynek może odbywać się głównie na terenach zielonych zlokalizowanych w bezpośrednim otoczeniu strugi, tj. m.in. nad stawem Kaszownik oraz w Parku Dolina Marzeń zlokalizowanym w sąsiedztwie Placu Rapackiego. W pobliżu Strugi Toruńskiej, w rejonie ruin zamku krzyżackiego i w sąsiedztwie Teatru Baj Pomorski, jest zlokalizowane boisko piłkarskie wraz z siłownią zewnętrzną i placem zabaw dla dzieci. Stosunkowo blisko strugi wyznaczony jest turystyczny szlak pieszy „Toruń Forteczny” – o długości 44 km, który rozpoczyna się na pl. Rapackiego w Toruniu, prowadzi do poszczególnych fortów i kończy się przy głównym dworcu kolejowym w Toruniu. W pobliżu tegoż cieku nie są wytyczone żadne szlaki rowerowe. Na terenie Starego Miasta znajduje się również rozbudowana sieć ścieżek rowerowych.

W rejonie **Strugi Lubickiej** nie są zlokalizowane większe obiekty sportowe i rekreacyjne. Na chwilę obecną w jej sąsiedztwie nie występują też wyznaczone żadne szlaki piesze oraz rowerowe. Warto wspomnieć, iż Struga Lubicka zwana też Wilczą Strugą jest wykorzystywana w Gminie Lubicz przez miłośników kajakarstwa. Struga jest 5-kilometrową odnogą Strugi Toruńskiej. Za jej początek kajakarze uznają rozdzielenie wody na toruńskich Bielawach (struga Toruńska na prawo w stronę Torunia, natomiast struga Lubicka na lewo w stronę Lubicza. Płyne przez osiedle Bielawy, przepływa pod Szosą Lubicką i wpada do lasu na terenie gminy Lubicz. Uchodzi do Drwęcy w Lubiczu Dolnym za mostem kolejowym. Wilcza struga charakteryzuje się dużym spadkiem. Po drodze na kajakarzy czeka wiele bystrzy, sztuczna kaskada, około 10 mniejszych i większych słapów, szybkich i ciasnych zakrętów oraz pływalnych rurowych przepust. Struga przeznaczona jest raczej dla jednoosobowych kajaków, jedynie przy podwyższonym stanie wody, głównie zimą i wczesną wiosną. Natomiast latem dostępna jest po intensywnych ulewach.

Drwęca jest uznawana za jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w Polsce. Z kajakarskiego punktu widzenia zaliczana jest do łatwych szlaków. Całkowita długość rzeki wynosi 219 km, a szlak jest wytyczony na długości 210 km. W granicach administracyjnych Torunia szlak kończy swój bieg, natomiast spływ można kontynuować już na Wiśle. W bezpośrednim sąsiedztwie Drwęcy, na terenie Torunia, nie jest zlokalizowana jakiegokolwiek infrastruktura dla kajakarzy. Bezpośrednio w pobliżu ujścia Drwęcy do Wisły nie są zlokalizowane większe obiekty sportowe i rekreacyjne.

W pobliżu ujścia Drwęcy do Wisły przebiega żółty szlak pieszy z Torunia do Radomna, którego łączna długość wynosi 160 km. Dodatkowo w pobliżu ujścia Drwęcy do Wisły w Toruniu przebiega szlak rowerowy pod nazwą „Wiśłana Trasa Rowerowa”. Wzdłuż prawego brzegu Wisły, do którego wpływa Drwęca szlak ma łączną długość 210 km. Bezpośrednio do rzeki prowadzi ścieżka rowerowa, która poprzez inne ścieżki rowerowe łączy się z wszystkimi częściami miasta.

II.2.2. Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski i Port Zimowy

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Opracowaniem jest objęty obszar Kępy Bazarowej wraz z Małą Wisetką, Zamku Dybowskiego oraz terenu położonego pomiędzy ulicami Majdany, Dybowską, Małą Wisetką i mostem drogowym na południowym nabrzeżu Wisły oraz rejon Portu Zimowego na północnym brzegu rzeki wraz z przystanią Akademickiego Związku Sportowego.

Kępa Bazarowa to wyspa przy lewym brzegu Wisły w toruńskiej dzielnicy Rudak, oddzielona od lądu tzw. Małą Wisetką – niewielką odnogą Wisły. Jest zlokalizowana naprzeciwko historycznego centrum Torunia – średniowiecznego zespołu miejskiego, w odległości ok. 600 m od Placu Rapackiego. Długość wyspy wynosi 2,65 km, maksymalna szerokość 438 m, powierzchnia 70 ha. Na tym samym brzegu rzeki, na zachód od Kępy Bazarowej, w jej bezpośrednim sąsiedztwie, znajdują się ruiny zamku Dybów – drugiej średniowiecznej warowni w Toruniu.

Port Zimowy jest zlokalizowany na przeciwległym brzegu Wisły. Graniczy z Rybakami – najstarszą osadą Bydgoskiego Przedmieścia. Od wschodu z portem graniczy z przystanią Akademickiego Związku Sportowego, zaś od zachodu ze żwirownią. Port Zimowy zbudowano w 1879 roku jako bazę monitorów rzecznych operujących na Wiśle w okolicach Torunia. Powierzchnia sztucznie uformowanego basenu portowego zajmuje 4,25 ha, a jego głębokość przy średnich stanach poziomu rzeki wynosi 3 metry. Długość portowego nabrzeża liczy 345 metrów. W 1888 roku w porcie uruchomiono stocznnię rzeczną i bocznice kolejową, która wiodła do portu od Dworca Miejskiego przez całe nabrzeże Starego Miasta. Port Zimowy stanowił ważny element Twierdzy Toruń.

Kępa Bazarowa jest obszarem charakteryzującym się stosunkowo niską dostępnością komunikacyjną. Na wyspę można się dostać ze Starego Miasta na dwa sposoby: od strony Starego Miasta przez Most Piłsudskiego, a w sezonie letnim łodzią turystyczną „Katarzynka”. Za pośrednictwem komunikacji miejskiej można dojechać jedynie w pobliże wyspy. Centralnym punktem wyspy jest punkt widokowy przy ul. Majdany. Dostępność komunikacyjną tej części obszaru zapewnia zmodernizowana ulica Majdany oraz przecinający ją wyremontowany most na Wisetce.

Dobrą dostępnością komunikacyjną charakteryzuje się teren pomiędzy ulicami Majdany, Dybowską, Małą Wisetką i mostem drogowym. Ww. szlaki komunikacyjne wyznaczające granicę tego terenu jednocześnie zapewniają do niego dobry dojazd. Ta część obszaru jest połączona ścieżką, biegnącą przez wał powodziowy, z ruinami Zamku Dybowskiego.

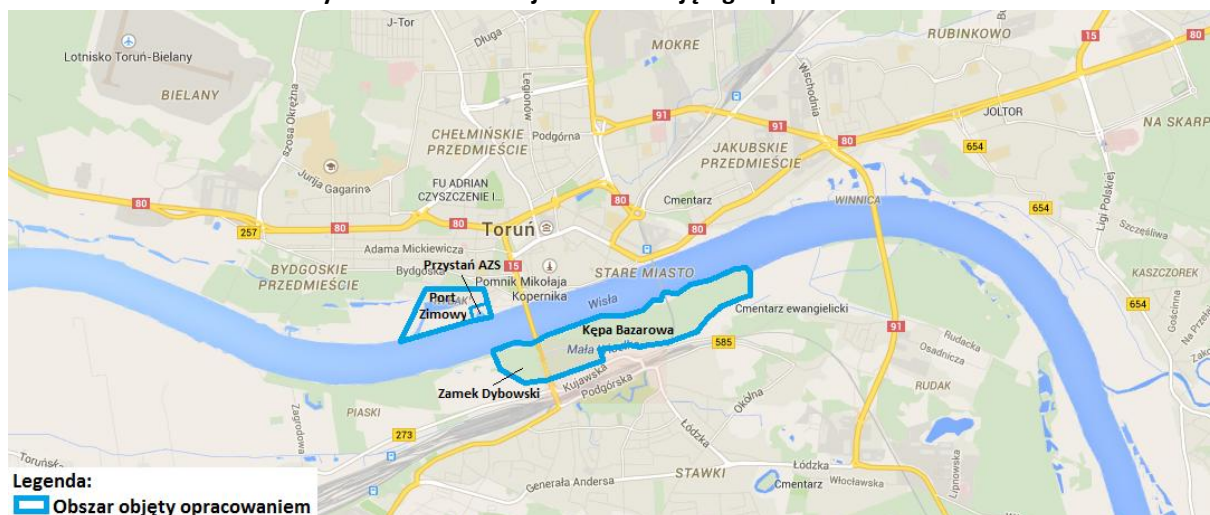
Ograniczoną dostępnością komunikacyjną charakteryzują się ruiny zamku Dybowskiego, zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie Kępy Bazarowej. Pomimo iż ruiny znajdują się tuż po przeciwnej stronie Małej Wisły wyznaczającej granicę Kępy Bazarowej, nie są skomunikowane z wyspą, z której na ruiny zamku można dotrzeć samochodem jedynie okrężną drogą, od strony ul. Dybowskiej. Dotarcie do ruin od strony Starego Miasta jest możliwe również zwyczajowo wydeptaną ścieżką biegnącą w prawo za mostem, przez wał przeciwpowodziowy. Trasa ta nie jest jednak w żaden sposób oznakowana i w efekcie jest znana jedynie lokalnym mieszkańcom.

Port Zimowy oraz położona w jego sąsiedztwie przystań Akademickiego Związku Sportowego są zlokalizowane w sąsiedztwie centrum Torunia, co przekłada się na jego dobre skomunikowanie z resztą miasta. Port Zimowy jest położony bezpośrednio nad Wisłą, która na odcinku przepływającym przez Toruń jest fragmentem międzynarodowej drogi wodnej E-40 Gdańsk-Odessa. Przystań jest skomunikowana systemem ciągów pieszych i rowerowych z Bulwarem Filadelfijskim. Istotną rolę odgrywa tu przede wszystkim ul. Popiełuszki, która stanowi naturalne przedłużenie Bulwaru Filadelfijskiego i jest traktem prowadzącym do Parku Miejskiego na Bydgoskim Przedmieściu. W sezonie letnim ciąg ten jest wykorzystywany licznie przez mieszkańców i turystów.

W kontekście dostępności komunikacyjnej obszaru, należy również podkreślić, iż Toruń stanowi jedną z centralnych osi Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego BiT City, dla

którego aktualnie tworzony jest zintegrowany system powiązań komunikacyjnych, w szczególności pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem jako kluczowych dla obszaru ośrodków miejskich. W ramach przedsięwzięcia w chwili obecnej na terenie Torunia są realizowane projekty pn. *Przebudowa torowiska tramwajowego od Węzła Toruń Miasto (Pl. 18 Stycznia) do Al. Solidarności, Budowa węzła przesiadkowego przy dworcu PKP Toruń Miasto, Modernizacja systemu sterowania na linii dostosowanej do taboru niskopodłogowego, Rewitalizacja obiektu dworcowego Toruń Główny, Zakup taboru tramwajowego niskopodłogowego.*

Rysunek 5. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar stanowi w większości własność Gminy Miasta Toruń bądź znajduje się we władaniu gminy w ramach użytkowania wieczystego. Niewielkie obszary zlokalizowane na Kępie Bazarowej stanowią własność Skarbu Państwa i prywatnych właścicieli (lub pozostają w użytkowaniu wieczystym). Tereny w rejonie Portu Zimowego są w całości własnością Skarbu Państwa lub pozostają w użytkowaniu wieczystym Skarbu Państwa. Aktualnie pieczę nad portem sprawuje Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej Oddział w Gdańsku, który wraz z Zarządem Zlewni Wisły Kujawskiej z siedzibą w Toruniu administruje wody i urządzenia hydrotechniczne, kontroluje gospodarkę wodną, chroni wody, znakuje wodne szlaki żeglugowe, likwiduje lodowe zatory rzeczne itp.

Analizowany obszar nie jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego. Zagospodarowanie tego terenu w części dotyczącej Kępy Bazarowej skupia się wokół punktu widokowego, z którego można podziwiać panoramę toruńskiej starówki. Przy punkcie widokowym znajduje się nowoczesna infrastruktura o charakterze turystyczno-rekreacyjnym, obejmująca: miejsca parkingowe, miejsca wypoczynku sezonowego, plac zabaw dla dzieci, miejsce na przenośną toaletę oraz pasaż ekspozycyjny. Teren ten jest objęty monitoringiem wizyjnym oraz wyposażony w system informatyczny z trójwymiarową realistyczną mapą prezentującą toruńskie zabytki w Zespole Staromiejskim i walory przyrodnicze rezerwatu Kępy Bazarowej. W bezpośrednim sąsiedztwie punktu widokowego jest zlokalizowany Toruński Klub Sportowo-Turystyczny Budowlani Toruń dysponujący własną bazą hotelową oraz terenem wyposażonym w niezbędną infrastrukturę do organizacji imprez plenerowych. Pozostała część wyspy jest zagospodarowana w ograniczonym stopniu, co wynika również z występującego na tym terenie zagrożenia powodziowego. Ponadto, wyspa wchodzi w skład obszaru Natura 2000, a jej wschodnia część jest rezerwatem przyrody.

Zdjęcie 14. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Kępie Bazarowej

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Niezagospodarowane pozostają na chwilę obecną tereny zlokalizowane w rejonie Zamku Dybowskiego. Nie znajduje się tam żadna infrastruktura o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Teren wokół zamku jest nieuporządkowany i zanieczyszczony.

Zdjęcie 15. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Zamku Dybowskiego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Port Zimowy wraz z jego bezpośrednim otoczeniem jest obszarem tradycyjnie związanym z gospodarczym wykorzystaniem Wisły. W Porcie Zimowym znajduje się pochylnia, która umożliwia wyciąganie pływających jednostek rzecznych w celu ich przeglądu i naprawy oraz warsztaty remontowe. Przy porcie działa kilka firm prywatnych, które dzierżawią tutaj teren. Między innymi ma tu swoją siedzibę Baza Płetwonurków. W Porcie Zimowym cumują: statki, łodołamacze, barki i platformy rzeczne, także statki, jachty i łodzie turystyczne. Znajduje się tu wodny posterunek policji, z którego wypływają motorówki patrolowe.

Część nabrzeża jest zagospodarowana ścianą żelbetową i palami stalowymi na potrzeby działającej tu stoczni. Pozostałe części nabrzeża są w części żelbetowe, a w części niezagospodarowane - stroma naturalna skarpa porośnięta zielenią wzdłuż ul. Popiełuszki. W obrębie akwenu znajduje się jeden pomost pływający, gdzie cumują łodzie motorowe policji rzecznej. Przy wyjściu z portu znajduje się krótkie nabrzeże przeładunkowe dla barek z kruszywem, w obrębie portu brakuje pochylni do wodowania jachtów. Urządzenia znajdujące się na terenie portu są w większości w złym stanie technicznym.

W bezpośrednim sąsiedztwie portu znajduje się zmodernizowana przystań Akademickiego Związku Sportowego, dysponująca 160 m umocnień brzegowych, 26 punktami cumowniczymi oraz

oświetleniem. Ponadto, przystań jest wyposażona w pomosty pływające i przytącze wodociągowe. Ta część infrastruktury znajduje się w dobrym stanie technicznym. Modernizacji wymagają natomiast budynek główny i hangar.

Zdjęcie 16. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Portu Zimowego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 17. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie przystani AZS

Źródło: opracowanie własne na podstawie ogólnodostępnych danych

Obowiązujące *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Torunia* analizuje obszar Kępy Bazarowej pod kątem jego walorów przyrodniczych (rezerwat przyrody „Kępa Bazarowa”) oraz pod kątem jej funkcji w systemie zieleni miejskiej (uroczysko „Kępa Bazarowa” o powierzchni 65,2 ha jest jednym z większych kompleksów lasów komunalnych na terenie miasta). Teren ten jest również wskazywany jako miejsce lokalizacji ścieżki rowerowej – Ścieżki Włocławskiej. W studium podkreśla się również potencjalnie duże znaczenie tego terenu dla rozwoju funkcji rekreacyjno-wypoczynkowej. Zgodnie ze studium kierunki rozwoju obszaru Kępy Bazarowej powinny obejmować *kształtowanie publicznych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych pod kątem urządzenia parku leśnego z uwzględnieniem: urządzenia miejsc rekreacji, zwłaszcza w strefie brzegowej Wisły i Małej Wisłki, fortyfikacji (fragment fortyfikacji Przyczółek Mostowy), powiązań funkcjonalno-przestrzennych z terenami sąsiednimi, zwłaszcza rejonem Zamku Dybowskiego, Fortu Kolejowego, rewitalizacji kanału Mała Wisłka, rewitalizacji zieleni w obrębie fortyfikacji (fragment fortyfikacji Przyczółek Mostowy)*. Rekreacyjny charakter obszaru jest podkreślany również w *Strategii Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020*, gdzie wskazuje się na jego liczne walory środowiskowe, historyczne i przyrodnicze oraz potencjał do kreowania przestrzeni aktywnego wypoczynku.

Obowiązujące dokumenty planistyczne i strategiczne miasta nie odnoszą się w znaczącym stopniu do roli ruin Zamku Dybowskiego dla rozwoju społeczno-gospodarczego miasta. *Strategia Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020* zawiera jedynie ogólne zapisy na temat zamku, wskazując iż jest on jednym z najcenniejszych obiektów historycznych miasta i konieczne jest podjęcie działań w celu jego ochrony. W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego* podkreśla się, iż działania w zakresie zagospodarowania obszaru ruin Zamku Dybowskiego powinny być ukierunkowane na *kształtowanie publicznych terenów rekreacyjno-wypoczynkowych pod kątem urządzenia miejsc rekreacji, zwłaszcza w rejonie Zamku Dybowskiego, powiązań funkcjonalno-przestrzennych z terenami sąsiednimi, zwłaszcza rejonem wyspy Kępa Bazarowa*. W *Strategii Rozwoju Turystyki dla Miasta Torunia do 2020 roku* jest mowa o planowanej rewitalizacji i promocji ruin zamku „Dybów” jako mniej znanej na chwilę obecną atrakcji turystycznej Torunia.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta Torunia kwalifikuje rejon Portu Zimowego do przestrzeni publicznych o szczególnym znaczeniu dla tożsamości miasta i jego mieszkańców, na którym wszelkie działania mające na celu podniesienie jakości tej przestrzeni mają być prowadzone w oparciu o program *Przywrócenia Wisły miastu*. Ze względu na położenie tego obszaru w bezpośrednim sąsiedztwie Starego Miasta wymagane są kompleksowe zmiany funkcjonalno-przestrzenne uwzględniające jego szczególne położenie, osie widokowe i ekspozycji, a także uwarunkowania związane z zagrożeniami powodziowymi. Obszar ten jest proponowany do wykorzystania jako lokalizacja różnych form aktywności gospodarczych związanych z obsługą ruchu turystycznego i rozwoju rekreacji (z wykorzystaniem akwenu Portu Zimowego). Głównymi kierunkami zagospodarowania tego terenu powinny być: *rewitalizacja obszaru, włącznie z przystosowaniem akwenu do pełnienia funkcji rekreacyjnych, kształtowanie ciągłości terenów biologicznie czynnych (ciągi, pasy, aleje, szpalery) równoległe do linii brzegowej rzeki Wisły oraz kształtowaniu ciągłości funkcjonalno-komunikacyjnej z terenami otaczającymi: parkiem Bydgoskim, Bulwarem Filadelfijskim, pierścieniem zieleni wokół starówki*.

Obszerna analiza roli i znaczenia Portu Zimowego przedstawiona w studium nie znajduje swojego odzwierciedlenia w *Strategii Rozwoju Miasta Torunia do roku 2020* ani też w *Strategii*

Rozwoju Turystyki dla Miasta Torunia do 2020 roku, które w żaden sposób nie odwołują się do aktualnego i potencjalnego znaczenia turystyczno-rekreacyjnego portu dla miasta Torunia.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania na Kępie Bazarowej znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszary Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły oraz Rezerwat Kępa Bazarowa).

Teren przewidziany do zagospodarowania w rejonie Zamku Dybrowskiego oraz Portu Zimowego znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszary Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły).

Tabela 12. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski, Port Zimowy)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski	Port Zimowy
Obszar Natura 2000 Wydmy Kotliny Toruńskiej	3,3	3,4
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego	
Obszary Natura 2000 Dolina Drwęcy	4,0	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Nieszawska Dolina Wisły	Powyżej 5,0	
Rezerwat Kępa Bazarowa	znajduje się na terenie obszaru chronionego	1,4
Rezerwat Rzeka Drwęca	4,0	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy	4,7	powyżej 5,0
Obszar Chronionego Krajobrazu Wądozowy na południe od Torunia	3,1	3,4
Obszar Chronionego Krajobrazu Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0	

Źródło: opracowanie własne

Rezerwat Kępa Bazarowa utworzono dla ochrony zbiorowiska leśnego o cechach zbiorowiska naturalnego łągu wierzbowo-topolowego i obejmuje część wschodnią wyspy. W górnym piętrze drzew występują topola czarna, topola biała oraz wierzba biała i krucha. W dolnym piętrze można znaleźć klon jesionolistny, jesion wyniosły, klon zwyczajny i wiąz pospolity. W podszycie znajdują się bez czarny, czeremcha zwyczajna, dereń świdwa. Na podmokłych terenach wyspy występują stanowiska łąkowe z olszą szarą. Na obszarze rezerwatu Kępa Bazarowa występuje ponad 450 gatunków roślin naczyniowych. Roślinność rezerwatu podlega stopniowej degeneracji na skutek zmian reżimu wód Wisły, czego wyraźną oznaką jest ekspansja gatunków obcego pochodzenia. Dużą różnorodnością charakteryzują się występujące na wyspie grzyby. Wśród grzybów występujących pospolicie można spotkać gatunki rzadkie, będące pod ochroną, jak purchawica olbrzymia,

płomykówka galaretowata, czarki szkarłatne i inne. Rezerwat jest ostoją dla wielu zwierząt w tym ponad 58 ptaków gniazdujących na terenie wyspy. Do najbardziej charakterystycznych gatunków tego obszaru należą: dzięcioł duży, dzięcioł czarny, dzięcioł zielony, zimorodek, tracz nurogęś, gągoł, puszczyk i jarzębatka. Do zwierząt przebywających na terenie rezerwatu okresowo należą: bobry europejskie, tchórze, łasice oraz orły bieliki. Poziom hałasu na terenie przewidzianym do zagospodarowania kształtuje się od 55 do 75 dB w rejonie mostu drogowego i ulic Kujawskiej i Nieszawskiej.

Zagospodarowanie wschodniej części Kępy Bazarowej objętej rezerwatem przyrody „Kępa Bazarowa” jest możliwe do realizacji pod warunkiem uzyskania zgody Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Zgodnie z *Zarządzeniem nr 0210/28/2012 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 8 października 2012 r. w sprawie ustanowienia planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Kępa Bazarowa”* na terenie rezerwatu nie wskazuje się obszarów i miejsc udostępnianych dla celów rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa.

Ze względu na zakazy: zakłócania ciszy, uprawiania sportów wodnych i motorowych, pływania i żeglowania planowane przedsięwzięcie może być zrealizowane wyłącznie po uzyskaniu zezwolenia na odstępstwa od wyżej wymienionych zakazów przez Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i nie spowoduje to negatywnego oddziaływania na cele ochrony przyrody rezerwatu przyrody.

Ze względów ochronnych (zachowanie łągu wierzbowo-topolowego oraz utrzymania właściwego stanu ochrony populacji łąkowej nurogęsi) planowane zagospodarowanie powinno mieć na celu eksponowanie walorów przyrodniczych obszaru.

Teren wokół zamku jest pokryty roślinnością trawiastą oraz niewielką liczbą drzew i krzewów. Zamek Dybowski leży na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią. Znajduje się na obszarze Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły, który stanowi ostoję ptasią.

Dolina stanowi teren łągowy dla ok. 180 gatunków ptaków, a także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących. Do zagrożeń obszaru zalicza się planowaną budowę nowej zapory (stopień wodny w Nieszawie) oraz zanieczyszczenia wód pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne jest również niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zabudowa brzegów i zalesianie muraw. Obserwuje się spontaniczną sukcesję roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale, a także zamianę użytków zielonych na pola orne w międzywale. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Ze względu na lokalizację ruin Zamku Dybowskiego na obszarze Natura 2000, inwestycje mogą wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Jeśli przedsięwzięcie nie będzie związane z regulacją Małej Wisłki nie ma istotnych przeciwwskazań do realizacji inwestycji.

Port Zimowy znajduje się na obszarze Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły, który stanowi ostoję ptasią. W rejonie Portu Zimowego na starych barkach jest kolonia łąkowa mew. Teren jest zagrożony powodzią. Dolina stanowi teren łągowy dla ok. 180 gatunków ptaków, a także bardzo ważną ostoję dla ptaków migrujących i zimujących. Do zagrożeń obszaru zalicza się planowaną budowę nowej zapory (stopień wodny w Nieszawie) oraz zanieczyszczenia wód pochodzenia

rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne jest również niszczenie morfologicznej różnorodności międzywala, zabudowa brzegów i zalesianie muraw. Obserwuje się spontaniczną sukcesję roślinności wskutek zaprzestania lub zmniejszenia intensywności wypasu zwierząt w międzywale, a także zamianę użytków zielonych na pola orne w międzywale. Obszar podlega działaniom z zakresu ochrony przeciwpowodziowej.

Ze względu na lokalizację portu na obszarze Natura 2000, planowane inwestycje mogą wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Wśród miejsc cieszących się ogromnym zainteresowaniem jest średniowieczny zespół miejski Torunia, który został wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO. W skład zespołu miejskiego wchodzi Stare Miasto, Nowe Miasto i ruiny zamku krzyżackiego, strefa fortyfikacji średniowiecznych z XIII-XVI w. oraz nowożytnych od XVII do XIX w., a także zespoły koszarowe i zespoły XIX-wiecznych kamienic.

W otoczeniu Starego Miasta, w części lewobrzeżnej, zlokalizowana jest Kępa Bazarowa oraz ruiny zamku Dybowskiego. Kępa Bazarowa to wyspa pomiędzy Wisłą a jej południową odnogą – Małą Wisłą. Kępa Bazarowa położona jest naprzeciwko średniowiecznego zespołu miejskiego Torunia. Znajduje się tam niewielki taras widokowy, z którego można podziwiać panoramę starówki. W przeszłości znajdował się tu początek nieistniejącego obecnie mostu, który łączył się po stronie starówki z Bramą Mostową. Na części wyspy został utworzony rezerwat leśny - jego obszar rozciąga się na wschód od mostu kolejowego i na zachód do ul. Majdany. Z Kępy, w stronę ruin zamku Dybowskiego, prowadzi alejka spacerowa wzdłuż brzegu Wisły oraz dojazd. W pobliżu Kępy Bazarowej w 1500 r. powstała osada zwana Majdanem. Upamiętnieniem dawnej osady jest ulica o tej samej nazwie, która prowadzi na wyspę od ulicy Kujawskiej. Z Kępy Bazarowej rozpościera się widok na dwa mosty: drogowy im. J. Piłsudskiego oraz kolejowy im. E. Malinowskiego. Pomiędzy mostami znajdują się zabudowania toruńskiej starówki. Uwagę przykuwają m. in. katedra, kościoły, wieża Ratusza Staromiejskiego, ciągi kamienic i spichrzy oraz pozostałości średniowiecznego i późniejszego systemu obronnego miasta w postaci bram i baszt miejskich, murów obronnych, pozostałości zamku krzyżackiego oraz bastionów. Z tarasu widokowego na Kępie Bazarowej zauważalne są następujące obiekty: budynek Koszar Raclawickich, Brama Klasztorna, Baszta Gołębnik, wieże kościołów p. w. Ducha Świętego i Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, dachy Dworu Artusa, Brama Żeglarska, dach pałacu Dąmbskich, katedra św. Janów, okap Domu Eskenów, Baszta Żuraw, hotel Spichrz, Baszta Wartownia, Dwór Mieszczański, wieżyczka dawnego zboru ewangelickiego, kościoły św. Jakuba i św. Katarzyny, Magazyny Saperów, Bastion Menniczy, secesyjne kamienice, gotyckie i barokowe spichlerze.

Ruiny zamku Dybowskiego położone są na terenie dawnego miasta Nieszawa. Zamek i miasto zostało założone przez Władysława Jagiełłę i uzyskało przywilej lokacyjny w 1425 roku.

Godnym uwagi jest także Bydgoskie Przedmieście (rejon Portu Zimowego i przystani AZS) z enklawą Rybaki, gdzie zachowany został do dnia dzisiejszego układ urbanistyczny oparty na regularnej siatce ulic ze zwartą i luźną zabudową, Ogrodem Botanicznym i Parkiem w południowej części dzielnicy. W pobliżu Portu Zimowego do największych atrakcji należą: Przedmieście Rybaki, gdzie zachował się zespół domów drewnianych i murowanych z XIX i pocz. XX w., zespół kamienic

czynszowych, budynków szkieletowych oraz drewnianych chat rybackich również z XIX i pocz. XX w. w rejonie ul. Danielewskiego i Stromej. W obrębie Bydgoskiego Przedmieścia znajdują się również ogród botaniczny, park, teraz po dawnym geometrycznym ogrodzie Pomorskiej Wystawy Ogrodniczej wraz z budynkiem Hali Wystawowej i domkiem ogrodnika oraz Zajęcie Górki (pozostałości wydmy).

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Analizowany obszar znajduje się w rejonie Starego Miasta, podobnie, jak część obszaru Strugi Toruńskiej, Strugi Lubickiej i rzeki Drwęcy. Szczegółowa analiza bazy noclegowo-gastronomicznej na tym terenie znajduje się w podrozdziale I.2.1. Struga Toruńska, Struga Lubicka i rzeka Drwęca. Niemniej jednak warto podkreślić, że w niewielkiej odległości od granicy analizowanego obszaru funkcjonuje Hotel i Camping Tramp, dysponujący hotelem z 16 pokojami, 5 domkami całorocznymi, 16 domkami sezonowymi oraz nowoczesną restauracją. Na terenie obiektu znajduje się również 90 stanowisk dla camperów i przyczep campingowych oraz pole namiotowe na ok. 120 stanowisk. Ośrodek oferuje również rozbudowaną infrastrukturę rekreacyjną, obejmującą m.in.: boisko do koszykówki, siatkówki, kort tenisowy, plac zabaw, boisko do piłki nożnej.

Baza sportowo-rekreacyjna

Kępa Bazarowa jest bardzo ciekawym pod względem turystycznym i rekreacyjnym miejscem do odwiedzenia. Kępa jest rezerwatem leśnym utworzonym w 1987 r. Kępa Bazarowa jest doskonałym miejscem spacerów wśród zieleni, w sąsiedztwie Wisły z widokiem na całą panoramę zespołu staromiejskiego. Dogodnym ułatwieniem dla podziwiania panoramy jest specjalny taras widokowy. Dla ułatwienia spacerów przygotowano dogodny dojazd oraz wytyczono na Kępie alejkę spacerową biegnącą przez rezerwat wzdłuż brzegu Wisły w stronę ruin zamku Dybów.

W bezpośrednim sąsiedztwie Kępy Bazarowej swoją siedzibę ma Toruński Klub Sportowo – Turystyczny „Budowlani”. Klub skupia przede wszystkim dzieci i młodzież. Obecnie Klub prowadzi trzy sekcje: wioślarską, piłki siatkowej kobiet i szermierczą.

W pobliżu Portu Zimowego na Błoniach Nadwiślańskich zlokalizowana plaża miejska, która działa przez cały okres letni. Plaża zajmuje obszar ok. 1 400 m². do dyspozycji jest 30 drewnianych leżaków, 2 hamaki wolnostojące, 15 leżaków-łóżek, sześć parasoli. Na jej terenie wytyczone są również boiska do gry w siatkówkę plażową oraz stoły do tenisa stołowego. W zależności od pogody na terenie plaży organizowane są animacje dla dzieci. W bliskiej odległości od Portu Zimowego znajduje się Park Miejski (Park na Bydgoskim Przedmieściu).

W rejonie Portu Zimowego znajduje się również przystań Akademickiego Związku Sportowego.

W pobliżu trzech Kępy Bazarowej, Zamku Dybrowskiego i Portu Zimowego wyznaczone są następujące szlaki turystyczne piesze:

- czarny szlak „Toruń Forteczny” – o długości 44 km, rozpoczyna się na pl. Rapackiego w Toruniu, prowadzi do poszczególnych fortów i kończy się przy głównym dworcu kolejowym w Toruniu;

- żółty szlak łączący Toruń z Radomnem – o łącznej długości 160 km. W Toruniu szlak rozpoczyna się w centrum na pl. Rapackiego;
- niebieski szlak Toruń – Cierpice – tzw. „Szlak Menonitów” wyznaczony na odcinku o długości 13 km. Do Cierpic szlak biegnie przez Dybowo i Małą Nieszawkę;
- czerwony szlak na trasie Toruń – Nieszawa – ma długość 41 km i w Toruniu rozpoczyna się na pl. Rapackiego, aby dalej przez most nad Wisłą prowadzić do Nieszawy.

W bliskiej odległości od analizowanego obszaru przebiegają również liczne szlaki turystyczne rowerowe. Zaliczają się do nich:

- niebieski szlak Bydgoszcz-Toruń – szlak „Przyjaźni” liczący 57 km, biegnie bocznymi drogami przez wiejskie tereny wzdłuż prawego brzegu Wisły. Przebiega przez Bydgoszcz, Ostromecko, Wałdowo Królewskie, Skłudzewo, Przysiek, Toruń;
- „Wiśłana Trasa Rowerowa” – przebiega w pobliżu wszystkich trzech wyznaczonych obszarów i biegnie po dwóch stronach Wisły. Odcinek prawobrzeżny ma długość 210 km, natomiast odcinek lewobrzeżny – 244 km;
- czerwony szlak Toruń – Włocławek – trasa wyznaczona jest na długości 63 km i prowadzi w górę biegu Wisły. Rozpoczyna się na pl. Rapackiego w Toruniu, dalej przebiega przez Brzozę, Otłoczyn, Ciechocinek, Raciążek i Nieszawę, aby zakończyć się we Włocławku;
- zielony szlak Toruń – Inowrocław – ma długość 53 km i jest jednym z najważniejszych szlaków w regionie. stanowi kontynuację szlaku Łąwa – Toruń;
- czerwony szlak Toruń – Chełmno – wyznaczony jest na odcinku 60 km. Rozpoczynając się w Toruniu przebiega przez następujące punkty i miejscowości: Barbarka, Zamek Bierzgowski, Bierzgowo, Łążyn, Siemoń, Unisław, Płutowo oraz Starogard i kończy się w Chełmnie;
- zielony szlak z Torunia do Radomna – jego łączna długość to 130km. Jadąc wyznaczonym szlakiem z Torunia do Radomna jest możliwość zwiedzenia takich miejscowości, jak: Lubicz, Ciechocin, Golub-Dobrzyń, Szafarnia, Radziki Duże, Górczenica, Brodnica oraz Pokrzydowo.

W chwili obecnej na analizowanym obszarze ani w jego sąsiedztwie nie znajdują się wytyczone ścieżki rowerowe. Obszar ten nie jest również skomunikowany ścieżkami rowerowymi z pozostałą częścią miasta.

II.3. Gmina Białe Błota

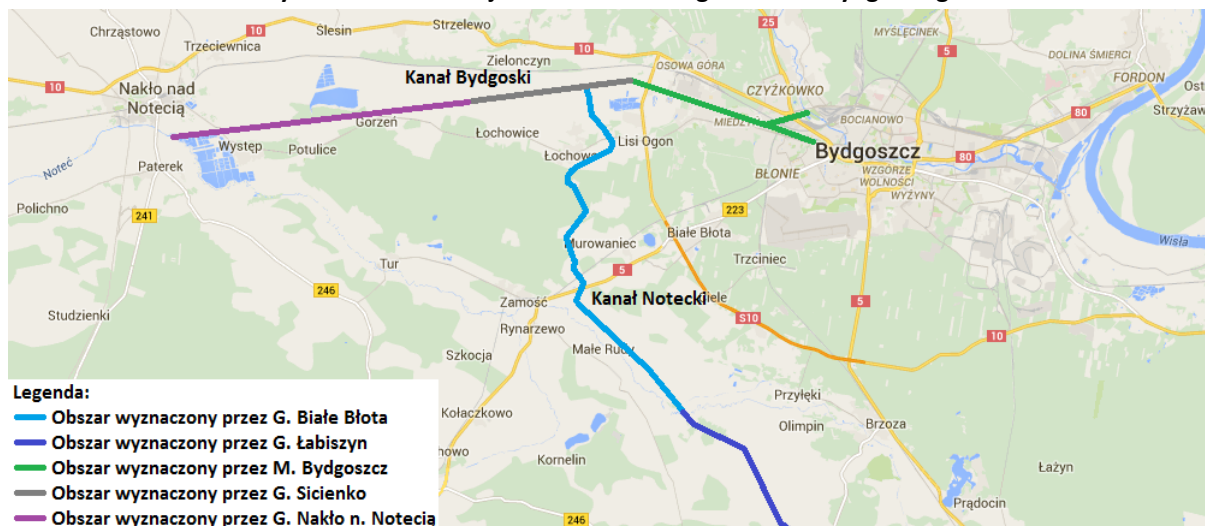
II.3.1. Kanał Górnonotecki

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Kanał Notecki, a dokładniej jego fragment, tj. Kanał Górnonotecki (zwany także Kanałem Północnonoteckim), przebiega w północno-zachodniej i zachodniej części gminy Białe Błota.

Kanał jest żeglowną drogą wodną w województwie kujawsko-pomorskim o dł. 115 km (w tym odcinek przekopany długości 25 km), łączącą Kanał Bydgoski z Jeziorem Gopło (przez skanalizowaną górną Noteć), otwartą w 1892 roku. Kanał dostępny jest dla statków do 150 t (miejscami do 300 t). Kanał Górnonotecki stanowi fragment szlaku wodnego zwanego Pętlą Wielkopolsko-Lubusko-Kujawską. Szerokość szlaku żeglownego wynosi od 15 do 20 m, jest on oznakowany znakami żeglugowymi brzegowymi.

Rysunek 6. Lokalizacja Kanału Noteckiego i Kanału Bydgoskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Kanał Górnonotecki posiada sześć śluz żeglugowych, jednokomorowych o wymiarach komór 42,0 x 5,00 m wykonanych z betonu, cegły klinkierowej i ciosów kamiennych. Za pomocą nich statki pokonują spad wynoszący 13,68 m w kierunku Kanału Bydgoskiego. Przy każdej śluzie jest zbudowany jaz służący do odprowadzania nadmiaru wód z Noteci krzyżującej się z kanałem lub z własnych lokalnych zlewni. Na terenie gminy Białe Błota są zlokalizowane cztery śluzy: Śluza Dębinek I, Śluza Dębinek II, Śluza Łochowo oraz Śluza Lisi Ogon.

Rekreacyjne wykorzystanie Kanału Górnonoteckiego w gminie Białe Błota pozostaje na chwilę obecną niewielkie. Mimo że kanał jest wykorzystywany przez kajakarzy, organizowane są na nim spływy kajakowe, nie dysponuje on infrastrukturą umożliwiającą rozwój turystyki wodnej. Zagospodarowanie rekreacyjne terenów nad kanałem skupia się w miejscowości Lisi Ogon, na działce o numerze ewidencyjnym 263/3, gdzie w sąsiedztwie ciek wodnego jest zlokalizowana świetlica wiejska wraz z bazą sportową obejmującą: skatepark, boisko do siatkówki plażowej, boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki streetball, siłownię zewnętrzną (2 urządzenia outdoor fitness). Ponadto, znajdują się tam: miejsce na ognisko z ławkami, pergola z kilkoma ławkami i stołami, kosze na śmieci. Przed wjazdem na działkę znajduje się nieutwardzone miejsce do parkowania samochodów. Na obszarze tym jest możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu. Stan infrastruktury można określić jako dobry.

Zdjęcie 18. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Górnonoteckim w gminie Białe Błota (miejscowość Lisi Ogon)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Białe Błota* Kanał Notecki (na całej długości) wraz z zabudową i urządzeniami z nim związanymi znajdują się w strefie „A” pełnej ochrony konserwatorskiej. Wśród szczegółowych zaleceń konserwatorskich zaleca się objęcie ochroną brzegów i koryta Kanału Noteckiego. Wśród głównych kierunków dotyczących zagospodarowania tego obszaru zakłada się w jednostce osadniczej Łochowo:

- uporządkowanie eksponowanych krawędzi i obrzeży zabudowy wzdłuż Kanału Noteckiego;
- lokalizacja obiektów hotelarskich i rekreacyjno-sportowych z dopuszczeniem obiektów handlowo-usługowych, jako uzupełniających i związanych z funkcją podstawową po północnej stronie Kanału Noteckiego, z wykorzystaniem ekspozycji na kanał;
- lokalizacja stacji wodnej tzw. „mariny” z dopuszczeniem obiektów kubaturowych, związanych z obsługą stacji, w tym uzupełniających obiektów handlowo-usługowych po południowej stronie Kanału Noteckiego, z maksymalnym zachowaniem zieleni.

Strategia Rozwoju Gminy Białe Błota podkreśla walory środowiskowe i rekreacyjne Kanału Górnonoteckiego. Jednocześnie jednak wskazuje się, że potencjał kanału jest niewykorzystany, m.in. ze względu na fakt, iż jest on zaniedbany. Pełne wykorzystanie Kanału Górnonoteckiego może przynieść wiele korzyści dla mieszkańców i stać się magnesem dla gości weekendowych. W związku z powyższym planuje się zagospodarowanie Kanału Górnonoteckiego poprzez budowę małej przystani w Lisim Ogonie, która umożliwi organizację spływów do Noteci i Wisły.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Północna część terenu Górnego Kanału Noteci znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. obszary Natura 2000: Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego Dolina Noteci.

Tabela 13. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Białe Błota)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	Górny Kanał Noteci – okolice Lisiego Ogona	Górny Kanał Noteci – odcinek od granicy gm. Sicienka (mostku przy Kanale Bydgoskim) do Murowańca
Obszary Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	0,5	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszary Natura 2000 Dolina Noteci	1,7	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszary Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska	powyżej 5,0	2,1
OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia	3,2	2,5

Źródło: opracowanie własne

Teren przewidywany do zagospodarowania położony jest w obszarze Natura 2000 Doliny Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego oraz Doliny Noteci. Obszar o powierzchni ponad 32,4 ha, leżący na wysokości od 52 do 54 m n. p. m. Obejmuje równoleżnikowy odcinek pradoliny o szerokości od 2 do 8 km. Od północy obszar graniczy z wysoczyzną Pojezierza Krajeńskiego. Deniwelacje pomiędzy dnem doliny a skrajem wysoczyzny dochodzą do 140 m. Od południa pradolina jest ograniczona piaszczystym, zalesionym Tarasem Szamocińskim sięgającym krawędzi Pojezierza Chodzieskiego. W zachodniej części pradoliny płynie Noteć. Część wschodnia jest odwadniana żeglownym Kanałem Bydgoskim, wybudowanym w końcu XVIII w., łączącym dorzecza Odry i Wisły. Wody śródlądowe (stojące i płynące) zajmują 3% obszaru, siedliska łąkowe i zaroślowe zajmują 86%, a siedliska leśne 6%. Na obszarze pradoliny, w większości zmeliorowanym, prowadzona jest gospodarka łąkowa. Stawy Antoniny, Smogulec, Ostrówek, Występ i Ślesin są podstawą intensywnej hodowli ryb. W obrębie obszaru znajdują się dwie ostoje ptaków o randze europejskiej: „Stawy Ostrówek i Smogulec” i „Stawy Ślesin i Występ”. Występują tu co najmniej 18 gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Szczególne znaczenie mają populacje gatunków takich jak: bielik i kania czarna. Stosunkowo licznie występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek stosunkowo duże koncentracje osiągają łabędź czarnodzioby i siewka złota. W obszarze występuje również bogata fauna innych zwierząt kręgowych i bogata flora roślin

naczyniowych, z licznymi gatunkami zagrożonymi i prawnie chronionymi. Podkreślić należy występowanie zróżnicowanych zbiorowisk roślinnych, w tym różnych typów łągów, a także muraw kserotermicznych.

Brzeg rzeki jest nieutwardzony, porośnięty różnymi makrolitami. Wzdłuż brzegu znajdują się drzewa w wieku powyżej 40 lat. W pobliżu znajdują się stawy hodowlane przeznaczone dla wędkarzy. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią. Północna część terenu Górnego Kanału Noteci znajduje się w obrębie obszaru Natura 2000 – Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego oraz Doliny Noteci. Dolina Noteci jest obszarem specjalnej ochrony siedlisk lasów łągowych i dobrze zachowanych kompleksów łąkowych. Potencjalnym zagrożeniem dla obszaru jest wycinanie drzew i krzewów oraz osuszanie. Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego jest natomiast obszarem specjalnej ochrony ptaków (szczególnie znaczenie mają populacje bielika i kani czarnej, stosunkowo licznie występują kania ruda i błotniak stawowy). W okresie wędrówek stosunkowo duże koncentracje osiągają łabędź czarnodzioby i siewka złota. Do najpoważniejszych zagrożeń ostoi zalicza się zanieczyszczenia wód pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne są również ewentualne zmiany reżimu hydrologicznego oraz zmiany w sposobie zagospodarowania terenu, w szczególności zaniechanie pastersko-łąkarskiego użytkowania terenów, a na stawach rybnych zarówno zaniechanie, jak i intensyfikacja gospodarki stawowej.

Ze względu na lokalizację planowanego zagospodarowania częściowo na obszarze Natura 2000, jakkolwiek inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących pojedynczych drzew wzdłuż Kanału Górnonoteckiego. W przypadku konieczności wycinki drzew należy uzyskać zezwolenie.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Kanał Notecki (Górnonotecki) na całym swoim przebiegu wraz z pasem brzegowym, w tym stopień wodny „Lisi Ogon” z 1882 r., zespół budynków mieszkalno-gospodarczych (1882/1941) oraz stopień wodny „Łochowo” z 1882 r. objęte są ochroną konserwatorską i stanowią niewątpliwą atrakcję turystyczną. Uwagę zwraca również, ciekawie położony na terenie gminy Białe Błota, węzeł wodny w Dębinku (ok. 5 km od Murowańca), gdzie na odcinku około 600 m skoncentrowany został dość skomplikowany rozrząd wód kanału i rzeki Noteci, prowadzony dwoma śluzami i trzema jazami. Poza obiektami związanymi z melioracją na terenie gminy Białe Błota występuje niewiele zabytków dawnej architektury (za wyjątkiem zespołu kościoła parafialnego we wsi Ciele ujętego w rejestrze zabytków).

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Kanał przebiega przez północno-zachodnią i zachodnią część gminy. W pobliżu kanału znajdują się trzy miejscowości: Lisi Ogon, Łochowo i Murowaniec. Wzdłuż kanału na terenie gminy Białe Błota nie znajdują się żadne większe ośrodki noclegowo-gastronomiczne. Baza turystyczna skupia się wyłącznie w gospodarstwach agroturystycznych. Najbliższe obiekty noclegowo-gastronomiczne znajdują się w miejscowości Białe Błota oddalonej od Łochowa o ok. 8,5 km, Lisiego

Ogona o niecałe 5,5 km oraz Murowańca o niecałe 6 km. Bezpośrednio w Białych Błotach do dyspozycji turystów są następujące obiekty:

- dwugwiazdkowy hotel „Euro – Hotel”, który może pomieścić łącznie 60 osób w 28 pokojach; hotel dysponuje restauracją,
- Karczma „Grzybek” – lokal może jednocześnie obsługiwać ok. 80 osób,
- hotel „Sylwana” – oferuje 13 pokoi dla ok. 30 osób w standardzie dwugwiazdkowym; na terenie hotelu znajduje się restauracja dla ok. 20 gości;
- motel „Złota Karczma” – jest w stanie pomieścić w pokojach ok. 50 osób; w ofercie motelu znajdują się usługi gastronomiczne;
- „Zajazd Leśny” – dostosowany dla 70 osób; dysponuje własną restauracją i barem.

Poza tym na terenie miejscowości Białe Błota do dyspozycji przyjezdnych są kwatery mieszkalne gwarantujące łącznie około 130 miejsc noclegowych.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Kanału Górnonoteckiego przebiega część niebieskiego szlaku rowerowego o łącznej długości 30 km. Na 9,46 km szlak przekracza Górny Kanał Notecki, natomiast na 10,36 km w miejscowości Łochowo szlak łączy się z trasą Bydgoszcz – Nakło.

Wzdłuż Kanału Górnonoteckiego w miejscowości Łochowo przebiega żółty szlak turystyczny „Nadnotecki” wiodący od bydgoskich Prądów przez Tur, Nakło nad Notecią i dalej na zachód wzdłuż Noteci. Szlak łączy bezpośrednio Bydgoszcz z Piłą Kaliną, jego łączna długość wynosi 130 km. Ten sam szlak przebiega również przez miejscowość Lisi Ogon.

W miejscowości Lisi Ogon dostępna dla mieszkańców jest świetlica wiejska. W sąsiedztwie świetlicy znajduje się również plac wyposażony w sprzęt sportowy i rekreacyjny, w tym: skatepark, plac zabaw, boisko do siatkówki plażowej, boisko do piłki nożnej, boisko do piłki koszykowej oraz siłownia zewnętrzna.

Osoby chcące skorzystać z rekreacji w bliskości natury w obszarze Kanału Górnonoteckiego mają do dyspozycji liczne obszary chronione, do których zaliczają się: Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, Dolina Noteci oraz Równina Szubińsko – Łabiszyńska.

Kanał Górnonotecki wchodzi w skład tzw. Wielkiej Pętli Wielkopolskiej (inaczej Pętla Wielkopolsko – Lubusko - Kujawska). Pętla stanowi szlak żeglugi śródlądowej o łącznej długości 688 km. Szlak prowadzi przez trzy województwa: wielkopolskie, lubuskie i kujawsko-pomorskie. W województwie kujawsko-pomorskim szlak ma długość 153,5 km. Ta droga wodna jest idealnym miejscem dla miłośników kajakarstwa.

Na Kanale Noteckim w gminie Białe Błota zlokalizowane są również śluzy w Łochowie i Lisim Ogonie. Śluzy mogą stanowić idealny czynnik do rozwoju infrastruktury rekreacyjnej związanej z turystyką wodną.

II.4. Gmina Chełmża

II.4.1. Jezioro Chełmżyńskie (miejscowość Zalesie)

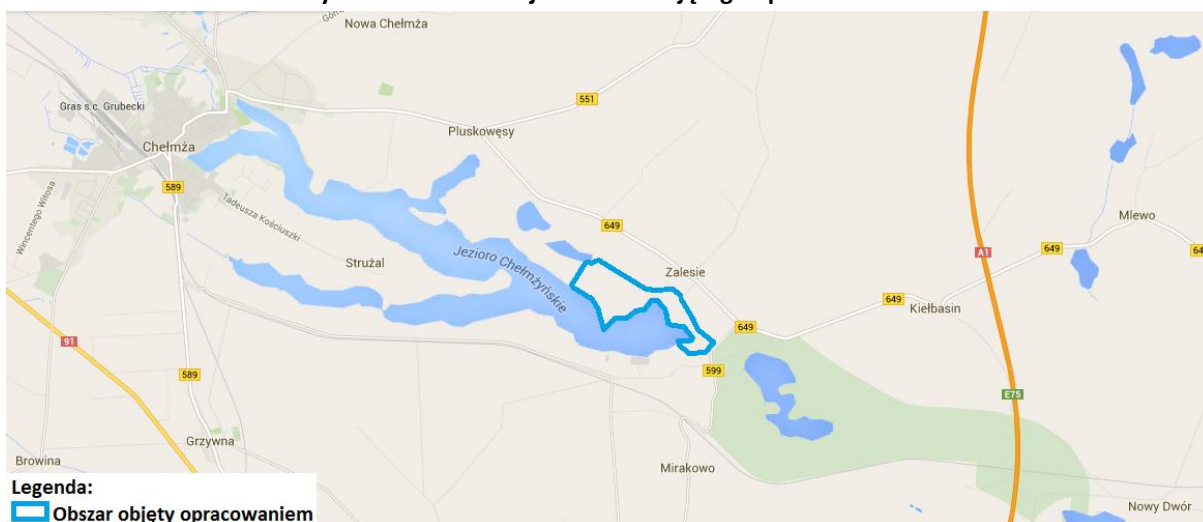
➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Chełmżyńskie jest zlokalizowane częściowo na terenie Gminy Miasta Chełmża, a częściowo w granicach administracyjnych Gminy Chełmża. Całkowita powierzchnia jeziora wynosi 299,6 ha (łącznie z plosem południowym – Jeziorem Grażyna), a powierzchnia jeziora w granicach gminy – prawie 200 ha. Jezioro jest zlokalizowane na działkach o numerach ewidencyjnych: 1 i 65.

Opracowaniem jest objęty teren zlokalizowany w północno-wschodniej części Jeziora Chełmżyńskiego, w miejscowości Zalesie, na działkach o numerach ewidencyjnych: 24/273 (ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy), 24/140, 24/141, 24/143, 24/160, 24/161, 24/162, 24/163, 24/186, 24/187, 24/204, 24/205, 24/208, 24/222, 24/232, 24/251, 24/255, 24/257, 24/258, 24/139, 24/144, 24/151, 24/196, 24/214, 24/260, 24/180.

Kluczowym punktem obszaru jest zlokalizowany w miejscowości Zalesie ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy, zlokalizowany w jego zachodniej części. Ośrodek znajduje się w odległości 20 km na północ od Torunia oraz ok. 6 km na południowy-wschód od Chełmży. Dostępność komunikacyjną ośrodka zapewniają: przebiegająca przez miejscowość Zalesie droga wojewódzka nr 649 oraz droga wojewódzka nr 599, jak również drogi gminne, zapewniające bezpośredni dojazd do ośrodka. W odległości ok. 4 km na wschód od ośrodka przebiega autostrada A1 – trasa międzynarodowa E75. Do Zalesia prowadzą również liczne szlaki rowerowe, zapewniające dojazd nad samo jezioro. W sezonie letnim uruchamiane są dodatkowe połączenia autobusowe z Torunia do Zalesia.

Rysunek 7. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar stanowi własność Gminy Chełmża. Teren ten jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XLIX/390/06 Rady Gminy Chełmża z dnia 3 kwietnia 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmża w jednostce strukturalnej Zalesie. Zgodnie z planem, teren jest przeznaczony na usługi turystyczne, teren urządzeń sportowych, parking, teren zieleni urządzonej, teren zieleni izolacyjnej.

Ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy w Zalesiu dysponuje plażą piaszczystą i trawiastą, posiada rozbudowaną, dobrej jakości infrastrukturę turystyczno-rekreacyjną dla turystów – pomost na jeziorze, ciągi piesze z kładkami i platformą widokową, plac zabaw, wyposażony w urządzenia zabawowe i gimnastyczne, boiska do siatkówki plażowej, kuchnię letnią z częścią ogólną oraz rekreacyjną, pole namiotowe z towarzyszącą infrastrukturą tj. altany ze stołami i siedziskami, ławki, miejsce na ognisko i grill, sanitariaty, prysznice. W sezonie letnim w ośrodku funkcjonuje strzeżona plaża, mała gastronomia oraz wypożyczalnia sprzętu wodnego. Na terenie ośrodka znajdują się domki letniskowe.

Zdjęcie 19. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Zalesiu (wschodnia część obszaru)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zachodnia część obszaru jest zagospodarowana wybudowaną w roku 2014 infrastrukturą turystyczno-wędkarską. Zlokalizowane tam są: parking, plac zabaw, alejki spacerowe i droga dojazdowa wykonane z nawierzchni żwirowej, ślip służący do wodowania lub wyciągania na brzeg niewielkich jednostek pływających, boisko do piłki siatkowej o nawierzchni piaskowej, trawnik, 12 pomostów wędkarskich, pergola, drewniane stoły i ławy, grill z wędzarnią, szambo i sanitariaty. Ta część obszaru również jest objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XLIX/390/06 Rady Gminy Chełmża z dnia 3 kwietnia 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmża w jednostce strukturalnej Zalesie. Teren ten jest przeznaczony na drogi lokalne, wewnętrzne drogi dojazdowe, parkingi, ciągi pieszo-rowerowe, stacje transformatorowe, lokalne przepompownie ścieków, zieleń urządzoną, zieleń nieurządzoną z oczkami wodnymi i usługi rekreacyjne – plażę piaszczysto-trawiastą.

Wyraźne są znaczące dysproporcje w rozwoju infrastruktury pomiędzy wschodnią a zachodnią częścią obszaru. W części wschodniej infrastruktura turystyczno-rekreacyjna jest rozbudowana (niemniej dostrzega się braki w przypadku dostępności i jakości miejsc parkingowych), część zachodnia dysponuje infrastrukturą o tym charakterze w ograniczonym zakresie. Występują tam jeszcze znaczące wolne zasoby terenu, który mógłby zostać wykorzystany na potrzeby rozwoju turystyki i rekreacji nad Jeziorem Chełmżyńskim oraz stworzenia atrakcyjnej i kompleksowej oferty w oparciu o walory analizowanego zbiornika wodnego.

Strategia Rozwoju Gminy Chełmża na lata 2015-2025 podkreśla rolę Zalesia jako istotnego terenu przeznaczonego pod usługi turystyczne, rekreacyjne, handlowe, sportowe. *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmża* ukierunkowuje miejscowość Zalesie na obsługę terenów rekreacyjnych położonych w sąsiedztwie Jeziora Chełmżyńskiego w sferze turystyki rekreacyjnej i sportów wodnych w rejonie Jeziora Chełmżyńskiego, w tym m.in.: zagospodarowanie obrzeży jeziora głównie poprzez budownictwo indywidualne, adaptację terenu dawnego ośrodka wypoczynkowego na wschodnim brzegu jeziora na ośrodek obsługi wypoczynku świątecznego lub ośrodka sportów wodnych.

Zdjęcie 20. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Zalesiu (zachodnia część obszaru)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Tereny wokół Jeziora Chełmżyńskiego nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 14. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Chełmżyńskie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Dolina Drwący	2,6

Źródło: opracowanie własne

Jezioro Chełmżyńskie w trzystopniowej skali podatności na degradację zalicza się do III (najniższej) kategorii podatności na degradację opisaną jako „*jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji*”. Wody w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do III (najniższej) klasy opisywanej jako „*źródło zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych z wyjątkiem tych, dla których wymagana jest klasa I i II oraz do celów nawodnienia terenów rolnych i ogrodniczych*”. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych.

Na terenie opracowania znajduje się duża ilość drzew w wieku powyżej 40 lat, występują tu również pojedyncze siedliska roślinności niskiej. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Jeziora Chełmżyńskiego, w miejscowości Zalesie, mieszczą się pozostałości zespołu dworsko-pałacowego z końca XIX w., a w miejscowości Pluskowęsy na uwagę zasługuje zespół pałacowo-parkowy z końca XVIII w., który został poddany renowacji i modernizacji. W sąsiedztwie Jeziora Chełmżyńskiego zlokalizowany jest również inny zbiornik wody – Jezioro Grodzieńskie, w pobliżu którego położone jest, mające formę krajobrazową, grodzisko w Grodnie (osada obronna ludności kultury łużyckiej). Ponadto, nad jeziorem znajduje się obelisk upamiętniający istniejącą na tych terenach filię obozu koncentracyjnego Stuthoff dla kobiet żydowskich.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W okresie letnim w sąsiedztwie jeziora, we wschodniej części obszaru, funkcjonuje dobrze rozwinięty ośrodek wypoczynkowy. Na jego terenie do dyspozycji turystów są domki campingowe oraz pola namiotowe. Ok. 500 metrów na południowy wschód od ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego w Zalesiu w miejscowości Mirakowo jest zlokalizowany Ośrodek wypoczynkowy Grodno. W granicach obiektu znajduje się również tzw. mała gastronomia. W części zachodniej obszaru nie występują obiekty pełniące funkcje noclegowo-gastronomiczne.

W niewielkiej odległości od ośrodka wypoczynkowo-rekreacyjnego w Zalesiu (ok. 1 km na południowy-zachód od ośrodka) znajduje się baza noclegowo-gastronomiczna, na którą składają się gospodarstwo agroturystyczne GROT oraz 3-gwiazdkowy hotel Imperium, oferujący 250 miejsc w sześciu klimatyzowanych salach konsumpcyjnych i konferencyjnych, 40 miejsc hotelowych w pokojach jedno, dwu, trzy i czteroosobowych.

Baza sportowo-rekreacyjna

W rejonie miejscowości Zalesie nie są zlokalizowane znaczące obiekty sportowe. Baza sportowa na tym obszarze obejmuje salę gimnastyczną wraz z boiskiem do piłki nożnej zlokalizowane przy Gimnazjum im. Jana Pawła II w Pluskowęsach oraz obiekty sportowe zlokalizowane bezpośrednio na analizowanym obszarze, w jego wschodniej części, w ośrodku rekreacyjno-wypoczynkowym w Zalesiu. Znajdują się tam boiska do siatkówki plażowej. Ośrodek dysponuje również rozbudowaną infrastrukturą rekreacyjną. Rozwijającym się terenem rekreacyjnym gminy jest również zachodnia część analizowanego obszaru, która jest częściowo zagospodarowana infrastrukturą rekreacyjną. Szczegółowo zagospodarowanie tych terenów zostało przedstawione we wcześniejszej części opracowania.

W pobliżu Jeziora Chełmżyńskiego od strony miejscowości Zalesie przebiegają dwa szlaki turystyczne: szlak zielony „Wokół Chełmży” oraz szlak niebieski łączący Chełmżę z Ciechocinem. W niewielkiej odległości od Jeziora Chełmżyńskiego od strony Zalesie przebiega 86 km szlaku rowerowego niebieskiego łączącego Toruń z Grudziądem.

W chwili obecnej trwa budowa ścieżki rowerowej Toruń-Chełmża z odgałęzieniem do Kamionek. Docelowo ścieżka będzie liczyć 36 km. Droga pobiegnie dalej przez Zakrzewko, Tylice, Sławkowo, Morczyny i tu wydzieli się odnoga na Kamionki, a główna ścieżka pobiegnie przez Mirakowo, Zalesie, Nową Chełmżę, przez Chełmżę i stamtąd do Grzywny. Oprócz ruchu rowerowego, będzie ona służyła również jako chodnik. Ścieżka ta będzie przebiegać częściowo trasą szlaku rowerowego niebieskiego Toruń-Grudziądz, a częściowo trasą szlaku pieszego zielonego „Wokół Chełmży”.

II.4.2. Jezioro Grodzieńskie (miejscowość Mirakowo-Grodno)

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

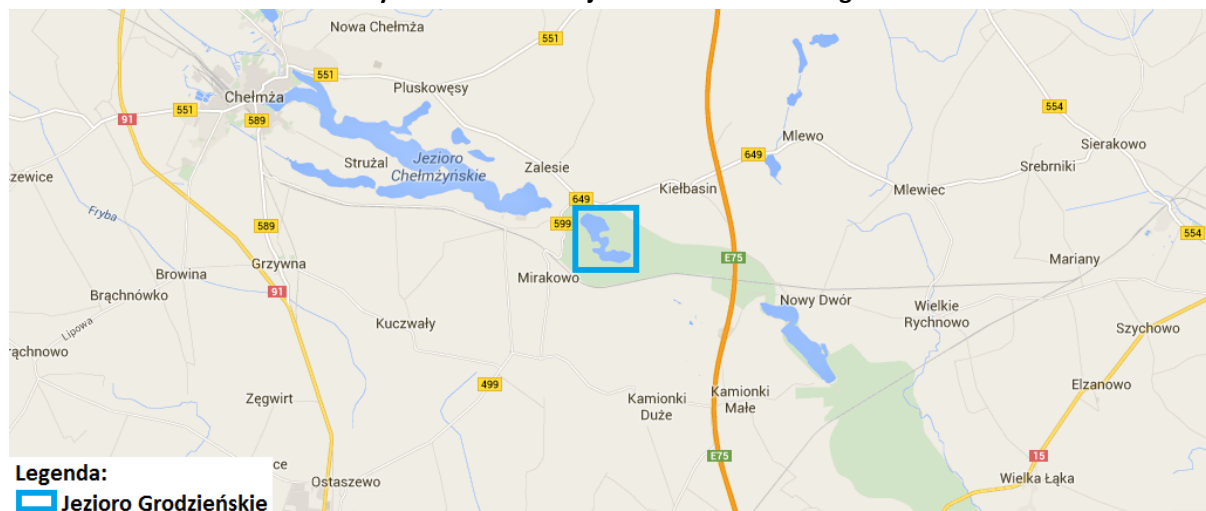
Jezioro Grodzieńskie jest zlokalizowane w południowo-wschodniej części Gminy Chełmża na terenie sołectwa Mirakowo, na działce o numerze ewidencyjnym 366. Powierzchnia jeziora wynosi 43 ha.

Jezioro jest zlokalizowane w odległości ok. 6 km na południowy-wschód od granic administracyjnych Chełmży oraz ok. 18 km od Torunia, na trasie Chełmża – Golub-Dobrzyń. Po północnej i zachodniej stronie jeziora przebiegają drogi wojewódzkie: nr 649 Pluskowęsy-Mlewo-Sierakowo, nr 599 Mirakowo-Grodno, nr 499 Ostaszewo-Sławkowo-Mirakowo. Bezpośredni dostęp do jeziora zapewnia droga gminna zlokalizowana na północnym nabrzeżu zbiornika. Stanowi ona dojazd do ośrodka wypoczynkowego w Mirakowie. Ponadto, w odległości ok. 2 km na wschód od zbiornika przebiega autostrada A1.

Obszar objęty opracowaniem jest zlokalizowany na zachodnim brzegu Jeziora Grodzieńskiego, na działkach o numerach ewidencyjnych 1137/16, 1137/18 i 1137/19. Zachodnia część obszaru jest zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 599. Wewnętrzna część obszaru wraz z jego centralną częścią, tj. półwyspem, na którym znajdowała się osada obronna, jest nieco gorzej skomunikowana, ponieważ jej dostępność komunikacyjną zapewnia jedynie droga gruntowa, która łączy się z drogą wojewódzką nr 599.

Ponadto, opracowaniem jest objęta działka o numerze ewidencyjnym 340/8 zlokalizowana na północnym brzegu jeziora, dysponująca bezpośrednim dostępem do zbiornika. Działka ta jest zlokalizowana w bezpośrednim sąsiedztwie drogi wojewódzkiej nr 649 Pluskowęsy-Sierakowo.

Rysunek 8. Lokalizacja Jeziora Grodzieńskiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar zlokalizowany nad Jeziorem Grodzieńskim, w jego części północnej (w tym działka 340/8), jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XL/314/13 Rady Gminy Chełmża z dnia 29 października 2013 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla terenów położonych w rejonie miejscowości Mirakowo (kolonia Grodno). Zgodnie z planem, obszar działki nr 340/8 jest przeznaczony pod zieleń nadwodną publiczną z dopuszczalnymi elementami małej architektury ciągami pieszymi i urządzeniami sportowymi. Teren ten jest na chwilę obecną własnością Agencji Nieruchomości Rolnych, jednak Gmina Chełmża podjęła kroki prawne w celu wykupienia tego terenu. W chwili obecnej teren ten pozostaje niezagospodarowany.

Działki o numerach ewidencyjnych 1137/16, 1137/18 i 1137/19 w chwili obecnej stanowią własność Nadleśnictwa Golub-Dobrzyń. Obszar jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała Nr XLIX/391/06 Rady Gminy Chełmża z dnia 3 kwietnia 2006 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmża w jednostce strukturalnej Mirakowo, obejmującego obszar projektowanego parku kulturowego w Grodnie. Na obszarze tym planuje się lokalizację usług kultury z urządzeniami i obiektami do organizacji festynów, imprez masowych, na terenie dawnego grodziska.

Na chwilę obecną zagospodarowanie tego terenu ogranicza się do elementów ścieżki przyrodniczo-historycznej Grodno, na którą składają się zlokalizowane na początku ścieżki przy drodze wojewódzkiej nr 599: tablica informacyjna z opisem całej trasy, miejsca parkingowe dla samochodów osobowych oraz ławy piknikowe. Na 2-kilometrowej ścieżce historyczno-przyrodniczej, która przebiega m.in. przez obszar półwyspu, zlokalizowanych jest 11 przystanków o tematyce przyrodniczej.

Zdjęcie 21. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Grodzieńskim (projektowany park kulturowy)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Gminy Chełmża na lata 2015-2025 uznaje Jezioro Grodzieńskie za jedną z głównych atrakcji turystycznych gminy. Miejscowość Mirakowo (kolonia Grodno) zlokalizowana nad jeziorem jest terenem przeznaczonym pod rozwój usług turystycznych i rekreacyjnych. W dokumencie podkreśla się ponadto walory historyczne i kulturowe jeziora, związane ze zlokalizowaną w sąsiedztwie Zalesia na półwyspie przy zachodnim brzegu Jeziora Grodzieńskiego osadą w Grodnie – szczególnym zabytkiem kultury łużyckiej. Podkreśla się, że rozwój turystyki i rekreacji na terenie gminy powinien opierać się m.in. na promocii walorów turystycznych i historycznych gminy oraz lokalnych produktów, w tym projektowanego parku kulturowego Grodno oraz udostępnieniu turystom tego cennego pod względem historycznym miejsca.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Jezioro Grodzieńskie w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do III (najniższej) kategorii podatności na degradację opisanej jako „jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji”. Teren opracowania porastają liczne byliny oraz inne rośliny niskie.

W pobliżu ścieżek znajdują się pojedyncze pasma drzew w wieku powyżej 40 lat. Rejon przewidywanego W pobliżu ścieżek znajdują się pojedyncze pasma drzew w wieku powyżej 40 lat. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy

C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Tereny wokół Jeziora Grodzieńskiego nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 15. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Godzieńskie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Dolina Drwęcy	1,6

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W sąsiedztwie jeziora znajduje się, mające formę krajobrazową, grodzisko w Grodnie (osada obronna ludności kultury łużyckiej). Ponadto, nad jeziorem znajduje się obelisk upamiętniający istniejącą na tych terenach filię obozu koncentracyjnego Stuthoff dla kobiet żydowskich.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W pobliżu jeziora podstawowym obiektem dysponującym bazą noclegowo – gastronomiczną jest Ośrodek wypoczynkowy Grodno we wsi Mirakowo. Obiekt ten jest zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie części analizowanego obszaru na północy Jeziora Grodzieńskiego (działka 340/8). Ośrodek ma do dyspozycji 9 pokoi 1, 2, 3 – osobowych. Dodatkowo obiekt świadczy usługi gastronomiczne. Ponadto, ok. 500 metrów na północny-wschód od tej części obszaru jest położony ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy w Zalesiu oferujący w sezonie miejsca noclegowe i dysponujący bazą gastronomiczną.

Baza sportowo-rekreacyjna

W okolicy Jeziora Grodzieńskiego są zlokalizowane dwa szlaki rowerowe biegnące również w pobliżu Jeziora Chełmińskiego: szlak pieszy zielony „Wokół Chełmży” oraz szlak pieszy niebieski Chełmża – Ciechocin.

Także w pobliżu Jeziora Grodzieńskiego przebiega trasa niebieskiego szlaku rowerowego Toruń – Grudziądz, która przebiega m.in. przez Zalesie i Mirakowo, w sąsiedztwie analizowanego obszaru. W chwili obecnej budowana jest ścieżka rowerowa Toruń-Chełmża, która będzie przebiegać częściowo trasą szlaku niebieskiego Toruń-Grudziądz, a częściowo trasą szlaku zielonego „Wokół Chełmży”.

Na chwilę obecną Jezioro Grodzieńskie skupia przede wszystkim amatorów wędkarstwa i spokojnego wypoczynku. Teren wokół jeziora nie jest dostosowany pod względem sportowym i rekreacyjnym. Wyznaczony obszar jest ściśle powiązany z ośrodkiem rekreacyjno – wypoczynkowym w oddalonym o ok. 2 km Zalesiu nad Jeziorem Chełmińskim.

Warto zwrócić uwagę na atrakcję, jaką jest ścieżka historyczno – przyrodnicza „GRODNO”, prowadząca bezpośrednio nad obszar jeziora. Wspomnianą ścieżkę można przemierzyć zarówno pieszo, jak i na rowerze. Na początku ścieżki znajdują się tablice informacyjne z opisem całej trasy, miejsce parkingowe dla samochodów oraz ławy piknikowe. Na 2-kilometrowej ścieżce zlokalizowane są dwa przystanki o tematyce przyrodniczej, leśnej, historycznej oraz wędkarskiej. Tematy poszczególnych punktów na trasie to m.in. las i jego dobra, ochrona przyrody w lasach, ochrona lasu, hodowla lasu, ols – siedlisko cenne przyrodniczo, odkrycia i badania archeologiczne – warowna osada z początków epoki żelaza, Jezioro Grodno i jego główne gatunki ryb. Ścieżka historyczno – przyrodnicza koczy się w miejscu pradawnego osiedla obronnego położonego na półwyspie na Jeziorze Grodzieńskim.

II.5. Gmina Czernikowo

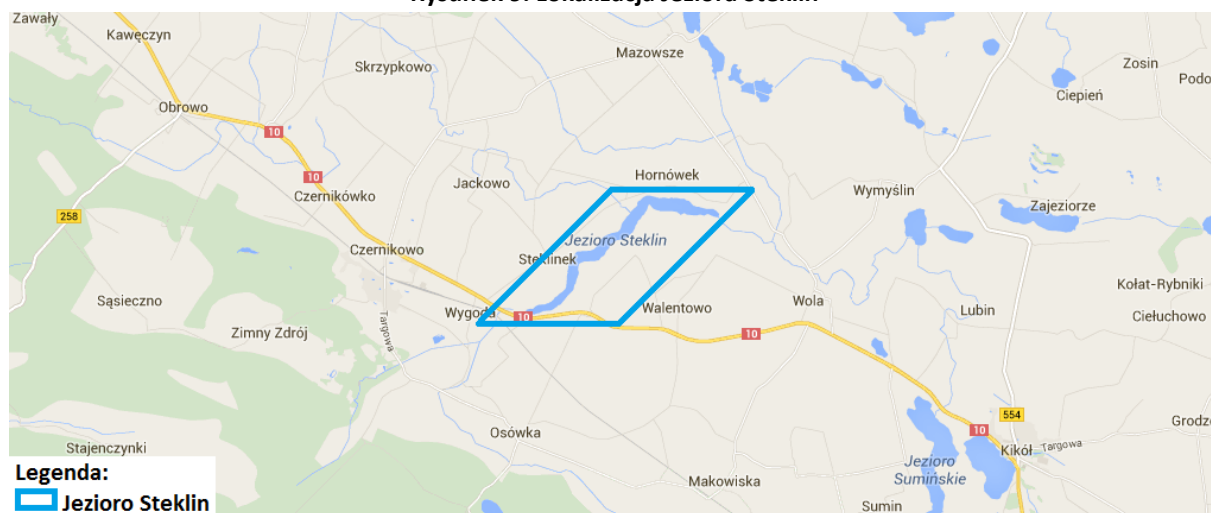
II.5.1. Jezioro Steklin

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Steklin jest zlokalizowane w północno-wschodniej części Gminy Czernikowo, na terenie sołectwa Steklin, na działce o numerze ewidencyjnym 227. Powierzchnia jeziora wynosi 112,9 ha.

Jezioro jest położone w odległości ok. 21 km na południowy-wschód od granic administracyjnych Torunia (osiedle Na Skarpie) oraz ok. 3 km na wschód od miejscowości Czernikowo. Dostępność komunikacyjną jeziora, zwłaszcza od strony Torunia, zapewnia droga krajowa nr 10, przebiegająca na południe od zbiornika. Wokół jeziora przebiegają drogi gminne, zapewniające dojazd do zbiornika. Niemniej jednak w wielu miejscach dostęp do jeziora jest ograniczony, głównie ze względu na jego strome brzegi.

Rysunek 9. Lokalizacja Jeziora Steklin

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Jezioro Steklin to własność Skarbu Państwa – Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego. Obszar jeziora, jak również tereny zlokalizowane nad zbiornikiem wodnym, nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Na brzegach jeziora (głównie na zachodnim brzegu nieopodal Steklinka) są zlokalizowane liczne prywatne domki letniskowe. Poza

tym wokół jeziora są zlokalizowane liczne grunty użytkowane rolniczo, co przekłada się również negatywnie na jakość wody w jeziorze. Teren nadbrzeżny jeziora nie jest zagospodarowany żadną infrastrukturą o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Barię dla zagospodarowania terenów nadbrzeżnych jeziora są jego strome i zalesione brzegi, które utrudniają dotarcie do zbiornika.

Zdjęcie 22. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Steklin

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Pomimo barier naturalnych utrudniających szersze wykorzystanie jeziora na cele rekreacyjne, *Strategia Rozwoju Gminy Czernikowo do 2020 r.* podkreśla turystyczne walory Jeziora Steklin tworzącego obszar atrakcyjnego krajobrazu, w którego pobliżu zlokalizowane są prywatne domki wypoczynkowe. Jezioro jest zbiornikiem wodnym, na którym ma następować rozwój usług rekreacyjnych, w tym zwiększenie możliwości do pływania łodzią i kajakiem, z wyłączeniem używania jednostek pływających napędzanych silnikami spalinowymi. Konieczna do wykorzystania korzystnych uwarunkowań tego obszaru jest budowa przystani, która umożliwiłaby uprawianie sportów wodnych. Towarzyszyć temu powinien rozwój usług, które zaspokajałyby potrzeby rekreacji i wypoczynku, np. wypożyczalnia sprzętów wodnych.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Jezioro Steklin nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 16. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Steklin)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Niziny Ciechocińskiej	0,3

Źródło: opracowanie własne

Jezioro Steklin zasilane jest przez rzekę Lubiankę (lewy dopływ Drwęcy). Jezioro Steklin w trzystopniowej skali podatności na degradację zalicza się do II klasy opisywanej jako „źródło zaopatrzenia w wodę hodowli zwierząt, do celów rekreacji, sportów wodnych i kąpielisk oraz do hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych”.

Jakość wód Jeziora Steklin jest oceniana jako zła. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Przy brzegu jeziora znajdują się trzcinowiska, pojedyncze drzewa oraz bujne krzewy. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Jeziora Steklin znajdują się dwa zespoły dworsko-parkowe w miejscowościach Steklin oraz Steklinek. Pierwszy z nich obejmuje dwór, park oraz spichlerz, a drugi dwór, park oraz oborę (stajnię) ze spichlerzem. Dwór w Steklinie został wybudowany w połowie XIX w. w stylu późnoklasycystycznym, z aleją spacerową nad jezioro. Natomiast dwór w Steklinku uległ spaleniowi, a jego rolę przejął przebudowany spichlerz.

W strefie Jeziora Steklin bardzo cennym zespołem osadniczym jest grodzisko z podgrodziem funkcjonującym pod nazwą Steklin – Niedźwiedź. Odnaleziono tam ślady słowiańskiego osadnictwa wczesnośredniowiecznego w postaci broni i narzędzi z okresu VI – XII w. Samo grodzisko położone jest na gruntach należących do gminy Kikół, jednakże związane z nim podgrodzie wraz ze strefą ochrony wchodzi na teren gminy Czernikowo.

Gród w Steklinie pełnił prawdopodobnie istotną rolę w strukturach młodego państwa piastowskiego. Na dnie akwenu zalegają pozostałości osiedli, co świadczy o tym, że teren ten należał do jednych z najbardziej zaludnionych rejonów ziemi dobrzyńskiej. Prowadzone badania podwodne pozwoliły na odkrycie nowych stanowisk archeologicznych, usytuowanych w różnych częściach akwenu na głębokości 4-8. Na dnie jeziora odkryto m. in. konstrukcje drewniane w postaci pali i belek (pochodzące prawdopodobnie z umocnień linii brzegowej jeziora lub usytuowanych w strefie pomostów gospodarczych), łódź-dłubankę, groty, topory, niewielki garnek z rytym przedstawiającym fortyfikacje grodu steklińskiego, a także naczynia ceramiczne z przełomu epoki brązu i początków epoki żelaza.

- **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Największym ośrodkiem noclegowo-gastronomicznym zlokalizowanym w pobliżu akwenu jest Gospodarstwo Agroturystyczne „Niedźwiedzi Jar”. Poza tym jezioro położone jest 3 km od miejscowości Czernikowo, gdzie mieści się Hotel „Da Vinci” oferujący miejsca dla 30 osób. Na terenie hotelu mieści się także restauracja mogąca pomieścić ok. 150 osób.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Jeziora Steklin przebiega czerwony szlak rowerowy. Szlak dociera do wsi Steklinek. Szlak biegnie od Czernikowa do miejscowości Wygoda i z powrotem, a jego łączna długość wynosi 35 km.

Jezioro Steklin swoim położeniem i uwarunkowaniem sprzyja wędkarstwu oraz uprawianiu sportów wodnych tj. pływanie łodzią i kajakiem.

Na brzegu jeziora, głównie na zachodnim brzegu nieopodal Steklinka, zbudowano wiele prywatnych domków letniskowych.

Od południowej strony Jeziora Steklin można podziwiać uroki obszaru chronionego krajobrazu – Nizinę Ciechocińską.

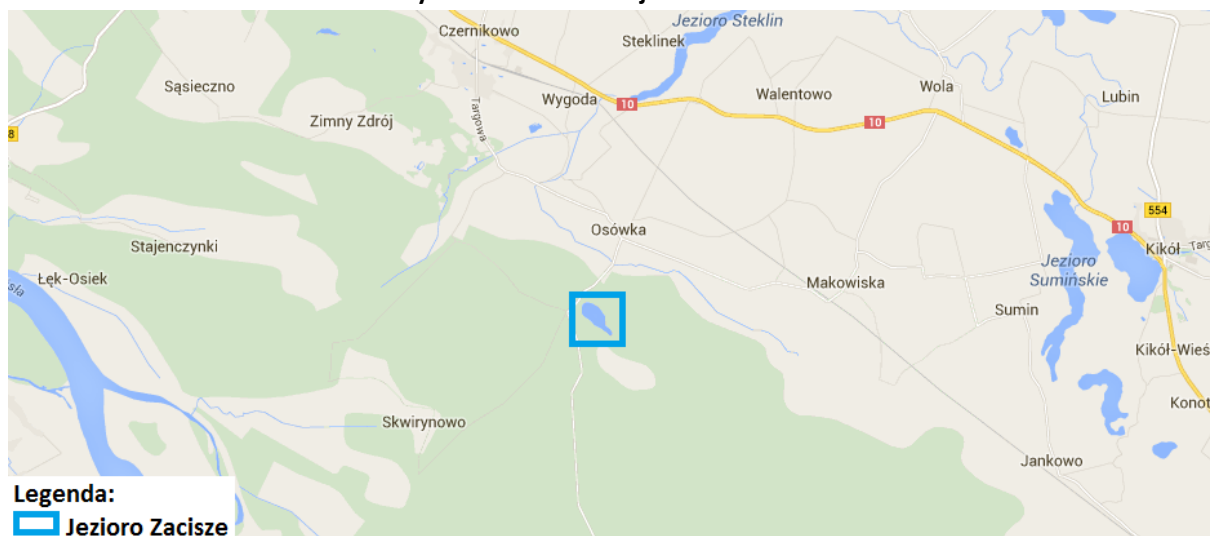
II.5.2. Jezioro Zacisze

- **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Jezioro Zacisze jest zlokalizowane w południowej części gminy Czernikowo, na terenie sołectwa Osówka, na działce o numerze ewidencyjnym 416/1. W bezpośrednim sąsiedztwie jeziora, na działce 2098, znajduje się plaża. Powierzchnia jeziora wynosi 12,8 ha.

Jezioro jest zlokalizowane ok. 25 km na południowy-wschód od granic administracyjnych Torunia oraz ok. 6 km na południowy-wschód od Czernikowa. Bezpośredni dojazd do jeziora zapewnia droga leśna łącząca się z drogą powiatową.

Rysunek 10. Lokalizacja Jeziora Zacisze

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Właścicielem działki, na której jest zlokalizowane jezioro, jest Skarb Państwa, zarządcą – PGL Lasy Państwowe – Nadleśnictwo Dobrzejewice, dzierżawcą – Polski Związek Wędkarski. Właścicielem sąsiedniej działki, na której zlokalizowana jest plaża, jest Nadleśnictwo Dobrzejewice. Obszar jeziora oraz jego tereny nadbrzeżne nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

W okresie letnim jezioro stanowi główne miejsce wypoczynku na terenie gminy, m. in. ze względu na swoje atrakcyjne położenie w otoczeniu lasów. Jezioro stanowi miejsce wykorzystywane do kąpieli przez mieszkańców gminy Czernikowo, jest wyposażone w pomost i niewielką plażę.

Zdjęcie 23. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziolem Zacisze

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Strategią Rozwoju Gminy Czernikowo do 2020 r.*, Jezioro Zacisze jest zbiornikiem wodnym, który obok Jeziora Steklin i Jeziora Kijaszkowskiego stanowi teren, na którym ma następować rozwój usług rekreacyjnych, ze wskazaniem na kąpiel i plażowanie.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Jezioro Zacisze znajduje się na obszarze podlegającym ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Obszar Chronionego Krajobrazu – Niziny Ciechocińskiej).

Jezioro Zacisze położone jest w pradolinie, u stóp wysoczyzny morenowej. Jest to niewielkie, bezodpływowe jezioro o płaskich brzegach, otoczone lasami. Podstawą utworzenia obszaru chronionego jest ochrona krajobrazu i naturalnych warunków środowiska przyrodniczego, w tym ochrona unikalnych walorów mikroklimatycznych Uzdrowiska Ciechocinek i jego najbliższych okolic oraz ochrona piękna nadwiślańskiego krajobrazu, posiadającego cechy bardzo zbliżone do naturalnych.

Jest to leśny rodzaj ekosystemu, w którym należy prowadzić racjonalną gospodarkę leśną, polegającą na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk Kotliny Płockiej, Kotliny Toruńskiej, Pojezierza Dobrzyńskiego, ochrona monokulturowych lasów sosnowych (mikroklimat Ciechocinek) oraz krajobrazu nadwiślańskiego, ochrona rzeki Wisły, Tążyny i Mieni wraz z pasem roślinności okalającej głównie lasów liściastych.

Jezioro Zacisze w trzystopniowej skali podatności na degradację zalicza się do II kategorii podatności na degradację opisaną jako *„jezioro o przeciętnych warunkach naturalnych, dość odporne na wpływy zewnętrzne”*. Wody jeziora Zacisze w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do II klasy opisywanej jako *„źródło zaopatrzenia w wodę hodowli zwierząt, do celów rekreacji, sportów wodnych i kąpielisk oraz do hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych”*.

Jezioro otoczone jest głównie drzewami w wieku powyżej 40 lat. Teren przy plaży jest wolny od roślinności niskiej. Brzeg jeziora porastają nieliczne trzcinowiska. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Planowane zagospodarowanie jest zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Niziny Ciechocińskiej. Obszar objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu*.

Waloryzacja przyrodnicza w zakresie występowania siedlisk, miejsc lęgowych pozwoli na wybranie dokładnej lokalizacji planowanego zagospodarowania. Ewentualne inwestycje ze względu na charakter śródlęśny jeziora mogą spowodować większe korzystanie z jeziora, a tym samym negatywny wpływ na przyrodę.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Jeziora Zacisze nie znajdują się obiekty o szczególnej atrakcyjności kulturowej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Jedynym obiektem pełniącym funkcje noclegowo-gastronomiczne zlokalizowanym w pobliżu analizowanego obszaru jest położony w odległości ok. 6 km od zbiornika Hotel „Da Vinci” znajdujący się w miejscowości Czernikowo. Ponadto, w odległości ok. 5 km na północ, w miejscowości Zajączkowo, są zlokalizowane 3 gospodarstwa agroturystyczne.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Jeziora Zacisze przebiega czerwony szlak rowerowy PTTK. Łączna długość szlaku wynosi 30 km i prowadzi on z Czernikowa do Osówka i z powrotem. Atrakcje szlaku skupiają się na walorach przyrodniczych, licznych zabytkach i śladach po dawnych mieszkańcach gminy.

Jezioro Zacisze położone jest wśród lasów i latem jest jedną z głównych atrakcji dla mieszkańców gminy. W sąsiedztwie jeziora znajduje się plaża z pomostem, stanowiąca podstawowe miejsce do rekreacji i wypoczynku w sezonie letnim dla mieszkańców gminy.

Nad Jeziorem Zacisze są bardzo dogodne warunki do wędkowania oraz do rekreacji, kąpieli i spacerów. Istnieje możliwość obejścia jeziora dookoła.

Najbliższą bazę sportowo-rekreacyjną w przypadku obu jezior stanowi miejscowość Czernikowo. W Czernikowie został wybudowany kompleks boisk sportowych „Moje Boisko – Orlik 2012”. Dodatkowo w samym Czernikowie powstał „Park 700-lecia”. Park został wyposażony w chodniki, punkty oświetleniowe, mostek, roślinność ozdobną, ławki oraz stoliki do gry w szachy. Na terenie parku posadzono kilka tysięcy rozmaitych krzewów i drzew oraz utworzono ponad 3 000 m² trawników i rabat kwiatowych. Poza tym na terenie parku znajduje się plac zabaw dla dzieci oraz mini skate park. Dodatkowo w Czernikowie znajduje się jeszcze dwa place zabaw. Aktywnemu wypoczynkowi sprzyja też baza sportowa przy Zespole Szkół im. M. Kopernika.

Cały obszar Jeziora Zacisze położony jest na terenie obszaru chronionego krajobrazu – Nizina Ciechocińska.

II.6. Gmina Dąbrowa Chełmińska

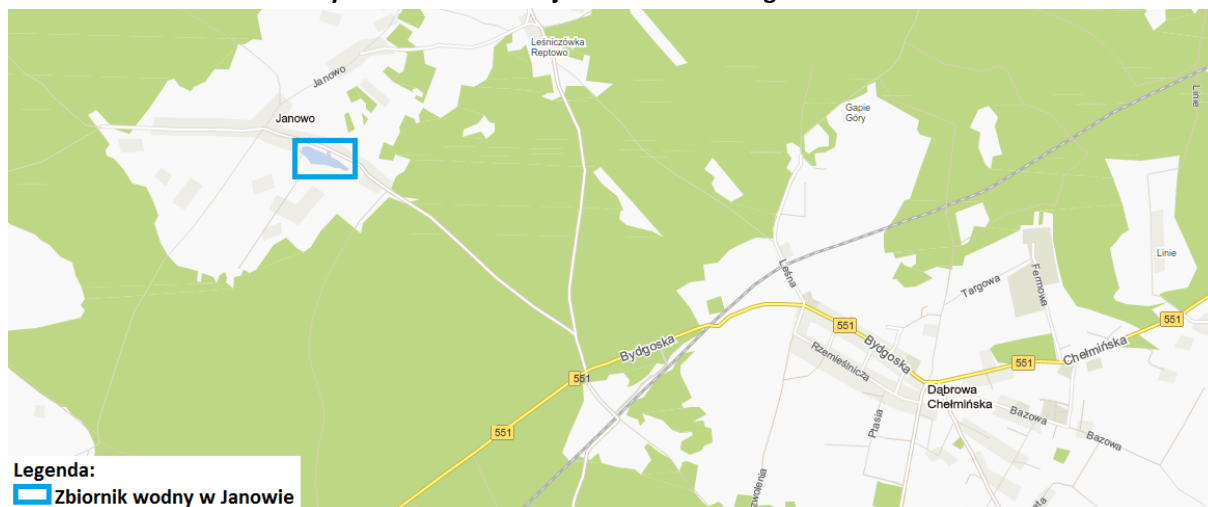
II.6.1. Zbiornik wodny w Janowie

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Zbiornik wodny w Janowie jest zlokalizowany w centralnej części gminy Dąbrowa Chełmińska, w miejscowości Janowo, na działce o numerze ewidencyjnym 75/2. Zbiornik ma ok. 200-250 m długości i ok. 50 m szerokości.

Zbiornik jest położony w centrum Janowa, w bezpośrednim sąsiedztwie drogi gminnej, łączącej miejscowość z Dąbrową Chełmińską, zlokalizowaną w odległości ok. 4 km na południowy-wschód.

Rysunek 11. Lokalizacja zbiornika wodnego w Janowie

Źródło: opracowanie własne na podstawie <http://www.targeo.pl/>

Obszar zbiornika wodnego w Janowie oraz teren zlokalizowany w jego bezpośrednim sąsiedztwie stanowi własność Gminy Dąbrowa Chełmińska. Teren ten nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Zbiornik wodny w Janowie stanowi miejsce do rekreacji i wypoczynku przede wszystkim dla mieszkańców miejscowości Janowo. Oddziaływanie zbiornika jest stosunkowo niewielkie, nie ma on znaczącego oddziaływania w kontekście rozwoju turystyki i rekreacji w gminie Dąbrowa Chełmińska.

Zagospodarowanie terenu zlokalizowanego nad zbiornikiem jest dosyć ubogie i ogranicza się do nielicznych obiektów małej architektury (ławki) oraz ogrodzonego plac zabaw, zlokalizowanego w sąsiedztwie zbiornika. Niemniej, należy podkreślić, że zbiornik jest w dużej mierze oczyszczony, a teren wokół niego wraz z istniejącymi nasadzeniami jest uporządkowany. Teren ten jest również ogrodzony, co zapewnia bezpieczeństwo jego użytkownikom. Ograniczona dostępność infrastruktury nad zbiornikiem w Janowie osłabia jednak możliwości jego pełnego wykorzystania przez lokalnych mieszkańców w celach wypoczynkowo-rekreacyjnych.

Zdjęcie 24. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Janowie

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zbiornik wodny w Janowie nie pełni znaczącej funkcji rekreacyjno-turystycznej na terenie gminy Dąbrowa Chełmińska, stąd też nie jest on poddany bezpośredniej analizie w dokumentach strategicznych gminy. Niemniej jednak w *Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska na lata 2014-2023* wskazuje się na konieczność realizacji zadań w zakresie budowy i przebudowy zbiorników retencyjno-rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów w celu poprawy jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej i w efekcie do stworzenia warunków do rozwoju turystyki w gminie.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Zbiornik wodny w Janowie nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 17. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Janowie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Reptowo	2,3
Rezerwat Las Mariański	powyżej 5,0
Rezerwat Wielka Kępa	powyżej 5,0
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	3,2
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	2,7
Nadwiślański Park Krajobrazowy	0,4

Źródło: opracowanie własne

Brzeg zbiornika wodnego w Janowie jest silnie porośnięty trzcinami. Teren okalający jezioro jest wolny od roślinności niskiej i wysokiej. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią. Waloryzacja

przyrodnicza w zakresie występowania siedlisk, miejsc łęgowych pozwoli na wybranie dokładnej lokalizacji planowanego zagospodarowania.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W rejonie zbiornika wodnego w Janowie nie znajdują się obiekty zabytkowe. Najbliżej zlokalizowanym obiektami są: zespół kościoła parafialnego p. w. św. Wojciecha i św. Katarzyny w Boluminku, kościół ewangelicki p. w. Wniebowzięcia NMP w Dąbrowie Chełmińskiej oraz gotycki kościół p. w. Narodzenia Najświętszej Marii Panny w Czarzu pochodzący z XIV w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bazę noclegową w gminie Dąbrowa Chełmińska zapewniają głównie gospodarstwa agroturystyczne. W odległości ok. 4-5 km od zbiornika wodnego w Janowie znajduje się Gospodarstwo Agroturystyczne w Pniu, w podobnej odległości usytuowane jest gospodarstwo „Pod Bocianem” w Dąbrowie Chełmińskiej. W miejscowości Gzin (ok. 10 km od Janowa) zlokalizowane są 2 tego typu gospodarstwa („Gzinianka” i „Zacisze”).

Baza sportowo-rekreacyjna

Bezpośrednio przez miejscowość Janowo (na 11 km szlaku), przebiega żółty szlak pieszy z Bydgoszczy Fordon do Chełmna. Łączna długość szlaku wynosi 47 km. Szlak ma charakter przyrodniczy i prowadzi przez rezerваты przyrody na wschodnim brzegu Wisły.

Przez Janowo, w pobliżu zbiornika wodnego, przebiega również czarny szlak rowerowy „Po Dolinie Dolnej Wisły”. Jest to jeden z najdłuższych szlaków rowerowych w Polsce i jego łączna długość wynosi 480 km. Na terenie gminy szlak rozpoczyna się w miejscowości Gzin, przez Czemlewo i Janowo prowadzi do rezerwatu „Reptowo”, następnie rezerwatu „Las Mariański” i przez teren Zespołu Pałacowo – Parkowego w Ostromecku prowadzi do Strzyżawy, gdzie biegnie wzdłuż zakola Wisły.

Wokół miejscowości Janowo, w której usytuowany jest wspomniany zbiornik wodny, rozpościera się Nadwiślański Park Krajobrazowy. Cały park chroni naturalny krajobraz dolnej Wisły, czyli obszaru gdzie zostały zachowane naturalne ekosystemy z siedliskami: przylegającymi do brzegów rzeki łąkami, starorzeczami, lasami łęgowymi oraz stromymi zboczami, dolinkami erozyjnymi, wąwozami porośniętymi grądami zboczowymi, roślinnością kserotermiczną i zbiorowiskami zaroślowymi. Na terenie parku stwierdzono występowanie 1000 gatunków roślin naczyniowych i ponad 1100 gatunków chrząszczy. Dolina Wisły jest miejscem bytowania i szlakiem wędrówek wielu gatunków zwierząt, a w szczególności ptaków.

II.6.2. Zbiornik wodny w Ostromecku

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Zbiornik wodny w Ostromecku jest zlokalizowany w południowo-wschodniej części gminy Dąbrowa Chełmińska, w miejscowości Ostromecko, w sąsiedztwie zespołu pałacowo-parkowego Ostromecko, na działce o numerze ewidencyjnym 167/1.

Zbiornik jest położony w odległości ok. 7 km na południowy wschód od miejscowości Dąbrowa Chełmińska, ok. 1 km na południowy-zachód od granic administracyjnych Bydgoszczy (dzielnica Fordon) oraz ok. 15 km od centrum Bydgoszczy. W odległości ok. 1 km od zbiornika przebiega droga wojewódzka nr 551 Strzyżawa-Wąbrzeźno, w odległości ok. 2 km – droga krajowa nr 80. W okresie od maja do września na trasie Bydgoszcz-Ostromecko funkcjonuje sezonowa linia autobusowa nr 75.

Rysunek 12. Lokalizacja zbiornika wodnego w Ostromecku

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

W chwili obecnej zbiornik wodny oraz jego tereny nadbrzeżne stanowią własność Agencji Nieruchomości Rolnych. Teren ten nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, jednak wydana została decyzja administracyjna o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego polegającej na zagospodarowaniu terenu na cele sportowo-rekreacyjne z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi oraz rewitalizacji istniejącego zbiornika wodnego na działce nr 167/1 obręb geodezyjny Ostromecko, gm. Dąbrowa Chełmińska – decyzja nr 10/2013 Wójta Gminy Dąbrowa Chełmińska z dnia 21 października 2013 r.

Zbiornik wodny w Ostromecku oraz jego bezpośrednie otoczenie nie są obecnie w żaden sposób zagospodarowane. Wyjątkowo atrakcyjne jest jednak otoczenie dalsze zbiornika. Na terenie zlokalizowanym w sąsiedztwie akwenu znajduje się bowiem zabytkowy zespół parkowo-pałacowy, który stanowi największą atrakcję turystyczną w gminie Dąbrowa Chełmińska. Zbiornik jest zlokalizowany w głębi zespołu, a dojście do niego stanowią parkowe alejki.

Zdjęcie 25. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Ostromecku

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zbiornik wodny w Ostromecku nie pełni na chwilę obecną znaczącej funkcji rekreacyjno-turystycznej na terenie gminy Dąbrowa Chełmińska, niemniej jednak jego lokalizacja na terenie zabytkowego zespołu parkowo-pałacowego w Ostromecku w znaczącym stopniu podnosi jego potencjał. Jego pełne wykorzystanie jest możliwe jedynie poprzez jego przebudowę i zagospodarowanie terenu przyległego, co pośrednio znalazło swoje odzwierciedlenie w *Strategii Rozwoju Gminy Dąbrowa Chełmińska na lata 2014-2023*, która wskazuje na konieczność realizacji zadań w zakresie budowy i przebudowy zbiorników retencyjno-rekreacyjnych wraz z zagospodarowaniem przyległych terenów. Zagospodarowanie zbiornika w Ostromecku będzie również wpisywać się w zadanie strategiczne dotyczące zwiększenia ilości terenów rekreacji i wypoczynku, w tym: budowa miejsc wypoczynku i rekreacji m.in. w Ostromecku.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Zbiornik wodny w Ostromecku znajduje się na obszarze Natura 2000 – Solecka Dolina Wisły PLH040003.

Tabela 18. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Ostromecku)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Reptowo	3,6
Rezerwat Las Mariański	0,5
Rezerwat Wielka Kępa	0,3
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	0,3
Nadwiślański Park Krajobrazowy	0,5

Źródło: opracowanie własne

Na południe od zbiornika w Ostromecku znajduje się teren pałacowo-parkowy, zagospodarowany przez człowieka. Północna część zbiornika to bujne trzcinowiska oraz łąki łęgowe o charakterze zalewowym.

Teren przewidywany do zagospodarowania położony jest na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły i obejmuje ochroną odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, która stanowi ostoję dla ptaków łęgowych oraz migrujących (w tym gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem). Omawiany wyżej obszar powiązany jest ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk – Solecka Dolina Wisły oraz Dybowska Dolina Wisły. Pierwszy z tych obszarów stanowi fragment Doliny Dolnej Wisły o długości 49 km, położony pomiędzy Solcem Kujawskim a Świeciem. Cały ten obszar stanowi terasę zalewową, której granicę częściowo wyznacza wał przeciwpowodziowy, a częściowo skarpa Doliny Wisły. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas oraz przekroczenia dopuszczalnych wartości odniesienia substancji w powietrzu atmosferycznym. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Waloryzacja przyrodnicza w zakresie występowania siedlisk, miejsc łęgowych pozwoli na wybranie dokładnego przebiegu planowanego zagospodarowania. Teren zbiornika wodnego leży w całości w strefie zalewowej Wisły. Okresowo (sezon letni) teren jest zalewany.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu zbiornika wodnego w Ostromecku zlokalizowany jest kościół filialny p. w. śś. Mikołaja, Stanisława i Jana Chrzciciela zbudowany w stylu gotyckim w I połowie XV wieku. We wsi usytuowany także zespół pałacowy obejmujący tzw. „stary” i „nowy” pałac, park, zespół tarasów przy „nowym” pałacu oraz mauzoleum rodziny Schönborn-Alvensleben w parku. „Stary” pałac został wzniesiony w latach trzydziestych XVIII wieku. Natomiast „nowy” pałac pochodzi z połowy XIX wieku. Ostromecko jest również znane ze źródlanej wody mineralnej produkowanej od 1894 r. w zespole wytwórni Wód Mineralnych. Zespół obiektów budowlanych Wytwórni Wód Stołowych, obejmujący budynek mieszkalno-administracyjny, budynek produkcyjny oraz mur oporowy został wpisany do rejestru zabytków.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W niedalekiej odległości od zbiornika wodnego w Ostromecku znajdują się obiekty bazy turystycznej, w tym noclegowej i gastronomicznej.

W odległości ok. 0,5-1 km zlokalizowany jest Zespół Pałacowo-Parkowy w Ostromecku. Obiekt ten posiada zaplecze hotelowe z 22 pokojami w Pałacu Nowym, które są przystosowane do przyjęcia 58 osób. Ofertę noclegową w standardzie motelu posiada także Restauracja „Ostromecko”. W pokojach dwu- i trzyosobowych obiekt może przyjąć do 20 osób. Istotnym punktem gastronomicznym w Ostromecku jest również restauracja „LEŚNA”, gwarantująca dodatkowo 12 miejsc noclegowych.

W miejscowości Strzyżawa (ok. 2 km od Ostromecka) funkcjonuje Przedsiębiorstwo Gastronomiczno-Hotelarskie „Jermir”. Część hotelowa „Jermira” składa się z 9-ciu dwuosobowych pokoi. Poza tym w miejscowości swoją siedzibę ma zajazd „ANNA”.

Baza sportowo-rekreacyjna

Przez miejscowość Ostromecko, w której zlokalizowany jest zbiornik wodny przebiegają dwa szlaki turystyczne: żółty i czarny. Żółty szlak pieszy o długości 21 km nazywany szlakiem „Rezerwatów Chełmińskich” ma charakter przyrodniczy. Jego trasa przebiega przez rezerваты przyrody i ogólnie najciekawsze miejsca w gminie. Szlak czarny im. Krystyny Wyrostkiewicz o długości 18 km rozpoczyna się w centrum wsi Ostromecko, prowadzi przez „Las Mariański” do rezerwatu „Wielka Kępa Ostromecka”, następnie pod mostem fordońskim przez łacę Wisły do dawnego młyna wodnego we wsi Kamieniec. Szlak kończy się przy budynku stacji kolejowej w Ostromecku.

W pobliżu zbiornika wodnego w Ostromecku przebiegają również szlaki rowerowe, do których zaliczają się:

- zielony szlak rowerowy Bydgoskiego Towarzystwa Cyklistów tworzy pętlę wokół południowej części doliny Dolnej Wisły. Rozpoczyna się w Chełmnie, a na terenie gminy od miejscowości Czarze, przez Rafę i „Las Mariański” do Ostromecka, a następnie przez Strzyżawę do mostu fordońskiego;
- czarny szlak rowerowy Doliny Dolnej Wisły o łącznej długości 480 km. Na terenie gminy rozpoczyna się w miejscowości Gzin, przez Czemlewo i Janowo prowadzi do rezerwatu „Reptowo”, następnie rezerwatu „Las Mariański” i przez teren Zespołu Pałacowo – Parkowego w Ostromecku prowadzi do Strzyżawy, gdzie biegnie wzdłuż zakola Wisły;
- niebieski szlak rowerowy Przyjaźni z Bydgoszczy do Torunia, który na terenie gminy rozpoczyna się w Strzyżawie i prowadzi przez Ostromecko, Wałdowo Królewskie, Bolumin, następnie do Torunia.

Najbliższa od Janowa i Ostromecka baza sportowa i rekreacyjna znajduje się w oddalonej o niecałe 5 km od Janowa i 10 km od Ostromecka Dąbrowie Chełmińskiej, gdzie powstał pełen kompleks sportowy „Moje Boisko – Orlik 2012”.

Wokół miejscowości Ostromecko rozciąga się Nadwiślański Park Krajobrazowy. Poza tym na północ od miejscowości Ostromecko rozciąga się rezerwat Wielka Kępa – obejmuje powierzchnię leśną położoną na często zalewanym terenie doliny Wisły i należy do zespołu łągu wiązowo-jesionowego. Rezerwat jest przykładem naturalnej sukcesji, będącej wynikiem zmian warunków przyrodniczych. Pierwotnym zespołem występującym na terenie rezerwatu jest zespół nadrzeczny łągu wierzbowo – topolowego. Z właściwego łągu pozostały obecnie jedynie egzemplarze lub skupienia drzew m.in. 250-letnie topole białe i czarne, wierzyby białe i kruche. Obecnie gatunkiem panującym jest jesion wyniosły, wiąz szypułkowy, wiąz pospolity i dąb szypułkowy.

II.7. Gmina Dobrcz

II.7.1. Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Kusowo oraz Jezioro Dobrcz są zlokalizowane w południowej części gminy Dobrcz, w miejscowości Kusowo, zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości Dobrcz, na działce o numerze ewidencyjnym 94/4.

Jezioro Kusowo położone jest na granicy sołectw: Borówno i Dobrcz, natomiast jezioro Dobrcz rozciąga się na obszarze południowej części sołectwa Dobrcz. Jeziora są połączone ciekim wodnym. Powierzchnia Jeziora Kusowo wynosi 44 ha, a Jeziora Dobrcz – 30,2 ha. Tereny sąsiadujące z jeziorami są użytkowane rolniczo z wyjątkiem części zachodniej, która pokryta jest lasami.

Jeziora są zlokalizowane w odległości ok. 10 km na północ od granic administracyjnych Bydgoszczy (dzielnica Fordon). Dostępność komunikacyjną jezior zapewniają od północy drogi gminne zlokalizowane w granicach administracyjnych miejscowości Dobrcz, zaś od południa – drogi gminne zlokalizowane w granicach administracyjnych miejscowości Kusowo (do Jeziora Kusowo). Od strony południowej jezior przebiega z kolei droga nieutwardzona, która łączy się z drogą krajową nr 5 – trasą europejską E261. Droga krajowa zapewnia dogodny dojazd do jezior od strony Bydgoszczy.

Rysunek 13. Lokalizacja Jeziora Kusowo i Jeziora Dobrcz

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar jezior i ich tereny nadbrzeżne nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny te na chwilę obecną praktycznie nie są zagospodarowane. Nad jeziorami nie jest zlokalizowana żadna baza turystyczna, gastronomiczna ani noclegowa. Nie występuje tam również żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjnym. Wynika to z faktu, że podstawową funkcję turystyczną w gminie pełni Jezioro Borówno, będące najważniejszym akwenem wodnym w gminie.

W niewielkim stopniu rekreacyjnie, do kąpieli wodnych, wykorzystywana jest na chwilę obecną naturalna plaża zlokalizowana na niewielkim półwyspie, na północnym brzegu Jeziora Dobrcz (działka o numerze ewidencyjnym 90/23). Do obszaru tego dochodzi utwardzona droga gminna. Istnieją tam warunki do rozwoju rekreacji w oparciu o istniejące zasoby naturalne.

Zdjęcie 26. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Kusowo

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 27. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Dobrcz

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Dzierżawcą i administratorem obu jezior jest Polski Związek Wędkarski. Tereny zlokalizowane nad jeziorami stanowią częściowo własność gminy, częściowo teren prywatny (m.in. działka o numerze ewidencyjnym 90/23), a w południowej części znajdują się tereny należące Agencji Nieruchomości Rolnych.

W *Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025* podkreśla się łowiecki charakter obu jezior. Zarówno Jezioro Kusowo, jak i Jezioro Dobrcz mają charakter typowo wędkarski, posiadają status łowiska, co stwarza istotne ograniczenia w zagospodarowaniu jezior, zwłaszcza na potrzeby rekreacji wodnej (np. sportów wodnych). W szczególności dotyczy to Jeziora Kusowo, gdzie

prowadzona jest intensywna gospodarka łowiecka. Korzystniejsze uwarunkowania posiada Jezioro Dobrcz, zwłaszcza w jego północnej części.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Miejsca przewidziane do zagospodarowania nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 19. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Augustowo	2,2
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	3,4
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	3,4
Nadwiślański Park Krajobrazowy	2,3

Źródło: opracowanie własne

Jeziora Kusowo i Dobrcz w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do III (najniższej) kategorii podatności na degradację opisaną jako „*jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji*”. Brzeg jezior porastają wysokie trzciny. Teren wokół jeziora wolny jest od roślinności niskiej i wysokiej. Wody tych jezior w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do III (najniższej) klasy opisywanej jako „*źródło zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych z wyjątkiem tych, dla których wymagana jest klasa I i II oraz do celów nawodnienia terenów rolnych i ogrodniczych*”. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas oraz przekroczenia dopuszczalnych wartości odniesienia substancji w powietrzu atmosferycznym. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Waloryzacja przyrodnicza w zakresie występowania siedlisk, miejsc lęgowych pozwoli na wybranie dokładnej lokalizacji zagospodarowania.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Jeziora Kusowo i Jeziora Dobrcz, we wsi Pauliny, mieści się zespół dworski z II poł. XIX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz są jeziorami o charakterze typowo wędkarskim, łowiskiem. W najbliższym otoczeniu jeziora nie ma żadnej bazy noclegowej ani gastronomicznej. Wynika to z faktu, iż akweny te nie pełnią znaczącej funkcji rekreacyjnej. Jedynym obiektem o funkcji noclegowej jest gospodarstwo agroturystyczne zlokalizowane w Borównie, w odległości ok. 1,5 km na południe od analizowanych zbiorników, dysponujące 10 miejscami noclegowymi.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Jeziora Dobrcz i Jeziora Kusowo nie przebiega żaden oznakowany szlak rowery i turystyczny.

W pobliżu jezior mieści się kilka obiektów sportowych tj. hala sportowa w Dobrczu, zespół boisk typu Orlik 2012 w Dobrczu. Dodatkowo zainteresowani mogą korzystać z boiska w Kusowie.

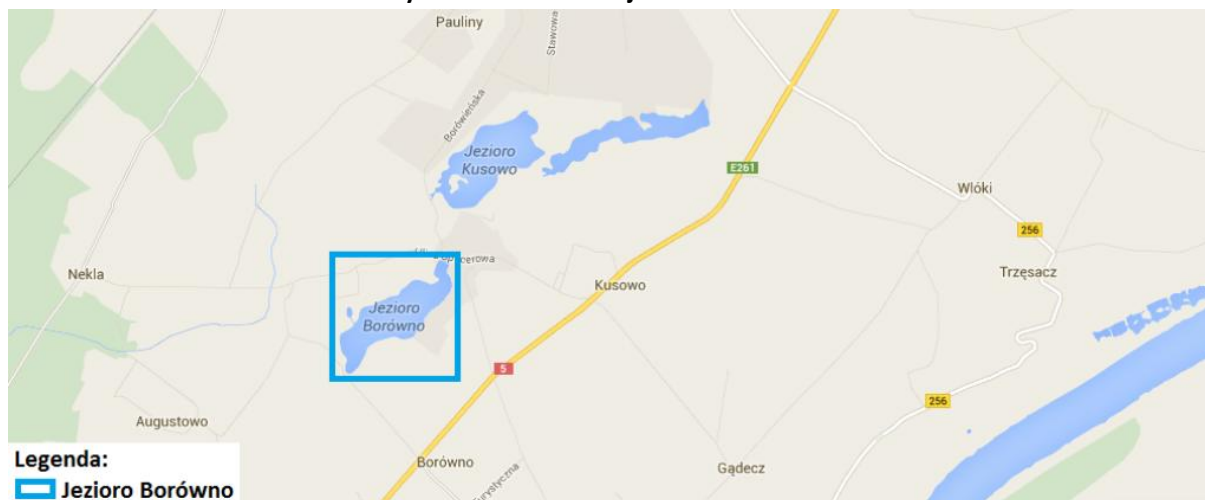
II.7.2. Jezioro Borówno

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Jezioro Borówno jest zlokalizowane w południowo-wschodniej części Gminy Dobrcz, w miejscowości Borówno, na działce o numerze ewidencyjnym 90/1. Powierzchnia jeziora wynosi 43,8 ha.

Jezioro jest zlokalizowane w odległości ok. 9 km na północ od granic administracyjnych Bydgoszczy (Fordon i Osiedle Leśne). Jezioro jest dobrze skomunikowane. Jego dostępność komunikacyjną zapewnia sieć dróg lokalnych, szczególnie rozbudowanych od strony północnej, wschodniej i południowej jeziora. Dogodny dojazd do jeziora od strony Bydgoszczy zapewnia droga krajowa nr 5. Dojazd możliwy jest również podmiejską linią nr 405 lub autobusem PKS.

Rysunek 14. Lokalizacja Jeziora Borówno

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar jeziora, jak również tereny zlokalizowane wokół zbiornika, nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Po wschodniej stronie akwenu istnieją działki rekreacyjne, zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne terenów nadbrzeżnych jeziora jest skupione w trzech miejscach:

- 1) Kąpielisko prywatne – kąpielisko zlokalizowane w północnej części jeziora, w centrum miejscowości, u zbiegu ulic Leśnej, Szkolnej i Spacerowej. W bezpośrednim sąsiedztwie ww. ulic jest zlokalizowana niewielka plaża, teren jest zagospodarowany w ograniczonym zakresie; teren stanowi własności Gminy, ale corocznie jest dzierżawiony osobie prywatnej.

- 2) Kąpielisko Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego – kąpielisko płatne zlokalizowane w północnej części jeziora; jest największym terenem przeznaczonym do kąpieli wodnych w całej gminie; na chwilę obecną zagospodarowanie kąpieliska obejmuje: plac zabaw, boiska do gry w piłkę plażową, ple namiotowe, plac kempingowy oraz przebieralnie; sezonowo nad kąpieliskiem funkcjonują dwa bary typu fast food; na terenie kąpieliska jest zlokalizowany bezpłatny parking, którym administruje gmina.
- 3) Kąpielisko gminne – kąpielisko zlokalizowane w południowo-zachodniej części Jeziora Borówno, przy ujściu ulicy Słonecznej. Teren ten stanowi własność gminy i jest dobrze skomunikowany; dojazd na plażę od strony Bydgoszczy odbywa się z pominięciem Alei Dębowej, będącej miejscem częstych wypadków samochodowych; obecne zagospodarowanie terenu jest ubogie, teren jest nieuporządkowany, a istniejąca infrastruktura przestarzała i w dużym stopniu wyeksploatowana; mimo to kąpielisko jest miejscem często odwiedzanym w sezonie.

Zdjęcie 28. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jezioro Borówno

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrcz*, miejscowość Borówno pełni funkcję letniskową w gminie. Borówno oraz jego okolice są jednym z bardziej atrakcyjnych przyrodniczo terenów w obrębie gminy. W studium wskazuje się, że w sąsiedztwie jeziora Borówno możliwa jest lokalizacja nowych obiektów związanych z funkcją rekreacyjną, w tym zabudowa letniskowa, campingi i pola biwakowe. Ponadto, zwraca się uwagę, że teren ten wymaga przystosowania do zwiększonej penetracji poprzez wyznaczenie tras pieszych i miejsc wyposażonych w elementy małej architektury.

Jezioro Borówno jest jednym z kluczowych punktów na turystyczno-rekreacyjnej mapie gminy Dobrcz i jednym z ważniejszych miejsc wypoczynku dla mieszkańców gminy, jak również mieszkańców Bydgoszczy. Stąd też w *Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025* podnosi się kwestię aktywizacji jeziora, zwracając uwagę na mało zagospodarowane tereny przy jeziorze, słabo rozwinięte ośrodki wypoczynkowe oraz ogólny chaos wokół zbiornika.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Miejsce przewidziane do zagospodarowania nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 20. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Borówno)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Augustowo	0,4
Obszary Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	4,7
Obszary Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	4,7
Nadwiślański Park Krajobrazowy	3,4

Źródło: opracowanie własne

Jezioro Borówno w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do II kategorii podatności na degradację opisaną jako „*jezioro o przeciętnych warunkach naturalnych, dość odporne na wpływy zewnętrzne*”. Brzeg jeziora Borówno jest umiarkowanie porośnięty trzcinowiskami. Wody jeziora Dobrcz nie spełniają norm i znajdują się poza klasyfikacją. W pobliżu jeziora znajdują się pojedyncze pasma drzew i krzewów. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią. Zagrożeniem dla funkcjonowania jeziora jest drastyczne obniżenie poziomów wód podziemnych stanowiących główne źródło zasilania.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na południowym krańcu Jeziora Borówno znajduje się mogiła zamordowanych, głównie mieszkańców Bydgoszczy i pacjentów zakładu psychiatrycznego w Świeciu, przez hitlerowców.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Jezioro Borówno należy do najważniejszych akwenów wodnych w gminie Dobrcz. Na wschodnim brzegu jeziora znajduje się kompleks zabudowy letniskowej. Jezioro posiada aktualnie 3 kąpieliska, z których korzystają przede wszystkim mieszkańcy Bydgoszczy. Nad jeziorem Borówno mieszczą się 2 domy wczasowe: „Łuczniczka” i „Żagiel”, czynne od 1 maja do 30 września.

Dodatkowo turyści chcący odpocząć na terenie gminy Dobrcz mogą skorzystać z wielu kwater w gospodarstwach agroturystycznych działających zarówno całorocznie, jak i sezonowo. Obecnie na terenie gminy zlokalizowanych jest łącznie 19 obiektów agroturystycznych, w których nocleg znajduje

ok. 100 turystów. 3 gospodarstwa agroturystyczne są zlokalizowane w odległości ok. 1,5 km od jeziora. Na terenie gminy Dobrcz, w pobliżu głównych akwenów wodnych nie ma zlokalizowanych większych obiektów gastronomicznych, przeważnie są to małe lokalne bary i kawiarnie.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Jeziora Borówno nie przebiega żadna oznakowana trasa rowerowa i turystyczna.

Samo jezioro jest jednym z dwóch położonych najbliżej Bydgoszczy obiektów rekreacyjnych. Po wschodniej stronie akwenu usytuowane są działki rekreacyjne, natomiast na zachodnim zalesionym brzegu znajduje się strzeżona plaża wraz z wypożyczalnią sprzętu wodnego. Dzikie plaże istnieją także na południowym i północnym brzegu akwenu. Nad samym jeziorem znajduje się ośrodek wypoczynkowy, który w chwili obecnej jest zamknięty.

Zaledwie ok. 5 km od Jeziora w kierunku południowo – zachodnim umiejscowiony jest rezerwat Augustowo – otulina. Rezerwat ma powierzchnię 6,76 ha i obejmuje fragment lasu bagiennego typu ols z typowo wykształconymi zespołami roślinnymi: ols torfowcowy i ols porzeczkowy. W rezerwacie występuje m.in. kruszyna pospolita, wierzba szara i olsza szara. Fauna reprezentowana jest przez żabę wodną, jeziorową i moczarową, pokrzewkę jarzębatą i sikorę ubogą.

Warto wspomnieć, iż w pobliżu tego jeziora zlokalizowane są ogródki działkowe, dostępne przede wszystkim dla lokalnych mieszkańców. Ogródki działkowe oblegane są przede wszystkim w okresie wiosennym i letnim.

Bez wątplenia największą atrakcją gminy Dobrcz jest organizowany od kilku lat triathlon Bydgoszcz – Borówno. W 2014r. została zorganizowana siódma edycja, a w 2015r. planowana jest kolejna. Podczas zawodów zawodnicy mogą wziąć udział w królewskim dystansie tzw. „Ironman” – 3,8km pływania, 180km jazdy na rowerze i 42km biegu. W 2014r. dystans ten był rozgrywany z formule Międzynarodowych Mistrzostw Polski. Dla sportowców mniej wprawionych przewidziane są również wyścigi o połowę krótsze oraz stary w sztafetach. Zawody cieszą się ogromną popularnością i każdego roku przyciągają kilkaset miłośników sportów wyczynowych. Trasa wyścigu rozpoczyna się w Borównie na plaży przy byłym Wojskowym Ośrodku Wypoczynkowym „Żagiel”, a kończy w Bydgoszczy na stadionie „Zawiszy”.

II.8. Gmina Koronowo

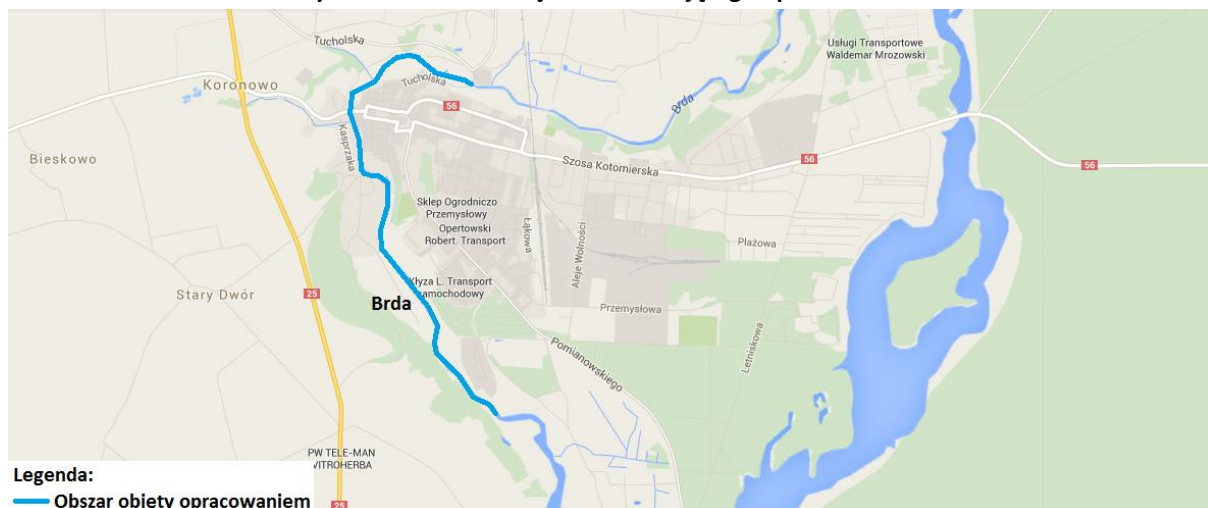
II.8.1. Rzeka Brda

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Rzeka Brda przepływa przez północną i wschodnią część Koronowa, w granicach działek o numerach ewidencyjnych: 475/9 i 980/5. Przedmiotem opracowania jest odcinek rzeki w południowo-zachodniej części miasta, wraz z nadbrzeżami. Od północy granicę obszaru wyznacza ul. Tucholska, od południa most starej kolejki wąskotorowej.

Rysunek 15. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar objęty opracowaniem stanowi w większości własność prywatną. Jego część, w tym przede wszystkim samo koryto rzeki, jest własnością Skarbu Państwa, część terenów nadbrzeżnych stanowi własność Gminy Koronowo. Obszar jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwałą XXXI/397/2001 Rady Miejskiej w Koronowie z dnia 29 sierpnia 2001 roku w sprawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego terenu Starego Miasta – rejon koryta Brdy w Koronowie. Plan obejmuje rejon ulic: Nakielska, Kasprzaka, Podgórna, Krasickiego i Krzyżowa, tj. centralną część analizowanego obszaru. Zgodnie z obowiązującym planem, są to głównie tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, ponadto: teren zabudowy mieszkaniowej z usługami, teren zieleni, teren ogrodnictwa, teren lasu oraz tereny komunikacji.

Na chwilę obecną teren zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Brdy jest niezagospodarowany, nie znajduje się tam żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym.

Zdjęcie 29. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad rzeką Brdą w Koronowie

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Koronowo 2001-2015 wskazuje rzekę Brdę jako jeden z ważniejszych walorów naturalnych kształtujących atrakcyjność turystyczno-rekreacyjną gminy, jednocześnie podkreślając problemy związane z degradacją infrastrukturalną starego koryta rzeki. Prawie całkowity brak infrastruktury ochrony środowiska nad Brdą oraz bardzo zły stan czystości Brdy na odcinku od zapory do jazu Okole w Samociążku (zarośnięte koryto rzeki, osady denne, odpady w rzece). Spowodowane jest to brakiem swobodnego przepływu wody oraz niewłaściwą eksploatacją.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Tabela 21. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rzeka Brda w Koronowie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Różanna Dęby im. Nadleśniczego Jana Rychlickiego – otulina	powyżej 5,0
OChK Zalewu Koronowskiego	znajduje się na terenie obszaru chronionego
OChK Rynny Jezior Byszewskich	3,8

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód w starym korycie Brdy oceniana jest jako zła ze względu na ograniczenie prędkości przepływu przez zaporę. Teren zagospodarowany typowo pod zielenią miejską z umiarkowaną ilością roślinności, przeważają głównie trawniki i krzewy, jako nasadzenia.

Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, na którym położone jest stare koryto Brdy zalicza się zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w Dolinie Brdy, zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Planowane zagospodarowanie jest zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Obszar objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu.*

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na obszarze BTOF w obrębie gminy Koronowo występuje bogactwo walorów krajobrazowych, przyrodniczych i historycznych. Do miejsc i obiektów o szczególnej atrakcyjności turystycznej należy przede wszystkim zwarty kompleks wodno-leśny ciągnący się wzdłuż bogato rzeźbionej doliny rzeki Brdy wraz z Zalewem Koronowskim oraz rynna jezior byszewskich rozciągająca się na długości ok. 30 km. Do najbardziej znanych miejscowości wypoczynkowych nad Zalewem należą: Koronowo-Pieczyska, Samociążek, Koronowo-Srebrnica, Koronowo-Romanowo, Krówka Leśna, Sokole Kuźnica i Wielonek. Zalew Koronowski, będący sztucznym zbiornikiem wodnym, położony jest w kompleksie lasów będących częścią Borów Tucholskich. Występuje tu wiele głębokich zatok, wysp oraz dzikich nadbrzeży. Pełni on nie tylko funkcję energetyczną, bowiem wykorzystuje w elektrowni wodnej „Samociążek” zasoby magazynowej wody, ale także turystyczno-rekreacyjną. Zbiornik jest jednym z ważniejszych zbiorników retencyjnych w kraju. Poprzez rzekę Krówkę Zalew Koronowski połączony jest z 16 jeziorami byszewskimi.

Jedną z atrakcji turystycznych jest również park „Grabina” o powierzchni 23,7 ha będący pozostałością zwartych obszarów leśnych, które występowały kiedyś w Dolinie Brdy. Z parku roztacza się rozległy widok na meandrującą Brdę i miasto Koronowo. Najwyższymi wzgórzami są: „Grabina” (109,1 m), „Wzgórze Łokietka” (107,5 m), „Wzgórze Św. Jana” (106 m), „Szańce” (94 m). Na obszarze tym znajdowały się niegdyś dwa wczesnośredniowieczne grodziska – pierwsze na „Wzgórzu Łokietka”, a drugie ok. 250 m na południe od grodu Kornowskiego. W parku i na terenach przyległych występuje ponad 430 gatunków roślin, w tym 41 gatunków drzew i 30 gatunków krzewów. Występują tu również liczne pomniki przyrody w postaci pojedynczych drzew lub ich skupisk oraz głązy narzutowe. Przez park przebiega ścieżka historyczno-przyrodnicza „Cysterski Gaj” o długości ok. 3 km.

Należy zauważyć, że obecność Krzyżaków i Cystersów, jak również położenie na styku Pomorza, Wielkopolski i Kujaw, znajdują swoje odzwierciedlenie w kulturowym obrazie Ziemi Koronowskiej. Do chwili obecnej na terenie gminy Koronowo zachowały się liczne zabytki, w tym między innymi:

- dzielnica Starego Miasta – średniowieczny układ urbanistyczny z czasów Kazimierza Wielkiego wraz z zabytkową zabudową miejską;
- zespół klasztoru oo. Cystersów, który był wielokrotnie odbudowywany po zniszczeniach w wojnach z Krzyżakami i Szwecją. W skład zespołu wchodzi kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP oraz pałac opata. Obiekt i zabudowania klasztorne nie są jednak dostępne ze względu na mieszczące się w nich więzienie;
- liczne obiekty sakralne, m. in. kościół filialny p. w. św. Andrzeja wybudowany w stylu gotyckim, a następnie przebudowywany w renesansie i baroku;
- ślady obecności żydowskiej: synagoga usytuowana w centrum miasta oraz cmentarz żydowski z zachowanymi ok. 30 macewami dwujęzycznymi – z jednej strony znajdują się napisy w języku żydowskim, a z drugiej strony w języku niemieckim;
- ratusz wybudowany w I poł. XIX w.;
- „Diabelski młyn” wybudowany z XIX w. nad strugą wpadającą do Brdy;
- most kolejowy wąskotorowy nad Brdą będący najwyższym w Europie mostem kolejki wąskotorowej;
- wiadukt kolejowy linii Koronowo-Tuchola z 1909 r. w Buszkowie;
- ruiny Zamku Krzyżackiego w Nowym Jasińcu.

Ponadto, w Koronowie odbywają się cykliczne imprezy: Noc Muzeów, Festiwal Kapel Podwórkowych, Arie na plaży „Ryszard Smęda zaprasza”, Mariackie Wieczory Kameralne w Bazylice p.w. Wniebowzięcia NMP w Koronowie, Regaty żeglarskie o puchar Burmistrza Koronowa, Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Szuwarowe Szanty”, dożynki gminne oraz największa impreza – Jarmark Cysterski połączony z inscenizacją bitwy z Krzyżakami pod Koronowem.

- **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa w Koronowie jest zlokalizowana głównie w rejonie Zalewu Koronowskiego, w dzielnicy Pieczyska. Szczegółowa analiza na temat dostępności bazy noclegowej i gastronomicznej

dla tego obszaru znajduje się w podrozdziale I.8.2. Zalew Koronowski. W tym miejscu należy jednak podkreślić istniejącą w centrum Koronowa bazę noclegową w prywatnych kwaterach. Ponadto, w centrum miasta zlokalizowanych jest kilka lokali gastronomicznych takich, jak: restauracja „Mchicken”, gospoda „Bazyliszek” czy restauracja „U kibiców przy Alejach”.

Baza sportowo-rekreacyjna

Baza sportowo-rekreacyjna dla wskazanego obszaru została przedstawiona w podrozdziale II.8.2. Zalew Koronowski.

II.8.2. Zalew Koronowski (Koronowo-Pieczyska)

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

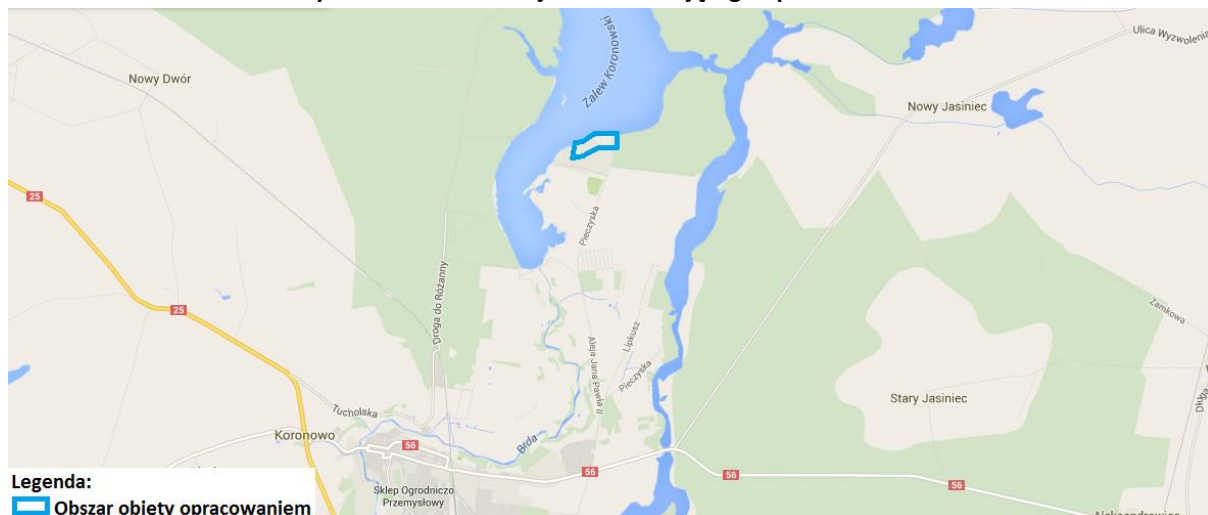
Zalew Koronowski to zbiornik retencyjny położony w dolnym odcinku rzeki Brdy, na terenie powiatu bydgoskiego, w pobliżu miejscowości Koronowo. Rozciąga się od ujścia rzeki Kamionki do hydroelektrowni w Samociążku. Tworzą go spiętrzone zaporą w Pieczyskach wody rzeki Brdy, które zalały w znacznym stopniu, poza doliną Brdy, odcinki ujściowe jej dopływów oraz liczne jeziora. Powierzchnia Zbiornika Koronowskiego od ujścia rzeki Kamionka do hydroelektrowni w Samociążku wynosi 13,5 km², a pojemność 77,5 mln m³. W granicach administracyjnych gminy Koronowo Zalew Koronowski jest zlokalizowany na działce o numerze ewidencyjnym 4/9.

Opracowaniem jest objęty obszar zlokalizowany w północno-wschodniej części Koronowa, w dzielnicy Pieczyska, na południowo-wschodnim nabrzeżu Zalewu Koronowskiego, na działce o numerze ewidencyjnym 76/25. Na działce znajduje się plaża miejska, która wraz z bezpośrednim otoczeniem stanowi jeden z najbardziej atrakcyjnych ośrodków o charakterze turystyczno-wypoczynkowym zlokalizowanych nad Zalewem Koronowskim.

Obszar jest zlokalizowany w odległości ok. 7 km na północny-wschód od centrum Koronowa oraz ok. 30 km na północ od Bydgoszczy. Obszar jest dobrze skomunikowany siecią dróg gminnych. Dojazd do Pieczysk możliwy jest za pośrednictwem komunikacji autobusowej. Szczególnie dogodne połączenie, zwłaszcza w sezonie, funkcjonuje na trasie Bydgoszcz-Pieczyska, gdzie kursują autobusy PKS oraz prywatnego przewoźnika FR Bus.

Rysunek 16. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Plaża w Pieczyskach stanowi własność Gminy Koronowo. Obszar ten nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Pieczyska dysponują rozbudowaną infrastrukturą o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Znajduje się tam strzeżone kąpielisko bezpłatne z rozbudowaną bazą gastronomiczną i noclegową. Infrastruktura na plaży bądź w jej bezpośrednim sąsiedztwie obejmuje drewniany pomost, parasole, prowizoryczne boiska sportowe, ciągi pieszce, przebieralnie, sanitariaty. Kąpielisko dysponuje również płatnym parkingiem. W sezonie na plaży funkcjonuje Szkoła Windsurfingu „FreeSurf” dysponująca wypożyczalnią sprzętu. Na plaży funkcjonują również inne wypożyczalnie sprzętu wodnego.

W odległości ok. 300 metrów od analizowanego obszaru znajdują dwa znaczące ośrodki żeglarskie – Ośrodek Bydgoskiego Klubu Żeglarskiego oraz Ośrodek Żeglarski PTTK Pasat. Ośrodek Bydgoskiego Klubu Żeglarskiego dysponujący rozbudowaną bazą noclegową (80 miejsc w pokojach 2, 3, 4 oraz wieloosobowych, a także w 9 dwupokojowych domkach letniskowych). Ośrodek ma dużą powierzchnię, umożliwiającą przyjmowanie gości z namiotami lub przyczepami campingowymi ogniska oraz organizowanie imprez masowych. Umożliwia przechowywanie sprzętu pływającego na otwartym terenie i w hangarach. Dysponuje również pomostem cumowniczym na 20 miejsc. Ośrodek udostępnia łodzie żaglowe oraz łódki wędkarskie. Ośrodek żeglarski OŻ PTTK Pasat dysponuje ponad 60 miejscami cumowniczymi przy pomostach, bosmanatem, polem namiotowym, świetlicą, sanitariatami (toalety, prysznice), miejscem na ognisko, parkingiem.

Zdjęcie 30. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w Koronowie-Pieczyskach

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Koronowo 2001-2015 podkreśla mocne strony gminy związane z Pieczyskami, w tym: rozbudowaną bazę noclegową, korzystny mikroklimat oraz potencjał dla rozwoju turystyki aktywnej ze względu na wielkość akwenu. Wśród słabych stron wskazuje się brak proturystycznych inwestycji gminnych, np. zagospodarowania ogólnodostępnych terenów w Pieczyskach, kąpielisk publicznych itp., jednocześnie wskazując na szanse dla rozwoju gminy – wzbogacenie inwestycji wokół zalewu związanych z turystyką aktywną – ulepszanie standardu obsługi turystów.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego.

Tabela 22. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Zalew Koronowski – Pieczyska)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Różanna Dęby im. Nadleśniczego Jana Rychlickiego – otulina	3,9
OChK Zalewu Koronowskiego	znajduje się na terenie obszaru chronionego
OChK Rynny Jezior Byszewskich	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód Zalewu Koronowskiego determinowana jest stanem jakości wód rzeki Brdy, który jest kształtowany zagospodarowaniem i spływami powierzchniowymi z obszaru jej zlewni powyżej Zalewu. Ogólnie potencjał ekologiczny wód ocenia się jako umiarkowany. Teren przewidywanego zagospodarowania jest ubogi w roślinność wysoką ze względu na bliskość budynków mieszkalno-usługowych. Dominującym typem jest roślinność niska, trawnikowa. Brzeg zalewu, jak i plaża wolne są od trzcinowisk. Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego, na którym teren przewidywany do zagospodarowania jest zlokalizowany, zalicza się zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona zbiorników wód powierzchniowych (naturalnych i sztucznych, płynących i stojących) wraz z pasem otaczającej roślinności, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej w Dolinie Brdy, zwiększanie istniejącego stopnia pokrycia terenów drzewostanami, w szczególności na terenach porolnych tam, gdzie z przyrodniczego i ekonomicznego punktu widzenia jest to możliwe; sprzyjanie tworzeniu zwartych kompleksów leśnych o racjonalnej granicy polno-leśnej; tworzenie i utrzymywanie leśnych korytarzy ekologicznych. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Planowane zagospodarowanie jest zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Obszar objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu.*

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W bezpośrednim sąsiedztwie analizowanego obszaru nie znajdują się obiekty charakteryzujące się szczególną wartością kulturową, niemniej jednak obszar ten należy rozpatrywać w ścisłym powiązaniu z obszarem rzeki Brdy, przepływającej przez centrum miasta. Stąd też analiza walorów kulturowych obszaru oraz jego otoczenia znajduje się w podrozdziale II.8.1. Rzeka Brda.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W obszarze Zalewu Koronowskiego do dyspozycji turystów oddane są liczne i dobrze wyposażone punkty noclegowe oraz gastronomiczne. Do najbardziej znanych i najczęściej obleganych zaliczają się:

- Wojskowy Dom Wypoczynkowy „Żagiel” – umiejscowiony jest bezpośrednio w Pieczyskach – oddalonych o 5 km od Koronowa, bezpośrednio nad Zalewem. W WDW „Żagiel” do dyspozycji gości oddane są zarówno apartamenty, jak i domki letniskowe przeznaczone zarówno dla rodzin, jak i dla większych zorganizowanych grup. Ponadto, ośrodek dysponuje kawiarnią dla 120 osób;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Kręgiel” – położony bezpośrednio nad Zalewem Koronowskim, na półwyspie o powierzchni 19 ha; na terenie ośrodka znajduje się hotel z ok. 195 miejscami noclegowymi, domki campingowe dla ok. 110 osób oraz domki kolonijne na ok. 100 miejsc; do dyspozycji przyjezdnych jest stołówka oraz restauracja/bar;
- Hotel – Restauracja „Sophie” – zlokalizowany zaledwie 200 m od Zalewu; na wyposażeniu znajduje się 11 pokoi 2 i 3-osobowych; do dyspozycji gości oddana jest również restauracja dla 80 osób;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Relaks” – położony w pobliżu Zalewu Koronowskiego; do dyspozycji gości są pokoje 2, 3, 4-osobowe o różnym standardzie; na terenie ośrodka wyznaczone jest miejsce na ognisko i do grillowania; ośrodek dysponuje również restauracją;
- Ośrodek Wypoczynkowy „Polonez” – całoroczny ośrodek wypoczynkowy, gdzie odbywają się m. in. szkolenia, imprezy integracyjne; ośrodek dysponuje 3 salami szkoleniowymi, w pobliżu ośrodka dostępne są: przystań jachtowa, plaża, kąpielisko strzeżone, wypożyczalnia sprzętu wodnego, pomosty, boisko siatkówki plażowej, promenada z licznymi punktami gastronomicznymi.

W położonym ok. 7 km od Koronowa Samociążku, bezpośrednio nad Zalewem Koronowskim usytuowany jest również Ośrodek Rekreacyjno – Wypoczynkowy „Julia”. Ośrodek dysponuje 106 miejscami noclegowymi w pokojach 3-osobowych oraz domkami letniskowymi. Na terenie Ośrodka znajduje się też sala restauracyjna dostosowana do większych i mniejszych grup.

Bezpośrednio w pobliżu Zalewu Koronowskiego znajdują się również liczne, bardziej kameralne gospodarstwa agroturystyczne.

Baza sportowo-rekreacyjna

Zalew Koronowski położony jest w dolnym odcinku rzeki Brdy. Zalew jest obszarem urozmaiconym pod względem turystycznym i wypoczynkowym. Charakteryzuje się występowaniem wielu głębokich zatok, wysp i dzikich nadbrzeży. Akwen jest zalesiony ze wszystkich stron i uznawany za najbardziej atrakcyjny rekreacyjnie na południowym skraju polskich pojezierzy. Okolice zalewu sprzyjają uprawianiu turystyki wodnej, rowerowej i pieszej oraz dają dogodne warunki dla wędkarzy, myśliwych, ichtiologów, ornitologów, grzybiarzy i fotografów.

Nad Zalewem Koronowskim w Koronowie – Pieczyskach znajduje się jedno z najliczniej odwiedzanych kąpielisk w województwie. W miejscu tym organizowanych jest wiele imprez sportowo – rekreacyjnych.

Sam Zalew Koronowski jest najprężniejszym w województwie centrum żeglarstwa. Wokół jeziora usytuowanych jest wiele przystani i stanic wodnych, a w szczycie sezonu pływa po nim kilkaset jachtów. W trakcie sezonu odbywają się tutaj liczne imprezy i regaty żeglarskie.

Przez Koronowo nad brzegami Zalewu Koronowskiego i w pobliżu rzeki Brdy przebiegają dwa szlaki turystyczne:

- niebieski szlak pieszy tzw. „Szlak Brdy”. Jego łączna długość to niemalże 160 km. Szlak rozpoczyna się w Bydgoszczy a kończy w Konarzynie. Jest to najdłuższy szlak pieszy na terenie woj. kujawsko-pomorskiego i jedna z najważniejszych tras turystycznych, ceniona zarówno przez turystów pieszych, jak i entuzjastów terenowej jazdy na rowerze;
- czarny szlak pieszy Maksymilianowo – Koronowo tzw. „Szlak Białego Węgla” o łącznej długości 30 km.

W pobliżu Zalewu Koronowskiego i Rzeki Brdy przebiegają trzy trasy rowerowe, do których zaliczają się:

- Regionalny Szlak Rowerowy BY-6001 N – szlak niebieski o łącznej długości 167 km z Bydgoszczy do Chojnic. Szlak przebiega bezpośrednio przez Koronowo;
- Międzynarodowa Trasa Rowerowa EuroRoute R-1 – jest to trasa rozpoczynająca się we Francji i kończąca w Rosji. Na swej długości trasa przebiega częściowo również przez Koronowo i oznaczona jest kolorem zielonym;
- Ścieżka wybudowana przez powiat bydgoski łącząca Koronowo z Pieczyskami nad Zalewem Koronowskim.

Warto również zwrócić uwagę, iż w październiku 2014 r. oddano całkowicie do użytku 100-kilometrowy szlak rowerowy łączący Koronowo, Bydgoszcz, Unisław oraz Toruń. Budowa połączyła różne istniejące już odcinki dróg dla rowerzystów w jeden trakt. Należy także wspomnieć, że po zakończonej budowie trakt przebiega w następujący sposób: pierwszy odcinek połączył istniejący trakt z Torunia do Unisławia ze ścieżką rowerową wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 551 z Dąbrowy Chełmińskiej do Strzyżawy. Drugi odcinek biegnie od Strzyżawy do mostu na Fordonie wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 551 i drogi krajowej nr 80. Kolejny ciąg rowerowy powstał wzdłuż drogi krajowej nr 25 w kierunku Koronowa. Początek jest zlokalizowany na skrzyżowaniu ul. Koronowskiej z ul. Opławiec w Bydgoszczy i biegnie aż do granicy gmin Koronowo i Sicienko, gdzie łączy się z istniejącą ścieżką rowerową w kierunku Tryszczyna. Ostatni odcinek łączy się z istniejącą ścieżką rowerową w okolicach Tryszczyna i stamtąd biegnie do Koronowa. Został on wytyczony wzdłuż drogi krajowej nr 25 do Gościeradza, a następnie śladem dawnej kolejki wąskotorowej. Do Koronowa ścieżka została przeprowadzona przez most tej kolejki. Ścieżka kończy się na ul. Pomianowskiego w Koronowie. Niedaleko tej ulicy znajduje się ścieżka rowerowa wiodąca bezpośrednio nad Zalew Koronowski.

Przez rzekę Brdę na terenie Koronowa wyznaczony jest również szlak kajakowy - „Szlak Brdy” będący jednym z najbardziej popularnych w Polsce szlaków spływów kajakowych. Łączna długość szlaku wynosi 233 km, a jego trasa przedstawia się następująco: Stara Brda – Nowa Brda – Przechlewo – Konarzyny – Swornegacie – Drzewicz – Męcikał – Rytel – Woziwoda – Gołębek – Rudzki Most – Świt – Gostycyn Nogawica – Sokole Kuźnica – Koronowo (Samociążek) – Bożenkowo – Bydgoszcz (Janowo) – Bydgoszcz Brdyujście.

W pobliżu Koronowa istnieje także dobrze rozwinięta baza do uprawiania sportu jeździeckiego.

Każdego roku Koronowo przyciąga licznych turystów organizując atrakcyjne imprezy. Zaliczają się do nich: Noc Muzeów, Festiwal Kapel Podwórkowych, Arie na plaży „Ryszard Smęda zaprasza”, Mariackie Wieczory Kameralne w Bazylice p. w. NMP w Koronowie, Regaty żeglarskie o puchar

Burmistrza Koronowa, Festiwal Piosenki Żeglarskiej „Szuwarowe Szanty”, dożynki gminne. Jedną z największych atrakcji jest organizowany corocznie Jarmark Cysterski, połączony z inscenizacją bitwy z Krzyżakami pod Koronowem.

W Koronowie jest również dobrze rozwinięta infrastruktura sportowa. Służy temu między innymi nowoczesna i pełnowymiarowa hala sportowo-widowiskowa. Hala wyposażona jest w salę do gry w piłkę ręczną, koszykówkę, piłkę nożną halową, a także w dobrze rozwinięte zaplecze kondycyjno-rehabilitacyjne, w tym siłownię i saunę. W sąsiedztwie hali usytuowany jest park rekreacyjno-rehabilitacyjny dla dorosłych. Na terenie parku zainstalowane zostały urządzenia służące rehabilitacji i poprawie kondycji fizycznej korzystających z obiektu. Na terenie Koronowa usytuowany jest kompleks wielofunkcyjnych boisk sportowych ze sztuczną nawierzchnią – „Orlik 2012”, strefa fitness, kilka placów zabaw oraz skatepark. W Koronowie funkcjonują 2 korty tenisowe. Miasto może się również pochwalić stadionem miejskim liczącym 1200 miejsc.

Interesującym pod względem rekreacyjnym obszarem w pobliżu rzeki Brdy jest również Park Grabina. Park o łącznej powierzchni 23,7 ha jest pozostałością zwartych obszarów leśnych występujących niegdyś w Dolinie Brdy. Otacza on miasto Koronowo od południowego zachodu, skąd roztacza się widok na Brdę i leżące u podnóża miasto. Nazwa pochodzi od lasów grabowych porastających wzgórze wokół miasta. Strome zbocza wysoczyzny morenowej poprzecinane są głębokimi jarami, najwyższymi wzniesieniami na terenie parku są: Grabina – 109,1 m; Wzgórze Łokietka – 107,5 m; Wzgórze św. Jana – 106 m i Szańce – 94 m. przez Park Grabina przebiega ścieżka edukacyjna „Cysterski Gaj”.

W obszarze Zalewu Koronowskiego i Rzeki Brdy na terenie gminy Koronowo warto zwrócić również uwagę na Obszar Chronionego Krajobrazu Zalewu Koronowskiego. Obszar krajobrazu chronionego obejmuje Zalew Koronowski i jego otoczenie, w większości leśne, należące do kompleksu Borów Tucholskich. Zalew Koronowski jest częścią wodnego turystycznego szlaku rzeki Brdy i powstał przez spiętrzenie wody na wysokości 20 m. Zróżnicowanie przyrodniczo-krajobrazowe tego obszaru wynika z występowania na jego powierzchni doliny rzeki Brdy, Zalewu Koronowskiego, znacznej ilości jezior, lasów oraz urozmaiconego ukształtowania powierzchni. 77% obszaru Zalewu stanowią lasy. Ze względu na dużą ilość obszarów bagiennych i podmokłych przylegających do akwenów, znajdują się na tym obszarze liczne miejsca lęgowe ptaków wodnych. Oprócz popularnych krzyżówek, łysek i kormoranów, natrafić można na okazy kaczek czernic i żurawi. Lasy położone wzdłuż Doliny Brdy stanowią korytarz ekologiczny łączący węzły ekologiczne o znaczeniu międzynarodowym, czyli Pradolinę Toruńsko-Eberswaldzką z Borami Tucholskimi.

II.9. Gmina Kowalewo Pomorskie

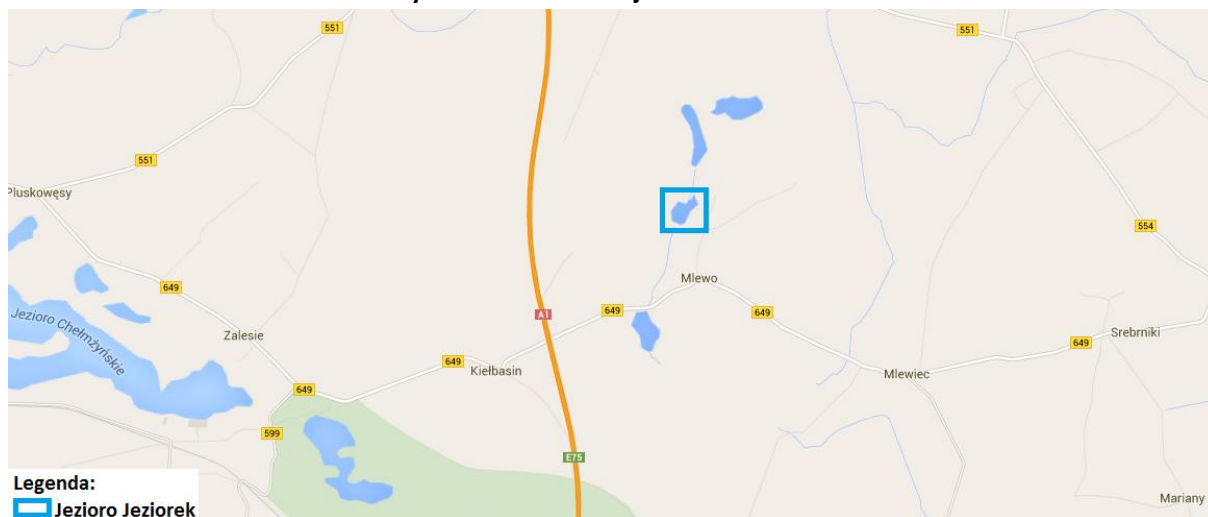
II.9.1. Jezioro Jeziorek

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Jeziorek jest położone w północno-zachodniej części Gminy Kowalewo Pomorskie, na terenie miejscowości Mlewo, na działce o numerze ewidencyjnym 187/1. Powierzchnia jeziora wynosi 7,2 ha.

Jezioro jest zlokalizowane w odległości ok. 11 km na północny-zachód od Kowalewa Pomorskiego. Dostępność komunikacyjną jeziora zapewnia droga gminna. W odległości ok. 1 km na południe od jeziora, przez miejscowość Mlewo, przebiega droga wojewódzka nr 649, a w odległości ok. 2 km na zachód – autostrada A1 – droga międzynarodowa E75. Bezpośredni dostęp jeziora zapewnia droga gruntowa.

Rysunek 17. Lokalizacja Jeziora Jeziorek

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar jeziora oraz jego teren nadbrzeżny nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W 2002 roku nad Jezioro Jeziorek, w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora, na działce o numerze ewidencyjnym 189, stanowiącej własność gminy, została utworzona piaszczysto-trawiasta plaża i kąpielisko sołeckie. Zagospodarowanie tego terenu ogranicza się do pojedynczych obiektów małej architektury (drewniane ławki i stół).

Zdjęcie 31. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jezioro Jeziorek

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Kowalewo Pomorskie* jeziora zlokalizowane na terenie gminy Kowalewo nie są akwenami szczególnie predysponowanymi do rekreacyjnego wykorzystania zarówno ze względu na powierzchnię, jak i sposób pokrycia bezpośredniego otoczenia. Niemniej jednak teren wokół Jeziora Jeziorek został wyznaczony obszarem dominacji funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 23. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Jeziorek)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Torfowiskowo Jeziorno-Leśny „Zgniłka-Wieczno-Wronie”	2,9
OChK Doliny Drwęcy	0,4

Źródło: opracowanie własne

Brzeg zbiornika wodnego jest silnie porośnięty trzcinami. Na terenie przylegającym do jeziora znajdują się liczne stanowiska roślinności niskiej i krzewów. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Na wykonanie ewentualnego kąpieliska wymagane jest pozwolenie wodnoprawne. Kąpielisko może funkcjonować, jeżeli jakość wody w nim została sklasyfikowana, co najmniej, jako dostateczna. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru, nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpiel* (Dz. U. Nr 86, poz. 478) wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w kąpielisku dotyczą wymagań mikrobiologicznych oraz obecności sinic, makroalg i fitoplanktonu.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu jeziora Jeziorek w Mlewie znajdują się obiekty wpisane do ewidencji zabytków, tj. dawny młyn murowany z ok. 1900 r., szkoła podstawowa murowana z końca XIX w., kilka domów murowanych z XIX w. oraz nieczynny cmentarz. Ponadto, w odległości ok. 3 km od jeziora we wsi Mlewiec zlokalizowany jest m. in. zespół pałacowo-parkowy z folwarkiem, który został wzniesiony w stylu neogotyckim. W parku rosną 180-letnie dęby, uznane za pomniki przyrody.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa w pobliżu jeziora zagwarantowana jest przez gospodarstwa agroturystyczne. Ponadto, w odległości ok. 6 km na południowy-zachód od jeziora znajdują się: Ośrodek wypoczynkowy Grodno oraz ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy w Zalesiu (Gmina Chełmża).

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Jeziora w miejscowości Mlewo nie przebiega żadna oznaczona ścieżka rowerowa i turystyczna. Baza sportowo – rekreacyjna też nie jest wystarczająco rozwinięta. Jedynym obiektem rekreacyjnym nad jeziorem jest utworzona w 2002 r. piaszczysto-trawiasta plaża i kąpielisko sołeckie.

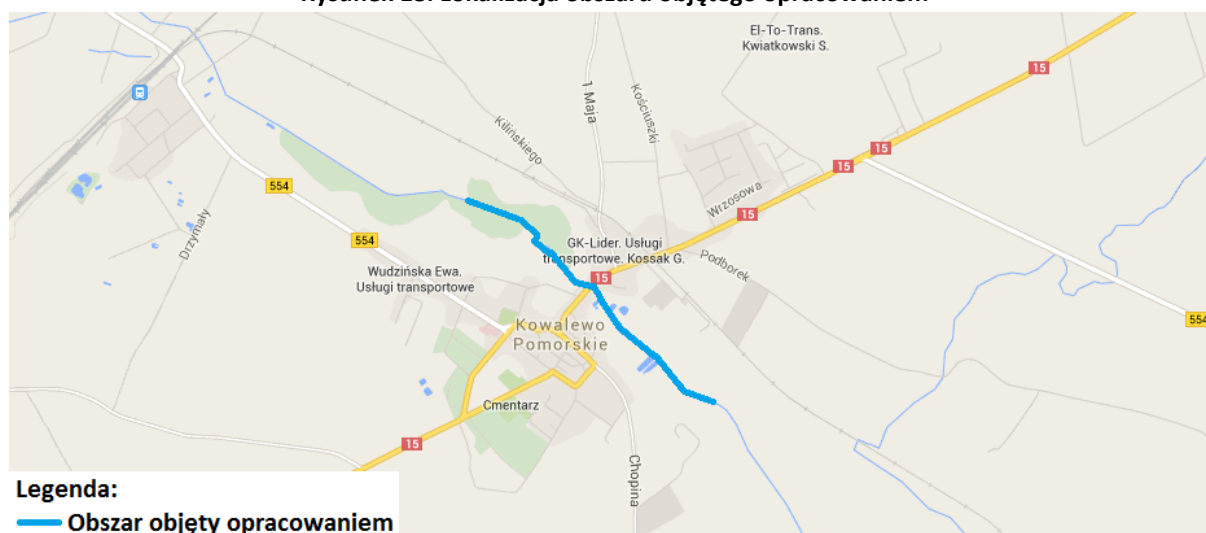
II.9.2.Struga Kowalewska

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Struga Kowalewska (właściwie Struga Trynka) jest prawostronnym dopływem Drwęcy. Ma swoje źródła w okolicach Kowalewa Pomorskiego i przebiega przez jego centralną część. Ciek jest zlokalizowany na działkach o numerach ewidencyjnych: 134, 51 i 1. Całkowita długość cieku wynosi 22 km, szerokość na odcinkach regulowanych – 2-2,5 metra.

Analizowany ciek wodny charakteryzuje się dobrą dostępnością komunikacyjną w rejonie ulic: Strażackiej i 23 Stycznia (droga krajowa nr 15). W pozostałej części miasta dostępność do cieku zapewniają jedynie drogi nieutwardzone.

Rysunek 18. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Teren zlokalizowany w sąsiedztwie cieku jest na chwilę obecną niezagospodarowany. Nie występuje tam żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym. Należy tu przede wszystkim podkreślić brak zagospodarowania na terenie Góry Zamkowej zlokalizowanej w sąsiedztwie Strugi Kowalewskiej. Obszar ten pełni funkcję rekreacyjną, jednocześnie posiada wysokie walory kulturowe, jednak na chwilę obecną jego potencjał nie jest wykorzystywany.

Aktualnie obowiązujące dokumenty strategiczne gminy nie odnoszą się wprost do analizowanego obszaru, zawierają jedynie ogólne zapisy na temat konieczności rozwoju terenów rekreacyjnych w mieście. Podobna sytuacja ma miejsce w przypadku obowiązującego *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy i miasta Kowalewo Pomorskie*, które analizuje obszar Strugi Kowalewskiej wyłącznie pod kątem uwarunkowań środowiskowych.

Zdjęcie 32. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Kowalewską w Kowalewie Pomorskim

Źródło: dokumentacja fotograficzna

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 24. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Struga Kowalewska)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Torfowiskowo Jeziorno-Leśny „Zgniłka-Wieczno-Wronie”	4,4
OChK Doliny Drwęcy	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód w Strudze Kowalewskiej oceniana jest w trzystopniowej skali jako III (najniższa). Wzdłuż strugi znajdują się drzewa w wieku przekraczającym 40 lat. Teren wokół strugi jest słabo porośnięty roślinnością niską o charakterze łąkowym. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących pojedynczych drzew wzdłuż strugi.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Strugi Kowalewskiej na uwagę zasługują ruiny zamku krzyżackiego, wieża ciśień na wzgórzu zamkowym, pozostałości murów miejskich czy kościół parafialny p. w. św. Mikołaja w Kowalewie Pomorskim.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Główna baza noclegowa oparta jest na gospodarstwach agroturystycznych. Dla przyjezdnych miejsca noclegowe dostępne są dodatkowo w Domu Weselnym „IRENA”, gdzie część hotelowa pomieści do 40 osób. Przy obiekcie znajduje się również ogólnodostępna część restauracyjna.

Baza gastronomiczna w Kowalewie Pomorskim oparta jest przede wszystkim na małych kawiarniach, barach i cukierniach.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Strugi Kowalewskiej, bezpośrednio przez miejscowość Kowalewo Pomorskie przebiega zielony szlak turystyczny. Szlak ma łączną długość 71 km i łączy Jabłonowo Pomorskie z Ciechocinem. Szlak w Kowalewie Pomorski zaczyna się na około 52 km.

Baza sportowa-rekreacyjna w Kowalewie Pomorskim jest stosunkowo dobrze rozwinięta. W październiku 2014 r. została oddana do użytku kryta pływalnia. Na terenie Kowalewa Pomorskiego mieści się rozbudowane Centrum Rekreacji i Sportu.

II.10. Gmina Lubicz

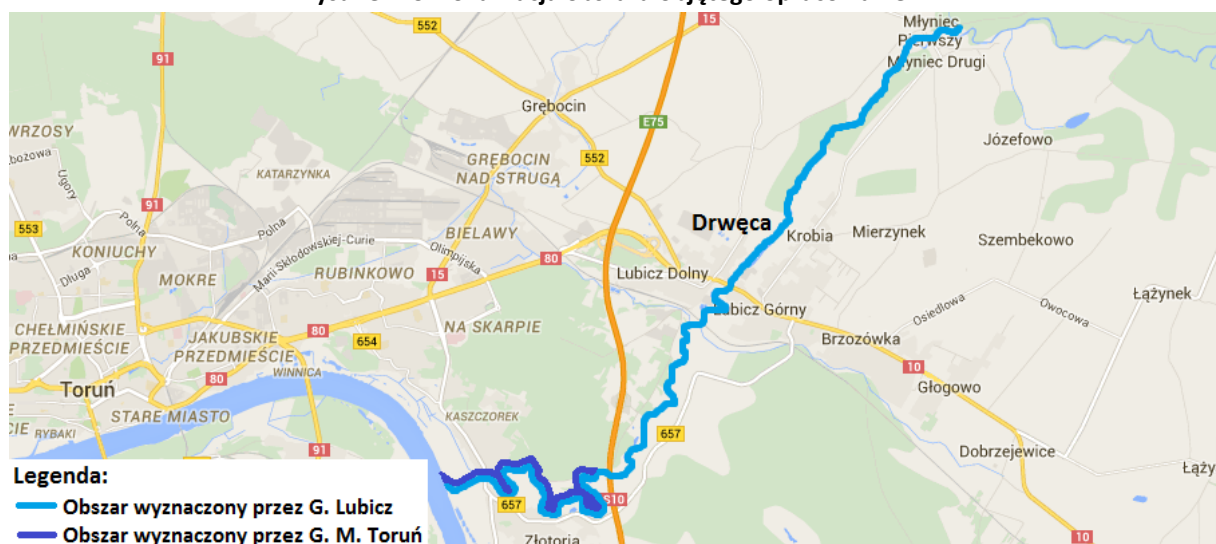
II.10.1. Dolina Drwęcy

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Rzeka Drwęca jest głównym ciekim wodnym przepływającym przez gminę w odcinku dolnym i ujściowym i przyjmująca na tym odcinku kilka dopływów, w tym: Strugę Rychnowską, Jordan, Strugę Lubicką, Bywkę. Rzeka Drwęca przebiega przez wschodnią i centralną część gminy Lubicz i znajduje swoje ujście w Wiśle, na terenie miejscowości Złotoria. Przedmiotem opracowania jest odcinek rzeki Drwęcy od Młynca Pierwszego do Złotorii (ujście do Wisły).

Drwęca, z racji funkcji ekologicznej (rezerwat przyrody) oraz gospodarczej (źródło wody pitnej dla Torunia) jest najbardziej znaczącym elementem zasobów przyrodniczych gminy. Całkowita długość rzeki wynosi 207,2 km, a powierzchnia zlewni – 5363 km².

Rysunek 19. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Rzeka Drwęca wykorzystywana jest głównie dla zorganizowanych spływów kajakowych, niemniej jednak cały czas pozostaje szlakiem nieoznaczonym, w bardzo niewielkim stopniu zagospodarowanym dla tego rodzaju użytkowania w miejsca postojowe, noclegowe, odpowiednią obsługę szlaku, przenoski (dwie przenoski są zlokalizowane w Lubiczu na jazach, jednak ich stan w znaczącym stopniu utrudnia ich wykorzystanie przez kajakarzy). W strefie brzegowej rzeki istnieją tereny możliwe do wykorzystania dla tych form zagospodarowania turystycznego. Są to niewielkie obszary w rejonach miejscowości Młyniec, Jedwabno, Lubicz – Małgorzатовo i Złotoria. Żadne z tych miejsc nie dysponuje jednak infrastrukturą umożliwiającą rozwój turystyki wodnej. Niemniej jednak, tereny nad rzeką, m.in. w Młyncu Drugim (działki o numerach ewidencyjnych: 96/67 i 96/21), są wykorzystywane zwyczajowo jako przystanek dla kajakarzy. Teren ten stanowi własność prywatną, jednak gmina dysponuje nim na podstawie porozumienia z właścicielem. Obszar nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. W pobliżu rzeki istnieje infrastruktura rekreacyjna, co prawda niezwiązana z turystyką wodną, jednak wykorzystywana podczas organizowanych imprez związanych z rzeką Drwęcą. Są to zlokalizowane w pobliżu: świetlica wiejska z placem rekreacyjnym wyposażonym w plac zabaw, drewniane ławy i stoły.

Z kolei w Lubiczu Dolnym – Małgorzatowie jest zlokalizowany obszar (działka o numerze ewidencyjnym 412/1) wyznaczony na mocy Zarządzenia nr 18/2011 Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Bydgoszczy z dnia 20 października 2011 r. w sprawie wyznaczenia szlaku turystycznego kajakowego na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” do pełnienia funkcji miejsca postojowego. Teren ten stanowi własność Gminy Lubicz i jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XLII/440/10 Rady Gminy Lubicz z dnia 22 lutego 2010 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru części wsi Lubicz Dolny – Małgorzatowo wraz ze zmianą z dnia 28.06.2010 r. Zagospodarowanie tego terenu ogranicza się do schodów drewnianych (zejście do rzeki) oraz płyty betonowej do rozstawiania sceny przenośnej o wymiarach 15 m x 10 m.

Zdjęcie 33. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwą w Lubiczu Dolnym – Małgorzatowie

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 34. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwęcą w Młyńcu Drugim

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Gminy Lubicz na lata 2013-2020 podkreśla rolę rzeki Drwęcy w rozwoju turystycznym Gminy Lubicz, wskazując, że występujące na terenie gminy formy rekreacji i wypoczynku związane są przede wszystkim z wodami otwartymi i lasami. Niemniej jednak niskie zainwestowanie turystyczne na terenie gminy uniemożliwia pełne wykorzystanie potencjału, jaki stwarza rzeka Drwęca z wyznaczonym na niej szlakiem kajakowym.

➤ Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

Miejsca przewidziane do zagospodarowania wzdłuż rzeki Drwęca znajdują się na Obszarze Chronionego Krajobrazu – Doliny Drwęcy oraz przylegają do Obszarów Natura 2000 – Dolina Drwęcy i Rezerwatu Rzeka Drwęca.

Tabela 25. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Lubicz)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	Młyniec Drugi	Małgorzатовo
OChK Dolina Drwęcy	znajduje się na terenie obszaru chronionego	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszary Natura 2000 Dolina Drwęcy	przylega do obszaru chronionego	przylega do obszaru chronionego
Rezerwat Rzeka Drwęca	przylega do obszaru chronionego	przylega do obszaru chronionego
ZPK Jar przy Strudze Lubickiej	powyżej 5,0	0,1

Źródło: opracowanie własne

Małgorzатовo

Teren przewidywany do zagospodarowania położony jest na Obszarze Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy. Dolina Drwęcy to obszar ochrony siedlisk. Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy zalicza się zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz z pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy. Jakość wód Drwęcy na terenie gminy Lubicz klasyfikowana jest

w III (najniższej) klasie. Teren przybrzeżny jest znacznie porośnięty roślinnością niską oraz trzcinami. W pobliżu brzegu znajdują się również drzewa w wieku przekraczającym 40 lat.

Do istotnych zagrożeń obszarów ochrony przyrody, na których zlokalizowany jest przedmiotowy teren zalicza się zanieczyszczenia wód, zmianę stosunków wodnych, zaniechanie użytkowania rolniczego terenu i niekontrolowaną turystykę i kłusownictwo. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Młyniec Drugi

Teren przewidywany do zagospodarowania leży na Obszarze Chronionego Krajobrazu – Doliny Drwęcy. Dolina Drwęcy to obszar ochrony siedlisk. Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy zalicza się zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz z pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy. Jakość wód Drwęcy na terenie gminy Lubicz klasyfikowana jest w III (najniższej) klasie. Teren przybrzeżny jest znacznie porośnięty roślinnością niską oraz trzcinami. W pobliżu brzegu znajdują się również drzewa w wieku przekraczającym 40 lat.

Do istotnych zagrożeń obszarów ochrony przyrody, na których zlokalizowany jest przedmiotowy teren zalicza się zanieczyszczenia wód, zmianę stosunków wodnych, zaniechanie użytkowania rolniczego terenu i niekontrolowaną turystykę i kłusownictwo. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Należy zauważyć, iż ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, jakkolwiek inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

Wyznaczanie szlaku turystycznego wraz z niezbędną infrastrukturą na obszarze rezerwatu należy do kompetencji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska. Wykorzystywanie miejsc przystaniowych, z uwagi na termin migracji ryb dwuśrodowiskowych, będących celem ochrony rezerwatu „Rzeka Drwęca” oraz migrację i rozpoczęcie sezonu lęgowego przez gatunki ptaków, będące celem obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 powinno być czasowo ograniczone (termin udostępnienia od 1 maja do 30 września).

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na terenie gminy Lubicz najbardziej atrakcyjnym i urozmaiconym krajobrazowo jest rejon Doliny Drwęcy wraz z dopływami: Strugą Rychnowską, Strugą Lubicką oraz Strugą Toruńską. Najbardziej wyraźna krawędź będąca jednocześnie zboczem doliny przebiega od wsi Brzezinko

poprzez Jedwabno do Lubicza. W rejonie Doliny Drwęcy we wsi Jedwabno zlokalizowany jest zespół dworsko-parkowy oraz grodzisko wczesnośredniowieczne stanowiące ciekawy przykład wykorzystania niewielkiego wzniesienia otoczonego z jednej strony zakolem Drwęcy do usytuowania tutaj grodu. W Lubiczu Dolnym wyróżnia się Zespół Młyna, obejmujący młyn pszenny z magazynami mąki i otrąb, magazyn zbożowy (Getredespeicher), willę dyrektora oraz budynek mieszkalny. W Młyncu Drugim znajduje się drewniany kościół filialny p. w. Św. Ignacego Loyoli, który został wzniesiony w XVIII w. na malowniczym, wysokim brzegu rzeki Drwęcy. Osobliwością zabytkowego drewnianego kościoła, obok wyposażenia w postaci późnobarokowych ołtarzy, ambony, chrzcielnicy, konfesjonałów i obrazów, jest również pozytyw organowy z XVIII w. W Złotorii znajdują się kościół parafialny p. w. Św. Wojciecha, ogrodzenie cmentarza przykościelnego oraz kapliczka na terenie cmentarza. Wyposażenie kościoła tworzy zespół ciekawego rzemiosła artystycznego pochodzącego z czasów budowy świątyni, przede wszystkim neostylowej snycerki i złotnictwa. Dodatkowo wyposażenie wzbogacone jest wcześniejszymi XVIII wiecznymi elementami wyroju w postaci ołtarza głównego, chrzcielnicy, konfesjonału, monstrancji, których wartość zabytkowa i historyczna znacząco podnosi walory artystyczne wnętrza kościoła. Poza kościołem w Złotorii, godnym zainteresowania są również ruiny zamku położone w widłach rzeki Wisły i Drwęcy. Ruiny są jednak ciągle podmywane przez rzekę, która przepływa tuż pod jego murami. Do dnia dzisiejszego zachowały się fragmenty muru południowego oraz muru wieży. Pozostała część murów obwodowych zachowała się tylko w partii przyziemia lub została przykryta ziemią.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna w sąsiedztwie rzeki lub w niewielkiej odległości obejmuje: ośrodek „Przy Złotej Wyspie” w Złotorii oraz gospodarstwo agroturystyczne w Krobii. Baza noclegowa i gastronomiczna w rejonie rzeki Drwęcy na terenie gminy znajduje się głównie w Lubiczu Górnym i Dolnym. Poza kwaterami prywatnymi, na terenie gminy zlokalizowane są również: Zajazd „Retro” oraz Zajazd „Rogatka”, nie odgrywają one jednak znaczącej roli z punktu widzenia rozwoju turystyki wodnej w gminie.

Baza sportowo-rekreacyjna

W granicach gminy Lubicz Drwęca płynie od miejscowości Młyniec Pierwszy przez Lubicz Górny do miejscowości Złotoria. W pobliżu rzeki, bezpośrednio przez miejscowość Młyniec Pierwszy, został wyznaczony niebieski szlak turystyczny pieszy łączący Chełmżę z Ciechocinem. Natomiast bezpośrednio przez Złotorię prowadzi żółty szlak turystyczny, Toruń – Radomno im. F. Łęgowskiego.

Wzdłuż Doliny Drwęcy na terenie gminy Lubicz został wyznaczony zielony szlak rowerowy Toruń – Radomno. łączna długość szlaku wynosi 130 km. Przez miejscowość Złotoria, gdzie Drwęca uchodzi do Wisły, przebiega niebieski szlak rowerowy tzw. Wiśłana Trasa Rowerowa. Szlak ten jest ogólnopolskim projektem łączącym 8 województw. W województwie kujawsko-pomorskim Trasa składa się z dwóch odcinków: 210 km wzdłuż prawego brzegu Wisły oraz 244 km wzdłuż lewego brzegu Wisły. Trasa ta jest uznawana za centralny szlak rowerowy w województwie. Poza tym wzdłuż Doliny Drwęcy została wyznaczona trasa 8 o łącznej długości ok. 45 km z jednym wzniesieniem. Trasa przebiega z Torunia i z powrotem przez m.in. Kaszczorek, Złotorię, Lubicz, Młyniec i Turzno. Dolinę Drwęcy można też podziwiać podczas jazdy rowerem trasą 3 – między Wisłą, a Dolną Drwęcą

o łącznej długości ok. 40 km. Trasa biegnie z i do Torunia i mija takie miejscowości, jak: Kaszczorek, Złotoria, Osiek, Grabowiec i Silno.

W ramach rekreacji rzeka Drwęża wykorzystywana jest do zorganizowanych spływów kajakowych. Na rzece jest wyznaczony szlak kajakowy, nie jest on jednak oznaczony, a zagospodarowanie do tego typu rekreacji jest niewielkie – brak odpowiednich miejsc postojowych czy noclegowych. Szlak wodny na rzece Drwęży w gminie Lubicz jest częścią szlaku kajakowego o łącznej długości 234 km, rozpoczynającego się w Ostródzie, a kończącego przy ujściu do Wisły.

W okolicach Doliny Drwęży zlokalizowane są następujące obiekty sportowo – rekreacyjne:

- kompleks boisk sportowych „Orlik” w Lubiczu Górnym przy Zespole Szkół Nr 1;
- hala sportowa w Lubiczu Górnym przy Zespole Szkół Nr 1;
- kompleks boisk sportowych w Lubiczu Dolnym przy Szkole Podstawowej Nr 1;
- sala gimnastyczna w Lubiczu Dolnym przy Szkole Podstawowej Nr 1;
- kompleks boisk sportowych w Złotorii przy Szkole Podstawowej.

Godnym uwagi obiektem przyrodniczym na terenie gminy w obszarze Doliny Drwęży jest obszar chronionego krajobrazu o tej samej nazwie. Bogactwo i różnorodność systemu przyrodniczego obszaru Dolina Drwęży decyduje o jego wysokim potencjale ekologicznym. Drwęża wraz z dopływami jest ważnym korytarzem ekologicznym o znaczeniu nie tylko lokalnym, ale i krajowym.

Ciekawym elementem życia mieszkańców gminy Lubicz jest organizowana corocznie „Biesiada Nad Drwężą” w Młyńcu Drugim. Impreza gromadzi każdego roku liczne rzesze mieszkańców i gości spoza gminy. Na uczestników zabawy czekają liczne rozgrywki sportowe, gry i zabawy. Największą atrakcją biesiady jest współorganizowany przez gminę Lubicz spływ kajakowy.

II.11. Gmina Łabiszyn

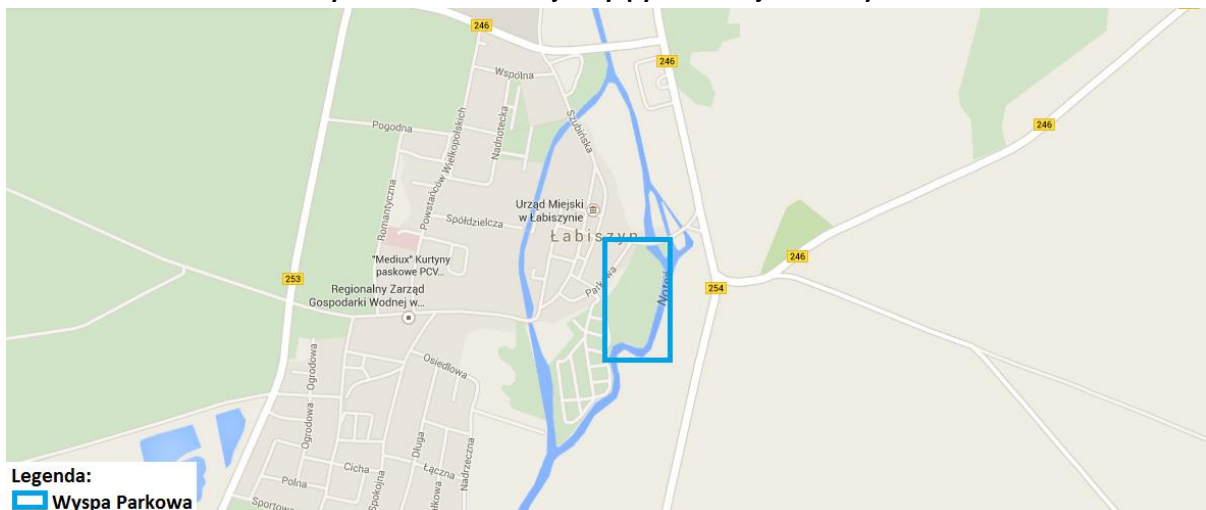
II.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Wyspa Parkowa w Łabiszynie, potocznie nazywana Łabiszyńską Wyspą, jest wyspą na rzece Noteć, zlokalizowaną w centralnej części gminy Łabiszyn, we wschodniej części miejscowości Łabiszyn, na terenie działek o numerach ewidencyjnych 513 i 514.

Wyspa jest zlokalizowana we wschodniej części Łabiszyna, gdzie przebiegają najważniejsze szlaki komunikacyjne miasta i gminy, tj. drogi wojewódzkie: nr 246 Paterek-Dąbrowa Biskupia, nr 253 Łabiszyn-Murczyn, nr 254 Brzoza-Wylatowo. Bezpośrednią dostępność komunikacyjną wyspy zapewnia od północy ul. Mickiewicza, od północnego-zachodu – ul. Parkowa.

Rysunek 20. Lokalizacja Wyspy Parkowej w Łabiszynie

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Działki, na których jest zlokalizowana Wyspa Parkowa, stanowią własność Gminy Łabiszyna i nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Wyspa Parkowa jest podzielona rowem z wodą na dwie części – północną (działka o numerze ewidencyjnym 514) oraz południową (działka o numerze ewidencyjnym 513). Część północna wyspy została poddana rewitalizacji i na chwilę obecną jest zagospodarowana infrastrukturą o charakterze kulturalno-rekreacyjnym. W tej części jest zlokalizowany zmodernizowany budynek Łabiszyńskiego Domu Kultury. Na wyspie znajduje się marina z możliwością bezpłatnego wypożyczenia kajaków i rowerów wodnych. Ponadto, zlokalizowane tam są: plac zabaw z siłownią zewnętrzną, zaduszony amfiteatr, obiekty małej architektury (ławki, kosze na śmieci, oświetlenie) oraz ciągi komunikacyjne.

Zdjęcie 35. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Wyspie Parkowej – część północna

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Część południowa wyspy (działka o numerze ewidencyjnym 513) jest niezagospodarowana. Teren ten jest nieuporządkowany, wymaga oczyszczenia, częściowej wycinki drzew i wyrównania terenu. Nie znajduje się tam żadna infrastruktura o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Zdjęcie 36. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Wyspie Parkowej – część południowa

Źródło: dokumentacja fotograficzna

W *Planie Odnowy Miejscowości Łabiszyna* położenie Łabiszyna nad Notecią uznano za jedną z głównych mocnych stron dot. środowiska przyrodniczego miasta. Obszar centrum miejscowości – tzw. Łabiszyńska Wyspa, otoczony Notecią, zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie obiektów o charakterze publicznym, społecznym i sakralnym odgrywa znaczącą rolę w życiu miasta, ponieważ stanowi centrum życia społecznego i kulturalnego całego miasta. W związku z powyższym podkreśla się konieczność zagospodarowania w postaci parkingów i chodników.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

W promieniu 5 km od terenów przewidzianych do zagospodarowania nie znajdują się żadne obszary podlegające ochronie.

Jakość wód Kanału Noteckiego w rejonie przewidywanego zagospodarowania oceniana jest jako niezadowalająca. Teren wyspy Łabiszyńskiej jest bogaty florystycznie. Wyspę porastają liczne krzewy i drzewa w wieku przekraczającym 40 lat. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Łabiszyńskiej Wyspy oraz Kanału Noteckiego ważnymi zabytkami architektonicznymi są budowle sakralne. Na uwagę zasługuje zespół klasztorny oo. reformatorów obejmujący kościół parafialny p. w. św. Mikołaja, klasztor, dzwonnice, mur ogrodzeniowy po zachodniej stronie klasztoru oraz cmentarz parafii p. w. św. Mikołaja. Obok kościoła znajduje się

figura św. Jana Nepomucena, późnobarokowa z ok. poł. XVIII w. Kolejnym zabytkiem architektonicznym w tym rejonie jest kościół farny z XVII w. p. w. Zwiastowania NMP.

Godnym uwagi jest również dom mieszkalny na ul. Przedmieście 1 oraz dom na Placu Tysiąclecia 11. Zabudowa miasta związana jest głównie z XIX w. Są to domy murowane w większości jednopiętrowe. Obok nich wyróżniają się m. in.: zespół budynków dawnego sądu grodzkiego, budynki szkół i poczty, zespół młyński i spichrze.

Na Wyspie Łabiszyńskiej położony jest dworek z 1830 r. w otoczonym parkiem w stylu angielskim, który należy do zespołu dworsko-parkowego. Dworek wybudowany był jako dom dla zarządcy obszarów leśnych. Na Wyspie oprócz dworku znajduje się drugi, mniejszy budynek, który w przeszłości pełnił funkcje buchalteryjne, znajdowała się tam m. in. kasa (Oficyna). Pozostałe budynki tj. wozownie i stajnie znajdowały się za właściwym budynkiem dworu. Park z początku XIX w. został założony na wyspie w rozwidleniu Noteci w okresie budowy budynków. W parku znajduje się także tajemnicza „oaza milczenia”, średniowieczne piwnice z XIV w. pozostałe po zamku rycerskim. Podczas prowadzonych prac archeologicznych na Wyspie, znaleziono liczne relikty murów oraz prawdopodobnie pozostałości kwadratowej wieży, relikty „ceramiki stołowej”, żelazny grot, przedmiot z rogu oraz dachówki typu mnich-mniszka.

Wśród innych obiektów o wartościach kulturowych i historycznych jest m. in. młyn z 1796 r., zbożowy spichlerz z XVIII w. oraz śluza z 1882 r. w Łabiszynie.

W odległości ok. 6 km od Łabiszyna znajduje się zespół pałacowy w Lubostroniu stanowiący atrakcję kulturową objętą Szlakiem Piastowskim oraz będącym miejscem organizacji imprez kulturowych, biznesowych i konferencji. Ponadto, Pałac w Lubostroniu należy do jednych z bardzo nielicznych tak reprezentacyjnych obiektów w Polsce.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna w Łabiszynie nie jest zbyt rozbudowana. W samym mieście główną bazę noclegową stanowią kwatery prywatne. Z noclegu można skorzystać również w oddalonym ok. 5 km od Łabiszyna Pałacu „Lubostroń” z 42 miejscami noclegowymi oraz restauracją dla ok. 100 osób. Bazę gastronomiczną zapewnia Zajazd Iskra.

Baza sportowo-rekreacyjna

Zarówno Łabiszyńska Wyspa, jak i Bulwar nad Kanałem Bydgoskim ulokowane są w miejscowości Łabiszyn. Stąd też baza sportowa i rekreacyjna będą w większości tożsame.

Bezpośrednio z Bydgoszczy do Łabiszyna prowadzi 20 km czerwonego szlaku turystycznego. Szlak prowadzi trasą przemarszu wojsk powstańczych pod dowództwem gen. H. Dąbrowskiego w 1794r. Szlak biegnie drogami łąk nadnoteckich. Kolejnym szlakiem pieszym przechodzącym przez Łabiszyn jest szlak niebieski „Pałucki” z Gąsawy do Brzozy. Jego łączna długość wynosi 49 km.

Przez miejscowość Łabiszyn przebiega także czerwony szlak rowerowy ze Żnina i z powrotem. Jego łączna długość to 67 km.

Baza sportowa skupia się przede wszystkim w kompleksie sportowym „Moje Boisko Orlik 2012” usytuowanym w Łabiszynie.

Na terenie Łabiszyńskiej Wyspy zlokalizowany jest Łabiszyński Dom Kultury, który działa bardzo prężnie w aspekcie kulturalnym, jak również rekreacyjnym i sportowym. Na wyspie usytuowana jest również marina, gdzie można korzystać z kajaków i rowerów wodnych. Ponadto dostępny jest tam również plac zabaw z siłownią zewnętrzną, zadaszony amfiteatr. W okresie letnim na wyspie organizowane są liczne i cykliczne imprezy kulturalne i muzyczne (m.in. popularna impreza „Spotkajmy się na Łabiszyńskiej Wyspie”).

Warto podkreślić, iż w gminie na terenie Łabiszyna od kilku lat odbywają się „Łabiszyńskie Spotkania z Historią”. Jest to wydarzenie historyczne, na które składa się cykl inscenizacji prezentujących z okresu II wojny światowej. Impreza ta trwa trzy dni i składa się na nią kilka elementów. Całe wydarzenie, osadzone w realiach II wojny światowej, zaplanowane jest w taki sposób, aby obok inscenizacji batalistycznych widzowie mieli możliwość obcowania z historią. W tym celu w ramach imprezy przygotowywane są interaktywne prezentacje, konkursy wiedzy historycznej. Podczas „Łabiszyńskich spotkań z Historią” stowarzyszenia i grupy rekonstrukcji historycznych prezentują swoje dokonania na dioramach i w specjalnie przygotowanych pokazach. Uzupełnieniem całości wydarzenia są warsztaty historyczne i pokazy filmów nakręconych przez rekonstruktorów oraz szereg aktywności, których animatorem jest Łabiszyńska Aktywna Młodzież.

II.11.2. Kanał Notecki

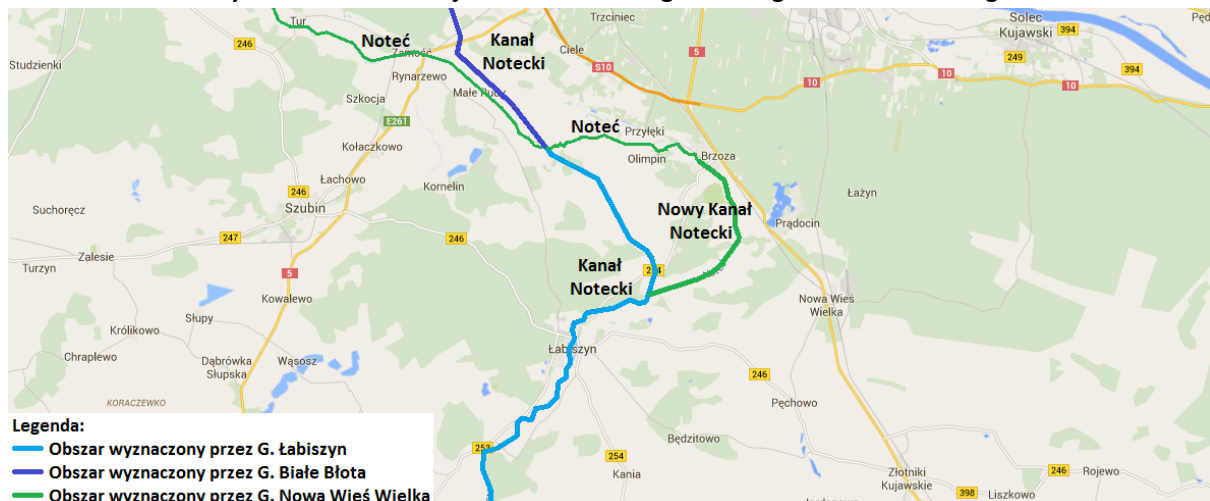
➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Analizą objęty jest Kanał Notecki, droga wodna obejmująca skanalizowany bieg rzeki Noteć na północ od Jeziora Szarłej oraz skrót omijający Jezioro Pakoskie do Pakości. Kanał jest żeglowną drogą wodną w województwie kujawsko-pomorskim o dł. 115 km (w tym odcinek przekopany długości 25 km), łączącą Kanał Bydgoski z Jeziorem Gopło (przez skanalizowaną górną Noteć), otwartą w 1892 roku. Wykorzystywany jest do żeglugi (dostępny dla statków do 150 t, miejscami do 300 t) i do zaopatrywania w wodę Kanału Bydgoskiego. Szerokość szlaku żeglownego wynosi od 15 do 20 m, jest on oznakowany znakami żeglugowymi brzegowymi. Kanał stanowi część drogi wodnej zwanej Wielką Pętlą Olimpińską.

Kanał Notecki przebiega przez obszar całej gminy, w tym przez sołectwo Władysławowo, sołectwo Nowe Dąbie, obszar miasta Łabiszyn, sołectwo Załachowo, sołectwo Jabłowo Pałuckie, sołectwo Obielewo.

Kanał Notecki na terenie gminy przebiega częściowo wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 254 Brzoza-Wylatowo, a częściowo wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 253 Łabiszyn-Murczyn. W miejscowości Łabiszyn kanał przecina drogą wojewódzką nr 256 Paterek-Dąbrowa Biskupia. Najlepszą dostępność komunikacyjną zapewnia Łabiszyn, na terenie którego dostęp do kanału zapewnia sieć dróg lokalnych. Ponadto, na terenie miasta, po obydwóch stronach kanału biegną nieutwardzone ciągi komunikacyjne.

Rysunek 21. Lokalizacja Kanału Noteckiego i Nowego Kanału Noteckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar Kanału należy do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej. Jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w ograniczonym zakresie i dotyczy wyłącznie części obszaru zlokalizowanego w mieście Łabiszyn, w sąsiedztwie Kanału Noteckiego. Dla tego obszaru wyznaczono miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXVI/247/97 Rady Miejskiej w Łabiszynie z dnia 14 marca 1997 r. w sprawie zmian w miejscowym planie ogólnym zagospodarowania przestrzennego miasta Łabiszyna. Zgodnie z planem działki nr 322 i część działki nr 300, tj. tereny sąsiadujące bezpośrednio z ciekami, przeznacza się na cele głównego ciągu pieszego.

Na terenie gminy Łabiszyn jest zlokalizowana jedna śluza – śluza Łabiszyn. Obszar nadbrzeży Kanału Noteckiego na terenie gminy pozostaje na chwilę obecną niezagospodarowany. Szczególnie widoczne jest to w Łabiszynie, gdzie poza nieutwardzonymi ciągami komunikacyjnymi, nie występuje żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjnym, która umożliwiłaby aktywizację tego obszaru oraz stworzenie z niego atrakcyjnej dla mieszkańców przestrzeni publicznej.

Zdjęcie 37. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Noteckim w Łabiszynie

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Kanał Górnonotecki wraz z urządzeniami i towarzyszącą zabudową znajduje się w strefie „B” ochrony konserwatorskiej. Walory historyczno-kulturowe kanału nie stanowią jednak o jego atrakcyjności turystycznej. Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Łabiszyn*, rzeka Noteć oraz Kanał Notecki są potencjalnie dużą atrakcją na terenie gminy, gdyż stanowią część drogi wodnej zwanej Pętlą Wielkopolską. Obecnie droga ta jest wykorzystywana w ograniczonym, niemniej podejmuje się obecnie działania na rzecz odnowy dróg wodnych, które stworzą gminie szansę na włączenie się w budowanie produktu turystyki wodnej. W związku z powyższym w zakresie infrastruktury technicznej i komunikacyjnej przyjmuje się możliwość rozwoju drogi wodnej (o charakterze transportowym i turystycznym) Noteci i Kanału Górnonoteckiego.

W *Planie Odnowy Miejscowości Łabiszyn* położenie Łabiszyna nad Notecią uznano za jedną z głównych mocnych stron dot. środowiska przyrodniczego miasta.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Jakość wód Kanału Noteckiego w rejonie przewidywanego zagospodarowania oceniana jest jako niezadowolająca. Teren wzdłuż Kanału Noteckiego został utwardzony i główną roślinnością są trawniki. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Ze względu na bliskie położenie Kanału Noteckiego względem Wyspy Parkowej w Łabiszynie, obszar ten należy rozpatrywać w ścisłym powiązaniu z obszarem wyspy. Stąd też analiza walorów kulturowych obszaru oraz jego otoczenia znajduje się w podrozdziale I.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna w Łabiszynie nie jest zbyt rozbudowana. Usługi gastronomiczne w mieście świadczy Zajazd „Iskra”. Z noclegu można skorzystać w oddalonym ok. 5 km od Łabiszyna Pałacu „Lubostroń” z 42 miejscami noclegowymi oraz restauracją dla ok. 100 osób.

Baza sportowo-rekreacyjna

Analiza bazy sportowo-rekreacyjnej została przedstawiona w podrozdziale II.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie.

II.12. Gmina Łubianka

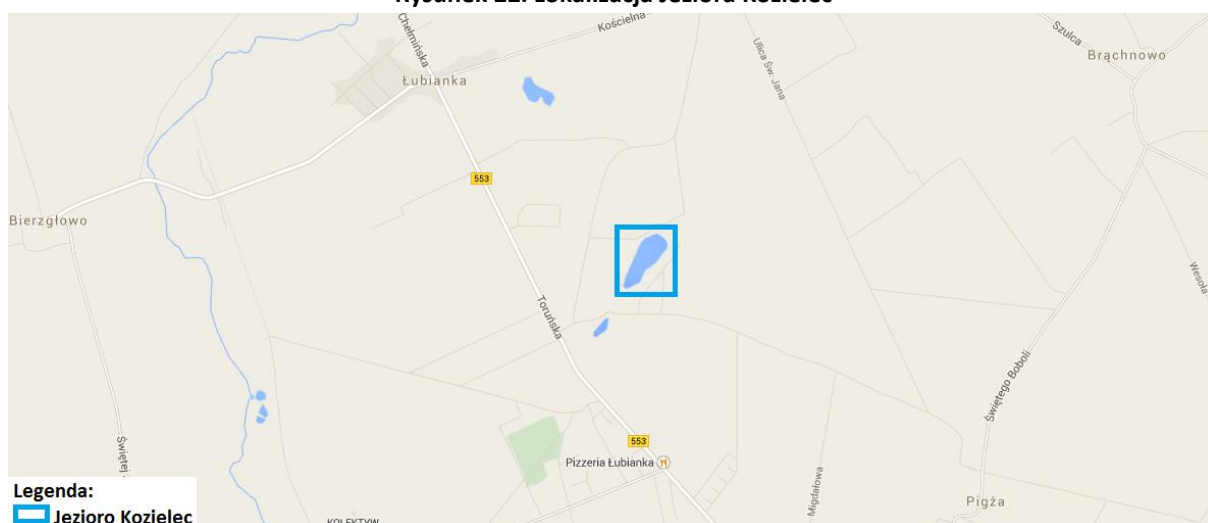
II.12.1. Jezioro Kozielec

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Kozielec jest zlokalizowane w centralnej części gminy Łubianka, w Łubiance, przy ulicach: Kozielec, Jeziornej i Letniskowej, na działce o numerze ewidencyjnym 48/2. Powierzchnia jeziora wynosi 3,5 ha.

W pobliżu jeziora przebiega droga wojewódzka nr 553 Toruń-Wybcz. Bezpośredni dojazd do Jeziora Kozielec zapewnia droga o nawierzchni asfaltowej (ulica Jeziorna) natomiast w granicach działki geodezyjnej, na której znajdują się jezioro – droga o nawierzchni gruntowej.

Rysunek 22. Lokalizacja Jeziora Kozielec

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Jezioro jest własnością Agencji Nieruchomości Rolnych, dzierżawione przez Okręgowy Polski Związek Wędkarski. Obszar jeziora oraz teren zlokalizowany w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Teren nad Jeziorem Kozielec jest na chwilę obecny niezagospodarowany. Nie występuje tam żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjno-turystycznym. Na wschodnim brzegu jeziora, przy ul. Letniskowej, są zlokalizowane prywatne posesje, których ogrodzenia dochodzące do samego brzegu jeziora uniemożliwiają zagospodarowanie tego terenu. Po zachodnim i północnym brzegu jeziora przebiega ścieżka służąca wyłącznie komunikacji pieszo-rowerowej, która jednak charakteryzuje się niską funkcjonalnością, ze względu na liczne nierówności, sfalowania i wyboje na jej nawierzchni.

Zdjęcie 38. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Kozielec

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zagospodarowanie terenu nad Jeziorem Kozielec stanowi jedno z zadań wyznaczonych do realizacji w *Strategii Rozwoju Gminy Łubianka na lata 2008-2015* w ramach celu 3. Atrakcyjne miejsce do uprawiania turystyki i rekreacji.

W aktualnie obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łubianka* przewiduje się i znajdują się zapisy na temat możliwości rewitalizacji Jeziora Kozielec. Tym samym możliwe będzie zagospodarowanie tego jeziora na cele sportowo-rekreacyjne.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Tereny przewidziane do zagospodarowania nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 26. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Kozielec)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	2,0

Źródło: opracowanie własne

Teren przylegający do jeziora Kozielec jest porośnięty roślinami niskimi oraz niewielką ilością drzew. Brzeg zbiornika wodnego porastają trzciny. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest

narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W bezpośrednim sąsiedztwie Jeziora Kozielec nie znajdują się obiekty o szczególnej atrakcyjności turystycznej czy kulturowej. W promieniu ok. 8 km zlokalizowane są jednak zabytki o wysokich walorach kulturowych. Wśród nich wyróżnić można 3 obiekty sakralne: kościół parafialny p. w. Wniebowzięcia NMP w Bierzgłowie, kościół parafialny p. w. Marii Magdaleny w Biskupicach, kościół parafialny p. w. Podwyższenia Krzyża Św. w Przecznie, 2 zespoły pałacowo-parkowe we wsiach Wybicz i Warszewice oraz Zamek Bierzgłowski z przełomu XIII i XIV w. i wiatrak typu koźlak w Bierzgłowie.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W pobliżu jeziora, w Łubiance, usytuowane są niewielkie punkty gastronomiczne. Noclegi zapewnione są przede wszystkim przez kwatery prywatne i gospodarstwa agroturystyczne, w tym: zlokalizowanym w odległości ok. 2 km od jeziora, w Przecznie, Gospodarstwo Agroturystyczne FARMA I HA HA. W odległości 3-4 km w pokrzyżackim zamku warownym w Diecezjalnym Centrum Kultury w Zamku Bierzgłowskim znajduje się baza hotelowa o dobrym standardzie na 110 miejsc.

Baza sportowo-rekreacyjna

Bezpośredni w otoczeniu Jeziora Kozielec nie występuje żadna infrastruktura sportowa i rekreacyjna. W odległości ok. 3 km od jeziora przebiega trasa rowerowa z Torunia do Unisławia o łącznej długości 22 km.

Zbiornik jest dobrze zarybiony, a nad samo jezioro prowadzi bezpośrednia utwardzona droga, dlatego też jest to idealne miejsce dla miłośników wędkarstwa.

W odległości ok. 900 m. od jeziora znajduje się Gminny Park Kultury i Rekreacji w Łubiance, w skład którego wchodzi: amfiteatr składający się ze sceny, budynku socjalnego oraz widowni na 500 miejsc. Ponadto, na terenie parku znajdują się: 4 wiaty biesiadne, 3 miejsca na grill, siłownia zewnętrzna dla dorosłych, plac zabaw, 4 ławki, 6 stołów piknikowych, chodnik oraz oświetlenie.

Warto zaznaczyć, że sama gmina udostępnia zarówno dla mieszkańców, jak i turystów boiska szkolne, boiska piłkarskie, boiska do piłki siatkowej, piłki koszykowej i piłki ręcznej oraz sale gimnastyczne. Boiska sportowe w Pigży i Bierzgłowie oraz hala sportowa w Brąchnowie są pełnowymiarowe – miejscowości w promieniu 5-6 km od Łubianek. Poza tym istnieje możliwość, z wyjątkiem kortów do tenisa ziemnego, bezpłatnego korzystania z gminnego stadionu sportowego w Pigży w skład, którego wchodzi: 200-metrowa bieżnia tartanowa, asfaltowe boisko do koszykówki, boisko do siatkówki plażowej, boisko trawiaste do piłki nożnej. Dzięki temu na terenie gminy odbywa się wiele imprez sportowych i rekreacyjnych o zasięgu lokalnym i ponadlokalnym. Wspominając

o imprezach sportowych i rekreacyjnych na terenie gminy nie można zapomnieć o imprezach o zasięgu międzynarodowym i krajowym, a zaliczają się do nich: Międzynarodowy Turniej Hokeja Halowego im. Adama Filemonowicza, Bieg Samorządowy w Łubiance w randze Mistrzostw Samorządowców Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Biegach Długich, Maraton Toruński na trasie Toruń – Łubianka – Toruń oraz Bieg Niepodległości na trasie Łubianka – Bierzgłowo – Zamek Bierzgłowski – Leszcz – Pigża.

II.13. Gmina Łysomice

II.13.1. Jezioro Kamionkowskie

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Kamionkowskie jest zlokalizowane w miejscowości Kamionki Małe, w północno-wschodniej części gminy Łysomice, na działkach o numerach ewidencyjnych 7/4, 9/12. Powierzchnia jeziora wynosi 71,4 ha. Ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Kamionkowskim jest zlokalizowany m.in. na działkach o numerach ewidencyjnych: 9/14, 17/1, 18, gdzie znajdują się: plaża trawiasta i piaszczysta. Ponadto, w analizie uwzględniono działki nr: 11/1 i 19/6 graniczące z ośrodkiem wypoczynkowym od strony wschodniej, działki nr: 203/5, 203/3, 203/4, na których zlokalizowane jest pole namiotowe/kamperowe z pomieszczeniami sanitarnymi, działkę 491, na której zlokalizowana jest droga dojazdowa z placem manewrowym oraz działkę nr 389/2 – teren zlokalizowany pomiędzy domkami letniskowymi.

Jezioro jest położone w odległości ok. 11 km na północny-wschód od miejscowości Łysomice i ok. 20 km na północny-wschód od Torunia. Ze względu na fakt, że ośrodek wypoczynkowy nad Jeziorem Kamionkowskim stanowi jedno z głównych miejsc do rekreacji i wypoczynku w oparciu o zasoby wodne dla mieszkańców gminy Łysomice, gminy Kowalewo Pomorskie oraz Torunia, charakteryzuje się on dobrą dostępnością komunikacyjną, na którą składają się: rozbudowana sieć dróg gminnych zapewniających dojazd nad samo jezioro, stacja kolejowa Kamionki-Jezioro na linii Toruń-Olsztyn, jak również komunikacja autobusowa (PKS i MZK Toruń). W sezonie letnim na trasie Toruń-Kamionki są uruchamiane dodatkowe połączenia komunikacyjne.

Rysunek 23. Lokalizacja Jeziora Kamionkowskiego

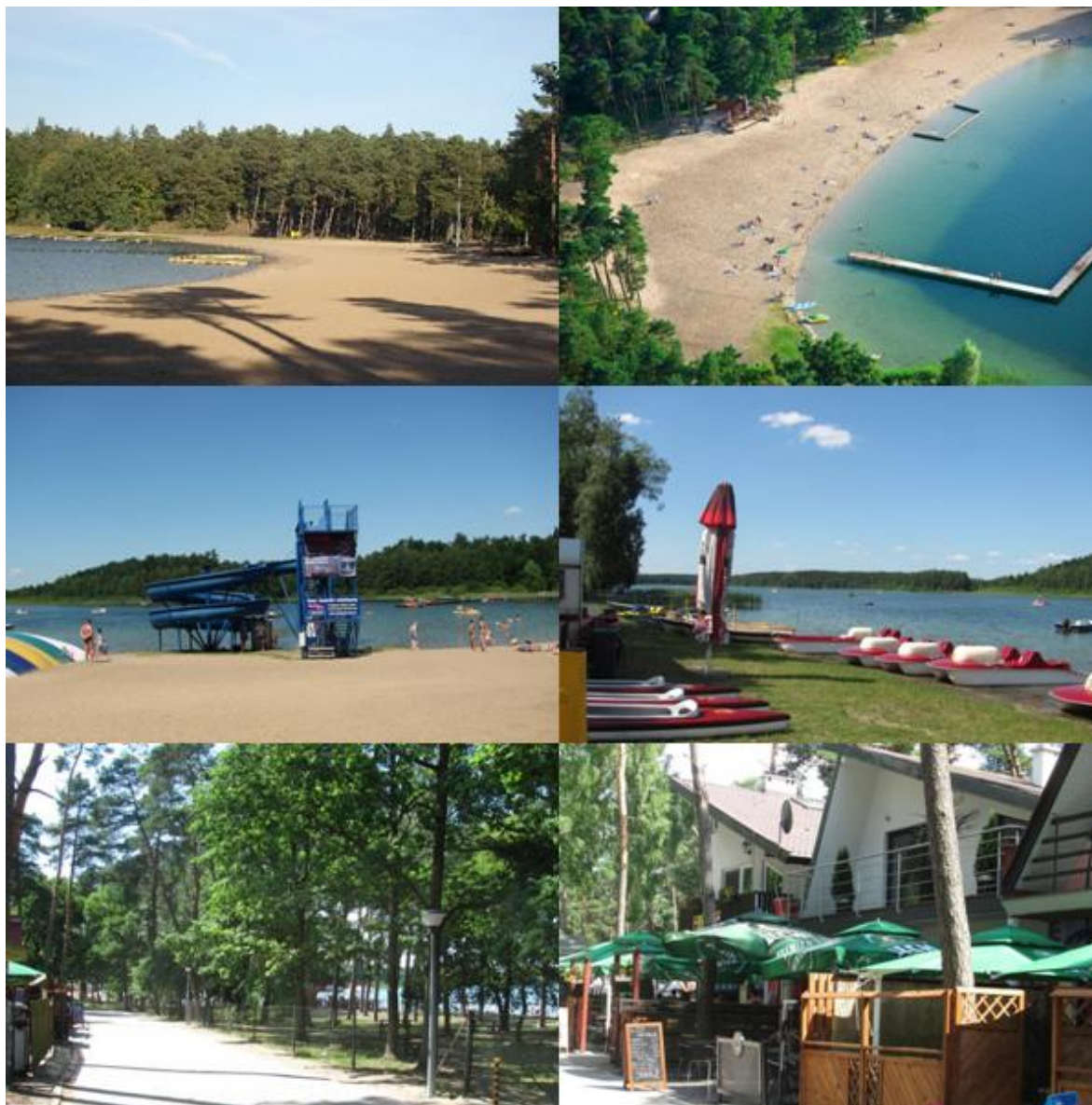

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Działki, na których zlokalizowane jest Jezioro Kamionkowskie, stanowią własność Skarbu Państwa reprezentowanego przez Starostwo Powiatowe w Toruniu. Działki 11/1, 19/6, 9/14, 18, 17/1, 203/5, 203/4, 203/3, 389/2, 491 stanowią własności Gminy Łysomice (z czego dzierżawie podlegają działki: 9/14, 18, 17/1, 203/5). Zachodnia część ośrodka znajduje się w obszarze dla którego obowiązują ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Łysomice. Natomiast teren przeznaczony do aktywizacji nie.

Infrastruktura turystyczno-rekreacyjna nad jeziorem jest skupiona w jego południowej części, gdzie znajduje się Ośrodek Wypoczynkowy w Kamionkach Małych dysponujący jedynym w powiecie toruńskim kąpieliskiem. W skład kąpieliska wchodzi plaża o powierzchni 1,8614 ha wraz z pomostem drewnianym w kształcie litery „L” o długości 60 m i 30 m oraz domkiem ratownika. Kąpielisko wyposażone jest w niezbędną infrastrukturę, dodatkowo odwiedzający mogą korzystać ze zjeżdżalni wodnej oraz wypożyczalni sprzętu pływającego (kajaki, łódki, rowery wodne). Jednocześnie nad jeziorem jest zlokalizowana bogata baza gastronomiczno – handlowa (15 punktów handlowo-gastronomicznych, stołówka, kawiarnia, 2 restauracje), wygodny camping, pole namiotowe, domki letniskowe, hotel, duży parking od strony Turzna. Na terenie ośrodka funkcjonuje również ambulatorium, posterunek policji i administracja ośrodka. W sąsiedztwie ośrodka, na działkach o numerach ewidencyjnych 203/3, 203/4, 203/5, znajduje się pole namiotowe z zapleczem sanitarnym. Wszystkie obiekty mają charakter sezonowy. Ośrodek wyposażony jest w sieć wodociągową i jest skanalizowany. Teren wokół plaży jest ogrodzony, na terenie ośrodka tworzone są sukcesywnie nowe punkty oświetleniowe. Niezagospodarowane pozostają na chwilę obecną działki o numerach ewidencyjnych: 11/1 i 19/6.

Zdjęcie 39. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Kamionkowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Łysomice

Jezioro Kamionkowskie, zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Łysomice*, stanowi kluczowy obszar z predyspozycjami do rozwoju budownictwa rekreacyjnego (letniskowego) poprzez racjonalne zagospodarowanie terenów przeznaczonych pod budownictwo rekreacyjne oraz adaptację istniejących siedlisk. Jezioro Kamionkowskie stanowi o dużej atrakcyjności gminy Łysomice dla turystyki pobytowej i krajoznawczej. Jezioro Kamionkowskie jest zaliczane do akwenów o wysokiej atrakcyjności turystycznej. Dominującą formą wypoczynku na terenie gminy jest wypoczynek świąteczny, który koncentruje się w rejonie jeziora. Ośrodek wypoczynkowy w Kamionkach Małych pełni funkcję ośrodka wypoczynku świątecznego i pobytowego o rozbudowanej infrastrukturze o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Dokument podkreśla, że w sąsiedztwie ośrodka znajdują się korzystne tereny dla dalszej jego rozbudowy, głównie dla potrzeb wypoczynku świątecznego.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren jeziora Kamionkowskiego znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, tj. Obszary Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy.

Badania wykonane w 2013 roku przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy wykazały, że wody w Jeziorze Kamionkowskim spełniają wymagania dobrego stanu wód (II klasa) oraz posiadają najkorzystniejszą klasę czystości (I klasa). W 2013 roku po raz pierwszy wykonano ocenę na podstawie makrobezkręgowców bentosowych – wartość odpowiadała I klasie. Średnioroczna wartość przezroczystości spełniała normy powyżej dobrego stanu, a wartości przewodnictwa elektrolitycznego, fosforu i azotu całkowitego nie przekroczyła wartości granicznych dobrego stanu wód.

Wokół zbiornika wodnego w Łysomicach znajduje się teren leśny z dużą ilością drzew w wieku przekraczającym 40 lat. Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Doliny Drwęcy, na którym położony jest teren przewidziany do zagospodarowania zalicza się zachowanie różnorodności biologicznej siedlisk, ochrona doliny rzeki Drwęcy wraz w pasem roślinności okalającej, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewów liściastych, racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk w obrębie Doliny Drwęcy. Rejon przewidzianego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidziany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Obszar objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu.*

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu Jeziora Kamionkowskiego najbliższym zlokalizowanym obiektem o szczególnej atrakcyjności turystycznej i kulturowej jest zespół dworsko-parkowy Turznie obejmujący dwór, park oraz pawilon neogotycki (tzw. Pałac Romantyczny).

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Nad samym jeziorem do dyspozycji turystów są liczne domki letniskowe i kwatery prywatne. Przy akwenie znajdują się niewielkie bary, puby i budki z jedzeniem działające sezonowo. W odległości ok. 3 km od Jeziora Kamionkowskiego, w miejscowości Turzno, zlokalizowany jest czterogwiazdkowy Pałac Romantyczny. Dla gości dostępne są pokoje o wysokim standardzie, Spa i restauracja.

Baza sportowo-rekreacyjna

Bezpośrednio wzdłuż Jeziora Kamionkowskiego przebiega niebieski szlak pieszy łączący Chełmżę z Ciechocinem. Całkowita długość szlaku to 40 km. W okolicach jeziora rozpoczyna się ok. 19,5 km szlaku.

Chcąc dotrzeć do jeziora rowerem można skorzystać z żółtego szlaku rowerowego. Jego łączna długość wynosi 35 km i prowadzi od IV fortu w Toruniu do Młyńca.

Warto zwrócić również uwagę na fakt, iż w maju 2014 r. rozpoczęła się budowa ścieżki rowerowej łączącej bezpośrednio Toruń z Jeziorem Kamionkowskim. Cała trasa będzie miała długość 34 km i połączy docelowo Toruń z Chełmżą z odgałęzieniem do Jeziora Kamionkowskiego. Odcinek trasy będzie przebiegał przez Łysomice, Zakrzewo, Tylice, Mirakowo, Zalesie i Pluskowęsy oraz w sąsiedztwie Jeziora Kamionkowskiego.

Bezpośrednio nad Jeziorem Kamionkowskim zlokalizowane jest prężnie działające kąpielisko. W skład kąpieliska wchodzi plaża o powierzchni ok. 1,86 ha oraz pomost drewniany w kształcie litery „L” o długości 60 m i 30 m. Dodatkowo wypoczywający mogą korzystać ze zjeżdżalni wodnej oraz wypożyczać sprzęt pływającego, w tym: kajaki, łódki i rowery wodne. Jezioro Kamionkowskie jest jedynym na terenie powiatu toruńskiego kąpieliskiem. Pozostałe mają wyłącznie status miejsc wykorzystywanych do kąpeli.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, iż Jezioro Kamionkowskie wraz z otoczeniem wchodzi w skład obszaru chronionego krajobrazu Doliny Drwęcy.

II.14. Gmina Miasta Chełmża

II.14.1. Jezioro Chełmżyńskie (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Chełmżyńskie jest zlokalizowane częściowo na terenie Gminy Miasta Chełmża, a częściowo w granicach administracyjnych Gminy Chełmża. Całkowita powierzchnia jeziora wynosi 299,6 ha (łącznie z plosem południowym – Jeziorem Grażyna), a powierzchnia jeziora w granicach miasta – prawie 100 ha. Jezioro jest zlokalizowane na działkach o numerach ewidencyjnych: 1 i 65.

Analizowany obszar obejmuje: południowo-zachodnią część Jeziora Chełmżyńskiego – teren położony wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego biegnącego pomiędzy ul. Kościuszki i ul. Letniskową oraz północno-zachodnią część Jeziora Chełmżyńskiego – teren od ul. Browarnej do Tumskiej Przystani. Obszar ten jest zlokalizowany na działkach o numerach ewidencyjnych: 3/1, 5, 1/76, obręb 12; 198/1, 198/2, 198/3 obręb 04.

Lokalizacja północnej części obszaru (teren od ul. Browarnej do Tumskiej Przystani) w bezpośrednim sąsiedztwie centralnej części miasta czyni go dostępnym zarówno dla użytkowników zmotoryzowanych, jak i pieszych. Na tym terenie przebiega ciąg pieszo-rowerowy, a do granic obszaru dochodzą drogi gminne komunikujące ten teren z centralną częścią Chełmży. Ta część obszaru jest skomunikowana z częścią południową (teren położony wzdłuż ciągu pieszo-rowerowego biegnącego pomiędzy ul. Kościuszki i ul. Letniskową) drewnianym pomostem biegnącym

przez jezioro. Wewnętrzne skomunikowanie tej części obszaru jest możliwe jedynie poprzez ciąg pieszo-rowerowy o nawierzchni nieutwardzonej, który dochodzi do wschodniej granicy miasta.

Rysunek 24. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar objęty opracowaniem stanowi w całości własność gminy. Teren ten jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr VII/69/03 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 28 sierpnia 2003 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża, obejmującego obszar położony pomiędzy ulicą Reja, Toruńską, a południowo-wschodnią granicą administracyjną miasta (północna część obszaru).
- Uchwała nr V/42/07 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 12 kwietnia 2007 r. w sprawie zmiany w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego osiedla „Kościuszki” w Chełmży obejmującej teren o symbolu planu AG 2, K 27D ½ oraz część terenu ZP 3 (południowa część obszaru).
- Uchwała nr XXX/250/06 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 13 czerwca 2006 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmża dla terenu położonego pomiędzy ul. Dworcową, północną granicą administracyjną miasta, Chełmińskim Przedmieściem i brzegiem Jeziora Chełmińskiego (południowa część obszaru).

Zgodnie z ww. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, analizowany obszar obejmuje tereny: komunikacji, zieleni parkowej, usług turystycznych, zieleni urządzonej, usług sportowych.

Analizowany obszar jest zagospodarowany infrastrukturą o charakterze turystyczno-rekreacyjnym. Znajdują się tam: ciąg pieszo-rowerowy o nawierzchni nieutwardzonej, miejsca do piknikowania wyposażone w ławki z bali drewnianych, mała architektura obejmująca ławki i kosze na śmieci. W centralnej części znajduje się plaża miejska „Stolbud”. Teren zlokalizowany w jej bezpośrednim sąsiedztwie posiada niezbędne uzbrojenie – przyłącze energetyczne oraz

odprowadzanie ścieków komunalnych. Sama plaża nie dysponuje zbyt rozbudowaną infrastrukturą – ogranicza się ona do drewnianych ław i stołów.

Południowo-zachodnia część jeziora jest połączona oświetlanym drewnianym pomostem z częścią północno-zachodnią (centrum miasta). W tej części jeziora znajduje się na chwilę obecną plaża miejska „Ustronie”. Na terenie plaży znajduje się boisko do piłki siatkowej, pomost wokół kąpieliska, zaplecze gastronomiczne, wc, parking niestrzeżony, mini plac zabaw, miejsce na grilla, wypożyczalnia sprzętu pływającego. Niedaleko znajduje się siłownia zewnętrzna. Obszar ten jest skomunikowany ciągiem pieszo-rowerowym o nawierzchni utwardzonej przebiegającym bezpośrednio przy jeziorze.

Zdjęcie 40. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmińskim w Chełmży (część południowo-zachodnia)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 41. Aktualne zagospodarowanie terenów nad Jez. Chełmżyńskim w Chełmży (część północno-zachodnia)

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miasta Chełmży, dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Miasta Chełmża na lata 2007-2016 w analizie SWOT miasta uwzględnia wśród słabych stron miasta słabą infrastrukturę wokół jeziora. Stąd też rekultywacja jeziora i jego otoczenia oraz zagospodarowanie terenów wokół jeziora, zajmuje istotne miejsce w strategii rozwoju miasta.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

W promieniu 5 km od terenów przewidzianych do zagospodarowania nie znajdują się żadne obszary podlegające ochronie.

Jezioro Chełmżyńskie w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do III (najniższej) kategorii podatności na degradację opisaną jako „*jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji*”. Wody w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do III (najniższej) klasy opisywanej jako „*źródło zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych z wyjątkiem tych, dla których wymagana jest klasa I i II oraz do celów nawodnienia terenów rolnych i ogrodnictwa*”. Teren plaży jest wolny od roślinności. W pobliżu brzegu znajdują się pasma drzew w wieku powyżej 40 lat. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Waloryzacja przyrodnicza w zakresie występowania siedlisk, miejsc lęgowych pozwoli na wybranie dokładnej lokalizacji zagospodarowania. Na wykonanie kąpieliska wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Wokół Jeziora Chełmżyńskiego, poza malowniczo położonymi plażami i ścieżkami, na uwagę zasługują zabytki oraz obiekty o dużym znaczeniu historycznym i kulturowym. Wśród takich obiektów wymienić można 3 obiekty sakralne: kościół pokatedralny p.w. Św. Trójcy, kościół p.w. św. Mikołaja oraz cmentarz parafialny rzymsko-katolicki pochodzący z poł. XIX w., gdzie jest mauzoleum Zawiszów Czarnych oraz mauzoleum rodziny Kalkstein. Na uwagę zasługuje również wodociągowa wieża ciśnień oraz stare kamienice usytuowane na rynku w centrum Chełmży.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio nad Jezioro Chełmżyńskim, w granicach analizowanego obszaru, usytuowany jest ośrodek „Tumska Przysiań” dysponujący bazą noclegową na 10 pokoi, campingiem, własną gastronomią i wypożyczalnią sprzętu wodnego. Nieco dalej od jeziora mieści się Hotel „Imperium” z 40 miejscami w pokojach hotelowych oraz restauracją dysponującą trzema salami dla ok. 140 gości. Ponadto, w centrum miasta, w niewielkiej odległości od jeziora znajduje się rozbudowana baza gastronomiczna, obejmująca liczne kawiarnie, cukiernie i lokalne restauracje.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu tego fragmentu Jeziora Chełmżyńskiego przebiega niebieski szlak turystyczny: Chełmża – Ciechocin. Łączna długość szlaku wynosi 40 km.

W wyznaczonym obszarze do dyspozycji odpoczywających jest kąpielisko „Stolbud” przy ul. Kościuszki. Plaża jest niestrzeżona i bezpłatna. W jej obrębie do dyspozycji turystów i mieszkańców pozostają miejsca piknikowe wyposażone w ławki z bali drewnianych.

Południowo-zachodnia część jeziora połączona jest drewnianym pomostem z północno-zachodnią częścią jeziora (centrum miasta). W tej części jeziora znajduje się obecnie plaża miejska pn. „Ustronie”. Na jej terenie znajduje się boisko do piłki siatkowej pomost wokół kąpieliska, zaplecze gastronomiczne, wc, parking niestrzeżony, mini plac zabaw, miejsce na grilla oraz wypożyczalnia sprzętu pływającego. Niedaleko znajduje się również siłownia zewnętrzna.

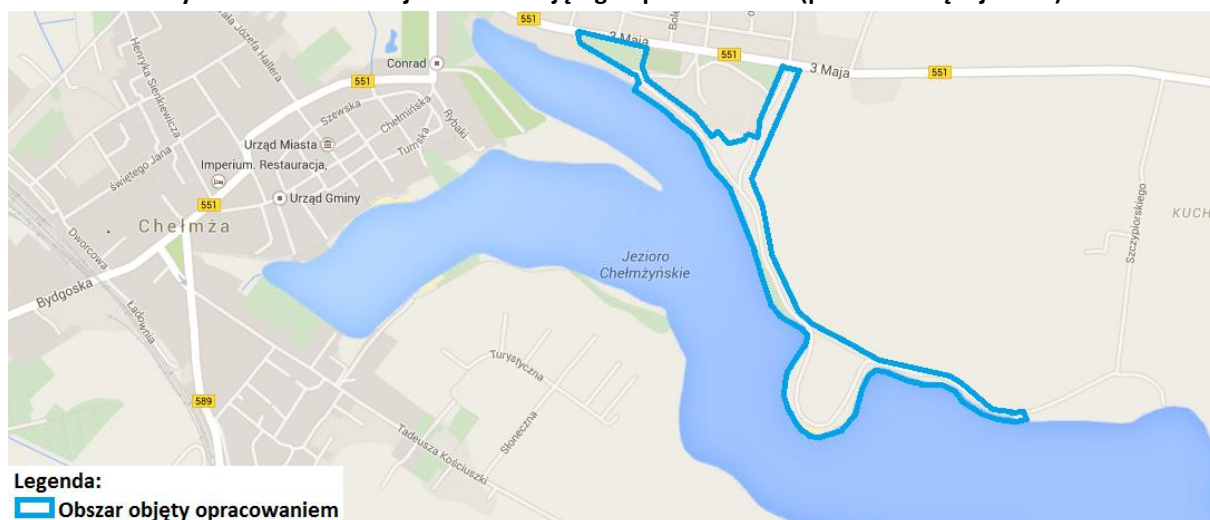
II.14.2. Jezioro Chełmżyńskie (północna część jeziora)

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Obszar objęty opracowaniem jest zlokalizowany w północno-zachodniej części Jeziora Chełmżyńskiego, w części położonej od ulicy 3-go Maja, na działkach o numerach ewidencyjnych: 361/7, 361/9, 361/11, 361/29, 361/31, 361/34, 361/35, 364/1, 364/2 obręb 09; 3/2, 3/1 obręb 10. Granice obszaru rozciągają się pomiędzy parkiem miejskim oraz siedzibą Chełmżyńskiego Towarzystwa Wioślarskiego (ul. 3 Maja 14) a plażą „płatną” położoną na nieruchomości gruntowej oznaczonej numerem ewidencyjnym 3/1 w obrębie 10, wyznaczającą jednocześnie granicę miasta.

W części północnej obszar jest częściowo zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie ul. 3 Maja, tj. drogi wojewódzkiej nr 551 Strzyżawa-Wąbrzeźno, a dalej jest połączony z ww. trasą drogą nieutwardzoną. Wewnętrzne skomunikowanie obszaru stanowi ciąg pieszo-rowerowy o nawierzchni nieutwardzonej, który przebiega przez cały obszar aż do wschodniej granicy miasta.

Rysunek 25. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem (północna część jeziora)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar znajduje się na działkach stanowiących własność Gminy Miasta Chełmża. Obszar jest objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała Nr XLIII/324/10 Rady Miejskiej Chełmży z dnia 28 października 2010 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Chełmży, dla terenu położonego pomiędzy ulicą Rybaki, Górną, wschodnią granicą administracyjną miasta oraz brzegiem Jeziora Chełmżyńskiego.

Zgodnie z ww. miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, analizowany obszar obejmuje tereny: zieleni, usług sportu i rekreacji, zabudowy usługowej, drogi dojazdowej.

Na obszarze znajduje się ciąg pieszo-rowerowy o nawierzchni nieutwardzonej, wzdłuż którego znajdują się obiekty małej architektury (drewniane ławki i kosze na śmieci). Ciąg ten jest bezpośrednio połączony drogą nieutwardzoną z ul. 3 Maja. Pomiędzy ciągiem a drogą nieutwardzoną, w bezpośrednim sąsiedztwie plaży „Legia” znajduje się dosyć duży niezagospodarowany teren o powierzchni trawiastej. Bezpośrednio przy ciągu zlokalizowane są dwie plaże: wspomniana wcześniej plaża „Legia” oraz plaża tzw. „płatna”. Przy plażach, jak również w innych punktach obszaru znajdują się miejsca do piknikowania wyposażone w ławki i stoły z bali drewnianych. W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru zlokalizowana jest siedziba Chełmżyńskiego Towarzystwa Wioślarskiego, stadion miejski oraz kompleks boisk sportowych „Moje Boisko Orlik 2012”.

Zdjęcie 42. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Chełmży (część północna jeziora)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Miasta Chełmża na lata 2007-2016 w analizie SWOT miasta uwzględnia wśród słabych stron miasta słabą infrastrukturę wokół jeziora. Stąd też rekultywacja jeziora i jego otoczenia oraz zagospodarowanie terenów wokół jeziora, zajmuje istotne miejsce w strategii rozwoju miasta.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Stan środowiska został opisany w podrozdziale II.14.1. Jezioro Chełmżyńskie (południowo-zachodnia część jeziora).

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Wokół Jeziora Chełmińskiego, poza malowniczo położonymi plażami i ścieżkami, na uwagę zasługują zabytki oraz obiekty o dużym znaczeniu historycznym i kulturowym. Wśród takich obiektów wymienić można 3 obiekty sakralne: kościół pokatedralny p.w. Św. Trójcy, kościół p.w. św. Mikołaja oraz cmentarz parafialny rzymsko-katolicki pochodzący z poł. XIX w., gdzie jest mauzoleum Zawiszów Czarnych oraz mauzoleum rodziny Kalkstein. Na uwagę zasługuje również wodociągowa wieża ciśnień oraz stare kamienice usytuowane na rynku w centrum Chełmży.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W granicach analizowanego obszaru nie znajduje się baza hotelowa ani gastronomiczna, jednak w niewielkiej odległości, w centrum miasta, bezpośrednio nad Jeziorem Chełmińskim, usytuowany jest ośrodek „Tumska Przystań” dysponujący bazą noclegową na 10 pokoi, campingiem, własną gastronomią i wypożyczalnią sprzętu wodnego. Nieco dalej od jeziora mieści się Hotel „Imperium” z 40 miejscami w pokojach hotelowych oraz restauracją dysponującą trzema salami dla ok. 140 gości. Ponadto, w centrum miasta, znajduje się rozbudowana baza gastronomiczna, obejmująca liczne kawiarnie, cukiernie i lokalne restauracje.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu analizowanego obszaru przebiega szlak pieszy zielony pn. „Wokół Chełmży”. Szlak ma łączną długość 45 km.

Na wyznaczonym obszarze przy ul. 3-go Maja usytuowane jest kąpielisko „Legia”. Plaża na kąpielisku jest niestrzeżona i bezpłatna. Na terenie kąpieliska do dyspozycji turystów wyznaczone są miejsca piknikowe.

W granicach wyznaczonego obszaru usytuowany jest również idealny do rekreacji park miejski. Przy parku wyznaczony jest plac zabaw.

Dodatkowo przy ul. 3-go Maja zlokalizowanych jest kilka obiektów sportowo – rekreacyjnych. Zaliczają się do nich: stadion miejski w skład, którego wchodzi trawiaste boisko piłkarskie z bieżnią żużlową; boisko treningowe do piłki nożnej oraz kompleks sportowo – rekreacyjny „Moje Boisko ORLIK 2012” z boiskiem o nawierzchni ze sztucznej trawy do uprawiania mini piłki nożnej i boiskiem wielofunkcyjnym o sztucznej nawierzchni do uprawiania piłki koszykowej, siatkowej i tenisa ziemnego wraz z zapleczem socjalno – sanitarnym.

II.15. Gmina Nakło nad Notecią

II.15.1. Kanał Bydgoski

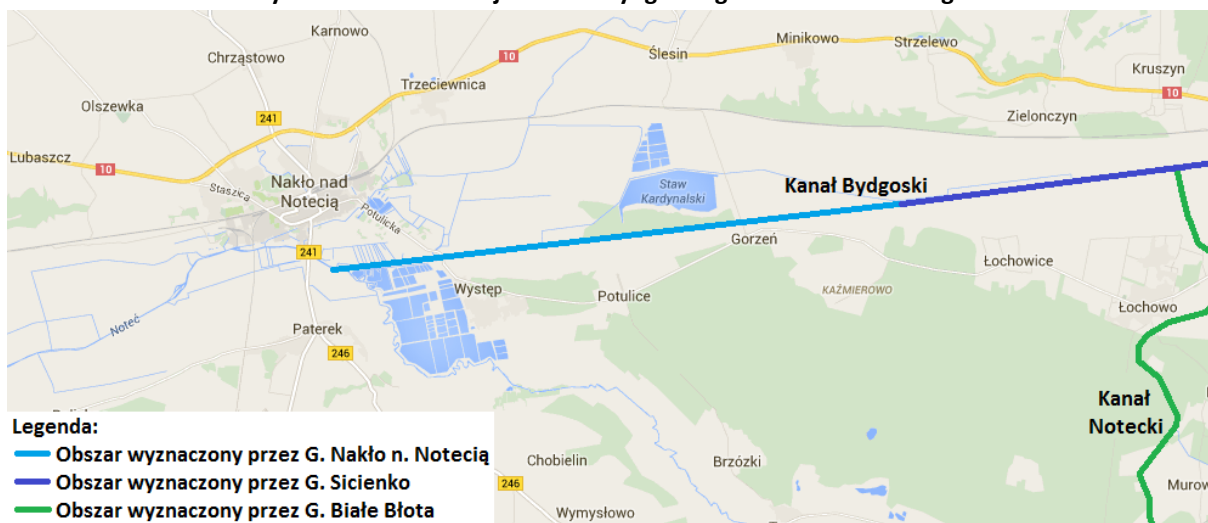
➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Kanał Bydgoski to sztuczny ciek łączący dorzecze Odry i Wisły. Przebiega przez południowo-wschodnią część gminy, przez tereny sołectw: Gorzeń, Potulice, Występ. Paterek. Na terenie gminy Nakło nad Notecią znajduje się końcowy zachodni fragment Kanału Bydgoskiego – od km 20+500 do km 38+900 (tj. 10,4 km).

Kanał stanowi sztuczną drogę wodną łączącą Wisłę i Odrę poprzez ich dopływy: Brdę od strony Wisły oraz Noteć i Wartę od strony Odry. Kanał Bydgoski jest kluczowym elementem drogi wodnej Wisła-Odra, która z kolei jest częścią międzynarodowej drogi wodnej E-70, łączącej Antwerpię (Belgia) z Kłajpedą (Litwa).

Tereny nad Kanałem Bydgoskim w gminie Nakło nad Notecią są dostępne pod względem komunikacyjnym w ograniczonym stopniu. Jedyną infrastrukturą drogową zlokalizowaną w rejonie kanału obejmuje most drogowy w Gorzeniu w ciągu drogi powiatowej nr 1554 Samsieczno-Gorzeń oraz most drogowy w Nakle nad Notecią.

Rysunek 26. Lokalizacja Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Na terenie gminy Nakło nad Notecią znajdują się urządzenia hydrotechniczne tworzące Kanał Bydgoski. Są to: śluza Józefinki, pełniąca funkcję jazu (śluza nr 7) oraz śluza Nakło Wschód (śluza nr 8). Przy głowie dolnej śluzy Józefinka znajduje się most drogowy w ciągu drogi powiatowej nr 1926C Bydgoszcz - Nakło nad Notecią. Jego długość wynosi 13,4 m, nośność – 30 ton.

Kanał Bydgoski stanowi własność Skarbu Państwa, a jego tereny nadbrzeżne są w większości własnością prywatną. Obszar kanału oraz tereny zlokalizowane w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny zlokalizowane wzdłuż Kanału Bydgoskiego na terenie gminy Nakło nad Notecią pozostają niezagospodarowane, sam kanał nie jest również wyposażony w żadną infrastrukturę o charakterze turystyczno-rekreacyjnym.

Zdjęcie 43. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w gminie Nakło nad Notecią (miejscowość Potulice)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nakło nad Notecią* oraz *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Nakło nad Notecią 2009-2020* podkreśla się, że Gmina Nakło nad Notecią posiada uwarunkowania dla rozwoju turystyki wodnej, przyrodniczo-krajoznawczej, turystyki edukacyjno-poznawczej oraz turystyki aktywnej m.in. w oparciu o Kanał Bydgoski wraz z jego zabytkowymi urządzeniami technicznymi. Rosnąca popularność Kanału Bydgoskiego jako szlaku żeglowno-sportowo-turystycznego nie przekłada się na rozwój ruchu turystycznego w gminie. W związku z powyższym zakłada się poprawę zagospodarowania turystycznego Kanału Bydgoskiego.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren Kanału Bydgoskiego znajduje się na obszarze podlegającym ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody – Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego.

Tabela 27. Najbliższej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]		
	Gorzeń	Potulice	Występ
Rezerwat Kruszyn	3,3	powyżej 5,0	powyżej 5,0
Rezerwat Skarpy Ślesińskie	4,7	4,0	powyżej 5,0
Rezerwat Las Minikowski	2,3	4,1	4,1
Rezerwat Łąki Ślesińskie	2,5	1,040	1,6
Obszar Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska	0,250	1,0	0,2
Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	znajduje się na terenie obszaru chronionego	0,2	0,3
Obszar Natura 2000 Dolina Noteci	0,3	1,0	0,3

Źródło: opracowanie własne

Obszar wzdłuż Kanału Bydgoskiego charakteryzuje się wysokim bogactwem walorów siedliskowych. Wartymi wyszczególnienia są kompleksy lasów łęgowych wierzbowo-topolowych. Dominującymi siedliskami są łąki łęgowe oraz zarośla, które obejmują 85% obszaru. Charakterystycznymi krzewami występującymi wzdłuż Kanału Bydgoskiego są: głóg jednoszyjkowy, bez lilak, bez czarny. Na terenach łąkowych wilgotnych spotyka się następujące gatunki: ostrożeń warzywny, rdest wązownik, kuklik zwisty, groszek błotny, turzycza darniowa, knieć błotna, niezapominajka błotna, sitowie leśne. W przypadku łąk świeżych są to: rajgras wyniosły, kupówka pospolita, krwawnik zwyczajny. Tereny łąk, które nie zostały skoszone w ostatnich sezonach tworzą zbiorowiska szuwarowe z gatunkami takimi jak: szuwały wielko turzycowe, turzycza błotna, turzycza dwustronna, turzycza zaostrowa, turzycza prosowa, mozga trzcinowata i trzcina pospolita. Nieużytkowane powierzchnie rowów melioracyjnych porastają zbiorowiska krzewów: wierzby szarej, wierzby kruchej, wierzby wiciowej. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Kanał Bydgoski znajduje się w obszarze Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego, który jest obszarem specjalnej ochrony ptaków (szczególne znaczenie mają populacje bielika i kani czarnej, stosunkowo licznie występują kania ruda i błotniak stawowy. W okresie wędrówek stosunkowo duże koncentracje osiągają łabędź czarnodzioby i siewka złota). Do najpoważniejszych zagrożeń ostoi zalicza się zanieczyszczenia wód pochodzenia rolniczego, przemysłowego i komunalnego. Istotne są również ewentualne zmiany reżimu hydrologicznego oraz zmiany w sposobie zagospodarowania terenu, w szczególności zaniechanie pastersko-łąkarskiego użytkowania terenów, a na stawach rybnych zarówno zaniechanie, jak i intensyfikacja gospodarki stawowej.

Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

Wykorzystywanie miejsc przystaniowych, z uwagi na migrację i rozpoczęcie sezonu lęgowego przez gatunki ptaków, będące celem obszaru specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 powinno być czasowo ograniczone (termin udostępnienia od 1 maja do 30 września).

Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących wzdłuż drogi pojedynczych drzew. Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000 inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Kanał Bydgoski jest jednym z najbardziej istotnych elementów walorów kulturowych gminy Nakło nad Notecią. Jest kanał Bydgoski, który wpisany jest w krajobraz łąk Nadnoteckich. Na terenie gminy Nakło nad Notecią kanał przebiega przez sołectwa: Gorzeń, Potulice, Występ i kończy się w Nakle nad Notecią. Do dnia dzisiejszego nie zachowała się infrastruktura nadbrzeży portowych, jednak czytelne i sprawne są elementy hydrotechniczne. Do rejestru zabytków wpisane zostały dwie śluzy: nr 7 (Józefinki) i nr 8 (Nakło Wschód) oraz jaz Józefinki.

W pobliżu Kanału Bydgoskiego zlokalizowane są miejscowości posiadające duże wartości kulturowe. Wśród nich wyróżnić można Potulice z zespołem pałacowym pochodzącym z 3 ćw. XIX w. i z rozległym parkiem krajobrazowym oraz cmentarzem ofiar terroru hitlerowskiego (1939-1945). W Potulicach istnieją miejsca pamięci w postaci tablicy upamiętniającej karcer, tablicy upamiętniającej niemieckie ofiary obozu z lat 1945-1950 oraz głazu z tablicą ku czci ofiar terroru. W wsi Gorzeń zlokalizowane są obiekty będące w ewidencji zabytków, tj.: domy mieszkalne nr 26, 28, 31, 32 i 34 pochodzące z początku XX w., nr 23 z 1930 r. oraz kuźnia również z początku XX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W sąsiedztwie Kanału Bydgoskiego nie jest zlokalizowana baza noclegowa i gastronomiczna. Najbliżej położonymi obiektami noclegowymi są gospodarstwa agroturystyczne w Ślesinie oraz obiekty zlokalizowane w samym Nakle nad Notecią, w tym: „ArtCafe” Cafe and Restaurant (22 miejsca noclegowe i restauracja na 40 osób), Restauracja „Ekspresja” (16 miejsc noclegowych w 7 pokojach oraz część restauracyjna przeznaczona dla 43 gości), „Zacisze” Usługi Hotelarskie (obiekt przeznaczony dla 12 osób).

Poza tym na terenie Nakła nad Notecią do dyspozycji przyjezdnych są kwatery prywatne, ulokowane w różnych częściach miasta.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Kanału Bydgoskiego na terenie gminy Nakło nad Notecią przebiega oznaczony szlak pieszy żółty Bydgoszcz – Piła Kalina. Całkowita długość szlaku wynosi 115 km.

W wyznaczonym obszarze wyznaczona trasa ma niebieski szlak rowerowy Bydgoszcz – Nakło. Szlak biegnie niemalże równolegle do kanału. Długość szlaku wynosi łącznie 30 km.

Ciekawą atrakcją w pobliżu Kanału Bydgoskiego na terenie gminy jest Przyrodnicza Ścieżka Dydaktyczna okolic Nakła nad Notecią na trasie Występ – Potulice – Chobielin Młyn (miejscowość

w granicach administracyjnych gminy Szubin). Ścieżka powstała z uwagi na niezwykle walory krajobrazowe, przyrodnicze i dziedzictwo kulturowe tych okolic. Trasę ścieżki, mającą kształt pętli o długości 15 km można przemierzyć pieszo lub rowerem. Ścieżka rozpoczyna się i kończy w miejscowości Występ. Na jej trasie wyznaczono 13 przystanków opatrzonych tablicami informacyjnymi. Ścieżka ma za zadanie terenową edukację środowiskową i popularyzację zagadnień przyrodniczych.

Kanał Bydgoski na terenie gminy Nakło nad Notecią jest również idealnym obiektem do wykorzystania przez miłośników kajakarstwa. Obecnie spływy kajakowe organizuje Starostwo w ramach własnych imprez. Nieustannie rozwijają się i powstają wypożyczalnie sprzętu wodnego.

Przy Kanale Bydgoskim bezpośrednio w Nakle znajduje się przystań wodna. Przystań jest idealnym elementem ożywiającym turystykę wodną w regionie. Pierwszy etap budowy przystani zawierał: budowę basenu portowego o pow. 10 tys. m², budowę chodników i parkingu z wjazdem na teren przystani oraz ogrodzenie terenu. W kolejnym etapie realizacji projektu zaplanowano budowę budynku przystani wodnej na rzece Noteć w Nakle nad Notecią. W nowopowstałym budynku zaplanowano m.in.: bosmanat portu, kapitanat portu, warsztat skutniczy, sanitariaty i prysznice, wypożyczalnia kajaków, pokoje noclegowe z łazienkami oraz pomieszczenie do przygotowywania posiłków. Dodatkowo na terenie obiektu powstaną boiska do piłki siatkowej i plażowej, plac zabaw dla dzieci, mini pole namiotowe z miejscem do grillowania i rekreacji. Na cyplu pomiędzy basenem portowym a rzeką Noteć zaplanowano także bulwar wraz z miejscami rekreacji, boiskiem do badmintonu oraz polem do gry w boule. Już teraz przystań jest miejscem do cumowania jednostek pływających.

Atrakcyjnymi terenami rekreacyjnymi oraz miejscami do wypoczynku na terenie Nakła są parki: Park im. Jana III Sobieskiego oraz Park 700-lecia Nakła. Park im. Jana III Sobieskiego położony jest w północnej części Nakła ograniczony jest ulicami Mickiewicza, Armii Krajowej i Kazimierza Wielkiego. Jego powierzchnia to ok. 1,65 ha, a wraz z przyległymi terenami, na których znajduje się kryta pływalnia, stadion oraz amfiteatr, to ponad 5 ha. W 2013r. zakończono prace rewitalizacyjne. W ramach inwestycji Park im. Jana III Sobieskiego oraz Stadion Miejski im. Klemensa Biniakowskiego całkowicie zmieniły swoje oblicze. Powstały nowe ścieżki, oświetlenie, plac zabaw, plac do ćwiczeń rekreacyjnych z urządzeniami fitness, fontanna oraz parking przy stadionie. Rozbudowano również zaplecze sanitarne i szatniowe stadionu, a boisko treningowe wyposażono w sztuczną nawierzchnię. Park 700-lecia Nakła położony jest w centralnej części miasta, ograniczają ulice Sądowa, Dąbrowskiego i św. Wawrzyńca. Jego powierzchnia to blisko 175 a. Na terenie parku znajduje się centralnie umiejscowiona fontanna, od której rozchodzą się promieniście alejki. Przy każdej z nich stoją ławki. Jest też piaskownica dla dzieci. Ze względu na swoje położenie park cieszy się dużym zainteresowaniem przede wszystkim mieszkańców.

Dodatkowo na terenie Nakła do dyspozycji miłośników sportu i rekreacji oddana jest kryta pływalnia oraz korty tenisowe. W Nakle znajdują się również dwa kompleksy boisk „Moje Boisko – Orlik 2012”. W skład każdego z nich wchodzi: boisko do gry w piłkę nożną ze sztuczną murawą, boisko wielofunkcyjne do gry w piłkę ręczną, siatkówkę, koszykówkę i tenisa ziemnego z tartanu, budynek zaplecza sanitarno – szatniowego.

W pobliżu Kanału Bydgoskiego na terenie gminy Nakło nad Notecią usytuowane są również stawy rybne – miejsce dla miłośników wędkarstwa.

Niedaleko miejscowości Potulice wyodrębniony jest rezerwat przyrody „Łąki Ślesińskie” przyciągający ornitologów i miłośników przyrody.

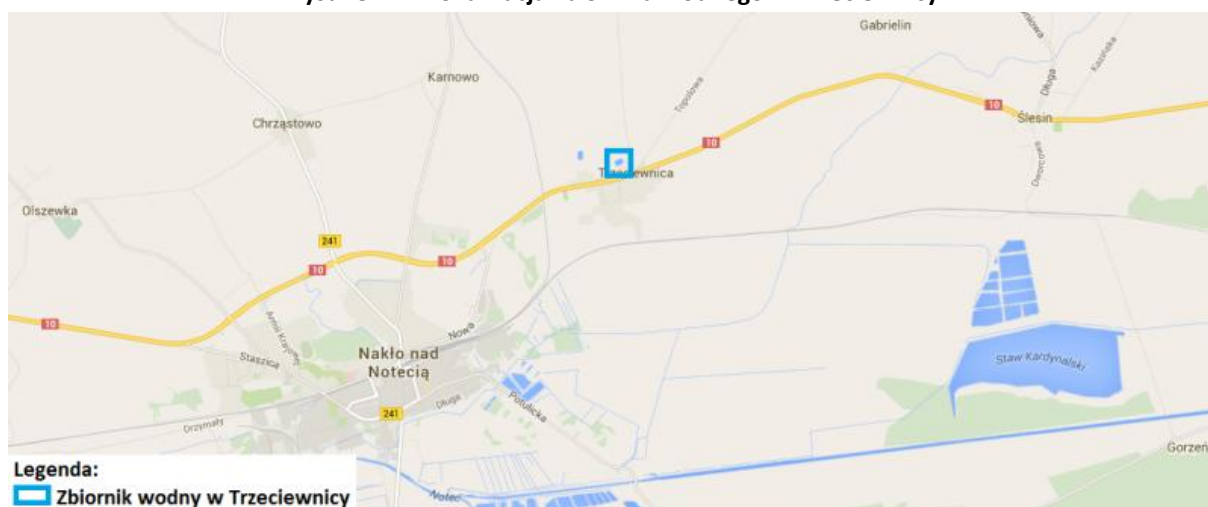
II.15.2. Zbiornik wodny w Trzeciewnicy

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Zbiornik wodny w Trzeciewnicy jest zlokalizowany w centralnej części gminy Nakło nad Notecią, na terenie miejscowości Trzeciewnica, na działce o numerze ewidencyjnym 41/12.

Zbiornik wodny w Trzeciewnicy jest zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej nr 10. Dostępność komunikacyjną zbiornika zapewnia ulica Stawowa (od południa) oraz ul. Sucharska (od wschodu).

Rysunek 27. Lokalizacja zbiornika wodnego w Trzeciewnicy

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Zbiornik wodny oraz tereny zlokalizowane w jego bezpośrednim sąsiedztwie stanowią własność Gminy Nakło nad Notecią. Obszar nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Tereny te nie są również zagospodarowane żadną infrastrukturą. Zbiornik bowiem ma status łowiska i jest użytkowany głównie przez wędkarzy.

Lokalizacja zbiornika wodnego w pobliżu Centrum Edukacyjno-Kulturalnego w Trzeciewnicy, jak również jego bezpośrednie połączenie drogą leśną z Kanałem Bydgoskim stwarza możliwości jego wykorzystania na potrzeby rozwoju edukacji ekologicznej i turystyki.

Zdjęcie 44. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Trzeciewnicy

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zbiornik wodny w Trzeciewnicy nie odgrywa znaczącej roli w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta, stąd też nie jest on analizowany w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren wokół zbiornika wodnego otaczają drzewa w wieku powyżej 40 lat. Roślinność okalająca zbiornik to w głównej mierze niskie trawy. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Teren zbiornika wodnego w Trzeciewnicy nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie.

Tabela 28. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Trzeciewnicy)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
Rezerwat Kruszyn	powyżej 5,0
Rezerwat Skarpy Ślesińskie	1,0
Rezerwat Las Minikowski	powyżej 5,0
Rezerwat Łąki Ślesińskie	3,6
Obszar Natura 2000 Równina Szubińsko-Łabiszyńska	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	0,9
Obszar Natura 2000 Dolina Noteci	0,4

Źródło: opracowanie własne

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

We wsi Trzeciewnica w pobliżu analizowanego zbiornika wodnego znajdują się m. in.: drewniany wiatrak koźlak z początku XX w., szkoła podstawowa z końca XIX w., stajnia (obecnie magazyn) z końca XIX w., a także ekonomówka (obecnie dom mieszkalny nr 115) z początku XX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio w miejscowości Trzeciewnica nie ma dostępnej bazy noclegowej i gastronomicznej. Najbliższe noclegi znajdują się w oddalonym o ok. 4 km Nakle nad Notecią. W Nakle nad Notecią można zatrzymać się w: „ArtCafe” Cafe and Restaurant (22 miejsca noclegowe i restauracja na 40 osób), Restauracja „Ekspresja” (16 miejsc noclegowych w 7 pokojach oraz część restauracyjna przeznaczona dla 43 gości), „Zacisze” Usługi Hotelarskie (obiekt przeznaczony dla 12 osób).

Poza tym na terenie Nakła nad Notecią do dyspozycji przyjezdnych są kwatery prywatne, ulokowane w różnych częściach miasta.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu zbiornika wodnego nie jest usytuowana żadna baza sportowo – rekreacyjna. Tereny te nie są również zagospodarowane żadną infrastrukturą. Zbiornik w Trzeciewnicy ma status łowiska i jest użytkowany głównie przez wędkarzy.

Istotnym znaczeniem dla miejscowości Trzeciewnica jest oddane do użytku w 2014r. Centrum Ekologiczno-Kulturalne. Celem nowopowstałego obiektu jest rozwój kultury, zachowanie dziedzictwa kulturowego oraz wzrost tożsamości społecznej mieszkańców.

II.16. Gmina Nowa Wieś Wielka

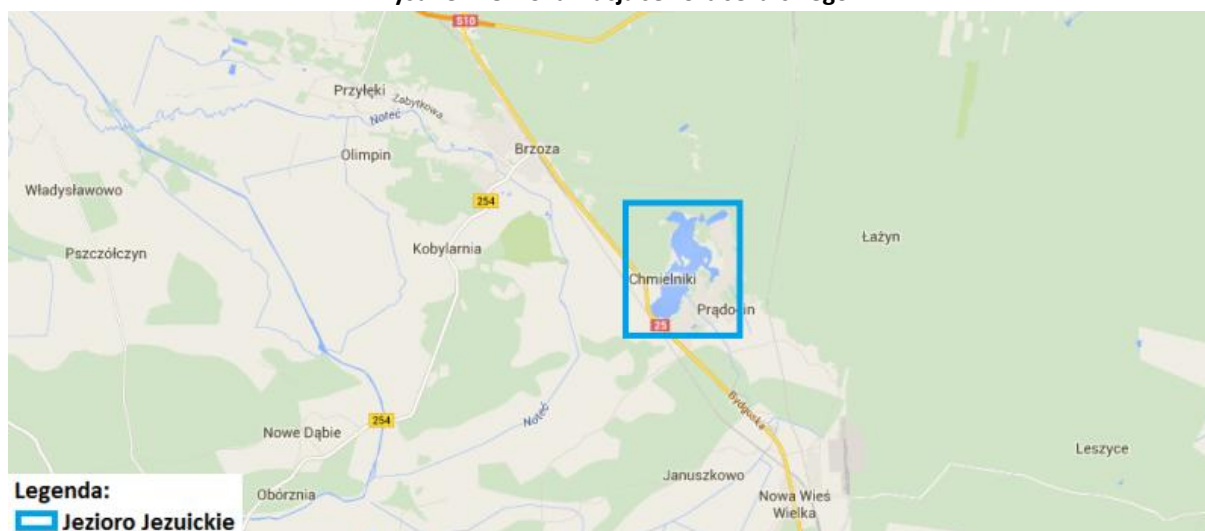
II.16.1. Jezioro Jezuickie

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Jezioro Jezuickie jest zlokalizowane w centralnej części Gminy Nowa Wieś Wielka, na terenie sołectwa Brzoza, na terenie miejscowości Prądocin i Chmielniki, na działce o numerze ewidencyjnym 11. Powierzchnia jeziora wynosi 146,7 ha.

Jezioro jest zlokalizowane w odległości ok. 6 km na południe od granic administracyjnych Bydgoszczy. Dogodny dojazd do jeziora od miasta zapewnia droga krajowa nr 25, przebiegająca w bezpośrednim sąsiedztwie zbiornika, w jego zachodniej części. Jezioro jest dobrze skomunikowane, zwłaszcza w jego części wschodniej, od strony miejscowości Prądocin, gdzie istnieje rozbudowana sieć dróg lokalnych, zapewniających dostępność komunikacyjną jeziora. Od strony zachodniej dostępność zapewniają przede wszystkim drogi leśne nieutwardzone, za wyjątkiem południowo-zachodniej części jeziora, gdzie w Chmielnikach zlokalizowany jest gminny ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny oraz prywatny ośrodek z miejscami noclegowymi. Ta część jeziora jest bardzo dobrze skomunikowana ze względu na przebiegającą w bezpośrednim sąsiedztwie drogę krajową nr 25. Do miejscowości Chmielniki bardzo łatwo można dotrzeć także komunikacją publiczną. Wszystkie autobusy kursujące na trasie Bydgoszcz-Inowrocław zatrzymują się praktycznie przy samej plaży. Również blisko plaży jest zlokalizowany przystanek osobowy Chmielniki Bydgoskie, na którym zatrzymują się pociągi osobowe Regio. Bardzo komfortowy jest również dojazd rowerem z Bydgoszczy, ulicą Dąbrowa i dalej przez las.

Rysunek 28. Lokalizacja Jeziora Jezuickiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Tereny zlokalizowane nad Jezioro Jezuickim są częściowo objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to w szczególności obszarów zlokalizowanych na południe od jeziora, w miejscowości Prądocin. Dla obszaru tego obowiązują następujące plany zagospodarowania przestrzennego:

- Uchwała nr XXVIII/289/05 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 6 września 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Prądocin IV”.
- Uchwała nr XXVIII/291/05 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 6 września 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Prądocin VI”.
- Uchwała nr XXVIII/292/05 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 6 września 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Prądocin VII” .
- Uchwała nr XXVIII/293/05 Rady Gminy Nowa Wieś Wielka z dnia 6 września 2005 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Prądocin VIII” .

Od wschodniej strony akwenu, w Prądocinie znajdują się tereny zabudowanych działek rekreacyjnych i pracowniczych ogrodów działkowych, o łącznej powierzchni ok. 200 ha.

Na brzegach jeziora znajduje się kilka plaż. Główna, strzeżona plaża wraz z pomostami, wypożyczalnią sprzętu wodnego, zapleczem gastronomicznym, polem namiotowym dla około 300 osób znajduje się w miejscowości Chmielniki, w południowo-zachodniej części jeziora. Zlokalizowane są tam dwa obiekty: prywatny i gminny. Dysponują one wypożyczalnią sprzętu wodnego z około 120 jednostkami pływającymi, obiektami gastronomicznymi i sportowymi, pomostem, polem namiotowym i stanowiskami dla przyczep campingowych.

Zdjęcie 45. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Chmielnikach

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Kilka plaż znajduje się również w północnej, okolonej lasami części jeziora. Główna z nich, wraz z pomostem, wypożyczalnią sprzętu wodnego i całorocznym ośrodkiem szkoleniowo-wypoczynkowym z 160 miejscami noclegowymi znajduje się na północno-wschodnim brzegu basenu w miejscowości Piecki. Ponadto, na północnym nabrzeżu jest zlokalizowana jeszcze jedna, dzika plaża, która nie jest zagospodarowana.

Zdjęcie 46. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Pieckach

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Niepokojący jest stan zagospodarowania brzegu jeziora w jego południowej części, w sąsiedztwie drogi krajowej nr 25. Teren tam zlokalizowany jest własnością prywatną i jest dzierżawiony przez prywatnych wędkarzy. Znajdują się tam liczne przyczepy kempingowe, drewniane szopy, latryny, które są w dużym stopniu wyeksploatowane, a nawet zrujnowane, i które w znaczący sposób wpływają negatywnie na estetykę i atrakcyjność wizualną terenów nadbrzeżnych jeziora. Architektura tego terenu jest niedostosowana do obowiązujących miejscowym planów zagospodarowania przestrzennego. Znaczącym problemem jest również wykorzystanie tego miejsca na potrzeby parkowania samochodów, pomimo istniejącego obowiązku korzystania z parkingów oddalonych od jeziora.

Zdjęcie 47. Zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Chmielnikach (południowa część jeziora)

Źródło: Stowarzyszenie Lepszy Prądocin

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Nowa Wieś Wielka* Jezioro Jezuickie oraz tereny do niego przyległe stanowią podstawowy obszar rozwoju funkcji turystyczno-wypoczynkowej w gminie. Największą atrakcją dla tych funkcji przejawiają przede wszystkim tereny w Prądocinie oraz w Chmielnikach.

W *Strategii Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka 2008-2015* turystyka jest jednym z kierunków rozwojowych gminy Nowa Wieś Wielka. W szczególności promowana jest oferta turystyki rekreacyjnej, weekendowej, turystyki kwalifikowanej – wodnej, w oparciu o wykorzystanie naturalnych walorów przyrodniczych w postaci Jeziora Jezuickiego. Jezioro Jezuickie koncentruje funkcje rekreacyjne w gminie i decyduje o jej walorach przyrodniczych i rekreacyjnych. Ponadto, podkreśla się możliwość rozwoju usług hotelowych i konferencyjnych w miejscowościach Piecki i Chmielniki, w oparciu o wymagającą remontu i nakładów inwestycyjnych bazę noclegową.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Przewidziane do zagospodarowania tereny wokół Jeziora Jezuickiego znajdują się na Obszarze Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej.

Tabela 29. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Jezuickie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia	znajduje się na terenie obszaru chronionego
OChK Łąki Nadnoteckie	0,1
Rezerwat Dzikie Ostrów	2,3
ON Równina Szubińsko-Łabiszyńska	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Bydgoszczy w 2013 roku nie objął monitoringiem diagnostycznym wód Jeziora Jezuickiego. Ocena stanu ekologicznego w roku 2007 wykazała dobry stan ekologiczny wód. Ze względu na elementy biologiczne stan wody zaklasyfikowano jako bardzo dobry, a ze względu na elementy fizykochemiczne – powyżej II klasy.

Jezioro Jezuickie w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do III (najniższej) kategorii podatności na degradację opisaną jako „*jeziora o niekorzystnych warunkach naturalnych, łatwo ulegające degradacji*”. Wody jeziora w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do III (najniższej) klasy opisywanej jako „*źródło zaopatrzenia w wodę zakładów przemysłowych z wyjątkiem tych, dla których wymagana jest klasa I i II oraz do celów nawodnienia terenów rolnych i ogrodniczych*”.

Brzeg Jeziora Jezuickiego porastają liczne trzcinowiska. Wokół zbiornika znajduje się niewielka ilość roślinności niskiej i wysokiej. Do ustaleń dotyczących czynnej ochrony ekosystemów objętych Obszarem Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodniej i zachodniej zalicza się racjonalną gospodarkę leśną, polegającą na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk Puszczy Bydgoskiej oraz ochronę wydm, pól wydmych dla zachowania ich stateczności. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią. Poziom wody w jeziorze nie jest regulowany, występują cyklicznie duże wahania, skutkiem czego duża część pomostu jest nad plażą.

Planowana inwestycja jest zlokalizowana na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej części wschodnia i zachodnia. Obszar objęty jest Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Na analizowanym obszarze walory architektury wiejskiej i zabytki odgrywają niewielkie znaczenie. W bezpośrednim otoczeniu Jeziora Jezuickiego znajduje się jedynie Leśniczówka z przełomu XIX i XX wieku, ujęta w ewidencji zabytków. Obiekt położony jest pomiędzy drogą krajową nr 25 a jeziorem Jezuickim, na terenie ośrodka wypoczynkowo-rekreacyjnego.

W dalszym otoczeniu Jeziora Jezuickiego, we wsi Prądocin zlokalizowany jest dom – zajazd podcieniowy wpisany do rejestru zabytków. Dodatkowo, pomiędzy drogą krajową nr 25 a zakolem Noteci, w odległości ok. 2 km od stacji kolejowej Chmielniki, mieści się Pałacyk Myśliwski Hrabów Skórzewskich. Obiekt wchodzi w skład założenia pałacowo-parkowego, które niegdyś cechowało się rozległą kompozycją przestrzenną, w której znalazły się łąki i doliny Noteci, przyległe pola, lasy i zabudowania folwarczne. W Brzozie znajduje się także kościół Najświętszej Marii Panny Królowej Polski oraz pomnik upamiętniających poległych w Brzozie Powstańców Wielkopolskich, który został wzniesiony przez mieszkańców z inicjatywy hrabiny Marii Skórzewskiej. W 2011 r. pomnik został zrekonstruowany i przywrócony do stanu pierwotnego przez Gminę Nowa Wieś Wielka przy udziale środków Unii Europejskiej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Głównym ośrodkiem noclegowym i gastronomicznym nad Jeziorem Jezuitskim jest miejscowość Chmielniki. Zlokalizowany jest tam ośrodek wypoczynkowo-rekreacyjny dostępny dla przyjezdnych głównie w okresie wiosenno-letnim. Wspomniany ośrodek dysponuje: dużym parkingiem, polem namiotowym i karawaningowym, przyczepami kempingowymi, wypożyczalnią sprzętu wodnego, plenerowym dostępem do plaży, punktami gastronomii, zadaszoną sceną wraz z altaną. Dodatkowo w miejscowości Chmielniki do dyspozycji przyjezdnych są pola namiotowe. Poza plażą w Chmielnikach istnieje sporo działek i domków letniskowych. W obrębie znajduje się również prywatny ośrodek z miejscami noclegowymi.

Dodatkowo, nad Jeziorem Jezuitskim, w miejscowości Prądocin znajduje się nieczynny na chwilę obecną Ośrodek Szkoleniowo-Wypoczynkowy, którego czasy świetności przypadają na okres PRL-u i który na chwilę obecną jest nieczynny. Przy samym ośrodku znajduje się plaża z pomostem, która stanowi uzupełnienie całości. Ośrodek dysponuje pokojami dwu i trzy-osobowymi oraz apartamentami. Budynek jest w stanie pomieścić ok. 150 osób. Oprócz tego na terenie ośrodka znajduje się między innymi sala konferencyjna, sala bankietowa, stołówka, boiska sportowe oraz plac zabaw dla dzieci. Obecnie cały kompleks jest na sprzedaż, jednak w Internecie można znaleźć informację, iż cały czas oferowane są tam noclegi pod nazwą ośrodek wypoczynkowy „Brzoza”.

Baza sportowo-rekreacyjna

W okolicach Jeziora Jezuitskiego, w pobliżu miejscowości Chmielniki i Prądocin przebiegają trzy szlaki piesze. Zaliczają się do nich:

- szlak zielony „Relaks” o łącznej długości 17 km – jest to rekreacyjny szlak, który prowadzi z centrum Bydgoszczy, poprzez lasy bielickie, w pobliżu osady Piecki i wzdłuż zachodniego brzegu Jeziora Jezuitskiego dociera do Chmielnik;
- szlak czerwony „Wolnościowy” o łącznej długości 27 km – szlak prowadzi z centrum Bydgoszczy, poprzez lasy bielickie, do Emilianowa, dalej po borach sosnowych Puszczy Bydgoskiej, wzdłuż zachodniego brzegu Jeziora Jezuitskiego, Dobromierz, dociera do centrum Nowej Wsi Wielkiej;
- szlak czarny „Komputerków” o łącznej długości 31 km – szlak wychodzi z Bydgoszczy i wiedzie poprzez lasy bielickie, Stryzek, Piecki, przez Puszcę Bydgoską do Solca Kujawskiego. Po drodze szlak przebiega przez dawną osadę Łążyn oraz rezerwat przyrody Łążyn. Szlak biegnie wzdłuż północnej granicy jeziora.

W okolicach akwenu nie przebiega żaden wyznaczony szlak rowerowy.

Nad Jeziorem Jezuitskim, na południowej granicy, usytuowana jest strzeżona plaża gminna w miejscowości Chmielniki, która jednak nie ma statusu kąpieliska. Wejście na teren ośrodka i plażę jest płatne, ponieważ znajduje się on w dzierżawie. Opłaty nie są jednak wysokie. Istnieje tam również możliwość wypożyczenia sprzętu wodnego oraz skorzystania z boisk do gry w siatkówkę plażową, utwardzonych ciągów pieszych oraz placu zabaw. Na terenie jest również zadaszona scena z parkietem, na której odbywają się plenerowe dyskoteki i koncerty. Natomiast od 2012 r. na terenie

ośrodka, pomiędzy plażą a drogą krajową nr 25, odbywa się Festiwal i Przegląd Muzyczny pn. „Śliwka Fest”, na którym występowali m. in. Acid Drinkers, Hunter, Decapitated czy Flapjack.

Wokół Jeziora Jezuickiego znajdują się jeszcze niestrzeżone miejsca do kąpieli w Pieckach, Prądocinie oraz tzw. Cypel i Kobra (dzikie kąpieliska).

Cały obszar Jeziora Jezuickiego usytuowany jest na terenie wyznaczonego Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Teren obszaru pokrywają zwarte kompleksy borów świeżych z dominującą sosną oraz jedno z największych w Polsce pola wydymowe. Urozmaicheniem krajobrazu są liczne topole, z których wiele ustanowiono pomnikami przyrody. Obszar stanowi strefę masowego wypoczynku okolicznych mieszkańców.

II.16.2. Nowy Kanał Notecki

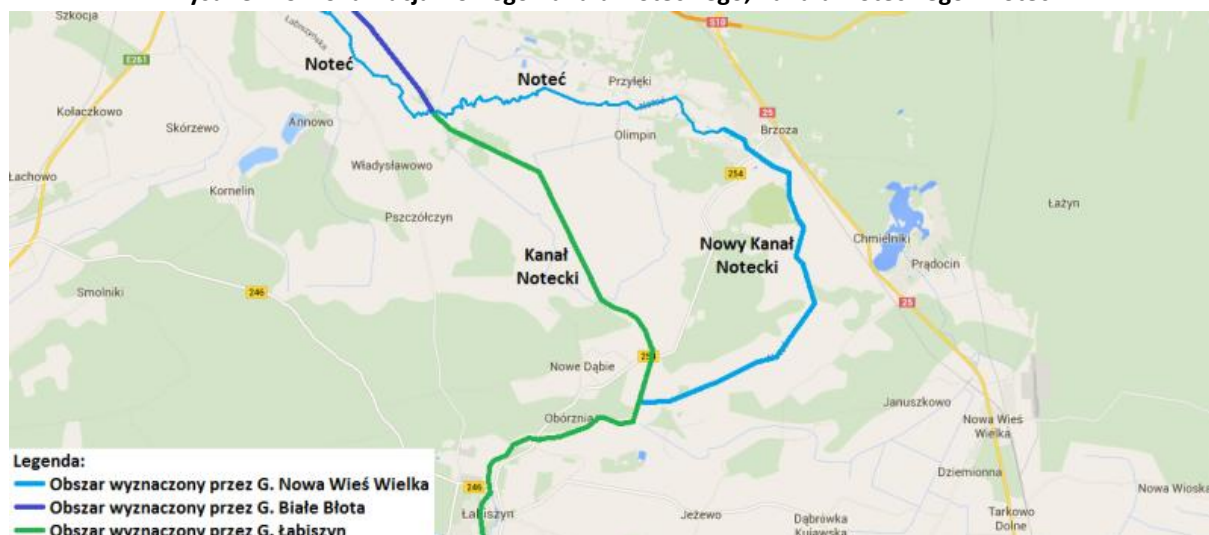
➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Analizowanym obszarem jest Nowy Kanał Notecki, potocznie nazywany Kanałem Nowonoteckim. Kanał przepływa przez zachodnią część gminy Nowa Wieś Wielka, przez sołectwa: Olimpin i Januszkowo.

Nowy Kanał Notecki stanowi odnogę Noteci – jest to jej uregulowany odcinek. Kanał jest jednym z podstawowych cieków na terenie gminy. Za pośrednictwem Nowego Kanału Noteckiego uchodzącego do Noteci i dalej do Warty odpływają wody do Odry.

Skomunikowanie obszaru Nowego Kanału Noteckiego w gminie Nowa Wieś Wielka ogranicza się do jego północnego odcinka, w miejscowości Olimpin, gdzie kanał przecina się z drogą wojewódzką nr 254 Brzoza-Wylatowo. W tej części kanału znajduje się również rozbudowana sieć dróg lokalnych.

Rysunek 29. Lokalizacja Nowego Kanału Noteckiego, Kanału Noteckiego i Noteci

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Nowy Kanał Notecki jest zarządzany przez Kujawsko-Pomorski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych, tereny nad kanałem stanowią w większości własność prywatną.

Teren położony nad kanałem nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z wyjątkiem obszaru w miejscowości Olimpín. Na obecną chwilę pozostaje niezagospodarowany, sam kanał jest mocno zarośnięty, miejscami zanieczyszczony, wymaga bagrowania.

Zdjęcie 48. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Nowym Kanałem Noteckim w gminie Nowa Wieś Wielka (miejscowość Olimpín)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Nowy Kanał Notecki w dokumentach strategicznych gminy Nowa Wieś Wielka jest przedstawiany jako obszar kształtujący potencjał turystyczny gminy. *Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka 2008-2015* w ramach planowanego projektu inwestycyjnego 3. Wzmocnienie potencjału turystycznego Gminy Nowa Wieś Wielka poprzez zagospodarowanie terenów wokół Jeziora Jeznickiego i okolic zakłada budowę infrastruktury turystycznej wzdłuż Nowego Kanału Noteckiego.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Wieś Wielka analizuje Nowy Kanał Notecki wyłącznie z punktu widzenia uwarunkowań środowiskowych.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Przewidziany do zagospodarowania teren nad Nowym Kanałem Noteckim nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie.

Tabela 30. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Nowy Kanał Notecki)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia	0,8
OChK Łąki Nadnoteckie	0,7
Rezerwat Dziki Ostrów	0,8
ON Równina Szubińsko-Łabiszyńska	4,7

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód Nowego Kanału Noteckiego oceniana jest jako zła. Teren wzdłuż Kanału Nowonoteckiego porastają trzciny i inne makrolity. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią. Występują siedliska bobra europejskiego z charakterystycznymi żerzeniami.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W rejonie Nowego Kanału Noteckiego nie są zlokalizowane liczne obiekty przedstawiające szczególne wartości kulturowe. Znajdują się one jedynie w Brzozie, gdzie znajduje się kościół Najświętszej Marii Panny Królowej Polski oraz pomnik upamiętniających poległych w Brzozie Powstańców Wielkopolskich, który został wzniesiony przez mieszkańców z inicjatywy hrabiny Marii Skórzewskiej. W 2011 r. pomnik został zrekonstruowany i przywrócony do stanu pierwotnego przez Gminę Nowa Wieś Wielka przy udziale środków Unii Europejskiej.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna w rejonie Nowego Kanału Noteckiego jest bardzo ograniczona i skupia się w północnej części kanału. W miejscowości Brzoza zlokalizowany jest tam Hotel Brzoza Spa&Wellness oferujący 98 miejsc noclegowych i restaurację dla maksymalnie 120 osób.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu Kanału Noteckiego nie ma zbyt rozwiniętej bazy sportowej i rekreacyjnej. W pobliżu kanału przebiega niebieski szlak pieszy pn. „Pałucki”. Szlak ma długość 66 km, gdzie na terenie gminy przebiega jego 17 km. Rozpoczyna się on przy stacji kolejowej w Brzozie, prowadzi dalej szosą w kierunku Łabiszyna i kończy się w Gąsawie koło Żnina.

Kanałem Noteckim organizowany jest spływ kajakowy w ramach imprezy „Pętla Olimpijska” – zawody kajakowe, gdzie trasa biegnie wzdłuż Kanału Nowonoteckiego i Kanału Noteckiego, ze startem i metą w Olimpinie.

Warto również nadmienić o innej masowej imprezie o charakterze sportowo-turystyczno-rekreacyjnym, jaką jest „Rodzinny Rajd Rowerowy. Festiwal Turystyczno-Sportowy Powiatu Bydgoskiego”, który każdego roku przyciąga setki miłośników wypoczynku na dwóch kółkach.

W niedalekiej odległości od wydzielonego w obszarze Kanału Noteckiego terenu usytuowane są: Rezerwat Przyrody „Dziki Ostrów” – objęty ochroną ze względu na występującą dąbrowę z rzadkimi gatunkami runa leśnego oraz Obszar Chronionego Krajobrazu „Łąki Nadnoteckie” – rozciągający się od wsi Brzoza, poprzez Kobylarnię, Chmielniki, Nowe Smolno, Kolankowo, aż po granice z gminą Łabiszyn; charakteryzują się one bogactwem gatunkowym roślinności łąkowej i bagiennej oraz są siedliskami rzadkich gatunków dzikiego ptactwa. Tereny te są jednymi z najciekawszych atrakcji na obszarze Kanału Noteckiego.

II.17. Gmina Osielsko

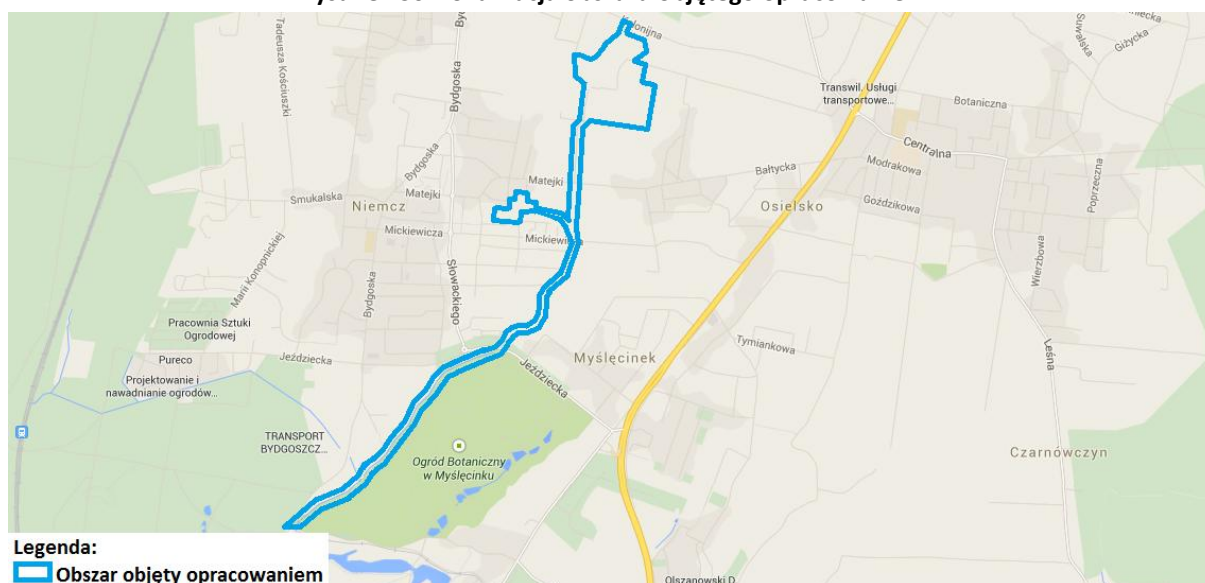
II.17.1. Zbiornik wodny w Osielsku i struga Osielsko-Bydgoszcz

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Opracowaniem jest objęty teren zlokalizowany w południowej części gminy Osielsko, wzdłuż cieku wodnego na terenie miejscowości Niemcz i Osielsko wraz ze zbiornikiem wodnym w Osielsku. Od północy granicę obszaru wyznacza ulica Kolonijna, od południa Leśny Park Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”. Ciek wodny ma swój początek w zbiorniku wodnym zlokalizowanym na północy obszaru, w miejscowości Osielsko, następnie przepływa przez miejscowość Niemcz, a następnie kontynuuje swój bieg na terenie Bydgoszczy, w Leśnym Parku Kultury i Wypoczynku „Myślęcinek”.

Dostępność komunikacyjną obszaru od strony północnej zapewnia ul. Kolonijna, następnie drogi nieutwardzone zlokalizowane wokół zbiornika wodnego w Osielsku. Dalej ciek biegnie wzdłuż drogi nieutwardzonej, przecinając ulicę Matejki, Mickiewicza oraz Jeździecką, zlokalizowaną już w granicach administracyjnych Bydgoszczy.

Rysunek 30. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Tereny wchodzące w skład obszaru stanowią częściowo własność prywatną, a częściowo własność gminy. Obszar, w części zlokalizowanej w granicach miejscowości Niemcz, jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwałą nr III/40/09 Rady Gminy Osielsko z dnia 28 kwietnia 2009 r. w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego osiedla mieszkaniowego „Niemcz III” w Niemczu, gmina Osielsko. Zgodnie z dokumentem, analizowany obszar stanowią tereny zieleni urządzonej i nieurządzonej.

Obszar wokół zbiornika wodnego w Osielsku oraz tereny zlokalizowane wzdłuż strugi nie są na chwilę obecną zagospodarowane jakąkolwiek infrastrukturą o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym, a istniejąca infrastruktura komunikacyjna ogranicza się do dróg nieutwardzonych.

Zdjęcie 49. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad strugą oraz w okolicach zbiornika wodnego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Analizowany obszar nie jest ujęty w dokumentach strategicznych i planistycznych Gminy Osielsko.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren zbiornika wodnego w Osielsku przewidziany do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Teren strugi wychodzącej ze zbiornika wodnego w Osielsku znajduje się częściowo na Obszarze Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy oraz na terenie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego.

Tabela 31. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Osielsko)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	struga Osielska	Zbiornik wodny w Osielsku
OChK Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy	znajduje się na terenie obszaru chronionego	3,1
OChK Zalewu Koronowskiego	1,3	3,0
Nadwiślański Park Krajobrazowy	znajduje się na terenie obszaru chronionego	2,2

Źródło: opracowanie własne

Teren wokół zbiornika wodnego jest porośnięty roślinnością niską o charakterze łąkowym. Brzeg zbiornika porastają liczne trzcinowiska. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas oraz przekroczenia dopuszczalnych wartości odniesienia substancji w powietrzu atmosferycznym. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Przy strudze znajdują się pojedyncze drzewa w wieku przekraczającym 40 lat. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Ze względu na występującą roślinność dokoła zbiornika należy wykonać inwentaryzację przyrodniczą, w celu uniknięcia zniszczenia miejsc lęgowych, czy siedlisk.

Planowane zagospodarowanie jest częściowo zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Północnego Pasa Rekreacyjnego Miasta Bydgoszczy oraz Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego. Obszar Chronionego Krajobrazu objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu*. Wszelkie zakazy obowiązujące na terenie Parku Krajobrazowego wymienione są w *Rozporządzeniu Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 8 września 2005 r. nr 20/2005 w sprawie Nadwiślańskiego Parku Krajobrazowego wraz ze rozporządzeniem zmieniającym (nr 6/2009 z dnia 13 maja 2009 r.)*.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu wyznaczonego obszaru nie występują obiekty o wysokich walorach kulturowych. Najbliżej zlokalizowanym obiektem jest zespół kościoła parafialnego p. w. Narodzenia NMP obejmujący kościół kostnicę oraz cmentarz przykościelny z częścią działki nr 1081 w Osielsku. W kościele na uwagę zasługuje późnobarokowy, drewniany ołtarz główny, pochodzący z XVII w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W pobliżu zbiornika wodnego oraz strugi rzecznej, w miejscowości Osielsko znajduje się kilka obiektów świadczących usługi noclegowe i gastronomiczne (w większości przypadków jednocześnie). Zaliczają się do nich:

- „Motel na Niwach” – dysponuje 64 miejscami noclegowymi oraz salą bankietową;
- „Jaśkowa Zagroda” – jeden 3-osobowy pokój;
- Hotel „Pan Tadeusz” – posiada 36 pokoi 1, 2, 3 osobowych, w tym pokój przystosowany dla osoby niepełnosprawnej oraz pokoje o podwyższonym standardzie; goście hotelowi mogą korzystać z restauracji;
- „Czarny Koń” – w obiekcie znajduje się 10 pokoi, które pomieszczą 21 osób; na terenie hotelu znajduje się również restauracja;
- Karczma Góralska Hotel „Gazdówka” – kompleks gastronomiczno-hotelowy dysponujący 30 miejscami noclegowymi w 12 pokojach gościnnych; obiekt posiada również restaurację na 150 osób.

Baza sportowo-rekreacyjna

Obecnie bezpośrednio w pobliżu wskazanego zbiornika wodnego oraz strugi nie są bezpośrednio usytuowane obiekty rekreacyjno – sportowe. W miejscowości Osielsko przebiegają trzy szlaki piesze. Zaliczają się do nich:

- szlak żółty im. inż. Tadeusza Janickiego – szlak jest wyznaczony od Bydgoszczy Brdyujścia przez Las Gdański do Osielska; łącznie 9 km;
- szlak czerwony Klubu Turystów Piesznych „Talk” – szlak łączy Bydgoszcz Fordon z Gościeradzem i ma łączną długość 32 km;
- szlak zielony im. inż. Pawła Ciesielczuka – szlak prowadzi z Osielska do Bydgoszczy Opławiec na odcinku 14 km.

W samej miejscowości Osielsko znajdują się liczne obiekty sportowe takie, jak: basen, boisko do baseballu, hala sportowa, korty tenisowe czy boiska do piłki nożnej.

Struga płynąca od Osielska prowadzi do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Bydgoszczy, zaliczanego do największego parku miejskiego w Polsce. Usytuowany jest od Osielska o ok. 2 km. Leśny Park Kultury i Wypoczynku jest dużym obszarem rekreacyjno – wypoczynkowym łączącym piękno natury z infrastrukturą, która pozwala na aktywny wypoczynek, relaks i uprawianie sportów wyczynowych. Park składa się z trzech części:

- część zachodnia – zalesiona stanowi strefę ciszy;
- część wschodnia – rekreacyjna mieści liczne obiekty służące wypoczynkowi takie, jak: ogród zoologiczny, lunapark, Myślęcińska Kolej Parkowa, przyrodnicze ścieżki dydaktyczne, tereny spacerowe, polana „Różopole” dla imprez masowych, stanowiska dla wędkarzy, obiekty turystyczne, wypożyczalnia sprzętu sportowego, tory dla rowerzystów, itp.;
- część północna – w obrębie i powyżej Zbocza Fordońskiego znajduje się Góra Myślęcińska, na której zimą działa wyciąg narciarski, 60-hektarowy Ogród Botaniczny, Centrum Edukacji

- 2) Teren prywatny przy ogródkach działkowych – teren zagospodarowany przez właścicieli ogródków działkowych „Relax”; na terenie jest zlokalizowana mała plaża, 2 pomosty, boisko do siatkówki, boisko do koszykówki, ławki, miejsce na ognisko, itp.
- 3) Teren gminy (działka nr 57/15) – działka o powierzchni ok. 0,5 ha będąca w użytkowaniu wieczystym Gminy Sicienka, zlokalizowana bezpośrednio za kościołem i przylega bezpośrednio do jeziora; teren jest częściowo ogrodzony, znajduje się tam boisko do siatkówki plażowej; dostęp do jeziora zapewniają schody terenowe. Bezpośredni dostęp do tego terenu zapewnia droga gruntowa zlokalizowana przy kościele.

Zdjęcie 50. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Wierzhucińskim Dużym (działka nr 57/15)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sicienka* obszar ten jest przeznaczony na cele rekreacji i sportu.

Plan Odnowy Miejscowości Wierzhucinek na lata 2010-2017 uznaje Jezioro Wierzhucińskie Duże za najważniejszą atrakcję miejscowości, jednocześnie podkreślając, że widoczną słabą stroną jest niedostatecznie zagospodarowany teren wokół jeziora. Nawiązuje do tego również *Strategia Rozwoju Gminy Sicienka*, która jako jeden z celów operacyjnych wskazuje zagospodarowanie turystyczno-rekreacyjne obszaru jezior.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przeznaczony do zagospodarowania wokół jeziora Wierzchucińskiego Dużego znajduje się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Rynny Jezior Byszewskich.

Tabela 32. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Wierzchucińskie Duże)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Rynny Jezior Byszewskich	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Rezerwat Kruszyn	powyżej 5,0
Rezerwat Las Minikowski	powyżej 5,0
Rezerwat Łąki Ślesińskie	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Noteci	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Jezioro Wierzchucińskie Duże w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do II kategorii podatności na degradację określonej jako „*jezioro o przeciętnych warunkach naturalnych, dość odporne na wpływy zewnętrzne*”. Wody jeziora Wierzchucińskiego Dużego w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do II klasy określonej jako „*źródło zaopatrzenia w wodę hodowli zwierząt, do celów rekreacji, sportów wodnych i kąpielisk oraz do hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych*”. Brzeg jeziora porastają liczne trzcinowiska. Wokół zbiornika znajduje się niewielka ilość roślin niskich. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Planowane zagospodarowanie jest zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Rynny Jezior Byszewskich. Zakazy obowiązujące na terenie ochrony przyrody wykazano w *Uchwale Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu*.

Ze względu na występującą roślinność należy wykonać inwentaryzację przyrodniczą, w celu uniknięcia zniszczenia miejsc lęgowych, czy siedlisk.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Trasa Wierzchucińskiego Szlaku Czterech Jezior przebiega wokół Jeziora Wierzchucińskiego Dużego. Jezioro przelewa się wodospadem do jeziora Wierzchucińskiego Małego. W pobliżu jezior ukryty jest masywny schron żelbetony dwustrzelnicowych pochodzących z 1939 r., stanowiący jeden z elementów umocnień linii jezior byszewskich. Ponadto, w Wierzchucinku znajduje się budynek dawnej szkoły z początku XX w. W miejscowości usytuowany jest także zabytkowy dom z 1909 r. oraz zespół dworski z końca XIX w. Mieści się tu również kościół parafialny p. w. Matki Bożej Szkaplerznej, który wyróżnia się ciekawą historią (początkowo w budynku działała gorzelnia, a następnie fabryka farb). W obejściu kościoła znajduje się dzwon stalowy, na którym widnieje rok 1830. Dzwon wyeksponowany jest na historycznym kamieniu młyńskim z 1934 r., pochodzącym z fabryki farb.

W pobliżu jeziora znajduje się także murowany młyn z przełomu XIX i XX w. (jego budowę zakończono w 1905 r.), który funkcjonował do 1986 r.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio nad jeziorem usytuowana jest Sala Bankietowa „Stary Młyn”. Obiekt oferuje salę bankietowo-restauracyjną, która może pomieścić ok. 150 osób. Pokoje hotelowe w obiekcie będą dostępne w tym roku.

W Gliszczu, położonym ok. 6,5 km od Jeziora Wierzchucińskiego Dużego, znajduje się „Stajnia Gliszcz”. Obiekt oferuje 10 pokoi, w których nocleg znajdzie ok. 30 osób. Dodatkowo „Stajnia Gliszcz” oferuje usługi restauracyjne w gospodzie „Pod Złotą Podkową”.

Okolo 15 km od wspomnianego akwenu, w miejscowości Kruszyn znajduje się malowniczo położony zajazd „Dworek Zawadzkich” z pięcioma 2-osobowymi pokojami. Dodatkowo zajazd świadczy usługi gastronomiczne. Również w Kruszynie mieści się „Gospoda” z 30-stoma miejscami noclegowymi i restauracją oraz hotel „Chata Skrzata”. W obiekcie tym mieści się 29 pokoi, w których nocleg może znaleźć ok. 50 osób. Na terenie obiektu znajduje się również zbudowana na styl starej, drewnianej chałupy karczma.

W pobliżu Jeziora Wierzchucińskiego Dużego, znajduje się również gospodarstwo agroturystyczne, które zapewnia zarówno bazę noclegową, jak i gastronomiczną – Agro-Stajenka w Wierzchucicach (ok. 1 km od jeziora).

Bezpośrednio nad jeziorem są zlokalizowane również liczne ogródki działkowe z domkami letniskowym.

Baza sportowo-rekreacyjna

W granicach obszaru jeziora Wierzchucińskiego Dużego w ramach rekreacji można skorzystać z dwóch szlaków pieszych, do których zaliczają się: żółty tzw. Wierzchuciński Szlak Czterech Jezior oraz zielony szlak Bydgoszcz – Wierzchucinek. Wierzchuciński Szlak Czterech Jezior ma długość 17,2 km i wyznaczony jest na trasie Wierzchucinek – Słupowo – Gliszcz – Trzemiętowo – Wierzchucinek. Cały szlak wiedzie przez Obszar Krajobrazu Chronionego Rynny Jezior Byszewskich i został wyznaczony dla uczczenia pamięci Jana Pawła II. Szlak Bydgoszcz Osowa Góra – Wierzchucinek, inaczej zwany Szlakiem Pól Malowanych ma długość ok. 16,2 km i łączy się z Wierzchucińskim Szlakiem Czterech Jezior.

W obrębie jeziora Wierzchucińskiego Dużego można skorzystać z następujących miejsc do rekreacji:

- teren prywatny przy Sali Bankietowej Stary Młyn – zlokalizowany w północnej części jeziora. Dysponuje trawiastą plażą. Miejsce to jest najczęściej wykorzystywane w celach rekreacyjnych ze względu na dogodne warunki, jakim jest długie i łagodne zejście do jeziora. Teren ten nie jest zagospodarowany żadną infrastrukturą rekreacyjną;

- teren prywatny przy ogródkach działkowych – zagospodarowany przez właścicieli ogródków działkowych „Relax”. Zlokalizowana jest tam mała plaża, 2 pomosty, boisko do siatkówki, boisko do koszykówki, ławki, miejsce na ognisko, itp.;
- teren gminy – działka zajmuje powierzchnię ok. 0,5 ha i jest w użytkowaniu wieczystym gminy. Teren bezpośrednio za kościołem, ogrodzony. Na terenie znajduje się boisko do siatkówki plażowej. Dostęp do jeziora zapewniają schody. Bezpośrednio na teren działki prowadzi droga gruntowa zlokalizowana przy kościele,
- inne ogródki działkowe: ROD „Półwysep”, „Delfin”, „Podkowa”, „Rusałka”.

Warto nadmienić, iż Jezioro Wierzchucińskie Duże leży na atrakcyjnym rekreacyjnie i turystycznie obszarze chronionego krajobrazu znanym jako Rynna Jezior Byszewskich. Obszar ten obejmuje ciąg polodowcowych jezior rynnowych połączonych rzeką Krówką. Przepływ wód następuje z południa na północ. Wszystkie jeziora są wąskie, wydłużone, głębokie, o wysokich brzegach i dobrej jakości wód.

Niedaleko jeziora znajduje się również plac zabaw oraz wielofunkcyjne boisko.

II.18.2. Kanał Bydgoski

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

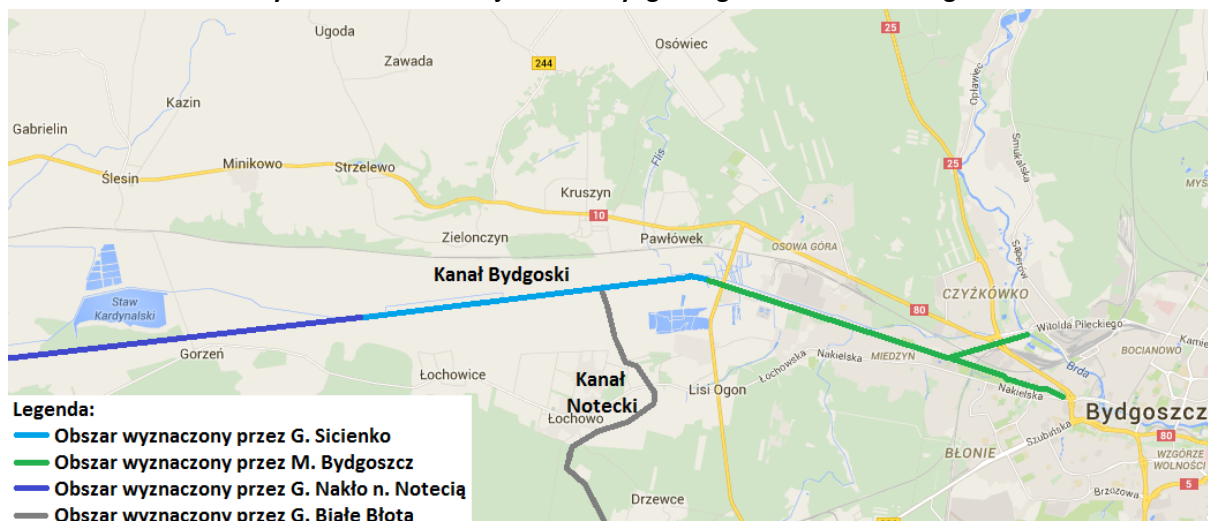
Kanał Bydgoski to sztuczny ciek łączący dorzecze Odry i Wisły. Przepływa przez południową część gminy, przez tereny sołectwa Pawłówek, Zielonczyn, Kruszyn i Strzelewo. Długość Kanału na terenie gminy Sicienko wynosi 7,2 km.

Kanał stanowi sztuczną drogę wodną łączącą Wisłę i Odrę poprzez ich dopływy: Brdę od strony Wisły oraz Noteć i Wartę od strony Odry. Kanał Bydgoski jest kluczowym elementem drogi wodnej Wisła-Odra, która z kolei jest częścią międzynarodowej drogi wodnej E-70, łączącej Antwerpię (Belgia) z Kłajpedą (Litwa).

Dostępność komunikacyjna Kanału Bydgoskiego na terenie gminy Sicienko jest bardzo ograniczona. Bezpośredni dojazd do kanału jest możliwy jedynie w miejscowości Kruszyniec, we wschodniej części gminy. Do kanału prowadzi tam droga nieutwardzona, która przecina Kanał Bydgoski mostem (most drogowy, dla pieszych), a następnie biegnie wzdłuż Kanału Górnonoteckiego do Łochowa. Do Kanału Bydgoskiego na terenie gminy prowadzą jeszcze dwie inne drogi nieutwardzone: z Kruszyna i Zielonczyna.

Rysunek 32. Lokalizacja Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Tereny zlokalizowane nad Kanałem Bydgoskim stanowią po części własność Gminy Sicienko, a po części własność prywatną. Kanał Bydgoski oraz tereny zlokalizowane w jego bezpośrednim sąsiedztwie nie są objęte miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Obszar ten na chwilę obecną jest niezagospodarowany. Znajdują się tam jedynie nieutwardzone drogi wykorzystywane przez mieszkańców okolicznych miejscowości w celach rekreacyjnych. Ponadto, na wysokości miejscowości Kruszyń, przy ujściu Kanału Górnonoteckiego, jest zlokalizowany most, służący lokalnej komunikacji.

Zdjęcie 51. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w gminie Sicienko

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Sicienka analizuje Kanał Bydgoski ze względu na jego znaczenie transportowe oraz turystyczne. Znaczenie transportowe Kanału Bydgoskiego jest na chwilę obecną znikome, co wynika z braku zainteresowania transportem śródlądowym, jak również ze złego stanu infrastruktury hydrotechnicznej kanału oraz samego toru wodnego. Przekłada się to również na niewielkie turystyczne wykorzystanie kanału. Niemniej jednak jego znaczenie dla turystyki jest coraz większe ze względu na działania związane z aktywizacją szlaku Noteci-Kanału Bydgoskiego (a także Bydgoskiego Węzła Wodnego). W tym przypadku jednak również odnotowuje się istotne ograniczenia występujące na terenie gminy, wśród których wymienia się brak bazy, która pozwoliłaby na zatrzymanie ruchu i obsługę turystów oraz jednostek pływających. Ponadto, na terenie gminy nie są zlokalizowane śluzy, których zagospodarowanie na cele turystyczne byłoby zdecydowanie łatwiejsze niż budowa bazy od podstaw. W związku z powyższym, podkreśla się, że rozwój Kanału Bydgoskiego jako drogi wodnej powinien mieć charakter całościowy, tj. obejmować modernizację i zagospodarowanie całego szlaku przy współpracy samorządów gmin, przez teren których przepływa kanał.

Strategia Rozwoju Gminy Sicienka nie odnosi się wprost do obecnego i potencjalnego znaczenia Kanału Bydgoskiego dla gminy Sicienka. Bezpośrednie odniesienie do kanału znajduje się natomiast w planach odnowy miejscowości, przez które kanał przebiega. Przykładowo w *Planie Odnowy Miejscowości Zielonczyn na lata 2010-2017* zawarte są zapisy iż Kanał Bydgoski pełniący dawniej rolę traktu komunikacyjnego, obecnie przygotowywany jest do pełnienia szczególnej roli w rekreacji i turystyce ze względu na trwające prace nad utworzeniem parku kulturowego dotyczącym Kanału Bydgoskiego.

➤ Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

Teren wokół Kanału Bydgoskiego jest położony w granicach obszaru Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego.

Tabela 33. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Rynny Jezior Byszewskich	powyżej 5,0
Rezerwat Kruszyn	1,3
Rezerwat Las Minikowski	1,4
Rezerwat Łąki Ślesieńskie	4,0
Obszar Natura 2000 Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Natura 2000 Dolina Noteci	znajduje się na terenie obszaru chronionego

Źródło: opracowanie własne

Obszar wzdłuż Kanału Bydgoskiego charakteryzuje się wysokim bogactwem walorów siedliskowych. Wartymi wyszczególnienia są kompleksy lasów łęgowych wierzbowo-topolowych. Dominującymi siedliskami są łąki łęgowe oraz zarośla, które obejmują 85% obszaru. Charakterystycznymi krzewami występującymi wzdłuż kanału są głóg jednoszyjkowy, bez lilak, bez czarny. Na terenach łąkowych wilgotnych spotyka się następujące gatunki: ostrożeń warzywny, rdest wężownik, kuklik zwisty, groszek błotny, turzyca darniowa, knieć błotna, niezapominajka błotna,

sitowie leśne. W przypadku łąk świeżych są to: rajgras wyniosły, kupówka pospolita, krwawnik zwyczajny. Tereny łąk, które nie zostały skoszone w ostatnich sezonach tworzą zbiorowiska szuwarowe z gatunkami takimi jak: szuwały wielko turzycowe, turzyca błotna, turzyca dwustronna, turzyca zaostrowa, turzyca prosowa, mozga trzcinowata i trzcina pospolita. Nieużytkowane powierzchnie rowów melioracyjnych porastają zbiorowiska krzewów: wierzby szarej, wierzby kruchej, wierzby wiciowej. Wzdłuż brzegu znajdują się liczne trzcinowiska i inne makrofity. Teren przewidywany do zagospodarowania nie jest zagrożony powodzią.

Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących pojedynczych drzew wzdłuż Kanału Bydgoskiego. W przypadku konieczności wycinki drzew, należy uzyskać zezwolenie.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Zespół Kanału Bydgoskiego jest jednym z ważniejszych zabytków na terenie obszaru BTOF. Jest to śródlądowy szlak wodny stanowiący integralną część drogi wodnej Wisła-Odra, łączący bezpośrednio Brdę z Notecią. Kanał Bydgoski, będący fragmentem międzynarodowej drogi wodnej E40, został zbudowany w latach 1773-1774 i jest najstarszym czynnym do dnia dzisiejszego śródlądowym kanałem wodnym w Polsce. Zespół Kanału Bydgoskiego, składający się ze szlaku wodnego Starego i Nowego Kanału Bydgoskiego, został wpisany do rejestru zabytków. Do ciekawych obiektów hydrotechnicznych Kanału Bydgoskiego należą śluzy: Okole, Czyżkowo, Prądy, Osowa Góra, Józefinki, Nakło Wschód oraz jaz Józefinki, a także śluzy nr III, IV, V.

Ponadto, w pobliżu Kanału Bydgoskiego w miejscowości Kruszyn znajduje się zespół pałacowy, gdzie od końca XIX w. mieści się szkoła podstawowa, kościół p. w. św. Kazimierza Królewicza oraz zabytkowy dom nr 2 z 1934 r. W Kruszyńcu położone są dwie zagrody z początku XX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio nad kanałem nie są zlokalizowane żadne obiekty pełniące funkcje hotelowe lub gastronomiczne. Około 1,5 km od kanału, w miejscowości Kruszyn znajduje się malowniczo położony zajazd „Dworek Zawadzkich” z pięcioma 2-osobowymi pokojami. Dodatkowo zajazd świadczy usługi gastronomiczne. Również w Kruszyńcu mieści się „Gospoda” z 30-stoma miejscami noclegowymi i restauracją oraz hotel „Chata Skrzata”. W obiekcie tym mieści się 29 pokoi, w których nocleg może znaleźć ok. 50 osób. Na terenie obiektu znajduje się również zbudowana na styl starej, drewnianej chałupy karczma.

Baza sportowo-rekreacyjna

Obecnie baza turystyczna i rekreacyjna w okolicach Kanału Bydgoskiego na terenie gminy jest znikoma. Tereny nad kanałem są wykorzystywane przez spacerowiczów, jednak nie ma tam dostosowanego ciągu pieszego.

W pobliżu Kanału Bydgoskiego na terenie gminy Sicienko oznaczone zostały dwa szlaki piesze:

- szlak niebieski na trasie Kruszyn – Trzemiętowo tzw. „Śladami Lokomotywy” o łącznej długości ok. 13,7 km;
- szlak czerwony na trasie Zielonczyn – Osówiec tzw. „Umocnień Przedmościa Bydgoskiego” o łącznej długości 9 km.

Podczas rekreacji można również skorzystać z dogodności, jaką daje zielony szlak rowery „Edukacji Przyrodniczej” po gminie Sicienko. Szlak przebiega pętlą przez miejscowości: Wojnowo – Sicienko – Sitno – Zawada – Janin – Strzelewo – Zielonczyn – Kruszyn – Osówiec – Szczutki – Mochle – Wojnowo.

Miłośnicy przyrody przebywający w okolicach Kanału Bydgoskiego mogą skorzystać z uroków licznych obszarów ochrony przyrody. Zaliczają się do nich:

- obszary siedliskowe Dolina Noteci Natura 2000 – w dużej części obszar zajęty jest przez torfowiska niskie z fragmentami zalewowych łąk i trzcinowisk oraz enklawami zakrzewień i zadrzewień. Teren przecinają kanały i rowy odwadniające, liczne są starorzecza i wypełnione wodą doły potorfowe. Obszar w większości położony jest na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Noteci;
- obszary ptasie Dolina Środkowej Noteci i Kanału Bydgoskiego Natura 2000 – obszar obejmuje pradolinę rzeczną zmiennej szerokości od 2 do 8 km, która ma tu przebieg równoleżnikowy;
- rezerwat przyrody Kruszyn – powstał w 1997 r. i zajmuje powierzchnię 72,75 ha. Chroni fragment lasów liściastych o naturalnym charakterze, głównie grądowych. Ze względu na położenie rezerwat ma wysokie walory krajobrazowe. W drzewostanie występują głównie dęby, graby, lipy, brzozy, jesiony, klony i sosny z domieszką świerka pospolitego, dębu czerwonego, modrzewia europejskiego, olszy czarnej oraz topoli i osiki. W warstwie krzewów występuje najczęściej trzmielina pospolita i leszczyna. Charakterystyczne dla rezerwatu jest bogate stanowisko jarzmianki większej.

Dodatkowo do ogólnego dostępu w miejscowości Zielonczyn został oddany do użytku kompleks sportowo – rekreacyjny „Orlik”.

II.19. Miasto i Gmina Solec Kujawski

II.19.1. Obszar nadwiślański

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

Przedmiotem opracowania jest obszar nadwiślański w Mieście i Gminie Solec Kujawski, który obejmuje teren ograniczony od strony :

- wschodniej – wejściem do Wisły ciek wodny na osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim;
- południowej – ul. Kościuszki, Bydgoską w Solcu Kujawskim i drogą wojewódzką nr 394;
- zachodniej – w większości granicą administracyjną Miasta i Gminy Solec Kujawski (za wyjątkiem części obszaru położonej bezpośrednio przy Wiśle);
- północnej – Wisłą.

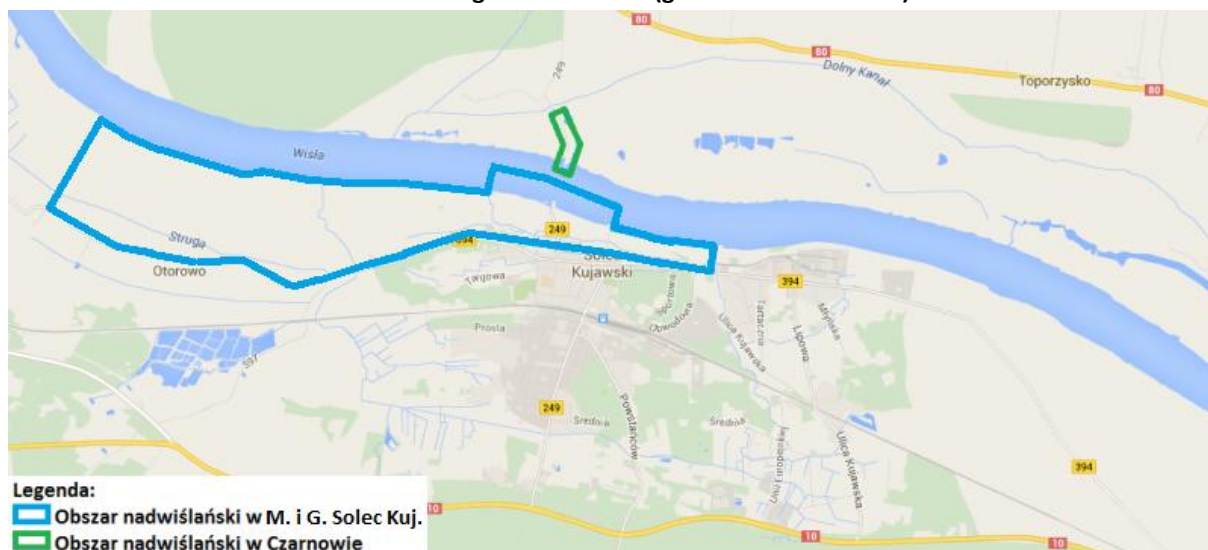
Obszar nadwiślański w Mieście i Gminie Solec Kujawski jest zlokalizowany częściowo w sąsiedztwie ścisłego centrum Solca Kujawskiego. Zachodnia część obszaru graniczy bezpośrednio

z Bydgoszczą i jest położona poza granicami administracyjnymi miasta, na terenie sołectwo Otorowo-Makowiska. Analizowany teren jest położony w odległości ok. 20 km w linii prostej na północny-zachód od granic administracyjnych Torunia.

Obszar jest dobrze skomunikowany zwłaszcza w jego wschodniej części. Przez jego teren przebiegają jedne z ważniejszych szlaków transportowych Solca Kujawskiego, tj. drogi wojewódzkie: nr 249 Solec Kujawski-Czarnowo oraz 394 Przyłubie-Otorowo. Szczególne znaczenie dla tego obszaru ma droga wojewódzka nr 249, która łączy się z drogą krajową nr 10 Lubieszyn-Płońsk i której przebieg w Solcu Kujawskim kończy się na nabrzeżu Wisły, a jest kontynuowany na drugim brzegu Wisły, w pobliżu miejscowości Czarnowo, w gminie Zawieś Wielka. Droga wojewódzka nr 249 na drugim brzegu rzeki łączy się z drogą krajową nr 80 Pawłówek-Lubicz, łączącą Toruń z Bydgoszczą.

W sąsiedztwie obszaru jest zlokalizowana stacja kolejowa, przez którą przechodzi linia kolejowa D18 Kutno-Piła Główna. Ze względu na kluczowe położenie Solca Kujawskiego w kontekście połączenia kolejowego pomiędzy Toruniem a Bydgoszczą infrastruktura kolejowa w Solcu Kujawskim jest konsekwentnie modernizowana. Solec Kujawski dysponuje oddanym niedawno do użytku bezkolizyjnym przejazdem na skrzyżowaniu drogi wojewódzkiej nr 249 z torami kolejowymi linii 018 Piła-Kutno. Kolejnym etapem będzie uruchomienie Punktu Obsługi Podróżnych i dalsze zagospodarowanie terenu stacji Solec Kujawski. Obydwie inwestycje stanowią elementy składowe projektu pn. *Szybka Kolej Metropolitalna w bydgosko-toruńskim obszarze metropolitalnym BiT-City oraz integracja systemów transportu miejskiego* mającego na celu stworzenie zintegrowanego systemu powiązań komunikacyjnych, w szczególności pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem jako kluczowych dla obszaru ośrodków miejskich.

Rysunek 33. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w Mieście i Gminie Solec Kujawski i obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie (gmina Zawieś Wielka)

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar nadwiślański jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego w bardzo ograniczonym zakresie, a obowiązujący plan dotyczy jedynie niewielkich terenów zabudowy mieszkaniowo-rzemieślniczej na terenie Solca Kujawskiego.

Na chwilę obecną obszar nadwiślański jest praktycznie niezagospodarowany. Istniejąca szczątkowa infrastruktura we wschodniej części obszaru, na terenie miasta, jest w dużym stopniu

wyeksplotowana i przestarzała. Jednym z jej elementów jest asfaltowa i betonowa droga dojazdowa (droga wojewódzka nr 249) oraz przyczółek związany z funkcjonowaniem w przeszłości w tym miejscu tymczasowego mostu dla wojska łączącego się ze zlokalizowanym na przeciwległym brzegu Wisły Czarnowem.

Zdjęcie 52. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Solec Kujawski* obszar nadwiślański znajduje się w strefie 3 – systemu ekologicznego, która obejmuje istniejący system przyrodniczy miasta oraz obszary przewidziane do przekształceń i jego współtworzenia. Główne działania mają polegać na kształtowaniu i zapewnieniu sprawnego funkcjonowania systemu oraz ochronie przed zabudową. Obszar 3.2, który obejmuje wyznaczony

obszar nadwiślański, to terasy zalewowej Wisły. Jest to teren okresowo zagrożony powodzią, objęty wysokim rygiem ochrony jako fragment projektowanego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym ECONET-POLSKA. Na obszarze tym ustala się:

- zakaz zabudowy za wyjątkiem urządzeń niezbędnych do rozwoju funkcji rekreacyjnych,
- zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania z wyłączeniem przewidywanych terenów rekreacyjnych,
- możliwość utworzenia publicznych terenów rekreacyjnych w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, w których należy uwzględnić m.in.: przystosowanie terenów do form rekreacji związanej z Wisłą – prom, przystań wodna oraz innych zróżnicowanych form wypoczynku „nad wodą”, ograniczenie zabudowy kubaturowej, zapewnienie koniecznych urządzeń usługowych i sanitarnych,
- wytrasowanie publicznych szlaków turystycznych przy wykorzystaniu na cele krajoznawcze istniejących dróg.

Obszar nadwiślański znajduje się również w granicach obszaru 3.1 – koryta Wisły wraz z terenem przewidzianym do zalania po realizacji stopnia wodnego „Solec Kujawski”, przewidzianym do zachowania wysokiego rygoru ochrony jako:

- *fragment projektowanego korytarza ekologicznego o znaczeniu międzynarodowym systemu ECONET-POLSKA,*
- *możliwość reaktywowania funkcji transportowej na skalę lokalną, krajową i międzynarodową,*
- *możliwość rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej poprzez uruchomienie przeprawy promowej, organizowanie rejsów po Wiśle, sportów wodnych itp.,*
- *potencjalna możliwość skaskadowania Wisły przy wschodniej granicy miasta,*
- *potencjalna możliwość realizacji stopnia wodnego lub przeprawy „Solec Kujawski”,*
- *część Głównego Zbiornika Wód Podziemnych nr 138 Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć) – najwyższej i wysokiej ochrony.*

Obszar nadwiślański zajmuje istotne miejsce w *Strategii Rozwoju Miasta i Gminy Solec Kujawski na lata 2014-2020 (+)*. Położenie miasta i gminy nad Wisłą w istotnym stopniu determinuje jej rozwój społeczno-gospodarczy. Zagospodarowanie terenów nadwiślańskich poprzez budowę stopnia wodnego z przeprawą drogową na Wiśle, budowę platformy multimodalnej na Wiśle – przeładunkowego węzła transportowego, w którym krzyżowałyby się systemy komunikacji drogowej, kolejowej, lotniczej i śródlądowej, budowę przeprawy promowej oraz budowę mariny rzecznej może w istotnym stopniu poprawić pozycję konkurencyjną Miasta i Gminy Solec Kujawski.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidziany do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 34. Najbliższe zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia	2,7
OChK Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	1,6
Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	0,1
Obszar Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	0,1
Nadwiślański Park Krajobrazowy	3,0

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód Wisły w rejonie planowanego zagospodarowania jest dobra i ocenia się jako umiarkowaną, ocena fizykochemiczna – poniżej potencjału dobrego, a potencjał ekologiczny – umiarkowany (dawna III klasa). Natomiast ocena bakteriologiczna wód jest niezadowolająca. Brzeg Wisły nie został utwardzony, przy zjeździe do wody znajduje się dzika plaża. Część brzegu porastają trzcinowiska. Część terenu została zagospodarowana pod zieleń miejską, pozostała roślinność tworzy siedliska ruderalne. W rejonie nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Teren przewidziany do zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywne oddziaływanie hałasem, ale jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W bezpośrednim sąsiedztwie obszaru znajdują się relikty dawnego cmentarza. W odległości ok. 1 km, niewątpliwą atrakcją turystyczną stanowi Park Jurajski, gdzie znajdują się m. in. największe i najdokładniejsze rekonstrukcje dinozaurów na świecie. Na terenie Solca Kujawskiego na uwagę zasługują także kościoły parafialne: p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa i p. w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika, cmentarz rzymsko-katolicki parafii p. w. Stanisława Kostki oraz kamienica przy ul. 23 Stycznia 13 wybudowana w stylu neoklasycyźm, gdzie obecnie mieści się szkoła. W Solcu Kujawskim znajduje się Muzeum ponad stuletniej tradycji Ochotniczej Straży Pożarnej. W pobliżu Solca Kujawskiego usytuowane jest także Radiowe Centrum Nadawcze, które umożliwia słyszalność pierwszego programu Polskiego Radia w całym kraju, jak i poza jego granicami. Warto również zwrócić uwagę na pozostałości osadnictwa olęderskiego w Otorowie – chatę pomennonicką z 1768 roku oraz zlokalizowane tam: Otorowski Młyn i Pomnik pamięci narodowej upamiętniający zbrodnię z 1939 r., kiedy jesienią okupanci niemieccy zamordowali w lesie pod Otorowem kilkuset Polaków – mieszkańców Bydgoszczy oraz okolicznych wsi.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Do głównej bazy noclegowej usytuowanej w pobliżu obszaru nadwiślańskiego zaliczają się: Prywatne Kwatery „Twój Sen” oraz Gościniec „Solaris” (10 pokoi z wyżywieniem). Miejsca noclegowe można również znaleźć w Hotelu Ośrodka Sportu i Rekreacji, który dysponuje 9 pokojami dla łącznie 45 osób. Na terenie obiektu znajduje się również kawiarnia. Ponadto, usługi hotelowe w niewielkiej

odległości od obszaru świadczą: Restauracja „Leśna” z 54 miejscami noclegowymi oraz restauracją połączoną z barem na 70 osób oraz Hotel – restauracja „Autos”. Mając na uwadze fakt, iż wschodnia część obszaru graniczy z Bydgoszczą, należy również podkreślić dobrą dostępność do bazy noclegowo-gastronomicznej Bydgoszczy.

Baza sportowo-rekreacyjna

Na terenie Solca Kujawskiego, w tym bezpośrednio nad brzegiem Wisły, został wyznaczony czerwony szlak pieszy – Wokół Solca Kujawskiego, o długości 8 km. Kolejnym wyznaczonym szlakiem pieszym jest szlak czarny tzw. „Komputerków” z Bydgoszczy Glinki do Solca Kujawskiego. Szlak przebiega na odcinku 30 km. Na terenie Solca Kujawskiego zaczyna się również zielony szlak pieszy do Przyłubia im. Tadeusza Dolczewskiego – wybitnego działacza PTTK, o długości 15 km.

W granicach Solca Kujawskiego przebiegają również dwa szlaki rowerowe, których wyznaczona trasa w większości się pokrywa:

- Wiśłana Trasa Rowerowa po woj. Kujawsko-Pomorskim – szlak niebieski; długość trasy podzielona jest na dwa odcinki: prawobrzeżny 210 km z Dobrzynia nad Wisłą do Grudziądza i lewobrzeżny 244 km z Włocławka do Świecia. Na terenie Solca Kujawskiego szlak częściowo przebiega nad brzegiem Wisły;
- Po Dolinie Dolnej Wisły – szlak czarny; wyznaczony jest na odcinku o łącznej długości 480 km i prowadzi z Cierpic do Zamku Bierzgłowskiego. Szlak przebiega równolegle do koryta Wisły.

Zarówno na terenie miasta Solec Kujawski, jak i w całej gminie Solec Kujawski idealnym miejscem do rekreacji i podziwiania uroków przyrody jest Dolina Dolnej Wisły – obszar Natura 2000. Załedwie ok. 3 km od brzegu Wisły rozpościera się Obszar Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia.

W Solcu Kujawskim działalność sportowa i rekreacyjna skupia się przede wszystkim w dwóch punktach: Jura Parku oraz Ośrodka Sportu i Rekreacji. Oba te obiekty usytuowane są załedwie o ok. 2 km od Wisły. Jura Park jest jedną z największych atrakcji w regionie. Obiekt oferuje zwiedzającym: Muzeum Ziemi im. Karola Sabatha (prezentacja kolekcji skamieniałości z następujących po sobie okresów w dziejach ziemi; dopełnieniem ekspozycji są również fotografie pochodzące z ekspedycji paleontologicznych oraz rekonstrukcje paleozoicznych zwierząt); Ogród Zimowy (miejsce, w którym nadarza się okazja do napotkania wielu gatunków egzotycznych i reliktowych roślin w tym takich, które zasiedlały środowisko lądowe w czasach dinozaurów); ścieżka edukacyjna (stanowi jedną z głównych atrakcji parku; zwiedzający mają możliwość odbycia wędrówki przez erę mezozoiczną, czyli erę dinozaurów; na ścieżce usytuowane są doskonale zrekonstruowane modele dinozaurów (ponad 100) oraz gadów ssakokształtnych). Dodatkowo na terenie parku do dyspozycji zwiedzających są: park rozrywki z mechanicznym sprzętem, plac zabaw oraz kino 5D prezentujące krótkometrażowe filmy nawiązujące do całej tematyki parku.

W skład Ośrodka Sportu i Rekreacji wchodzi trzy obiekty: hala sportowo-widowiskowa, stadion miejski i park wodny. Hala sportowo – widowiskowa przeznaczona jest do uprawiania takich dyscyplin, jak: piłka ręczna, piłka halowa, koszykówka, siatkówka, badminton, gimnastyka, akrobatyka, judo czy zapasy. W obiekcie organizowane są imprezy o randze krajowej i międzynarodowej. Hala posiada trybuny z 864 miejscami. W obiekcie jest także kawiarnia i zaplecze hotelowe dysponujące 39 miejscami. Hala jest w pełni przystosowana dla osób niepełnosprawnych.

Ciek wodny przepływa w uregulowanym korycie betonowym, na analizowanym odcinku znajdują się dwie kładki łączące jego brzegi, które znajdują się w złym stanie technicznym. Teren zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie cieku jest niezagospodarowany. Na wschód od cieku jest zlokalizowana zabudowa wielomieszkaniowa – Osiedle Toruńskie. Teren położony na zachód od cieku nie jest na chwilę obecną zagospodarowany, jednak planowana jest tam budowa nowego osiedla mieszkaniowego.

Zdjęcie 53. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad ciekami wodnymi na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Ciek wodny na Osiedlu Toruńskim nie odgrywa znaczącej roli w rozwoju społeczno-gospodarczym miasta, stąd też nie jest on analizowany w dokumentach strategicznych i planistycznych gminy.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Tereny przewidziane do zagospodarowania nie znajdują się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 35. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (ciek wodny na Osiedlu Toruńskim)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej część wschodnia i zachodnia	2,0
OChK Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	3,1
Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	1,5
Obszar Natura 2000 Dolna Dolina Wisły	0,2
Nadwiślański Park Krajobrazowy	4,0

Źródło: opracowanie własne

Jakości wód wzdłuż cieków wodnych na osiedlu Toruńskim nie badano. Struga zasilana jest głównie wodami opadowymi ze swojej zlewni i osiedla Toruńskiego oraz wodami gruntowymi z południowo-wschodnich terenów Solca Kujawskiego. Brzeg cieków wodnych w rejonie osiedla Toruńskiego został skanalizowany. Obszar otaczający ciek jest częściowo zagospodarowany w postaci zieleni miejskiej. Druga część terenu jest typowym siedliskiem roślinności ruderalnej. Teren przewidziany pod zagospodarowanie nie jest narażony na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu. Tylko w rejonie ulicy Toruńskiej występuje podwyższony (50-55 dB) poziom hałasu komunikacyjnego. W rejonie nie są zlokalizowane istotne źródła emisji substancji do powietrza i nie stwierdza się przekroczeń dopuszczalnych wartości odniesienia w powietrzu atmosferycznym. Tereny przy ciekach wodnych na osiedlu Toruńskim nie są zagrożone powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W sąsiedztwie obszaru znajdują się relikty dawnego cmentarza. W odległości ok. 1 km, niewątpliwą atrakcją turystyczną stanowi Park Jurajski, gdzie znajdują się m. in. największe i najdokładniejsze rekonstrukcje dinozaurów na świecie. Na terenie Solca Kujawskiego na uwagę zasługują także kościoły parafialne: p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa i p. w. Św. Stanisława Biskupa i Męczennika, cmentarz rzymsko-katolicki parafii p. w. Stanisława Kostki oraz kamienica przy ul. 23 Stycznia 13 wybudowana w stylu neoklasycystycznym, gdzie obecnie mieści się szkoła. W Solcu Kujawskim znajduje się Muzeum ponad stuletniej tradycji Ochotniczej Straży Pożarnej. W pobliżu Solca Kujawskiego usytuowane jest także Radiowe Centrum Nadawcze, które umożliwia słyszalność pierwszego programu Polskiego Radia w całym kraju, jak i poza jego granicami.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna nie odgrywa istotnej roli dla znaczenia cieków wodnych na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim ze względu na jego zasięg oddziaływania ograniczony raczej do mieszkańców sąsiednich osiedli wielomieszkaniowych. Niemniej, w pobliżu cieków wodnych znajduje się Gospodarstwo Agroturystyczne „Pod Dębami” wyposażone w 2 pokoje 3-osobowe. Ważniejsza baza gastronomiczna i hotelowa jest zlokalizowana w centrum miasta.

Baza sportowo-rekreacyjna

Baza sportowo-rekreacyjna została przedstawiona w podrozdziale II.19.1. Obszar nadwiślański w Solcu Kujawskim.

II.20. Gmina Szubin

II.20.1. Jezioro Wąsoskie

➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Jezioro Wąsoskie jest zlokalizowane w południowej części gminy Szubin, w miejscowości Wąsosz, na terenie działki o numerze ewidencyjnym 342/1. Powierzchnia Jeziora Wąsoskiego wynosi 60,6 ha.

Zdjęcie 54. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Wąsoskim

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Obowiązujące Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta i gminy Szubin kwalifikuje Obszar Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich, w skład którego wchodzi m.in. Jezioro Wąsoskie do obszarów zabudowanych wymagających rewaloryzacji mającej na celu uporządkowanie przestrzeni ze względu na potrzebę uaktywnienia tych interesujących pod względem turystycznym terenów.

Dokument podkreśla, że istniejące zainwestowanie turystyczne zagospodarowanych terenów pełniących funkcję wypoczynku stacjonarnego skupia się w rejonie Jeziora Wąsoskiego. Aktualny stopień oraz sposób wykorzystania walorów rekreacyjnych zespołu jezior Żędowskich w formie rekreacji świątecznej nie wskazuje na potrzebę rozbudowy bazy hotelowo-gastronomicznej mającej służyć turystyce ponadregionalnej. Jednocześnie zwraca się uwagę na fakt, iż w przypadku bazy noclegowej największym powodzeniem cieszą się pola biwakowe i parkingi, zwłaszcza bez jakiegokolwiek formy organizacji – ze wskazaniem na te o nawierzchni trawiastej.

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szubin zwraca uwagę na szczególną rolę Jeziora Wąsoskiego w rozwoju rekreacji i turystyki w gminie, co ma swoje źródło w rozbudowanej bazie rekreacyjno-wypoczynkowej zlokalizowanej nad jeziorem. Jednocześnie jednak podkreśla się cały czas istniejące niedostatki w zakresie dostępności bazy rekreacyjnej nad jeziorem, w tym bazy noclegowej.

➤ Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

Teren proponowany do zagospodarowania wokół Jeziora Wąsoskiego znajduje się na Obszarze Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich.

Tabela 36. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Wąsoskie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Jezior Żędowskich	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Natura 2000 Solniska Szubińskie	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Łąki Trzęślicowe w Foluszu	2,2

Źródło: opracowanie własne

Jezioro Wąsoskie w trzystopniowej skali podatności na degradację zaliczają się do II kategorii podatności na degradację opisaną jako „jezioro o przeciętnych warunkach naturalnych, dość odporne na wpływy zewnętrzne”. Wody Jeziora Wąsoskiego w trzystopniowej skali czystości wód zaliczają się do II klasy opisywanej jako „źródło zaopatrzenia w wodę hodowli zwierząt, do celów rekreacji, sportów wodnych i kąpielisk oraz do hodowli ryb z wyjątkiem łososiowatych”. Teren przylegający do Jeziora Wąsoskiego jest porośnięty roślinami niskimi oraz niewielką ilością drzew. Brzeg zbiornika wodnego porastają trzciny.

Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Tereny wokół Jeziora Wąsoskiego nie są zagrożone powodzią.

Planowane zagospodarowanie jest zlokalizowane na terenie Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Żędowskich. Obszar objęty jest *Uchwałą Nr XLVIII/1297/10 Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego z dnia 28 czerwca 2010 r. w sprawie przyjęcia projektu uchwały dotyczącej obszarów chronionego krajobrazu.*

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W odległości ok. 3 km od Jeziora Wąsoskiego (we wsi Dąbrówka Słupska), w lesie znajduje się kopiec ziemny z murowaną tablicą. Miejsce kaźni zostało upamiętnione w 1969 r. Na pomniku widnieje data 20 września 1939 r. W odległości ok. 7 km od jeziora Wąsoskiego mieści się Muzeum Ziemi Szubińskiej w Szubinie. W zbiorach muzeum, wśród około 7 tysięcy pamiątek historycznych, znajdują się archiwalia sprzed 200 lat, dokumenty i wspomnienia z czasów Powstania Wielkopolskiego i II wojny światowej, największy w kraju zbiór kronik harcerskich, a także fotografie dziejów Szubina. Ok. 5 km od Wąsosz znajduje się tablica poświęcona trzem księżom, błogosławionym męczennikom zamęczonym w Dachau. Tablicę umieszczono na murach kościoła pod wezwaniem Świętego Wita w Słupach. Kolejne miejsce we wsi Słupy upamiętniające ważne wydarzenie z przeszłości znajduje się na ścianie pałacu (po lewej stronie od wejścia). Jest to tablica wmurowana 27 kwietnia 1998 r. z okazji 150 rocznicy śmierci Stanisława Sadowskiego – działacza oświatowego i patriotycznego. Z jego głównie inicjatywy w 1845 r. powstało Kasyno Polskie – legalnie funkcjonująca organizacja będąca ośrodkiem życia polskiego w silnie germanizowanej Bydgoszczy. Był on również organizatorem powstania na Pałukach w 1846 r.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Bezpośrednio nad Jeziorem Wąsoskim jest zlokalizowany kompleks noclegowo-gastronomiczny – Ośrodek Wypoczynkowy „Wąsosz”. Na terenie ośrodka znajduje się dwugwiazdkowy hotel „Albatros” na 100 miejsc noclegowych. Dodatkowo do dyspozycji gości jest pole namiotowe i pole campingowe „Zielona Dolina”. Przyjezdni mogą również skorzystać z usług restauracji, kawiarni „Bombonierka”, grill baru i baru letniego.

Baza sportowo-rekreacyjna

Przy Jeziorze Wąsoskim zlokalizowany jest ośrodek wypoczynkowy, na którego terenie do dyspozycji wypoczywających, znajdują się boiska sportowe: do piłki siatkowej plażowej i piłki nożnej, plac zabaw i wypożyczalnia sprzętu wodnego. W okresie wakacyjnym na terenie ośrodka organizowane są obozy sportowe dla młodzieży, gdzie trenowane są takie dyscypliny, jak: piłka nożna, piłka siatkowa, piłka koszykowa, piłka ręczna i rugby.

Jezioro wchodzi w skład Obszaru Chronionego Jezior Żędowskich. Warto również wspomnieć, iż Jezioro Wąsoskie jest położone na tzw. Szlaku Jezior Pałuckich, gdzie dla miłośników kajakarstwa wyznaczone są szlaki kajakowe. Na uwagę zasługuje trasa kajakowa z Jeziora Sobiejuskiego do Wąsosz. Jest to trasa zaliczana do łatwych, o długości 7,5 km. Start rozpoczyna się na wodach Jeziora Sobiejuskiego we wsi Żędowo. Po ok. 0,5 km należy kajak przenieść przez 5-metrową groblę oddzielającą Jezioro Sobiejuskie od Jeziora Żędowskiego i po krótkim odcinku na kanale wpływa się na Jezioro Żędowskie. Płynąc w kierunku plaży w Wąsoszu należy kierować się na północny-wschód.

Dla wytrwałych istnieje możliwość przepłynięcia z oddalonego o 15 km Żnina (stolicy Pałuk) do ośrodka w Wąsoszu szlakiem jezior i rzeki Gąsawki.

II.20.2. Rzeka Gąsawka i Biała Struga

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

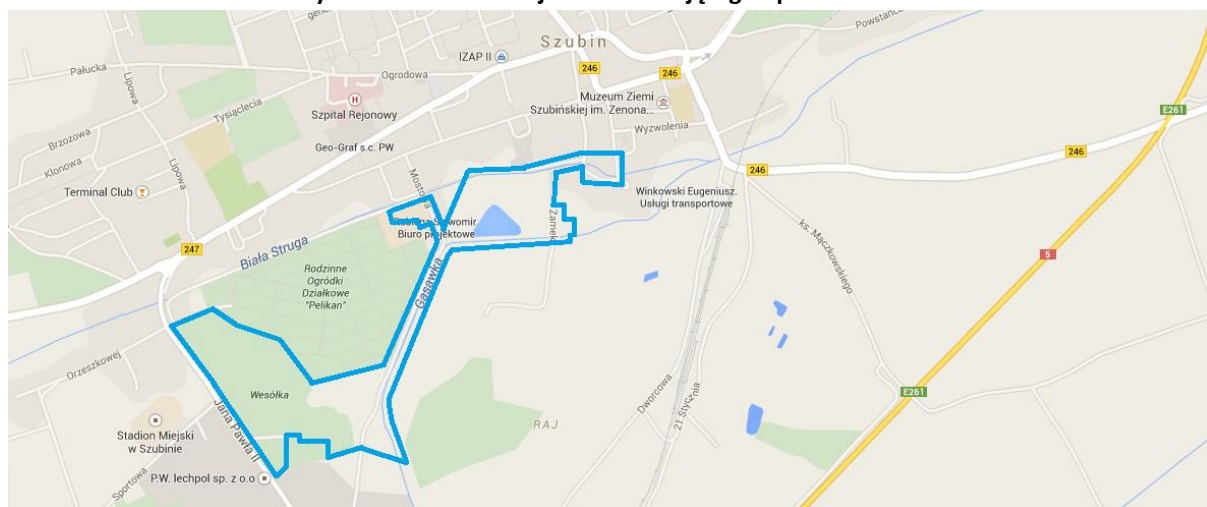
Analizowany obszar obejmuje tereny parku Wesółka, ciągu pieszego biegnącego wzdłuż rzeki Gąsawki (tzw. aleja kasztanowa), ruin zamku Sędziwoja wraz z placem wokół zamku oraz zbiornikami wodnymi zlokalizowanym w sąsiedztwie ruin.

Obszar jest zlokalizowany w Szubinie, w południowej i centralnej części miasta. Od północy jego granicę wyznacza Biała Struga, od południowo-zachodu ul. Jana Pawła II, a od wschodu – rzeka Gąsawka. Obszar znajduje się w granicach działek o numerach ewidencyjnych: 727/12, 728/16 (park Wesółka wraz z przyległym terenem), 714/5, 714/4, 714/6, 715/3, 1151/4, 1151/3, 127/1 (tzw. aleja kasztanowa), 732/10, 733/6, 736/1, 737/1, 738/2, 740/1 (teren ośrodka sportowo-rekreacyjnego Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Instalator – Pelikan Szubin), 1150/6, 1150/1, 1151/1, 713/2 (ruiny zamku Sędziwoja wraz z przyległym terenem), 1148/3 i 1146/4 (ciąg komunikacyjny pomiędzy ul. Św. Marcina i ul. Młyńską).

Lokalizacja obszaru w sąsiedztwie centralnej części miasta przekłada się na jego dobrą dostępność komunikacyjną. Na północ od granic obszaru przebiegają kluczowe szlaki komunikacyjne miasta, tj. drogi wojewódzkie nr: 247 Kcynia-Szubin oraz 246 Paterek-Dąbrowa Biskupia. W odległości ok. 2 km na wschód od granic obszaru przebiega droga krajowa nr 5 Nowe Marzy-Lubawka.

Infrastruktura komunikacyjna wewnątrz obszaru obejmuje aleję kasztanową (nieutwardzony ciąg piesz, który łączy park Wesółka z Białą Strugą i który biegnie wzdłuż rzeki Gąsawki, a następnie wzdłuż Białej Strugi). Od alei kasztanowej odchodzi droga nieutwardzona biegnąca dalej wzdłuż Gąsawki i prowadząca bezpośrednio do ruin zamku. Na obszarze tym znajduje się również ciąg komunikacyjny biegnący od ul. Św. Marcina do ul. Młyńskiej i obejmujący dwa mosty na rzece Biała Struga oraz miejsca parkingowe przy Gimnazjum nr 1 w Szubinie.

Rysunek 36. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Obszar objęty opracowaniem stanowi w całości własność Gminy Szubin. Teren ten w części dot. parku Wesółka jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego (uchwała nr IX/77/03 Rady Miejskiej w Szubinie z dnia 23 października 2003 r. w sprawie: miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu przy ul. Ludowego Wojska Polskiego w Szubinie obejmującego część działki nr 728/13 oraz działki nr 728/2, 727/4, 727/5 i 730/4). Zgodnie z obowiązującym planem obszar parku stanowi teren przeznaczony pod cel publiczny – zieleń parkową. Na obszarze parku dopuszcza się lokalizację obiektów małej architektury związanej z rekreacją, wytycznie ścieżek spacerowych i rowerowych. Pozostała część analizowanego obszaru nie jest objęta miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Analizowany obszar jest wyposażony w infrastrukturę w ograniczonym stopniu, a ta, która występuje na jego terenie jest w większości wyeksploatowana, przestarzała i charakteryzuje się niską funkcjonalnością. Dotyczy to w szczególności terenu parku Wesółka, gdzie znajduje się kilkanaście ławek oraz pozostałości po amfiteatrze (fundamenty). Przez teren parku przebiegają liczne nieutwardzone ścieżki. Jest tam zlokalizowana strzelnica należąca do Bractwa Kurkowego w Szubinie.

Rozbudowaną infrastrukturą sportową dysponuje część obszaru, na której zlokalizowany jest ośrodek sportowo-rekreacyjny Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Instalator – Pelikan Szubin wyposażony w nowoczesny kompleks boisk sportowych Orlik 2012.

Ciąg pieszy potocznie nazywany aleją kasztanową nie jest wyposażony w żadną infrastrukturę. Całkowicie niezagospodarowany pozostaje teren zlokalizowany w sąsiedztwie ruin zamku Sędziwoja.

Zdjęcie 55. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (park Wesółka)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 56. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (teren TKKF Instalator-Pelikan Szubin)

Źródło: <https://www.orlik2012.pl>

Zdjęcie 57. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (teren wzdłuż Gąsawki i Białej Strugi)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zdjęcie 58. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (rejon ruin zamku Sędziwoja)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Miasta i Gminy Szubin podkreśla niewykorzystany potencjał turystyczno-rekreacyjny parku Wesółka oraz rejonu ruin zamku Sędziwoja, wskazując ich niską atrakcyjność pod kątem możliwości spędzania wolnego czasu i rekreacji. Niska dostępność zorganizowanych terenów rekreacyjnych opartych o walory przyrodnicze i kulturowe gminy przekłada się na zahamowanie rozwoju sektora turystycznego.

➤ Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

Obszar Wesółki, teren wzdłuż Gąsawki i Białej Strugi w kierunku ruin zamku przewidziany do zagospodarowania nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 37. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rzeka Gąsawka i Biała Struga)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]	
	1*	2*
OChK Jezior Żędowskich	powyżej 5,0	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Solniska Szubińskie	4,2	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Łąki Trzęślicowe w Foluszu	1,3	1,5

1* park Wesółka

1* zamek w Szubinie

Źródło: opracowanie własne

Jakość wód w Gąsawce i Białej Strudze jest zła. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Dla powietrza atmosferycznego nie stwierdza się przekroczenia dopuszczalnych wartości określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. Brzeg cieków wodnych jest nieutwardzony, porośnięty licznymi trzcinowiskami. Tereny przylegające do cieków są zaniedbane, znajdują się na nich liczne siedliska roślin ruderalnych. Tereny wzdłuż Gąsawki i Białej Strugi nie są zagrożone powodzią.

Należy uwzględnić i przewidzieć ochronę występujących w parku drzew.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu rzeki Gąsawka i jej lewostronnego dopływu Biała Struga znajdują się liczne obiekty atrakcyjne turystycznie i kulturowo. Poza wspomnianym wcześniej Muzeum Ziemi Szubińskiej, na uwagę zasługują ruiny zamku starościńskiego (mury obwodowe stanowiące czworobok), które usytuowane są na niewielkim, trudno dostępnym wzniesieniu, wśród bagien doliny Gąsawki oraz dwa obiekty sakralne: kościół parafialny p. w. św. Marcina oraz kościół filialny p. w. św. Małgorzaty w Szubinie. Ponadto, w pobliżu Gąsawki na uwagę zasługuje nawa kościoła parafialnego p. w. św. Mikołaja Biskupa w Szaradowie oraz założenia dworsko-parkowe i zespół folwarczny (gorzelnia, strażnica, wozownia) w Zalesiu.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Obszar znajduje się w Szubinie, w sąsiedztwie centralnej części miasta. Na bazę noclegową i gastronomiczną w Szubinie składają się przede wszystkim:

- Midi Hotel – oferujący 20 miejsc noclegowych,
- Motel „Tramp” – posiada 15 pokoi i część restauracyjną,
- Pensjonat Stary Browar – posiada 11 pokoi w standardzie 4-gwiazdkowego pensjonatu i restaurację.

Dodatkowo w Szubinie znajduje się sieć kawiarni, cukierni, restauracji i barów.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu obszaru wyznaczony jest niebieski szlak pieszy. Szlak łączy Szubin z Rynarzewem i ma długość 12 km. Szlak stanowi naturalne przedłużenie czarnego szlaku Powstania Warszawskiego. Szlak prowadzi głównie leśnymi i polnymi drogami gruntowymi.

Idealnym miejscem do rekreacji dla mieszkańców Szubina są rodzinne ogródki działkowe usytuowane w zarówno w pobliżu rzeki Gąsawki, jak i rzeki Biała Struga. Bliżej rzeki Gąsawki, w północno-wschodniej części Szubina znajdują się Rodzinne Ogródki Działkowe „Zgoda”, natomiast pomiędzy rzeką Gąsawką a Białą Strugą, w południowo-zachodniej części miasta mieszkańcy mogą odpoczywać na terenie Rodzinnych Ogródków Działkowych „Pelikan”.

Potencjalnie atrakcyjnym, jednak aktualnie niezagospodarowanym terenem, który mógłby pełnić funkcję rekreacyjną, jest las „Wesołka” – obszar usytuowany między rzeką Gąsawką a rzeką

Zdjęcie 59. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad rzeką Zieloną

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Dostępne dokumenty planowania strategicznego gminy Wielka Nieszawka nie odnoszą się bezpośrednio do analizowanego obszaru. W obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielka Nieszawka* teren ten został zaliczony do strefy C – rekreacja i sporty wodne. Zgodnie z dokumentem, parametrami wyznaczającymi obszar strefy są:

- *duża atrakcyjność turystyczno – rekreacyjna doliny rzeki Zielonej,*
- *potencjalny zbiornik wodny (przy spiętrzeniu rzeki Wisły przez zaporę w Solcu Kujawskim) wykorzystany dla sportów wodnych,*
- *sąsiedztwo dużego kompleksu leśnego,*
- *tereny predysponowane w poprzednich planach zagospodarowania przestrzennego do tej funkcji.*

Na strefie zakłada się tworzenie obszarów funkcjonalnych, w tym: teren przeznaczony dla masowej rekreacji typu codziennego oraz wypoczynku weekendowego, teren przystani sportów wodnych z otaczającą infrastrukturą usługowo-rekreacyjną, tereny położone po południowej stronie rzeki Zielonej przeznacza się pod zabudowę lotniskową.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Tereny przeznaczone do zagospodarowania zlokalizowane są w granicach obszaru Natura 2000 Dybowska Dolina Wisły - wzdłuż doliny rzeki Zielonki do Wisły w okolicy miejscowości Dybowo,

Tabela 38. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (dolina rzeki Zielonki – okolice miejscowości Dybowo)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0
OChK Wydmy na południe od Torunia	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Natura 2000 Dybowska Dolina Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Natura 2000 Wydmy Kotliny Toruńskiej	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	przylega do obszaru ochronnego
Rezerwat Kępa Bazarowa	powyżej 5,0

Źródło: opracowanie własne

Obszar Dybowskiej Doliny Wisły, na którym przewiduje się zagospodarowanie, obejmuje 11-km odcinek rzeki Wisły wraz z terenami zalewowymi między Dybowem a Przyłubiem. Granice lewobrzeżnej części tego obszaru ciągną się, prawie na całej długości, wzdłuż krawędzi terasy zalewowej. Obszar ten ma znaczenie przede wszystkim dla ochrony lasów łęgowych i całej mozaiki siedlisk nadrzecznych.

Obszar obejmuje ochroną odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, która stanowi ostoje dla ptaków łęgowych oraz migrujących (w tym gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem). Omawiany wyżej obszar powiązany jest ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk – Solecka Dolina Wisły oraz Dybowska Dolina Wisły.

Brzeg strugi Zielonej jest nieutwardzony, porastają go liczne drzewa w wieku powyżej 40 lat. Obszar wzdłuż cieku porastają liczne byliny.

Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidziany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią. Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Ze względu na lokalizację na terenach ochrony przyrody należy wykonać inwentaryzację przyrodniczą, w celu uniknięcia zniszczenia miejsc łęgowych, czy siedlisk.

Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Ze względu na lokalizację na terenach ochrony przyrody należy wykonać inwentaryzację przyrodniczą, w celu uniknięcia zniszczenia miejsc łęgowych, czy siedlisk.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

Gmina Wielka Nieszawka charakteryzuje się wysokimi walorami kulturowymi. Z dolnym odcinkiem Strugi Zielonej wiąże się bogata historia. W VII stuleciu wzdłuż „Zielonki” wiódł szlak handlowy, który łączył tworzące się państwo Polan, poprzez tereny dzisiejszych Kujaw i Ziemi

Chełmińskiej z terenami zamieszkałymi nad Bałtykiem przez Prusów. Rzeka przepływa obok leśniczówki i tworzy w tej okolicy piękny wodospad o wysokości 2 m.

Ponadto, należy zwrócić uwagę na dziedzictwo kulturowe związane z osadnictwem mennonickim. Dolina Dolnej Wisły jest drugim co do wielkości terenem w kraju, na którym mieszkali olędrzy. Do dnia dzisiejszego zachowała się kaplica mennonicka, obecnie kościół parafialny, rzymskokatolicki p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Kościół powstał na bazie drewnianej kaplicy osadników holenderskich przybyłych z Holandii i Fryzji i stanowi jeden z najcenniejszych zabytków gminy. Na terenie wsi Wielka Nieszawka znajduje się również cmentarz mennonicki oraz drewniane chaty – dom podcieniowy (typ dużych wiejskich budynków mieszkalnych z charakterystycznym podcieniem, które pojawiły się na ziemiach polskich wraz z falą osadnictwa mennonickiego i olęderskiego z XVI i XVII w.).

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Baza noclegowa i gastronomiczna wzdłuż doliny rzeki Zielonki do Wisły skupiona jest przede wszystkim w miejscowości Cierpice. Znajdują się tam: trzygwiazdkowy Hotel „Akropol” - przystosowany dla 35 osób, w tym osób niepełnosprawnych (na terenie obiektu znajduje się również restauracja i bar do dyspozycji klientów) oraz Hotel „Zakątek Leśny” – w hotelu znajdują się pokoje 1 i 2-osobowe oraz domki letniskowe. Do dyspozycji gości oddana jest również część restauracyjna z barem.

Baza sportowo-rekreacyjna

Do szlaków rowerowych na terenie gminy Wielka Nieszawka, przebiegających w pobliżu wyznaczonego obszaru należą:

- szlak czarny – od stacji PKP w Cierpicach, obok leśniczówki Nieszawka, zajazdu Chałupa, domów wiejskich w Wielkiej Nieszawce, biwaku i XIX-wiecznej leśniczówki Dybowo oraz relikty młynów w dolinie rzeki Zielonka, ścieżka dydaktyczna, biwak, leśniczówka Zielona i grupa 600-letnich dębów. Osada Jarki, przez wydmy leśne, obok dawnej leśniczówki Lesisko i drzew pomników przyrody. Dalej wiedzie do Solca Kujawskiego, Bydgoszcz, doliną Wisły, do Tczewa i drugą stroną przez Grudziądz, Chełmno i Unisław wraca do Zamku Bierzgowskiego (480 km szlaku);
- szlak zielony – od strony Zamku Dybrowskiego i Fortu X wzdłuż wału przeciwpowodziowego, obok ruin zamku i drewnianego kościoła w Małej Nieszawce oraz Urzędu Gminy, wiejskich domów, cmentarza Menonitów i grodzisk w Wielkiej Nieszawce, wał przeciwpowodziowy i przepompownia wód w Dybowie, następnie przejazd na krawędź wysoczyzny, drogą na Rojewo obok wydmy leśnych, do szlaku czarnego;
- szlak niebieski – od Torunia obok cmentarza, szkoły, ośrodka kultury i Ranczo w Małej Nieszawce, przejazd przez wydmy leśne, obok szkoły, budynków kolejowych i stacji PKP w Cierpicach, do osiedla Kąkol i doliny Zielonki;
- szlak czerwony – drogą z Gniewkowa, ścieżka dydaktyczna i Nadleśnictwo Cierpiszewo, kościół i cmentarz w Cierpicach, obok budynku dawnego nadleśnictwa, pomników przyrody,

hoteliku „Zakątek Leśny”, wydm pomnika i cmentarza jeńców wojennych, wzdłuż drogi do Suchatówki;

- szlak żółty – z parkingu u zbiegu ul. Leśnej i drogi nr 10, obok pomnika i cmentarza jeńców wojennych, ujęcia wody, zjazdem w Dolinę Wisły przy torach, obok cmentarza i szkoły w Małej Nieszawce do ruin zamku krzyżackiego.

Pasjonaci sportów zimowych mogą wykorzystać dostępne szlaki piesze i rowerowe na terenach leśnych i polnych, jako trasy do narciarstwa biegowego.

Osoby reflektujące spokojną formę rekreacji mogą skorzystać z uroków lasów, które tworzą duży kompleks będący fragmentem Puszczy Bydgoskiej. Lasy będące obszarem chronionego krajobrazu obfitują w dzika zwierzynę, owoce leśne i grzyby.

Jednym z głównych punktów skupiających sport i rekreację w jednym miejscu jest oddane do użytku Centrum i Rekreacji w Wielkiej Nieszawce. Obiekt oferuje zarówno mieszkańcom, jak i osobom przyjezdnym wiele form rozrywki i wypoczynku. Do dyspozycji korzystających są: zespół basenów z atrakcjami wodnymi i zjeżdżalnią, kompleks saun, klub fitness z siłownią, odnawa biologiczna i wellness, restauracja, kręgielnia, strzelnica sportowa, kawiarnia, centrum konferencyjne oraz usługi hotelowe.

Osoby przebywające na terenie Małej Nieszawki mogą skorzystać również z dogodności, jakie daje boisko „Orlik 2012”. W skład kompleksu sportowego wchodzi: boisko do piłki nożnej oraz boisko uniwersalne (do piłki koszykowej, do piłki siatkowej czy tenisa ziemnego).

W odniesieniu do rekreacji warto wspomnieć o założeniu, jakim są prace nad Olęderskim Parkiem Etnograficznym. Celem powołania Parku jest odtworzenie w wydzielonej przestrzeni obecnej osady Wielka Nieszawka historycznego krajobrazu kulturowego nadwiślańskiej wsi olęderskiej z przełomu XIX i XX wieku.

II.21.2. Obszar nadwiślański (sołectwo Mała Nieszawka)

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

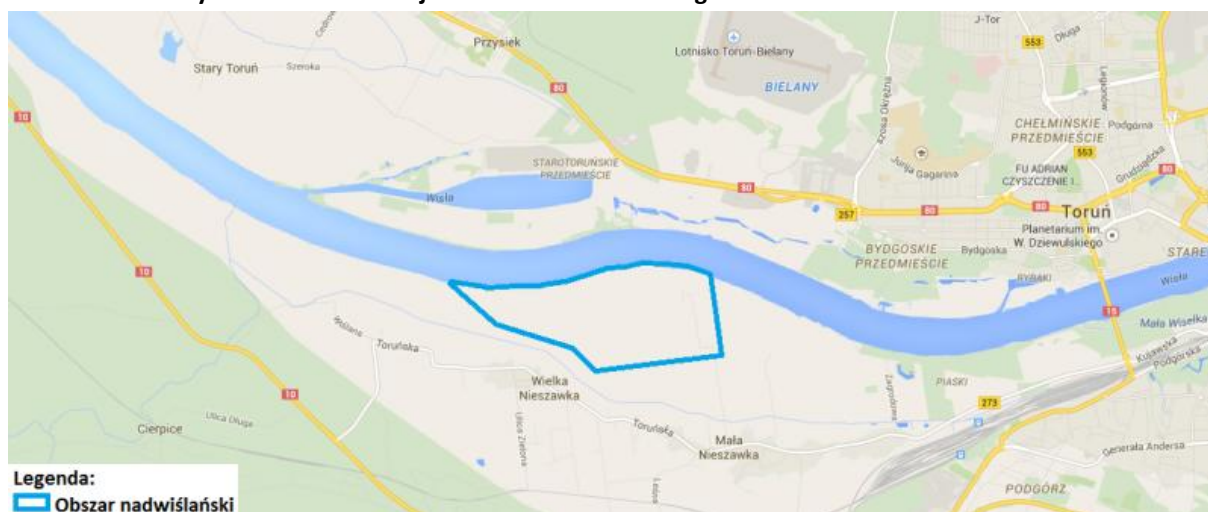
Opracowaniem objęty jest obszar nadwiślański zlokalizowany w północno-wschodniej części gminy Wielka Nieszawka, na terenie sołectwa Wielka Nieszawka. Obejmuje on tereny zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wisły.

Obszar jest położony w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości Wielka Nieszawka, w odległości ok. 200 m na południe od toruńskiej dzielnicy Starotoruńskie Przedmieście oraz ok. 2 km na zachód od innej toruńskiej dzielnicy – Piaski.

Wewnętrzne skomunikowanie tego terenu jest na chwilę obecną bardzo ograniczone. Przebiegają przez niego nieliczne drogi gminne zlokalizowane w granicach miejscowości Mała Nieszawka, we wschodniej części obszaru. Łączą się one ze zlokalizowaną na południe od granic analizowanego terenu drogą wojewódzką nr 273 Cierpice-Mała Nieszawka, która jest skomunikowana siecią dróg gminnych i powiatowych z drogą krajową nr 15 Trzebnica-Ostróda oraz drogą krajową nr 10 Lubieszyn-Płońsk (w tym drogą ekspresową nr 10). Drogi krajowe nr: 15 i 10 krzyżują się ze sobą w odległości ok. 3 km na południe od granic obszaru nadwiślańskiego.

Na południowy-zachód od analizowanego obszaru jest zlokalizowany duży i znaczący węzeł kolejowy w Toruniu.

Rysunek 38. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w sołectwie Mała Nieszawka

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar stanowią na chwilę obecną głównie grunty orne, będące własnością prywatną. Analizowany obszar nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego. Nie jest również w żaden sposób zagospodarowany.

Zdjęcie 60. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego (sołectwo Mała Nieszawka)

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Zgodnie z obowiązującym *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielka Nieszawka* teren ten to obszary o funkcji usług komercyjnych. Jest to strefa G – *tereny dla potencjalnej lokalizacji portu rzecznej*. Dokument wskazuje podstawowe parametry wyznaczające obszar strefy. Są to:

- korzystna lokalizacja w stosunku do rzeki Wisły, jak również krajowego układu drogowego (trasy ruchu ekspresowego oraz miejska trasa mostowa – „Okrężna”);
- tereny niezabudowane;
- korzyści wynikające z jednoczesnej realizacji kaskady Wisły i budowy portu;
- lokalizacja portu wyznaczona w Generalnych Założeniach Przyszłości Torunia przyjętych przez Radę Miasta;
- utrzymanie tradycji portu rzecznego w rejonie Torunia;
- możliwości terenowe dla budowy infrastruktury związanej z działalnością portu;
- bliskość węzła kolejowego.

Główną funkcją tego obszaru będzie działalność komercyjna w zakresie portu rzecznego i związanych z nim usługami (przeładunek, magazynowanie, handel, doki, hale remontowe itp.). W dokumencie podkreśla się, że istnienie portu rzecznego w funkcjonowaniu gminy, przy wskazanym w studium połączeniu drogowym, może jedynie przynieść bardzo wysokie korzyści przy minimalnej uciążliwości dla otoczenia.

Powyższe znajduje swoje odzwierciedlenie również w dostępnych dokumentach planowania strategicznego Gminy Wielka Nieszawka. *Plan Rozwoju Lokalnego dla Gminy Wielka Nieszawka na lata 2004-2006 i 2007-2013* wskazuje, że możliwość budowy portu rzecznego w Małej Nieszawce stanowi jedną z głównych szans rozwoju gminy zależnych od warunków zewnętrznych.

➤ Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

Tereny przeznaczony do zagospodarowania położony jest zlokalizowany jest w graniach obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły.

Tabela 39. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański – sołectwo Mała Nieszawka)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Wydm Kotliny Toruńskiej	2,9
OChK Wydmowy na południe od Torunia	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dybowska Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Wydmy Kotliny Toruńskiej	2,9
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Rezerwat Kępa Bazarowa	1,5

Źródło: opracowanie własne

Tereny przeznaczony do zagospodarowania położony jest zlokalizowany jest w graniach obszarów Natura 2000: Dolina Dolnej Wisły. W pobliżu terenu opracowania znajdują się pola uprawne oraz tereny łąkowe. W pobliżu ścieżki znajdują się nieliczne drzewa w wieku powyżej 40 lat. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidziany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Ze względu na lokalizację na obszarze Natura 2000, ewentualna inwestycja może wymagać przeprowadzenia oceny oddziaływania na obszar Natura 2000. Ze względu na lokalizację na terenach ochrony przyrody należy wykonać inwentaryzację przyrodniczą, w celu uniknięcia zniszczenia miejsc lęgowych, czy siedlisk.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W sąsiedztwie rzeki Wisły znajdują się ruiny zamku krzyżackiego pochodzące z przełomu XIII i XIV w. oraz cmentarz jeńców wojennych z czasów II wojny światowej. Obszar ten posiada również bogatą historię związaną z osadnictwem olęderskim, bowiem w 1546 r. na tereny te przybyli mennonici, zakładając gminę z domem modlitewnym. Dolina Dolnej Wisły jest drugim co do wielkości terenem w kraju, na którym mieszkali olędrzy. Do dnia dzisiejszego zachowała się kaplica mennonicka, obecnie kościół parafialny, rzymsko-katolicki p. w. Najświętszego Serca Pana Jezusa. Kościół powstał na bazie drewnianej kaplicy osadników holenderskich przybyłych z Holandii i Fryzji i stanowi jeden z najcenniejszych zabytków gminy. Na terenie wsi Wielka Nieszawka znajduje się również cmentarz mennonicki oraz drewniane chaty – dom podcieniowy (typ dużych wiejskich budynków mieszkalnych z charakterystycznym podcieniem, które pojawiły się na ziemiach polskich wraz z falą osadnictwa mennonickiego i olęderskiego z XVI i XVII w.).

Na terenie gminy Wielka Nieszawka powołany został Olęderski Park Etnograficzny, który ma na celu odtworzenie wydzielonej przestrzeni obecnej osady Wielka Nieszawka historycznego krajobrazu nadwiślańskiej wsi olęderskiej z przełomu XIX i XX w.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

W rejonie analizowanego obszaru turyści mogą skorzystać z bazy noclegowej i gastronomicznej w Hotelu „Dwa Księżyce” z 27 miejscami noclegowymi oraz w Gospodarstwie Agroturystycznym „Rancho” z miejscami noclegowymi dla 18 osób.

Baza sportowo-rekreacyjna

Baza sportowo-rekreacyjna została przedstawiona w podrozdziale II.21.1. Dolina rzeki Zielonki.

II.22. Gmina Zławieś Wielka

II.22.1. Jezioro Górsk

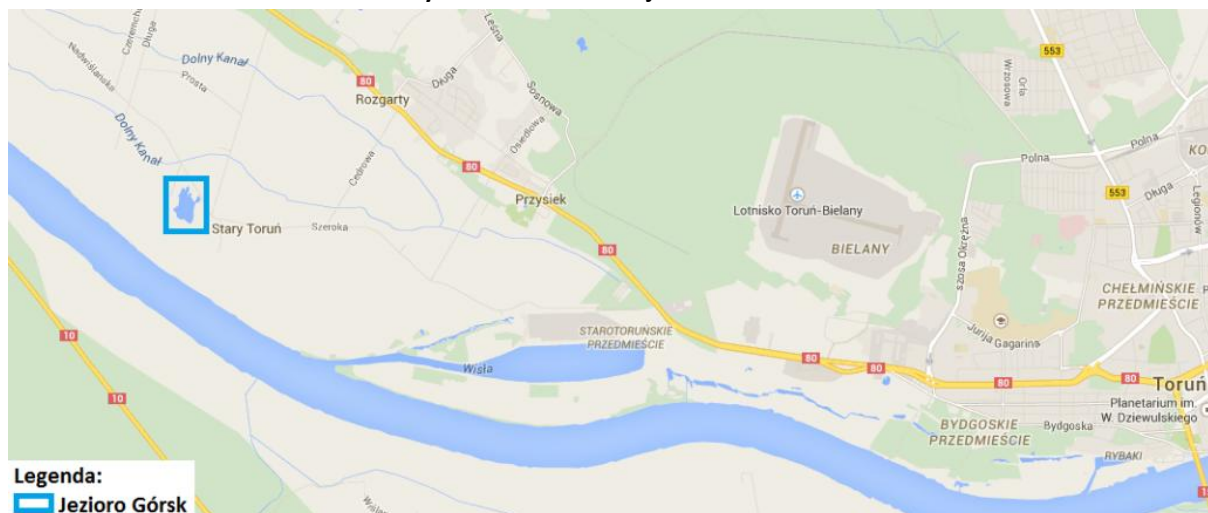
➤ **Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury**

Jezioro Górsk jest zlokalizowane w południowo-wschodniej części Gminy Zławieś Wielka, w miejscowości Górsk, przy ul. Nadwiślańskiej, na działce o numerze ewidencyjnym 417/15. Jezioro jest największym zbiornikiem wód stojących na terenie gminy Zławieś Wielka. Powierzchnia jeziora wynosi 5,9 ha.

Jezioro jest położone w odległości ok. 2,5 km na południowy zachód od miejscowości Rozgarty, w odległości ok. 1 km na zachód od miejscowości Stary Toruń oraz w odległości ok. 4 km

na zachód od granic administracyjnych Torunia (Starotoruńskie Przedmieście). Dojazd do jeziora zapewnia sieć dróg gminnych, w tym nowo utwardzona droga – ul. Księdza Markiewicza w Górsku oraz ulica Nadwiślańska przebiegająca na północ od jeziora. Obydwie drogi łączą się z drogą krajową nr 80 (łączącą Toruń z Bydgoszczą), tworząc tym samym dogodne połączenie komunikacyjne jeziora z Toruniem oraz centrum gminy – miejscowością Zławieś Wielka. Dobre połączenie Torunia z Górką zapewnia również komunikacja autobusowa.

Rysunek 39. Lokalizacja Jeziora Górsk

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Jezioro Górsk oraz teren przyległy do jego północno-wschodniego brzegu, w tym plaża, stanowią częściowo własność Polskiego Związku Wędkarskiego (działka o numerze ewidencyjnym 417/15), a częściowo – własność gminy (działki o numerach ewidencyjnych: 426/23 i 430). Analizowany teren nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Zagospodarowanie terenu nad jeziorem ogranicza się do położonego w sąsiedztwie jeziora, na północny-wschód od zbiornika kilkuhektarowego boiska gminnego do piłki nożnej (działka o numerze ewidencyjnym 430). Teren, na którym jest zlokalizowane boisko, jest wyposażony w sieć wodociagową ze względu na pobliską zabudowę mieszkaniową, co poszerza możliwości jego wykorzystania na potrzeby rekreacji.

Pomimo dużego potencjału zbiornika, zwłaszcza w jego północno-wschodniej części, która jest najczęściej wykorzystywana na cele rekreacyjne, obszar ten nie jest w żaden sposób zagospodarowany. Na istniejącej tam naturalnej plaży oraz w jej sąsiedztwie nie występuje infrastruktura o charakterze rekreacyjnym, komunikacyjnym (miejsca parkingowe), czy obiekty małej architektury. Sama plaża jest mała, niedostosowana do obsługi większej liczby plażowiczów. Obszar ten jest nieuporządkowany, zaniedbany i zanieczyszczony, co obniża jego walory rekreacyjne i przyrodnicze.

Zdjęcie 61. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Górsk

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Gminy Zawieś Wielka na lata 2008-2016 nie odnosi się w bezpośredni sposób do aktualnego i potencjalnego znaczenia Jeziora Górsk dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zawieś Wielka* teren ten również nie został poddany analizie pod kątem możliwości aktywizacji społeczno-gospodarczej zbiornika. W części dot. kierunków zagospodarowania wskazuje się jedynie, że teren zlokalizowany na północno-wschodnim brzegu jeziora to obszar funkcjonalny terenów otwartych, teren zieleni nieurządzonej i urządzonej, parków, skwerów i zieleńców oraz teren zabudowy mieszkaniowo-usługowej.

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren wokół zbiornika wodnego w Górsku nie znajduje się na obszarach podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Tabela 40. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Górsk)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	2,3
OChK Wydmy na południe od Torunia	2,0
Obszar Natura 2000 Dybowska Dolina Wisły	przylega do obszaru ochronnego
Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	przylega do obszaru ochronnego

Źródło: opracowanie własne

Teren przylegający do jeziora Górsk jest porośnięty roślinami niskimi oraz dużą ilością drzew posadzonych w długim pasie wzdłuż drogi. Brzeg zbiornika wodnego porastają trzciny. Rejon przewidywanego zagospodarowania nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Tereny przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

Ewentualne czyszczenie zbiornika jest bardzo niebezpieczne z uwagi na osady dennie. Poprzez usunięcie osadu i mułu z dna zbiornika, eliminuje się od razu całe grupy organizmów pożytecznych, czego efektem jest brak możliwości oczyszczania wody w sposób naturalny. Istnieje możliwość oczyszczania zbiornika metodą biologiczną (nieinwazyjną).

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W pobliżu jeziora w Górsku zlokalizowany jest kościół rzymsko-katolicki p. w. Podwyższenia Krzyża Św. oraz cmentarz katolicki przy kościele. Jezioro w Górsku położone jest na trasie wzdłuż krawędzi Doliny Wisły. Przy szosie Bydgoszcz-Toruń, niedaleko Górsk, znajduje się pomnik w kształcie przewróconego krzyża, poświęcony męczeńskiej śmierci księdza Jerzego Popiełuszki.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Najbliżej zlokalizowanym obiektem pełniącym funkcje noclegowe jest znajdujący się w Przysieku (ok. 4 km od jeziora) Hotel – Centrum Konferencyjne Daglezja, dysponujący 70 miejscami noclegowymi, salami seminaryjnymi i konferencyjnymi oraz restauracją. Ponadto, w odległości ok. 5 km od jeziora, w Czarnym Błocie, znajduje się Baza Turystyczna – „Stajnia w Czarnym Błocie” oraz Gospodarstwo Agroturystyczne „JurEwo”, a w odległości ok. 4 km od jeziora, w miejscowości Stary Toruń, znajduje się Mini Stadnina. Usługi gastronomiczne w pobliżu jeziora świadczy znajdująca się w Górsku Restauracja „Leśniczanka”.

Baza sportowo-rekreacyjna

W pobliżu jeziorze nie ma żadnej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej. Zbiornik posiada naturalną plażę, która na chwilę obecną nie jest w żaden sposób zagospodarowana i dostosowana do przyjęcia większej liczby plażowiczów.

Miłośnicy rekreacji w bliskości z naturą mogą wykorzystać fakt, iż jezioro położone jest na obszarze Natura 2000, gdzie m.in. w okolicy swoje gniazda mają orły.

Ciekawym pomysłem sportowo-rekreacyjnym w pobliżu jeziora jest skorzystanie z udogodnień, jakie stwarza wyznaczona niebieska Wiśłana Trasa Rowerowa – centralny szlak w regionie, który wraz z pobocznymi trasami pozwala dotrzeć do każdego miejsca w województwie.

Jednym obiektem sportowym w pobliżu jeziora jest kilkuhektarowe boisko gminne do gry w piłkę nożną.

Niedaleko od jeziora znajduje się Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. Jerzego Popiełuszki. Obiekt dysponuje multimedialnym muzeum, salą kinowo-teatralną, salami wykładowymi, świetlica i atrium. Na terenie Centrum znajduje się również boisko przystosowane do gry w piłkę koszykową, piłkę siatkową i tenisa.

II.22.2. Obszar nadwiślański w Czarnowie

➤ Położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

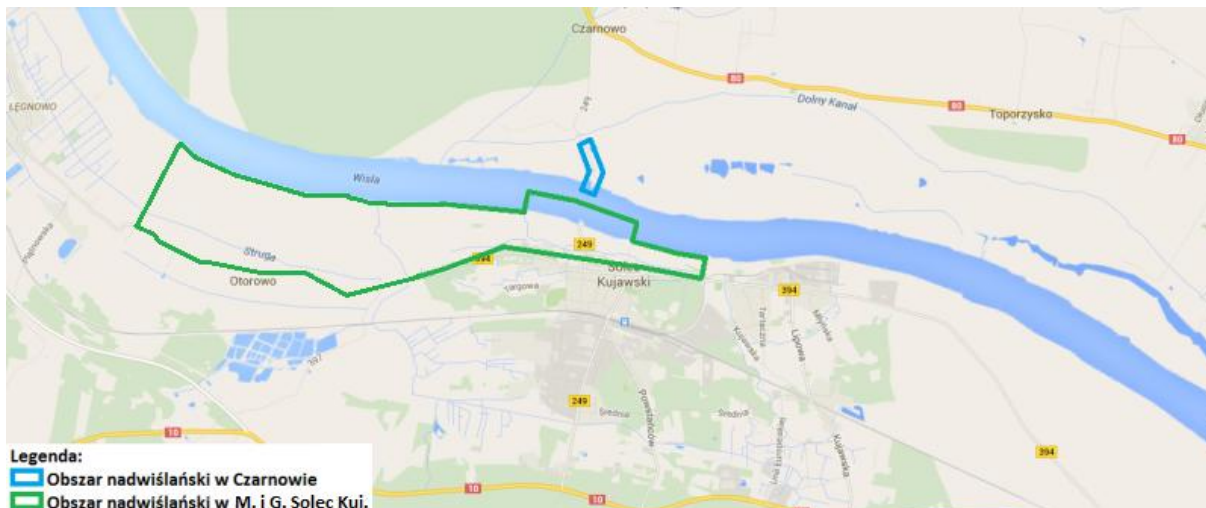
Obszar nadwiślański w Czarnowie jest zlokalizowany w południowej części miejscowości Czarnowo, na zachodzie gminy Żławieś Wielka. Obejmuje teren zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie Wisły, na działkach o numerach ewidencyjnych: 116 i 119.

Analizowany obszar jest położony w odległości ok. 7 km na wschód od granic administracyjnych Bydgoszczy oraz w odległości ok. 20 km na północny-zachód od granic administracyjnych Torunia.

Kluczowym, bo jedynym, szlakiem komunikacyjnym tego obszaru jest droga wojewódzka nr 249 Solec Kujawski-Czarnowo, która w centrum Czarnowa łączy się z drogą krajową nr 80 Pawłówek-Lubicz łączącą Toruń z Bydgoszczą. Na nadbrzeżu Wisły w Czarnowie droga kończy swój przebieg, jej przedłużeniem jest droga gminna prowadząca do samej rzeki. Droga wojewódzka nr 249 kontynuuje swój przebieg po drugiej stronie rzeki, w Solcu Kujawskim. Tam droga łączy się najpierw z drogą wojewódzką nr 349 Przyłubie-Otorowo, a następnie przebiega przez centralną część Solca Kujawskiego, by następnie połączyć się z drogą krajową nr 10 Lubieszyn-Płońsk.

Rysunek 40. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie i obszaru nadwiślańskiego w M. i G. Solec Kuj.

Źródło: opracowanie własne na podstawie <https://www.google.pl/maps/>

Analizowany obszar stanowi częściowo własność Skarbu Państwa (działka o numerze ewidencyjnym 116), a częściowo własność gminy (działka o numerze ewidencyjnym 119) i nie jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego.

Na chwilę obecną teren ten jest praktycznie niezagospodarowany. Jedynym elementem infrastrukturalnym tego obszaru jest asfaltowa i betonowa droga dojazdowa (droga wojewódzka nr 249, a następnie droga gminna) oraz przyczółek związany z funkcjonowaniem w przeszłości w tym miejscu tymczasowego mostu dla wojska łączącego się ze zlokalizowanym na przeciwnym brzegu Wisły Solcem Kujawskim.

Zdjęcie 62. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie

Źródło: dokumentacja fotograficzna

Strategia Rozwoju Gminy Zawieś Wielka na lata 2008-2016 nie odnosi się w bezpośredni sposób do aktualnego i potencjalnego znaczenia obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie dla rozwoju społeczno-gospodarczego gminy. Natomiast obszerną analizę tego obszaru zawarto w *Studium*

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zławieś Wielka. W dokumencie wskazuje się, iż wśród najważniejszych kierunków w zakresie zapewnienia bezpośrednich sprawnych połączeń ośrodków powiatowych ze stolicami województwa i między sobą znajduje się połączenie drogi ekspresowej S-10 z drogą krajową nr 80 drogą wojewódzką nr 249 z przeprawą mostową przez Wisłę w Solcu Kujawskim. W chwili obecnej droga wojewódzka nr 249, ze względu na brak jej ciągłości (brak stałej przeprawy przez Wisłę nie obsługuje powiązań zewnętrznych gminy (stanowi ona drogę strategiczną).

➤ **Stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione**

Teren przewidywany do zagospodarowania leży na obszarze specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 – Dolina Dolnej Wisły. Całkowita powierzchnia tego obszaru wynosi ponad 33,5 ha. Obszar obejmuje ochroną odcinek doliny Wisły w jej dolnym biegu, która stanowi ostoje dla ptaków lęgowych oraz migrujących (w tym gatunków chronionych i zagrożonych wyginięciem). Omawiany wyżej obszar powiązany jest ze specjalnym obszarem ochrony siedlisk – Solecka Dolina Wisły oraz Dybowska Dolina Wisły. Pierwszy z tych obszarów stanowi fragment Doliny Dolnej Wisły o długości 49 km, położony pomiędzy Solcem Kujawskim a Świeciem. Cały ten obszar stanowi terasę zalewową, której granicę częściowo wyznacza wał przeciwpowodziowy, a częściowo skarpa Doliny Wisły.

Tereny nadwiślańskie w Czarnowie zlokalizowane są w granicach Obszaru Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły oraz Solecka Dolina Wisły.

Tabela 41. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański w Czarnowie)

Nazwa formy ochrony przyrody	Odległość terenów zagospodarowania od obszarów podlegających ochronie [km]
OChK Strefy Krawędziowej Kotliny Toruńskiej	1,4
OChK Wydmy na południe od Torunia	2,6
Obszar Natura 2000 Dybowska Dolina Wisły	powyżej 5,0
Obszar Natura 2000 Solecka Dolina Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego
Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły	znajduje się na terenie obszaru chronionego

Źródło: opracowanie własne

Brzeg Wisły w rejonie planowanego zagospodarowania porastają liczne trzcinowiska oraz rośliny łąk podmokłych.

Jakość wód Wisły w rejonie planowanego zagospodarowania jest dobra i ocenia się, jako umiarkowaną, ocena fizykochemiczna – poniżej potencjału dobrego, a potencjał ekologiczny – umiarkowany (dawna III klasa). Natomiast ocena bakteriologiczna wód jest niezadowalająca. Rejon przewidywanego zagospodarowania obecnie nie jest narażony na ponadnormatywny hałas. Strefa kujawsko-pomorska ze względu na pył zawieszony oraz benzo(a)piren zakwalifikowana jest do klasy C, w której stężenie zanieczyszczeń przekraczają wartości dopuszczalne. Pozostałe zanieczyszczenia kwalifikują do klasy A, w której nie są przekraczane wartości dopuszczalne do poziomów docelowych. Teren przewidywany do zagospodarowania jest zagrożony powodzią.

➤ **Walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej**

W Czarnowie w rejestrze zabytków znajduje się gotycki kościół parafialny p. w. św. Marcina, dzwonnica wraz z kruchtą przy kościele oraz cmentarz katolicki. Nad Wisłą znajdowała się osada, przystań promowa zwana Ostromeckiem Przewozem. Prom kursował pomiędzy brzegami Wisły, zapewniające połączenie z Czarnowa z Solcem Kujawskim. Przy budynku szkoły znajduje się dwór z przełomu XIX i XX w. W pobliżu Kanału Górnego zlokalizowane jest grodzisko późnośredniowieczne z częściowo zniszczonym wałem zewnętrznym. W dolnym odcinku Kanału Górnego usytuowany jest nieczynny młyn wodny z początku XX w. W odległości ok. 0,5 km od kościoła, w kierunku Bydgoszczy, znajdowała się końcowa stacja kolejowa linii Toruń – Czarnowo, która została zlikwidowana w 1972 r. Na cmentarzu parafialnym znajduje się pomnik pomordowanych mieszkańców Czarnowa.

➤ **Analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej**

Baza noclegowo-gastronomiczna

Oferta o charakterze gastronomicznym w samej miejscowości Czarnowo ogranicza się do Restauracji „Gościńska Chata”. Na terenie miejscowości nie znajdują się żadne obiekty świadczące usługi noclegowe. Najbliżej położony obiekt noclegowy znajduje się w Toporzysku (ok. 6 km od analizowanego obszaru) – Zajazd Restauracja „Toporzanka”.

Baza sportowo-rekreacyjna

Obecnie nabrzeże Wisły nie jest w żaden sposób zaadaptowane pod sport i rekreację.

Bezpośrednio z miejscowości Czarnowo wytyczony jest czarny szlak rowerowy o długości 4 km. Szlakiem podąża się z Czarnowa do Stanisławki, wzdłuż lasu.

III. Analiza SWOT i rekomendacje

Zaprezentowana analiza SWOT to metoda wykorzystywana m.in. w diagnozowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej na określonych obszarach. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów. Szczegółowo analiza SWOT polega na rozważeniu:

- Sił (**Strenghts**) – mocnych stron – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają Bydgosko-Toruński Obszar Funkcjonalny z otoczenia, tworząc podstawy dla rozwoju, podnosząc atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów i turystów.
- Słabości (**Weaknesses**) – słabych stron – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój obszaru lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycję obszaru zarówno w oczach mieszkańców, jak również inwestorów i turystów.
- Szans (**Opportunities**) – czynników zewnętrznie pozytywnych – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju; są to cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi obszaru.
- Zagrożeń (**Threats**) – czynników zewnętrznie negatywnych – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój społeczno-gospodarczy obszaru.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w odniesieniu do analizowanych zbiorników i cieków wodnych traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jego obszarze. Szanse i zagrożenia są traktowane jako uwarunkowania zewnętrzne, niezależne, których zaistnienie w otoczeniu BTOF może na niego oddziaływać, przyczyniając się bądź to do wzmocnienia silnych stron, bądź to do ograniczenia lub wyeliminowania słabych stron.

Tabela 42. Analiza SWOT

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	<p>S</p> <p>Silne strony – pozytywne cechy, które wyróżniają BTOF, stanowiąc o jego przewadze konkurencyjnej</p>	<p>W</p> <p>Słabe strony – negatywne cechy, będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów</p>
	Zewnętrzne	<p>O</p> <p>Szanse – korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym, które właściwie wykorzystane mogą stanowić istotny impuls rozwojowy</p>	<p>T</p> <p>Zagrożenia – niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju, osłabiają silne strony oraz mogą ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych</p>

Źródło: opracowanie własne

Analizę SWOT sporządzono dla terenów zlokalizowanych nad zbiornikami i ciekami wodnymi Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego w odniesieniu do czterech obszarów tematycznych, zgodnie z przyjętą metodologią analizy poszczególnych zbiorników i cieków wodnych:

- Obszar I – położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury.
- Obszar II – stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione.
- Obszar III – walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej.
- Obszar IV – analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej.

Tabela 43. Analiza SWOT – położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	<p>Silne strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> – międzynarodowe szlaki wodne E40 i E70, – unikatowy w skali europejskiej Bydgoski Węzeł Wodny, – infrastruktura hydrotechniczna Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego jako podstawa do rozwoju infrastruktury w zakresie turystyki wodnej, – porty rzeczne w Toruniu jako baza do rozwoju turystyki wodnej na rzece Wiśle, – położenie centralnej części miasta Torunia nad rzeką Wisłą, – dogodna lokalizacja ośrodków Torunia i Bydgoszczy do komunikacji drogą wodną i do rozwoju turystyki wodnej na rzece Wiśle, – rozwinięta infrastruktura w kluczowych ośrodkach rekreacyjno-wypoczynkowych BTOF (Kamionki Małe, Zalesie, Koronowo-Pieczyska, Chmielniki, Piecki, Wąsosz) 	<p>Słabe strony:</p> <ul style="list-style-type: none"> – niska dostępność infrastruktury w zakresie rozwoju turystyki wodnej, – dysproporcje w jakości i dostępności infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej pomiędzy obszarami miejskimi a obszarami wiejskimi BTOF, – słabo rozwinięta infrastruktura o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym nad zbiornikami wodnymi o lokalnym zasięgu oddziaływania, – słabo rozwinięta infrastruktura na wyznaczonych obszarach o znaczeniu historyczno-kulturowym (projektowany park kulturowy, ruiny zamków), – niewystarczające skomunikowanie wewnętrzne i zewnętrzne obszarów (brak spójnej sieci dróg i ciągów pieszych i rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, miejsc parkingowych), – zły stan infrastruktury kolejowej, brak powiązań zintegrowanych w szczególności pomiędzy Toruniem a Bydgoszczą – niska dostępność alternatywnych źródeł transportu (np. tramwaj wodny)
	Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ożywienie dróg wodnych na obszarze BTOF – Bydgoskiego Węzła Wodnego – rozwój transportu multimodalnego (budowa przeprawy promowej w Solcu Kujawskim), – rozwój systemu komunikacji metropolitalnej BiT City, rozszerzenie systemu na obszar całego województwa, – rosnąca popularność komunikacji rowerowej, – dostępność zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy pochodzących z UE, na przedsięwzięcia o charakterze infrastrukturalnym 	<p>Zagrożenia :</p> <ul style="list-style-type: none"> – zagrożenia powodzią i podtopieniami infrastruktury na terenach zalewowych, – trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, – wzrost liczby użytkowników pojazdów samochodowych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 44. Analiza SWOT – stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	Silne strony: <ul style="list-style-type: none"> – rozbudowana sieć hydrograficzna na obszarze BTOF, – rzeki: Wisła, Brda, Drwęża i Noteć jako podstawowe elementy układu hydrograficznego BTOF, – bogactwo obszarów chronionych o wysokich walorach przyrodniczych, – duży udział powierzchni terenów zielonych w ogólnej powierzchni BTOF 	Słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> – niska jakość wód w zbiornikach i ciekach wodnych zlokalizowanych na terenie BTOF, – zanieczyszczenie obszarów o wysokich walorach przyrodniczych (nielegalne wysypiska śmieci)
	Zewnętrzne	Szanse: <ul style="list-style-type: none"> – promocja walorów przyrodniczych BTOF, – dostępność środków finansowych na ochronę i promocję zasobów przyrodniczych w nowej perspektywie finansowej, – rozwój i modernizacja sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, – zwiększenie zainteresowania turystyką krajoznawczą i przyrodniczą 	Zagrożenia : <ul style="list-style-type: none"> – trudności w realizacji inwestycji infrastrukturalnych na obszarach chronionych, – zalewowy charakter części obszaru BTOF, – niszczenie obszarów cennych przyrodniczo przez mieszkańców i turystów, – niekontrolowany rozwój zabudowy na obszarach chronionych

Źródło: opracowanie własne

Tabela 45. Analiza SWOT – walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	Silne strony: <ul style="list-style-type: none"> – różnorodność zasobów dziedzictwa kulturowego, – duża liczba rozpoznawalnych obiektów kulturowych (np. Zespół Staromiejski Torunia wpisany na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego UNESCO), – historyczne zespoły urbanistyczne, – zabytki hydrotechniczne (Kanał Bydgoski, śluzy, jazy, stopnie wodne) 	Słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> – nierównomierne rozmieszczenie obiektów zabytkowych (głównie w Toruniu i Bydgoszczy), – znaczne potrzeby w obszarze prac remontowo-konserwacyjnych zabytkowych obiektów, – brak spójnej promocji oferty kulturalnej w obszarze funkcjonalnym, – niewystarczające środki finansowe przeznaczane na poprawę stanu obiektów zabytkowych
	Zewnętrzne	Szanse: <ul style="list-style-type: none"> – zrewitalizowanie obiektów o dużej wartości historycznej i turystycznej, – wykorzystanie istniejących walorów kulturowych obszaru, w tym obiektów i obszarów zabytkowych o światowym znaczeniu, – wykorzystanie potencjału ruin zamku np. w Kowalewie Pomorskim, Szubinie, Toruniu, – remont zdegradowanych, zabytkowych śluz na Kanale Bydgoskim, – wspólna promocja walorów kulturowych i tradycji obszaru funkcjonalnego, – zwiększenie dostępności historycznych szlaków wodnych, – kreowanie nowych obszarów i produktów turystycznych w oparciu o atrakcyjny sposób zagospodarowania obiektów zabytkowych i ich otoczenia 	Zagrożenia : <ul style="list-style-type: none"> – postępująca degradacja i niszczenie obiektów zabytkowych, – niewykorzystanie potencjału turystycznego BTOF, – trudności w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania, w tym funduszy pochodzących z UE

Źródło: opracowanie własne

Tabela 46. Analiza SWOT – analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	Silne strony: <ul style="list-style-type: none"> – mnogość wytyczonych na obszarze BTOF-u szlaków turystycznych: rowerowych i pieszych, – wytyczone na obszarze unikatowe pod względem krajowym i europejskim trasy rowerowe, w tym: szlak europejski EuroRoute R1, szlak Po Dolinie Dolnej Wisły, szlak Wiślana Trasa Rowerowa, – stale rosnąca ilość kilometrów ścieżek rowerowych (zarówno w dużych miejscowościach, jak i tych mniejszych), – dogodne połączenie między poszczególnymi miejscowościami na obszarze BTOF-u (dotyczy szlaków rowerowych i pieszych), – stale rosnąca liczba obiektów sportowych również w mniejszych gminach, w tym przede wszystkim: boiska wielofunkcyjne, siłownie zewnętrzne, place zabaw, – duża ilość obszarów zieleni zagospodarowanej i niezagospodarowanej, – nowoczesne obiekty sportowe, w tym Motoarena w Toruniu czy Hala Widowiskowo-Sportowa w Toruniu, Łuczniczka w Bydgoszczy – mnogość parków krajobrazowych, obszarów chronionych, rezerwatów przyrody na obszarze BTOF-u, – rozwijające się różne dziedziny sportu, m.in. kajakarstwo, kolarstwo, żużel, – zwiększająca się świadomość sportowa i zdrowotna mieszkańców, – duża ilość organizowanych imprez cyklicznych w tym imprez o randze krajowej i międzynarodowej 	Słabe strony: <ul style="list-style-type: none"> – nierównomierne rozmieszczenie obiektów sportowych i rekreacyjnych (skupione przede wszystkim w większych miejscowościach), – niezagospodarowane tereny w miejscach z dużym potencjałem turystycznym, np. Struga Toruńska, Kanał Bydgoski, obszar Jezior Żędowskich, – zły stan infrastruktury sportowej i rekreacyjnej głównie w mniejszych miejscowościach, – niewystarczająca promocja obszarów wchodzących w skład BTOF-u głównie poza granicami województwa oraz kraju, – brak współpracy między miejscowościami w kwestii organizacji wspólnych imprez sportowych i rekreacyjnych, – brak zaplecza hotelowego i gastronomicznego na obszarach mniejszych gmin, – sezonowość większości obiektów nadwodnych

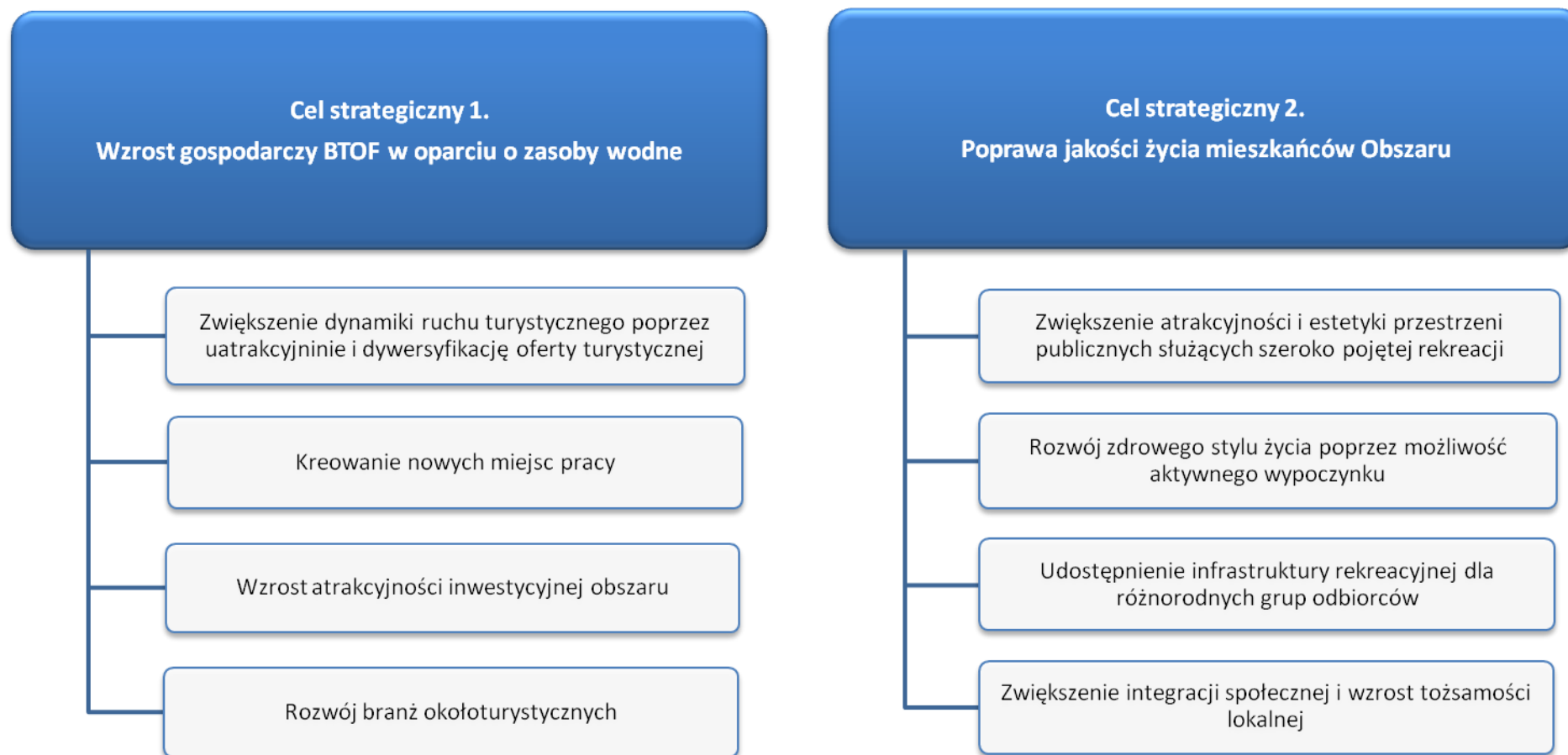
	Zewnętrzne	<p>Szanse:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dofinansowanie obiektów sportowych i rekreacyjnych oraz działań w tym zakresie ze środków zewnętrznych, w tym z UE, – poprawa jakości i zwiększenie dostępności obiektów sportowych i rekreacyjnych, – wykorzystanie i zaadaptowanie terenów z potencjałem rekreacyjnym, – promocja terenu BTOF-u w zakresie sportu i rekreacji, – upowszechnianie i przygotowywanie z większym wyprzedzeniem kalendarza imprez sportowych na dany rok, – wyrównanie poziomu atrakcyjności pod względem sportowym i rekreacyjnym gmin wchodzących w skład BTOF-u, – wzrost liczby turystów 	<p>Zagrożenia :</p> <ul style="list-style-type: none"> – brak środków finansowych (w tym środków zewnętrznych) na rozbudowę obiektów sportowych i rekreacyjnych, – postępujące niszczenia/zaniedbanie istniejących obiektów sportowo-rekreacyjnych, – pogłębiające się różnice w infrastrukturze sportowej i rekreacyjnej na terenie gmin wchodzących w skład BTOF-u, – zmniejszająca się ilość organizowanych imprez sportowych, – niewystarczająca promocja sportu i rekreacji na terenie BTOF-u, – spadek liczby turystów
--	-------------------	--	---

Źródło: opracowanie własne

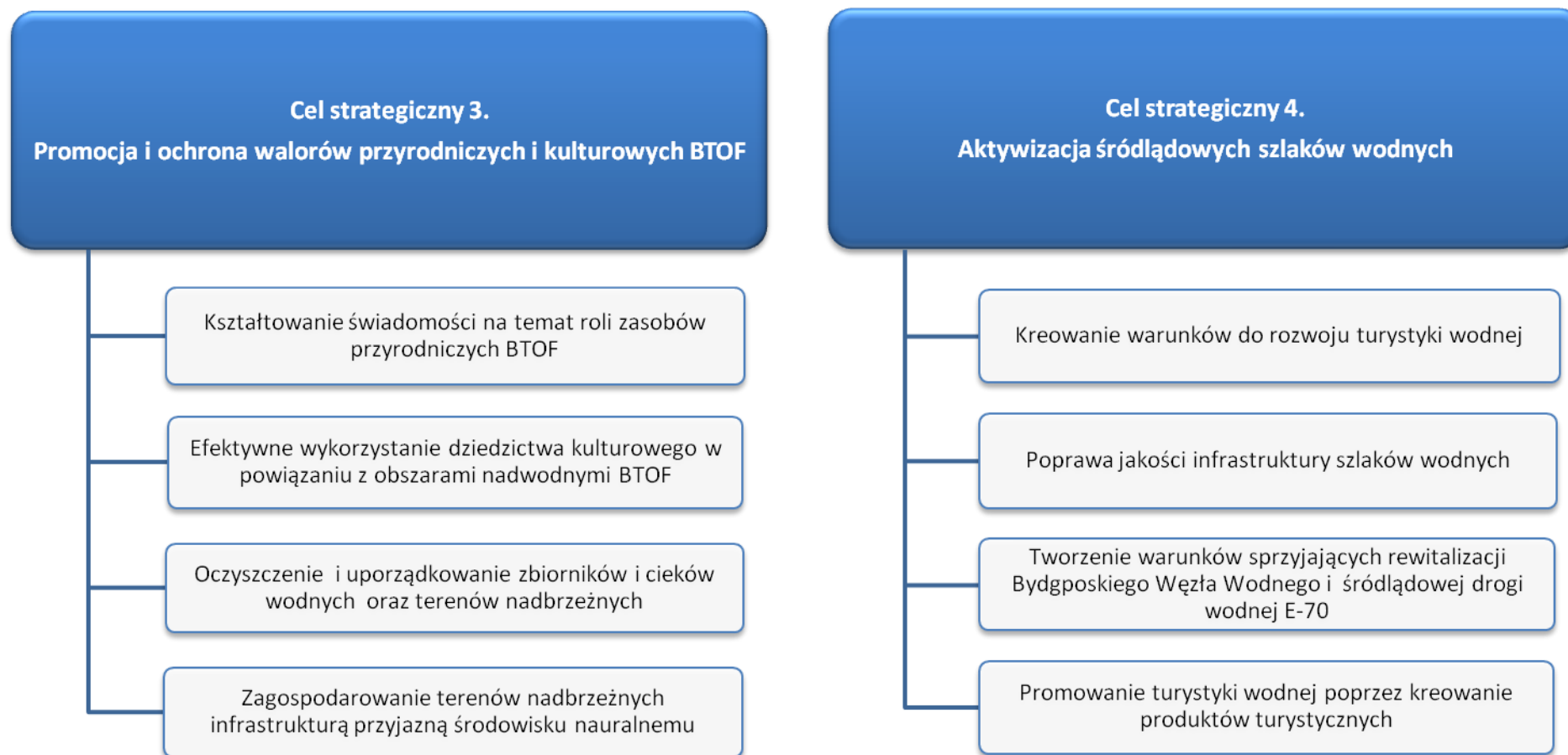
IV. Cel nadrzędny, cele strategiczne i cele szczegółowe

Analiza terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi, a także przeprowadzona na jej podstawie analiza SWOT, pozwoliły na określenie celu nadrzędnego i celów szczegółowych. Cele te określają kierunki aktywizacji społeczno-gospodarczej i zagospodarowania terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi w BTOF.

**AKTYWIZACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA TERENÓW
POŁOŻONYCH NAD CIEKAMI I ZBIORNIKAMI WODNYMI
W BYDGOSKO-TORUŃSKIM OBSZARZE FUNKCJONALNYM
POPRAZ ICH WIELOKIERUNKOWE ZAGOSPODAROWANIE**

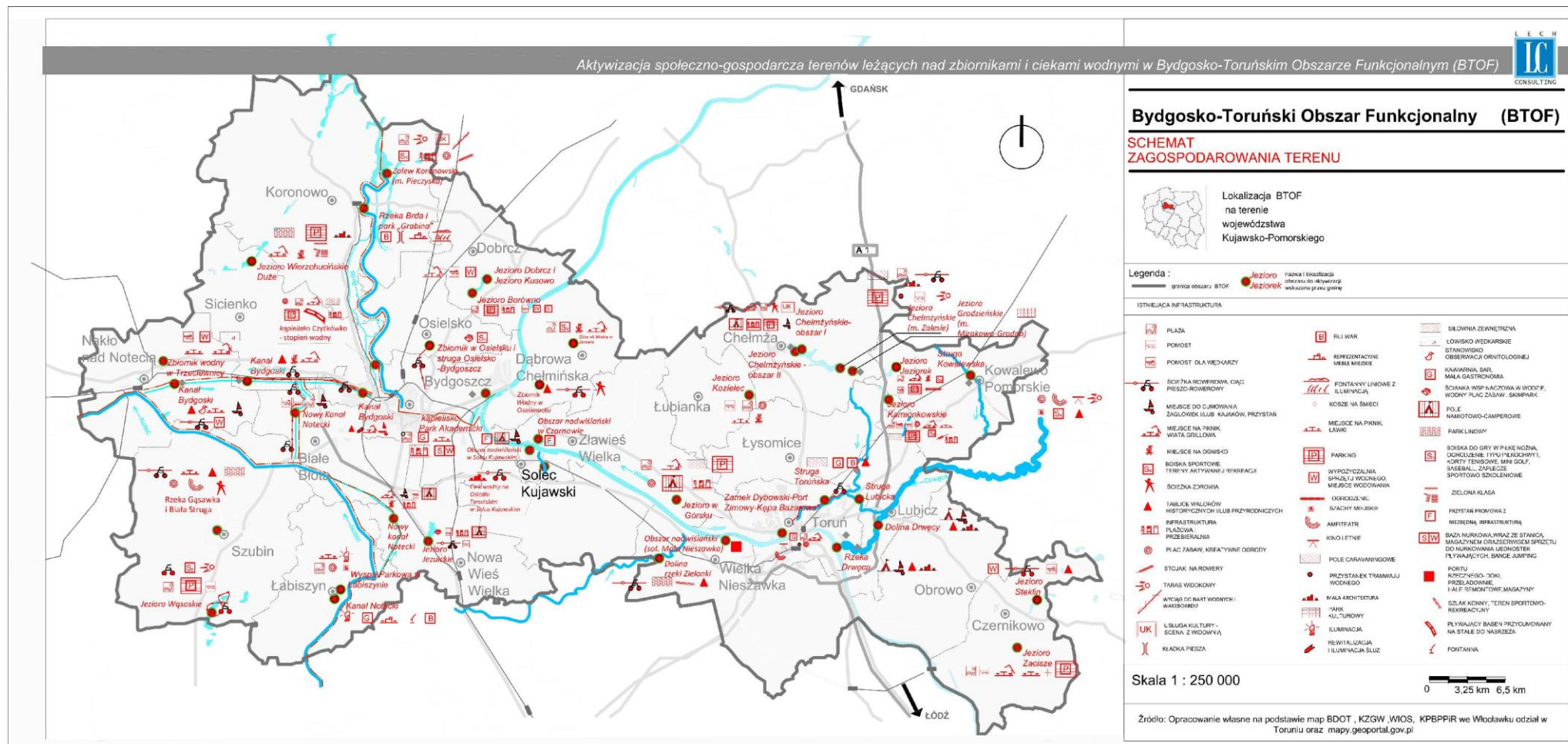
V. Analiza ekonomiczna w zakresie najlepszych wariantów zagospodarowania terenów ze wskazaniem wariantu optymalnego

Propozycje wariantów zagospodarowania terenów leżących nad zbiornikami i ciekami wodnymi w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym są wynikiem analizy przedstawionej w powyższych rozdziałach niniejszego opracowania. Rozpatrując możliwe opcje zagospodarowania terenów wzięto pod uwagę następujące czynniki: strukturę zagospodarowania przestrzennego, uwarunkowania rozwojowo-planistyczne, formalno-prawne, środowiskowe oraz społeczne. Analiza uwzględniała także identyfikację kluczowych interesariuszy wraz z określeniem ich oczekiwań.

Na etapie wstępnego planowania zagospodarowania terenów, analiza ekonomiczna możliwa jest do przedstawienia jedynie w formie opisowej (jakościowej), ukazującej efekty oddziaływania inwestycji. Skwantyfikowanie kosztów i korzyści ekonomicznych oraz skonfrontowanie ich z nakładami inwestycyjnymi będzie możliwe dopiero na etapie dokładniejszych prac nad projektem zagospodarowania poszczególnych obszarów. We wstępnych fazach koncepcyjnych wykorzystuje się metody jakościowe analizy ekonomicznej, które dają podstawę do analiz ilościowych.

Dla każdego obszaru przedstawiono propozycję zagospodarowania terenu, a także zewnętrzne efekty oddziaływania projektu na otoczenie. Ponadto wskazano warianty alternatywne brane pod uwagę na etapie analizy. Wskazanie wariantu optymalnego przedstawiono w formie graficznej.

Rysunek 41. Schemat zagospodarowania Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: opracowanie własne

V.1. Miasto Bydgoszcz

V.1.1. Kanał Bydgoski

Propozycje zagospodarowania terenu

Obszar wzdłuż Kanału Bydgoskiego to teren o dużym potencjale rekreacyjnym i wysokich walorach kulturowych, częściowo objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.

Proponowane zagospodarowanie terenu obejmuje obszar wzdłuż Kanału Bydgoskiego w kierunku Nakła nad Notecią jako kontynuacja Parku nad Starym Kanałem.

W procesie przywracania parkowi należnej rangi, podstawową rolę odgrywają jego wartości historyczne, kulturowe, techniczne i przyrodnicze oraz walory kompozycji przestrzennej. Niewielki fragment dawnego parku został poddany rewitalizacji (ok 2,4 ha) w ramach projektu unijnego REURIS: „Rewitalizacja miejskich przestrzeni nadrzecznych”. Istotą projektu REURIS było wypracowanie we współpracy międzynarodowej pakietu zasad rewitalizacji miejskich terenów nadrzecznych. Jeden z elementów projektu został wdrożony w postaci praktycznej rewitalizacji odcinka Parku nad Starym Kanałem od Ronda Grunwaldzkiego do ul. Wrocławskiej. W ramach inwestycji wykonano plac zabaw dla dzieci, schody terenowe, ścieżki i kładki. Przy szklanej kładce, wykonano siedziska wypoczynkowe oraz niewielki placzek ze stolikami szachowymi. Dalsze koncepcje zagospodarowania terenów nad Nowym Kanałem Bydgoskim, zwłaszcza w części sąsiadującej ze Starym Kanałem Bydgoskim powinny być funkcjonalnie spójne z opracowaną w ramach ww. projektu koncepcją programowo-przestrzenną rewaloryzacji Parku nad Starym Kanałem Bydgoskim.

Planowany sposób zagospodarowania i rewitalizacji terenu oparto o oświetloną ścieżkę pieszo-rowerową i rolkową, przebiegającą w kierunku Nakła po południowej stronie kanału (od ul. Józefa Bronikowskiego, w ciągu ul. Mińskiej) oraz po północnej stronie kanału (od ul. Kruszyńskiej, w ciągu ul. Spacerowej). Ponadto, proponuje się utworzenie ścieżki rowerowej obustronnie wzdłuż Kanału Bydgoskiego, aż do Brdy (uzupełnienie brakujących fragmentów). Ścieżki zostaną wykonane w taki sposób, aby w okresie zimowym można je było wykorzystać jako narciarską trasę biegową.

Zakłada się poprowadzenie ścieżki jako uzupełnienie ścieżki biegnącej od miasta – proponuje się, aby ścieżki rowerowe na odcinku od ul. J. Bronikowskiego do Ronda Grunwaldzkiego poddać modernizacji, obejmującej również oświetlenie oraz ustawienie obiektów małej architektury (koszy na śmieci). Wzdłuż ścieżek planuje się wytyczenie miejsc odpoczynku w formie wiat przystankowych z dwoma miejscami umożliwiającym wodowanie kajaków. Ponadto, z myślą o kajakarzach proponuje się stworzenie na śluzie Prądy oraz śluzie Osowa Góra schodów do przenoszenia kajaków bez wodowania.

W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów w tym obszarze zaplanowano również budowę mobilnego posterunku wodnego przy w rejonie ulic: Kruszyńskiej i Żywieckiej, który zostanie zlokalizowany na barce-platformie. Będą to w pełni wyposażone posterunki policyjne w sprzęt teleinformatyczny i radiowy, sprzęt ratownictwa medycznego, łódź motorowo-patrolową, rowery i samochód osobowo-terenowy z przyczepą, a pracujący w nich policjanci będą wykazywali się znajomością języków obcych.

W celu skomunikowania obydwóch nabrzeży Kanału Bydgoskiego proponuje się wykonanie: przeprawy drogowo-rowerowej z ruchem pieszym łączącej ulice: Kruszyńską i Żywiecką (na przyczółkach wysadzonego mostu), wykonanie kładki pieszo-rowerowej w rejonie ul. Kartuskiej,

Propozycje zagospodarowania terenu

modernizację przeprawy mostowej w ciągu ul. Józefa Bronikowskiego oraz kładki pieszej w rejonie ul. Janowieckiej wraz z jej dostosowaniem do ruchu rowerowego. Usprawnieniu komunikacji w rejonie Kanału Bydgoskiego ma służyć również proponowana modernizacja ul. Bronikowskiego: poszerzenie chodnika, ustawienie progów zwalniających, ruch samochodowy oraz oświetlenie ulicy. Ponadto, proponuje się wykonanie trzech kładek pieszych na strudze Flis – na wprost ulic: Janowieckiej, Podmiejskiej i Stalowej.

Zaplanowano rewitalizację śluz oraz ustawienie tablic informujących o historii Kanału Bydgoskiego. Dodatkowo, wzdłuż Starego Kanału proponuje się wykonanie iluminacji wraz z ustawieniem obiektów małej architektury (m.in. koszy na śmieci) i wykonaniem nasadzeń. W Parku Nad Starym Kanałem proponuje się stworzenie terenów rekreacyjno-wypoczynkowych z placami zabaw, jak również zorganizowanie mobilnych punktów gastronomicznych. W parku proponuje się również utworzenie pomiędzy ul. Bronikowskiego i linią kolejową kompleksu rekreacyjnego w postaci parku linowego, siłowni plenerowej i zespołu kortów tenisowych.

W parku zlokalizowanym na północnym nabrzeżu kanału zaplanowano miejsca rekreacji i wypoczynku, jako tor rolkowy przy kładce oraz park dźwięku (park odkrywców), ogród zmysłów, park orientacji przestrzennej po północnej stronie kanału w pobliżu ul. Mińskiej, przechodzący następnie w bulwar, ciągnący się aż do Śluzy Prądy.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczby turystów**

**Wykreowanie wizerunku
Bydgoszczy jako „Wodnej Stolicy
Polski”**

Kanał Bydgoski stanowi część Bydgoskiego Węzła Wodnego, który z kolei ma olbrzymie znaczenie w ramach międzynarodowej drogi wodnej E-70. Kanał Bydgoski to niespotykana na skalę europejską budowla hydrotechniczna, cenny twór myśli inżynierskiej. Zaczęła powstawać pod koniec XVIII wieku - wówczas dzięki kanałowi Bydgoszcz zyskała miano największego portu śródlądowego, a budowla znacznie przyczyniła się do rozwoju miasta.

Od wielu lat Miasto konsekwentnie stara się przywrócić Kanałowi jego świetność. Planowane jest nie tylko odnowienie samego szlaku wodnego, ale także bulwarów i przestrzeni położonych wzdłuż Kanału. Rewitalizację zaczęto od odnowienia Wyspy Młyńskiej, która stała się najważniejszym atutem przyciągającym turystów do Bydgoszczy. Według opracowania pn. *Badanie ruchu turystycznego dla roku 2013 r.*, przygotowanego przez Instytut Gospodarki Turystycznej i Geografii Wyższej Szkoły Gospodarki, Wyspa Młyńska i Wenecja Bydgoska to najbardziej atrakcyjne miejsca w mieście (tak odpowiedziało 79,3% respondentów). Dzięki temu, że powstają atrakcyjne turystycznie miejsca, rośnie liczba turystów odwiedzających Bydgoszcz. W roku 2013 było to 650 tys. osób, czyli o 50 tys. więcej niż w 2012. Turyści coraz chętniej decydują się na dłuższe, kilkudniowe pobyty, wydają też więcej pieniędzy.

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>Dzięki nim bydgoscy przedsiębiorcy zarobili ponad 80,5 mln zł w 2013 r. Biorąc pod uwagę mnożnik turystyczny, inwestycje w przestrzeń publiczną o dużym potencjale i atrakcyjności (a do takich należy Kanał Bydgoski) przyczyni się do wzrostu potencjału turystycznego obszaru.</p> <p>W związku z powyższym, dalsze zagospodarowanie terenów wzdłuż Kanału Bydgoskiego, stanie się szansą na zwiększenie atrakcyjności tych obszarów pod kątem turystycznym i kontynuacji działań, które popularyzuje również <i>Bydgoski Festiwal Wodny „Ster na Bydgoszcz 53°N,18°E”</i>. Proponowane zagospodarowanie podkreśla różnorodne walory i funkcję Kanału. Ciągi pieszo-rowerowe będą kontynuacją zagospodarowania przestrzeni w Parku nad Starym Kanałem. Wiata przystankowa, miejsca do wodowania kajaków i innych sprzętów wodnych, jak również schody do przenoszenia kajaków na śluzach: Prądy i Osowa Góra to rozszerzenie oferty mariny „Gwiazda” i kolejne udogodnienie dla amatorów sportów wodnych. Rewitalizacja i iluminacja śluz, a także tablice historyczne, to znakomite podkreślenie walorów kulturowych Kanału. Dodatkowo proponuje się budowę tzw. parku odkrywców (ogród zmysłów, dźwięku) - będzie to ciekawa i unikalna atrakcja turystyczna na terenie BTOF.</p>
<p>Wykreowanie nowej tożsamości przestrzeni miejskiej</p> <p>Integracja mieszkańców oraz poprawa jakości zamieszkania poprzez przywrócenie i udostępnienie dla celów rekreacji nowych przestrzeni publicznych</p>	<p>Z opracowania „Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy...”, przygotowanego przez MPU w 2012 r. wynika, że tereny położone wzdłuż rzeki Brdy i Kanału Bydgoskiego stanowią centralną oś systemu rekreacji dla Bydgoszczy. Zlokalizowane są tutaj najciekawsze obiekty historyczne oraz powstają nowe inwestycje sportowe i rekreacyjne (mariny, przystanie wodne, kompleksy sportowe). W opracowaniu tym podkreśla się także, że ważne jest kompleksowe zagospodarowanie kolejnych przestrzeni przyległych do Kanału Bydgoskiego, m.in. poprzez budowę towarzyszącej rewitalizowanym i planowanym bulwom infrastruktury, także w odległych dzielnicach, takich jak Okole - Jary - Miedzyń.</p> <p>Zagospodarowanie terenów nad Kanałem Bydgoski przyczyni się do wykreowania nowej tożsamości przestrzeni miejskiej. Dzięki tej inwestycji zwiększy się poziom integracji mieszkańców, którzy będą mogli spotykać się na terenach rekreacyjnych i bulwarze biegnącym bezpośrednio nad Kanałem. Wprowadzenie elementów zagospodarowania rekreacyjnego wraz z usługami gastronomii na terenie Parku nad Starym Kanałem umożliwi jego bardziej efektywne zagospodarowanie i podkreślenie</p>

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>walorów rekreacyjno-wypoczynkowych. Integracji mieszkańców będą sprzyjać również planowane kładki piesze i rowerowe, jak również proponowana przeprawa drogowa, która ułatwi komunikację pomiędzy osiedlami zlokalizowanymi w sąsiedztwie kanału.</p> <p>Nie bez znaczenia jest także fakt, że propozycje zagospodarowania terenu idą w kierunku umożliwienia mieszkańcom aktywnego wypoczynku, atrakcyjnego dla bardzo różnych grup wiekowych (tor rolkowy, place zabaw, park linowy, korty tenisowe). Tym samym projekt generuje korzyści społeczną w postaci rozwoju aktywnego i zdrowszego stylu życia.</p>
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów	<p>Proponowane zagospodarowanie obszarów położonych nad Kanałem Bydgoskim przyniesie również korzyści w postaci zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Bydgoszczy oraz turystów. Służyć temu będzie m.in. planowany mobilny posterunek wodny. Do poprawy bezpieczeństwa przyczyni się również wytyczenie ścieżek rowerowych, które pozwolą rowerzystom na bezpieczne przemieszczanie się wzdłuż kanału bez konieczności korzystania z ulic. Istotne będą również działania planowane na ul. Józefa Bronikowskiego, polegające na poszerzeniu chodnika, wykonaniu progów zwalniających ruch samochodowych oraz wykonaniu oświetlenia.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Proponując zagospodarowanie terenów nad Kanałem Bydgoskim, brano pod uwagę m. in. ograniczenia dotyczące braku dostępności do niektórych terenów czy ograniczenia wynikające z faktu, iż Kanał Bydgoski znajduje się pod ochroną konserwatorską. Z tego też względu odrzucono warianty zagospodarowania terenu w postaci parków rozrywki czy większych marin, a także zagospodarowanie terenu na plażę miejską.</p>

V.1.2. Kąpieliska i plaże miejskie

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>	
<p>Na terenie Miasta Bydgoszczy istnieje wiele miejsc, które mogą stanowić potencjalne miejsce do utworzenia kąpieliska i plaży miejskiej. Bydgoszcz, pomimo posiadania dobrych warunków naturalnych, nie posiada otwartego, letniego kąpieliska. Lokalizacja takiego kąpieliska uzależniona jest od jakości wód w rzece lub zbiorniku, istniejących uwarunkowań oraz dostępności miejsca.</p>	
<u>Propozycje lokalizacyjne</u>	
Zalew Smukalski	<p>Proponowany do zagospodarowania teren posiada wysokie walory przyrodnicze, był wykorzystywany od końca XIX wieku do rekreacji i turystyki wodnej, posiada predyspozycje do rozwoju bazy</p>

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>	
	<p>noclegowej i campingowej. Tereny nadbrzeżne stanowią częściowo własność Województwa Kujawsko-Pomorskiego, a częściowo Miasta Bydgoszczy. Analizowany obszar jest częściowo objęty miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego.</p> <p>Pod względem środowiskowym obszar charakteryzuje się bardzo dobrym stanem fizykochemicznym wód rzeki Brdy w tym rejonie oraz umiarkowanym potencjałem ekologicznym.</p> <p>Teren ten posiada dobre uwarunkowania do utworzenia kąpieliska miejskiego, minusem jest jego marginalne położenie względem pozostałej części miasta.</p>
Rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”	<p>Teren ten jest objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, z przeznaczeniem na usługi sportu i rekreacji z towarzyszącą zielenią krajobrazową. Teren posiada bardzo dobre predyspozycje do zlokalizowania tam otwartego, letniego, nadrzecznego kąpieliska. Obszar o powierzchni ok. 3 ha położony jest w zakolu Brdy. Lokalizacja poniżej projektowanego mostu oraz stopnia wodnego tworzącego zbiornik wody retencyjny wody pitnej, posiada naturalne warunki do otwartego, przepływowego kilkuhektarowego kąpieliska zasilanego wodą Brdy oraz utworzenia plaży z niezbędnym zapleczem gospodarczym, socjalnym i infrastrukturalnym. W celu skomunikowania projektowanego obszaru rekreacyjnego z resztą miasta planuje się ponadto, utworzenie kładki przez Brdę od strony ulicy Saperów. Kładka umożliwi dostęp do kąpieliska mieszkańcom osiedla: Jachcice, Piaski i Smukała. Ponadto, w celu zapewnienia bezpośredniego dostępu do kąpieliska, a tym samym zwiększenia jego atrakcyjności, proponuje się utwardzenie dróg dojazdowych, w tym m.in. ul. Chmielna, Wrzosowa, Chmurna, Obornicka, Byszewska i Łobżenicka.</p>
Rejon byłej papierni	<p>Północna część obszaru stanowi własność Skarbu Państwa, a południowa należy do Miasta Bydgoszczy. Obszar jest częściowo objęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego – uchwałą nr XLIX/735/09 Rady Miasta Bydgoszczy z dnia 24 czerwca 2009 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Jachcice-Zachód” w Bydgoszczy. Zgodnie z planem, południowa część obszaru, jak również tereny zlokalizowane na północ w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki (do ul. Jednostronnej) są przeznaczone pod tereny zieleni urządzonej. Pod kątem uwarunkowań środowiskowych nie ma istotnych przeciwwskazań do lokalizacji kąpieliska na tym terenie, jedynie ukształtowanie terenu w niektórych miejscach - dość ostre zbocza - mogą stanowić przeszkodę.</p>

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>	
Projektowany Park Sportu Nauki i Rekreacji „Ogniwo”	<p>Teren o dużym potencjale rekreacyjnym i wysokich walorach kulturowych, objęty planami koncepcyjnymi budowy parku sportowo-rekreacyjnego, z przystanią jachtową, nabrzeżami, pomostem, Centrum Sportów Ekstremalnych i inną infrastrukturą. Problematyczna jest jednak jakość wód - dużo gorsza niż w okolicach stopnia wodnego Czyżkówko czy terenów byłej papierni (w tym miejscu woda Brdy traci II klasę). Ze względu jednak na planowane zagospodarowanie terenu pod kątem wykorzystania potencjału wody, możliwe jest utworzenie kąpieliska w miejscu naturalnego rozlewiska.</p>
Obszar „Astoria”	<p>Obszar „Astoria” znajduje się w centralnej części Bydgoszczy. Lokalizacja tego obszaru w śródmiejskiej części miasta przekłada się na jego efektywne skomunikowanie. Ponadto, obszar ten znajduje się na trasie bydgoskiego Tramwaju Wodnego. Obszar „Astoria” odgrywa znaczącą rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym Bydgoszczy, stąd też w wielu dokumentach planistycznych podkreśla się istotę rozszerzenia oferty sportowej tego kompleksu. Niestety, podobne jak w okolicach projektowanego parku „Ogniwo” problemem jest niska jakość wód rzecznych. Z uwagi jednak na znaczenie tego terenu dla rozwoju miasta, zaleca się rozważenie budowy basenu w nurcie rzeki, który na stałe przycumowany do nabrzeży pozwoli na bezpieczne użytkowanie w sezonie letnim. Ewentualnie tańszym rozwiązaniem jest duży odkryty basen usytuowany na łądzie, dostosowany do różnych grup odbiorców.</p>
Park Centralny	<p>Park Centralny jest położony w dzielnicy Babia Wieś, zlokalizowanej w bezpośrednim sąsiedztwie śródmiejskiej części miasta. Niewątpliwym atutem tego terenu jest bardzo dobrą dostępnością komunikacyjną ze względu na położenie w bezpośrednim sąsiedztwie kluczowych szlaków komunikacyjnych miasta – dróg krajowych. Ponadto, po południowym obrzeżu parku wiedzie linia tramwajowa. Obszar jest również dostępny w sezonie za pośrednictwem Bydgoskiego Tramwaju Wodnego, na terenie obszaru znajduje się jego przystanek. Park Centralny posiada szczególny potencjał do rozwoju w kierunku ogólnomiejskiego ośrodka sportu i rekreacji.</p> <p>Problematyczną kwestią pozostaje jednak jakość wód w rzece w okolicach Parku Centralnego. Jest ona dużo gorsza aniżeli w okolicach Czyżkówka czy terenów byłej papierni. Z uwagi na obecność cennych siedlisk przyrodniczych w Parku Centralnym, nie zaleca się budowy w tym miejscu odkrytego basenu, gdyż takie przedsięwzięcie wiązałoby się z koniecznością wycinki drzew. W przypadku ewentualnej decyzji co do przeznaczenia tego terenu na park sportowo-rekreacyjny, możliwe jest utworzenie w tym miejscu</p>

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>	
	wodnych placów zabaw dla dzieci.
„Balaton”	<p>Teren ten jest już w dużej mierze zagospodarowany. Infrastruktura na analizowanym obszarze jest dość rozbudowana i charakteryzuje się dobrą jakością. Składają się na nią: ścieżki spacerowe w formie bulwarów z miejscami wypoczynku, ścieżka edukacyjna, plac zabaw, boiska, urządzenia do tenisa stołowego oraz przystań i szkółka żeglarska dla najmłodszych. Teren ten znajduje się w sąsiedztwie dużego osiedla mieszkaniowego, przez co nie posiada tak dużego potencjału rozwojowego jak inne badane miejsca. Przeciwwskazaniem do lokalizacji w tym miejscu kąpieliska jest przede wszystkim zła jakość wód (duże zasolenie) oraz problemy z tworzącym się osadem dennym (związany z dokarmieniem zwierząt).</p>
Park Akademicki	<p>Na terenie Parku Akademickiego znajdują się dwa zbiorniki wodne, tzw. glinianki, o powierzchni ok. 2 i 3 ha. Teren, za sprawą ul. Fordońskiej, jest dobrze skomunikowany z resztą miasta, pomimo znacznej odległości od centrum. Należałoby jednak poprawić wewnętrzne skomunikowanie samego obszaru.</p> <p>Teren jest własnością Miasta Bydgoszcz i kwalifikuje się go jako obszar o prestiżowych usługach ponadlokalnych z zakresu nauki, szkolnictwa wyższego, kultury, sportu, turystyki i zdrowia oraz obszary rekreacji i sportu. Koncepcje zagospodarowania tego terenu predestynują go jako alternatywę dla Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myślicinku (planuje się utworzenie w tym miejscu bazy nurkowej, wakeparku, skateparku, skimparku, parku linowego i innych ciekawych atrakcji sportowo-rekreacyjnych). Kąpielisko i plaża mogłyby stanowić dopełnienie planowanego zagospodarowania.</p> <p>Jakość wód w tych zbiornikach jest dobra i nie powinna stanowić przeszkód do organizacji kąpieliska. Dodatkowo duża przejrzystość wody sprawia, że zbiorniki są atrakcją dla amatorów nurkowania.</p>
Park Milenijny	<p>Teren zlokalizowany nad Wisłą, w dzielnicy Fordon, bezpośrednio przy ul. Fordońskiej oraz w sąsiedztwie mostu fordońskiego. Teren parku jest na chwilę obecną praktycznie niezagospodarowany. Nie występuje tam żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjno-wypoczynkowym, nawet w okolicach plaży, która jest zwyczajowo wykorzystywana przez mieszkańców miasta. Jakość wód w zbiorniku nie powinna stanowić przeszkód do organizacji kąpieliska.</p>
<u>Wnioski</u>	
Na podstawie powyższych analiz, rekomendowanym miejscem do utworzenia kąpieliska miejskiego	

Propozycje zagospodarowania terenu

jest teren Parku Akademickiego lub ewentualnie rejon projektowanego stopnia wodnego w Czyżkówku.

Na wykonanie kąpieliska wymagane jest pozwolenie wodnoprawne.

Kąpielisko może funkcjonować, jeżeli jakość wody w nim została sklasyfikowana, co najmniej, jako dostateczna. Zgodnie z *Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 8 kwietnia 2011 r. w sprawie prowadzenia nadzoru, nad jakością wody w kąpielisku i miejscu wykorzystywanym do kąpielii* (Dz. U. Nr 86, poz. 478) wymagania, jakim powinna odpowiadać woda w kąpielisku dotyczą wymagań mikrobiologicznych oraz obecności sinic, makroalg i fitoplanktonu.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Poprawa jakości życia mieszkańców, zwiększenie integracji społecznej	<p>Obecnie w Bydgoszczy nie ma miejsca, gdzie można bezpiecznie popływać w rzece lub jeziorze. Bydgoszczanie korzystają więc z kąpielisk w Borównie, Samociążku, Pieczyskach czy Chmielnikach, jednak od lat powraca temat utworzenia pełnoprawnego kąpieliska na terenie miasta.</p> <p>Realizacja zamierzenia przyniesie wiele korzyści społecznych i ekonomicznych.</p> <p>Kąpieliska miejskie mają duży wpływ na rozwój sfery społecznej. Tego typu obiekty wpływają bezpośrednio na integrację lokalnej społeczności, będąc idealnym miejscem na rekreację. Pobyt nad wodą, nawet w centrum miasta, pozwala się zrelaksować i odpocząć od codziennego miejskiego zgiełku. Kąpieliska w granicach administracyjnych miasta pozwalają na korzystanie z nich przez każdego mieszkańca bez konieczności wyjeżdżania wiele kilometrów dalej. Zwiększenie integracji społecznej i poprawa jakości życia mieszkańców to istotne korzyści społeczne z realizacji przedsięwzięcia.</p>
Poprawa bezpieczeństwa uczestników kąpielii wodnych	<p>Na specjalnie wyznaczonych obszarach do kąpielii pracują osoby odpowiedzialne za bezpieczeństwo wypoczywających – ratownicy. Zmniejsza to ryzyko wypadków – utonięć. Ponadto status kąpieliska wymaga regularnych badań czystości wody, co również zwiększa bezpieczeństwo uczestników kąpielii wodnych. Bliskość kąpielisk zmniejsza odsetek osób korzystając z tzw. dzikich plaż usytuowanych głównie poza granicami miasta.</p>
Zahamowanie odpływu kapitału finansowego, wzrost liczby turystów	<p>Kąpieliska mają również duże znaczenie ekonomiczne. Alternatywa, jaką stwarzają dla mieszkańców, powoduje, iż nie są oni zmuszeni do opuszczania miasta. Dzięki temu cały kapitał finansowy zostaje w mieście. Wypoczywający ponosząc koszty związane z wypoczynkiem nad wodą, wspierają lokalny rynek i lokalnych przedsiębiorców, co stymuluje rozwój gospodarczy.</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Zaadaptowanie obszaru pod kąpieliska bez wątpienia wpływa na poprawę stanu i wyglądu danego miejsca. Miasto zyskuje w oczach zarówno mieszkańców, jak i osób przyjezdnych. Niewykorzystane obszary, często zaniedbane i zniszczone, po rewitalizacji mogą stać się wizytówką miasta.

Warto nadmienić, iż według badań CBOS z 2013r. aż 28% osób uprawiających sport decyduje się na pływanie. Popularność tego rodzaju aktywności fizycznej może dać pewność, iż kąpieliska będą cieszyły się dużą popularnością i zainteresowaniem wśród mieszkańców.

Proponowane utworzenie kąpieliska w Parku Akademickim wiąże się ponadto z zagospodarowaniem terenu przy zbiornikach wodnych na funkcje sportowe o znaczeniu ponadlokalnym, a nawet ponadregionalnym. Przewiduje się utworzenie w tym miejscu bazy nurkowej, wakeparku, skimparku, parku linowego, parkour wraz z bazą gastronomiczną. Będzie to alternatywa dla Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku, który obok Wyspy Młyńskiej stanowi największą atrakcję Bydgoszczy (wg opracowania „*Badanie ruchu turystycznego Bydgoszcz 2013*”). Tym samym, utworzenie kąpieliska w Parku Akademickim wraz ze stworzeniem atrakcyjnej bazy sportowej i rekreacyjnej, przyniesie korzyści w postaci wzrostu przychodów z turystyki.

W rezultacie utworzenia kąpieliska Bydgoszcz stanie się miejscem bardziej przyjaznym dla mieszkańców i atrakcyjnym dla inwestorów, stwarzając dogodne warunki do pracy, ale i do regeneracji sił i wypoczynku.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Analiza dotyczyła możliwości utworzenia kąpieliska wodnego w Bydgoszczy. Alternatywne warianty lokalizacyjne czy techniczne zostały przedstawione w propozycji zagospodarowania.

V.2. Gmina Miasta Toruń

V.2.1. Struga Toruńska, Struga Lubicka i rzeka Drwęca

Propozycje zagospodarowania terenu

Struga Toruńska

Należy podkreślić, że zagospodarowanie rekreacyjne Strugi Toruńskiej będzie możliwe, gdy przepływ Strugi Toruńskiej będzie nienaruszony i stały, stąd też konieczne jest zapewnienie swobodnego

Propozycje zagospodarowania terenu

przepływu Strugi Toruńskiej w Grębocinie poprzez zamykanie śluz. Ponadto, w planowaniu zakresu rzeczowego należy uwzględnić zapisy specyfikacji Miejską Pracownię Urbanistyczną i Wydział Środowiska i Zieleni Urzędu Miasta Torunia zakresu rzeczowego określonego dla przygotowywanego obecnie opracowanie pn. *Koncepcja zagospodarowania Strugi Toruńskiej wraz z rekultywacją zbiornika Kaszownik i rewitalizacją ich otoczenia*, tj.:

- poprawę warunków retencyjnych, bagrowanie niecki zbiornika, reprofilację i ukształtowanie koryta z umocnieniem jego brzegów, remont kanału „A” Strugi Toruńskiej z odbudową urządzeń regulacyjnych oraz aranżacją elementów edukacyjnych dotyczących urządzeń hydrotechnicznych (koło młyńskie, zastawki, szandory, itp.), z uwzględnieniem przepływu wód wezbraniowych;
- budowę i modernizację ciągów komunikacyjnych (w tym m.in. rozważenie możliwości budowy drogi rowerowej – w zgodzie z planami Miejskiego Zarządu Dróg w Toruniu),
- powiększenie i uatrakcyjnienie strefy rekreacyjnej w sąsiedztwie Strugi Toruńskiej - na całym jej odcinku, w granicach miasta Torunia oraz przy Stawie Kaszownik (uwzględniające, m.in. uporządkowanie zieleni wraz z nowymi nasadzeniami, małą architekturę, urządzenia rekreacyjne i niezbędną infrastrukturę (np. oświetlenie);
- urządzenie odrębnych stref wypoczynku, wynikających z odmiennych uwarunkowań funkcjonalno-przestrzennych, lokalizacyjnych i potrzeb użytkowników (np. strefa rekreacji w Grębocinie, strefa rekreacji przy osiedlu Rubinkowo, strefa rekreacji na osiedlu Chrobrego, rejon stawu Kaszownik, rejon Starego Miasta);
- zwiększenie dostępności do wody w sąsiedztwie Stawu Kaszownik.

Ponadto, planując zagospodarowanie rejonu stawu Kaszownik należy uwzględnić zapisy wstępnej koncepcji zagospodarowania terenu przy Stawie Kaszownik i jego otoczenia – pn. „Bulwar przy stawie”, sporządzonej przez Miejską Pracownię Urbanistyczną w 2014 r.

Stare Miasto	Ciek na tym terenie jest skanalizowany, dlatego planuje się jedynie uzupełnienie oferty poprzez ustawienie tablic informacji turystycznej w charakterystycznych ogólnodostępnych miejscach.
Staw Kaszownik	Teren o dużym potencjale miastotwórczym, leżący w bliskim sąsiedztwie Starego Miasta, terenów mieszkalnych i głównych ciągów pieszych. Teren ten nie jest wykorzystany w odpowiednim stopniu. Planuje się stworzenie miejskiego bulwaru – ławek z oświetleniem wzdłuż linii brzegowej, ustawienie koszu na śmieci, pogłębienie i oczyszczenie zbiornika, a dodatkowo pomost i całosezonowy punkt gastronomiczny wraz z tablicami informacyjnymi przedstawiającymi historyczne zdjęcia Torunia. Planuje się również udostępnienie tego obszaru dla wędkarzy poprzez wykonanie pomostów wędkarskich dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Proponuje się oddzielenie obszaru od ulicy pasem zieleni w celu wyciszenia ulicznego hałasu. W kolejnym etapie aktywizacji tej części obszaru planuje się również realizację działań mających na celu zagospodarowanie terenów obecnych ogródków

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>	
	działkowych zlokalizowanych na południe od stawu. Teren ten proponuje się przeznaczyć pod park miejski.
Dzielnica Mokre	Wzdłuż dzielnicy Mokre Struga przepływa przez tereny mieszkaniowe. Jest to obszar zadrzewiony o potencjale spacerowym. Planuje się zagospodarowanie terenu w postaci budowy ciągu pieszo-rowerowego z urządzeniem siłowni zewnętrznej.
Tereny przemysłowe należące do spółki Polmos oraz obszar Dworca Wschodniego	Są to tereny zamknięte lub obecnie niedostępne, przemysłowe, silnie zdegradowane, a ciek w tym miejscu jest nieuregulowany. W przypadku rewitalizacji całego obszaru i zmiany jego przeznaczenia przewiduje się możliwość kontynuacji zagospodarowania ciągiem pieszo-rowerowym.
Dzielnice Rubinkowo I, II, Grębocin	<p>Jest to obszar otwarty, o dużym potencjale rekreacyjnym. Jest to obecnie teren spacerowy, pomimo iż nie występuje tu podstawowa infrastruktura (ścieżki, ławki, place zabaw). Teren planuje się zagospodarować jako ścieżkę pieszo-rowerową w kierunku Grębocina do Muzeum Piśmiennictwa i Drukarni z wyznaczonymi obszarami do rekreacji nad projektowanymi rozlewiskami planowanymi do zlokalizowania na terenie Grębocina oraz Rubinkowa. Nad rozlewiskami planowanymi na Rubinkowie planuje się wykonać dodatkowo oświetlone bulwary, a nad jednym z nich proponuje się również punkt gastronomiczny. Na Rubinkowie dodatkowo proponuje się utworzenie wybiegów dla psów. Z uwagi na ciągłość terenów z obszarami o podobnej charakterystyce, zakłada się stworzenie pętli rowerowej z Grębocina do Jedwabna, co umożliwi powrót zielonym szlakiem rowerowym z powrotem do Torunia.</p> <p>Proponowane zagospodarowanie nie uwzględnia obszaru nad Strugą Toruńską, ograniczonego zabudową mieszkaniową ulic: Dojazd, Widok, Nad Strugą i Olsztyńska, jednak należy podkreślić, że posiadają one potencjał do zagospodarowania na cele publiczne – zgodnie z obowiązującymi mpzp.</p>
Struga Lubicka	
<p>Teren objęty MPZP, obszar częściowo w sąsiedztwie obszarów mieszkalnych, brak ciągłości na całym odcinku (trasa drogi krajowej i autostrady).</p> <p>Planowane zagospodarowanie przewiduje możliwość połączenia obszaru Strugi Lubickiej ze szlakami kajakowymi Drwęcy oraz ciągami pieszo-rowerowymi, planowanymi do budowy wzdłuż Strugi Toruńskiej, a także wyposażenie obszaru w urządzenia rekreacyjne.</p> <p>Należy podkreślić, że zagospodarowanie rekreacyjne Strugi Lubickiej, podobnie, jak w przypadku Strugi Toruńskiej, będzie możliwe, gdy przepływ strugi będzie nienaruszony i stały, stąd też konieczne jest zapewnienie swobodnego przepływu Strugi Toruńskiej w Grębocinie poprzez zamykanie śluz.</p>	
Rzeka Drwęca	

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponowane zagospodarowanie obszaru po stronie gminy Toruń przewiduje dwa przystanki dla kajakarzy z miejscem do wodowania oraz miejsce do biwakowania z wiatą, a także kosze na śmieci, tablice informacyjne i ławy (w powiązaniu z inwestycją planowaną w sąsiedniej gminie Lubicz w zakresie zagospodarowania w infrastrukturę do rozwoju turystyki wodnej szlaku kajakowego na Drwęcy).

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wyeksponowanie
i wypromowanie walorów
kulturowych, jak
i środowiskowych**

Jak podaje raport toruńskiego Ośrodka Informacji Turystycznej, w 2013 r., Toruń odwiedziło 1,7 mln turystów, co oznacza wzrost o 150 tys. turystów w porównaniu z rokiem 2009. Badania pokazują roczną tendencję wzrostową w tym zakresie. Zarówno krajowi, jak i zagraniczni turyści za największe atrakcje Torunia uznali: Starówkę, Planetarium i Bulwar Filadelfijski.

Mając na uwadze powyższe, proponuje się zagospodarować tereny wzdłuż Strugi Toruńskiej w taki sposób, aby odpowiadały na potrzeby nie tylko mieszkańców, ale i odwiedzających, gdyż ruch turystyczny jest jednym z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarki w regionie.

Szczególną rolę odgrywa w tym względzie teren od Starego Miasta do dzielnicy Mokre (głównie wokół stawu Kaszownik). Proponuje się w tym miejscu budowę bulwarów miejskich z oświetleniem, ławkami i nowoczesnym pomostem, a także punktem gastronomicznym/kawiarnią. Tego rodzaju zagospodarowanie pozwoli rozszerzyć obszar atrakcyjny turystycznie. Projekt pozwoli poprawić również estetykę i warunki komunikacji pieszej. Ustawienie tablic ze zdjęciami historycznymi przyczyni się do podkreślenia i wypromowania walorów dziedzictwa kulturowego Torunia, który stanowi największy atut miasta.

Działania zmierzające do podniesienia potencjału turystycznego obszaru będą stymulować rozwój gospodarczy poprzez napływ kapitału. Zgodnie z opracowaniem „Monitoring Ruchu Turystycznego Turystyczny Toruń 2013”, średnie wydatki turystów w czasie całego pobytu w Toruniu w 2013 r. wyniosły 278 PLN/osobę (wynik zbliżony do 2012 r.). Uwzględniając liczbę turystów, którzy odwiedzili Toruń w 2013 r., szacowane wpływy z ruchu turystycznego ogółem dla wszystkich branż wyniosły ok. 470 mln PLN.

W planowaniu zakresu rzeczowego należy uwzględnić zapisy specyfikacji Miejską Pracownię Urbanistyczną i Wydział Środowiska i Zieleni Urzędu Miasta Torunia zakresu rzeczowego

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	określonego dla przygotowywanego obecnie opracowanie pn. <i>Koncepcja zagospodarowania Strugi Toruńskiej wraz z rekultywacją zbiornika Kaszownik i rewitalizacją ich otoczenia.</i>
<p>Wzrost dostępności i atrakcyjności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej - znaczące zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnej i turystów bez szkody dla środowiska naturalnego</p>	<p>Struga Toruńska w 75% przepływa wzdłuż terenów mieszkalnych, dlatego budowa ciągu pieszo-rowerowego od bulwarów przy stawie Kaszownik do Grębocina będzie odpowiedzią na oczekiwania mieszkańców i odwiedzających w zakresie spójnego, estetycznego i funkcjonalnego miejsca wypoczynku i rekreacji. Tego typu zagospodarowanie sprzyja integracji społecznej, zachęca do aktywizacji ruchowej i jest bezpiecznym miejscem spędzania wolnego czasu, bez szkody dla środowiska naturalnego.</p> <p>Zwiększenie dostępności i atrakcyjności infrastruktury sportowo-rekreacyjnej jest niezwykle istotne z punktu widzenia Rubinkowa. Mimo, iż zajmuje ono tylko 2,4% powierzchni Torunia, to stanowi największe skupisko ludności we wschodniej części miasta (wg raportu „Procenty osiedlowe” z 2011 r. mieszka tu ok. 14,3% torunian).</p> <p>Potencjał obszaru otaczającego Strugę Toruńską jest w tej części miasta praktycznie nie jest wykorzystywany. Oprócz planowanych punktowo rozlewisk z oświetlonymi bulwarami, ciągu pieszo-rowerowego czy siłowni zewnętrznej, przewiduje się utworzenie wybiegów dla psów, gdyż liczba właścicieli czworonogów rośnie z roku na rok. Urządzając miejsca specjalnie przeznaczone na ten cel zrealizować będzie można kilka ważnych celów społecznych z zakresu tworzenia więzi społecznych i ochrony środowiska. Nadanie terenu nowej funkcji i poprawa estetyki zagospodarowania spowoduje podniesienie komfortu i stylu życia okolicznych mieszkańców.</p> <p>Zagospodarowanie terenu wg proponowanego wariantu przyniesie także korzyść w postaci przeciwdziałania negatywnym zjawiskom i patologiom społecznym.</p> <p>Ponadto, budowa ciągu pieszo-rowerowego wzdłuż Strugi Lubickiej przyniesie korzyść w postaci wzrostu dostępności miejsc atrakcyjnych turystycznie. Ciąg ten połączy się ze ścieżką przy Strudze Toruńskiej i umożliwi dojazd do Drwęcy, a dalej wzdłuż cieków stworzy możliwość połączenia z istniejącymi ciągami pieszo-rowerowymi na terenie miasta. Proponowane zagospodarowanie Strugi Lubickiej stanowi kontynuację działań przewidzianych dla Strugi Toruńskiej. Jest to uwarunkowane ciągłością terenu z obszarami o podobnej charakterystyce.</p> <p>W planowaniu zakresu rzeczowego należy uwzględnić zapisy</p>

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	specyfikacji Miejską Pracownię Urbanistyczną i Wydział Środowiska i Zieleni Urzędu Miasta Torunia zakresu rzeczowego określonego dla przygotowywanego obecnie opracowanie pn. <i>Koncepcja zagospodarowania Strugi Toruńskiej wraz z rekultywacją zbiornika Kaszownik i rewitalizacją ich otoczenia.</i>
Rozwój zdrowego stylu życia poprzez możliwość aktywnego wypoczynku	Proponowane zagospodarowanie terenów wzdłuż Strugi Toruńskiej i Strugi Lubickiej przyczyni się do wzrostu aktywizacji ruchowej i poprawy zdrowia mieszkańców, a w dalszej perspektywie do zmniejszenia zachorowalności i umieralności. Wyniki badań CBOS z 2013 r. pokazują, że jazda rowerem jest najpopularniejszą formą sportu uprawianego przez Polaków (51%). Sport ten przoduje również wśród turystów. Wg opracowania „ <i>Turystyka w 2013 r.</i> ”, liczba uczestników tej formy turystyki kwalifikowanej w woj. kujawsko-pomorskim wzrosła z 3,3 tys. w 2005 r. do 6,5 tys. w 2013 r.
Integracja społeczna mieszkańców, zapobieganie patologiom społecznym	<p>Udostępnienie mieszkańcom i turystom dogodnej infrastruktury do uprawiania sportu przyczyni się także do zmniejszenia negatywnych zjawisk i patologii społecznych. Taką korzyść mogą przynieść również cieszące się coraz większą popularnością siłownie zewnętrzne. W przestrzeni publicznej pojawi się miejsce, które będzie przeciwdziałać agresywnemu zachowaniu młodzieży, ułatwi walkę z nudą wśród nastolatków i zachęci do ruchu. Ponadto lokalizacja siłowni np. obok istniejącego placu zabaw gwarantuje wypoczynek zarówno dorosłym, jak i dzieciom, co będzie sprzyjać integracji lokalnej społeczności.</p> <p>Należy podkreślić, że zwiększeniu poziomu integracji społecznej będzie sprzyjać również zmiana przebiegu Strugi Toruńskiej, polegająca na utworzeniu na cieku rozlewisk wodnych. W ten sposób przebieg cieku będzie miał charakter nie tylko liniowy, ale również obszarowy. W określonych częściach cieku zostaną wyznaczone obszary, które będą pełnić funkcję miejsc do rekreacji i wypoczynku dla mieszkańców osiedli, przez które przepływa ciek.</p>
Rozwój turystyki wodnej w obszarze - wzrost liczby odwiedzających	<p>Rzeka Drwęca wykorzystywana jest głównie dla zorganizowanych spływów kajakowych, niemniej jednak cały czas pozostaje szlakiem nieoznaczonym, w bardzo niewielkim stopniu zagospodarowanym dla tego rodzaju użytkowania – miejsca postojowe, noclegowe, odpowiednia obsługa szlaku. Brak odpowiedniej infrastruktury hamuje rozwój turystyki wodnej.</p> <p>Zagospodarowanie turystyczne jest jednak ograniczone z uwagi</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

na fakt, iż teren zlokalizowany jest na obszarze rezerwatu przyrody „Rzeka Drwęca” i Natura 2000. Miejsce do zlokalizowania przystani, celem wykluczenia negatywnego oddziaływania na organizmy wodne, w tym ryby i minogi, a także ptactwo, zostało wyznaczone przez RDOŚ odpowiednim zarządzeniem.

Mając na uwadze powyższe obostrzenia, proponuje się zagospodarować wskazane miejsca w przystanki dla kajakarzy i wyposażać je w podstawową infrastrukturę turystyczną. W ten sposób będzie można w pełni wykorzystać potencjał wyznaczonego na Drwęcę szlaku kajakowego, co przyczyni się do wzrostu liczby turystów i odwiedzających. Należy zaznaczyć, iż wg danych GUS, zawartych w publikacji „Turystyka w 2013 r.”, kajakarstwo stanowi trzecią pod względem liczby uczestników formę turystyki kwalifikowanej w województwie kujawsko-pomorskim.

Alternatywne warianty zagospodarowania terenu

Proponowane warianty zagospodarowania terenów uwzględniają strukturę zagospodarowania przestrzennego, a także uwarunkowania środowiskowe, formalno-prawne, społeczne. Struga Toruńska przepływa przez obszary o różnym zagospodarowaniu i funkcji, natomiast zagospodarowanie terenów wzdłuż rzeki Drwęcy jest bardzo ograniczone z uwagi na obowiązujące tam zakazy związane z ochroną środowiska.

Proponowana infrastruktura będzie mogła być w przyszłości rozbudowana m. in. o takie elementy jak: kreatywne podwórko, tor rolkowy, iluminacja, meble miejskie itp.

V.2.2. Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski i Port Zimowy

Propozycje zagospodarowania terenu

Kępa Bazarowa

Teren nieobjęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, obszar chroniony o wysokim potencjale rekreacyjnym.

Przewiduje się poprowadzenie trasy tramwaju wodnego łączącej lewobrzeżną z prawobrzeżną częścią Torunia, jak również biegnącą Małą Wisetką, z przystankami po dwóch stronach. Ponadto, proponuje się rozważenie możliwości wykonania kolei gondolowej (po pozytywnych wynikach koniecznej analizy ekonomicznej), która połączyłaby Kępę Bazarową z przeciwległym brzegiem Wisły (Bulwar Filadelfijski pomiędzy mostem drogowym a przystanią AZS). Planuje się również we wschodniej części obszaru wyznaczenie trasy pieszej biegnącej poprzez most kolejowy.

Przy stacji kolei gondolowej planuje się utworzenie punktu widokowego.

Ze względu na fakt, iż Kępa Bazarowa jest obszarem chronionym, planuje się zagospodarowanie

Propozycje zagospodarowania terenu

umożliwiający ograniczoną penetrację terenu. Zakłada się wykonanie na całej długości obszaru ścieżki pieszo-rowerowej wraz z tablicami przyrodniczymi, która mogłaby mieć swoją kontynuację w kierunku terenów w sąsiedniej gminie Wielka Nieszawka (wraz z mostkiem przez Małą Wisłę). Proponuje się również utworzenie ścieżki historycznej, łączącej obszar Kępy Bazarowej z Zamkiem Dybowskim oraz Fortem Przyczółek Mostowy w Toruniu. W części centralnej planuje się urządzić obiekty małej gastronomii oraz niewielki plac zabaw dla dzieci – „małpi gaj”, jak również zlokalizować obiekty małej architektury, typu ławki, kosze na śmieci itp. Ponadto, w sąsiedztwie istniejącego punktu widokowego proponuje się urządzenie miejsca do piknikowania i grillowania.

W celu zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów w tym obszarze zaplanowano również budowę mobilnego posterunku wodnego przy Bulwarze Filadelfijskim, który zostanie zlokalizowany na barce-platformie. Będą to w pełni wyposażone posterunki policyjne w sprzęt teleinformatyczny i radiowy, sprzęt ratownictwa medycznego, łódź motorowo-patrolową, rowery i samochód osobowo-terenowy z przyczepą, a pracujący w nich policjanci będą wykazywali się znajomością języków obcych.

Zamek Dybowski

Teren nieobjęty miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, obszar chroniony o wysokim potencjale rekreacyjnym.

Planuje się powiązanie terenów Kępy Bazarowej i obszaru wokół ruin Zamku Dybowskiego kładką nad Małą Wisłą, co znacznie zwiększyłoby dostępność i uatrakcyjniło cały obszar lewobrzeżnej części Wisły. W celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej tego obszaru planuje się również wykonać parking dla samochodów i autokarów. W celu ożywienia tego obszaru oraz wykorzystania jego walorów historycznych zamku oraz walorów przyrodniczych sąsiadującej z nim Kępy Bazarowej warto rozważyć możliwość zlokalizowania w sąsiedztwie ruin zamku zielonej klasy wraz z małą gastronomią. Ponadto, zakłada się wykonanie amfiteatru (który mógłby być wykorzystywany również na potrzeby kina letniego), a dodatkowo wydzielenie miejsca do piknikowania dla mieszkańców i turystów licznie odwiedzających ruiny w okresie letnim. Proponuje się, żeby ruiny Zamku Dybowskiego wchodziły w skład ścieżki historycznej, stąd przewiduje się umieszczenie w sąsiedztwie ruin tablic historycznych. Rejon ruin zamku zostanie objęty monitoringiem wizyjnym.

Port Zimowy

Teren położony na prawym brzegu Wisły, przekształcony, o przemysłowym charakterze. Istotnym atutem jest bliskość terenów miejskich, łatwy dostęp pieszy i samochodowy. Port Zimowy posiada istotny potencjał do pełnienia funkcji przemysłowej i usługowej w zakresie obsługi żeglugi rzecznej ze względu na funkcjonujące na jego terenie warsztaty remontowe, które mogą stanowić istotną bazę usługową w zakresie remontów, konserwacji oraz konstrukcji sprzętu pływającego. Aktywizacja społeczno-gospodarcza tego obszaru powinna być oparta na współpracy z właścicielem obiektu – Regionalnym Zarządem Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Działaniem koniecznym do aktywizacji tego obszaru i podniesienia jego znaczenia w transporcie śródlądowym jest rozbudowa i modernizacja istniejącej tam infrastruktury zaplecza remontowo-stoczniowego. Mając na uwadze, iż podstawowymi i priorytetowymi sposobami wykorzystania Portu Zimowego są: zapewnienie bezpiecznej przystani statkom żeglugi w okresach wezbrań oraz zimy oraz zapewnienie odpowiedniego zaplecza do prowadzenia akcji lodołamania (jest to praktycznie jedyne miejsce na

Propozycje zagospodarowania terenu

tym odcinku Wisły, w którym można dokonać niezbędnych napraw lub konserwacji lodołamaczy, zapewniających ochronę przeciwpowodziową), nie przewidziano zagospodarowania tego obszaru infrastrukturą o charakterze rekreacyjno-turystycznym bezpośrednio na terenie portu.

W ramach aktywizacji społeczno-gospodarczej rejonu Portu Zimowego proponuje się natomiast urządzenie terenu rekreacyjnego – plaży miejskiej – ze względu na korzystne ukształtowanie terenu, tj. dobry dostęp do Wisły. W związku z powyższym proponuje się przystosowanie tego terenu do pełnienia tej funkcji, tj. nawiezenie piasku oraz umieszczenie tam w sezonie letnim leżaków z parasolami oraz zorganizowanie sezonowego punktu gastronomicznego.

Ponadto, należy podkreślić, że przylegająca do Portu Zimowego ulica Popiełuszki, stanowiąca główny trakt pomiędzy Bulwarem Filadelfijskim a Parkiem Miejskim na Bydgoskim Przedmieściu posiada potencjał do urządzenia jej jako pasażu spacerowego z towarzyszącą jej małą architekturą.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Przywrócenie funkcji transportowej MDW E-70

Zmniejszanie kosztów zewnętrznych transportu na skutek przeniesienia części ładunków przewożonych dotychczas transportem drogowym do żeglugi śródlądowej

Rozszerzenie oferty usługowej ośrodków gospodarczych

Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu

Proponowana modernizacja infrastruktury Portu Zimowego ma szansę przyczynić się do przywrócenia funkcji transportowej Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70. Z całą pewnością są to jednak działania długofalowe i uzależnione od wielu innych podjętych inwestycji, nie tylko w regionie. Jak podaje „Analiza społeczno-ekonomiczna dla przedsięwzięcia *Rewitalizacja śródlądowej drogi wodnej relacji zachód- wschód obejmującej drogi wodne: Odra, Warta, Noteć, Kanał Bydgoski, Brda, Wisła, Nogat, Szkarpa oraz Zalew Wiślany (planowana droga wodna E70 na terenie Polski)*”, modernizacja portów i terminali umożliwiających rewitalizację żeglugi śródlądowej przyniesie korzyści z tytułu opłat za korzystanie z infrastruktury czy korzyści dla gestorów ładunków z tytułu przewozu żeglugą śródlądową zamiast transportem samochodowym. Kolejne korzyści związane są z rozwojem funkcji transportowej oraz logistycznej portów śródlądowych.

Należy jednak podkreślić, że warunkiem koniecznym prawidłowego funkcjonowania polskiego odcinka MDW E-70 jest wykształcenie odpowiednich ilości i jakości powiązań transportowych portów i terminali portowych wraz z ich otoczeniem.

W odróżnieniu od transportu drogowego, mogącego realizować przewozy bezpośrednie, żegluga śródlądowa skazana jest na współpracę (integrację) z transportem morskim (eksport i import zamorski) oraz transportem kolejowym i drogowym (przewozy w relacjach lądowych). W przypadku tej drugiej grupy przewozów niezbędne jest zbudowanie infrastruktury komunikującej port śródlądowy z krajowym i międzynarodowym

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	systemem drogowym (droga kołowa omijająca centralne dzielnice mieszkalne) oraz z szlakami kolejowymi (portowa bocznicą kolejową).
Wzrost potencjału turystycznego lewobrzeżnej części Torunia	<p>Lewobrzeżna część Torunia jest mało znana turystom, a także nie stanowi istotnego miejsca rekreacji dla mieszkańców. Jedyną atrakcją na terenie Kępy Bazarowej to platforma widokowa, która nie jest w pełni wykorzystywana. W pobliżu znajduje się również pole namiotowe i miejsce campingowe.</p> <p>Ruiny Zamku Dybowskiego to natomiast popularne wśród mieszkańców miejsce weekendowych pieszych i rowerowych wycieczek. Obiekt usytuowany jest w niewielkiej odległości od Starego Miasta, jednakże dostęp do tego miejsca jest utrudniony z uwagi na konieczność przeprawy mostem drogowym na Wiśle, a następnie nieutwardzoną ścieżką.</p> <p>Planowane inwestycje na Kępie Bazarowej (mała gastronomia, „małpi gaj”, ścieżka pieszo-rowerowa, ścieżka historyczna tablice walorów przyrodniczych i historycznych, wypożyczalnia sprzętu wodnego nad Małą Wiselką w pobliżu ruin zamku), a także zagospodarowanie ruin Zamku Dybowskiego (amfiteatr, kino letnie, miejsce do piknikowania i grillowania, zielona szkoła, punkt gastronomiczny, parking samochodowy, tablice walorów historycznych i przyrodniczych) podniesie atrakcyjność turystyczną tej części Torunia. Dodatkowo planuje się powiązanie terenów Kępy Bazarowej i obszaru wokół ruin Zamku Dybowskiego kładką nad Małą Wiselką co znacznie zwiększyłoby dostępność i uatrakcyjniło cały obszar lewobrzeżnej części Wisły.</p> <p>Aby ułatwić dostęp do powyższych miejsc, przewiduje się uruchomienie tramwaju wodnego na Wiśle, który będzie kursował również po Małej Wiselce. Ponadto, w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej proponuje się kolei gondolowej na Wiśle.</p> <p>Potencjał turystyczny nadbrzeży wiślanych w Toruniu potwierdza analiza „<i>Monitoring Ruchu Turystycznego. Turystyczny Toruń 2013</i>”. W badaniu zapytano turystów, jakie są ich zdaniem największe atrakcje w Toruniu. Bulwar Filadelfijski nad Wisłą został wskazany przez 79,5% respondentów, co podkreśla, że odwiedzający to miasto chętnie korzystają z uroków spędzenia czasu nad rzeką. Zgodnie z przeprowadzonymi badaniami najczęstszym obiektem zwiedzanym z zewnątrz była Starówka (96,2% wskazań), punkt widokowy znalazł się na 10 miejscu (25,7% wskazań), natomiast Zamek Dybowski na 13 miejscu (9,2% wskazań).</p>

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>Wszelkie zaplanowane działania przyniosą wymierną korzyść w postaci zwiększenia potencjału turystycznego obszaru, uatrakcyjnienia oferty turystycznej i „zwrócenia miastu rzeki”. Jak pokazują przykłady innych miast (m. in. Bydgoszczy, Gorzowa Wielkopolskiego czy Szczecina) oraz idea RiverPolska, ukierunkowanie miasta na rzekę stymuluje rozwój gospodarczy i znaczenie regionu na arenie krajowej i międzynarodowej.</p>
<p>Zwiększenie integracji społecznej obu części miasta</p>	<p>Planowane zagospodarowanie lewego nadbrzeża Wisły pozwoli zwiększyć atrakcyjność tej części miasta dla mieszkańców. Aby poprawić dostępność omawianych terenów, planuje się utworzenie tramwaju wodnego, który kursowałby regularnie w sezonie letnim. Stworzeniu bardziej efektywnego systemu powiązań pomiędzy tymi częściami miasta sprzyjać będzie również utworzenie kolei gondolowej oraz wyznaczenie trasy pieszej przez most kolejowy. Działania te zwiększą integrację społeczną i przyczynią się wyrównywania poziomu rozwoju obydwu części Torunia.</p> <p>Należy podkreślić, że lewobrzeżna część miasta nie posiada potencjału do utworzenia plaży, jaka występuje w rejonie Portu Zimowego. Idąc za przykładem chociażby plaży na warszawskiej Saskiej Kępie, można stworzyć idealne miejsce sprzyjające integracji mieszkańców, a także przyciągające turystów, zainteresowanych turystyką wodną i sportami wodnymi. Baza dla rozwoju tego typu aktywności będzie znajdować się w Przystani AZS.</p> <p>Utworzenie ścieżki rowerowej i miejsca zabaw dla dzieci, w powiązaniu z zagospodarowaniem ruin Zamku Dybowskiego, znacznie uatrakcyjni tę część Torunia dla miejscowych i turystów.</p>
<p>Zapobieganie patologiom społecznym w miejscach szczególnie niebezpiecznych</p>	<p>Zwiększenie poziomu integracji społecznej powinno być również ściśle powiązane z działaniami mającymi na celu zapobieganie patologiom społecznym w miejscach szczególnie niebezpiecznych. Niewątpliwie już samo zagospodarowanie terenów na chwilę obecną prawie w ogóle niewykorzystanych, m.in. ruin Zamku Dybowskiego, będzie sprzyjać zmniejszaniu stopnia patologizacji mieszkańców miasta poprzez zapewnienie im atrakcyjnych miejsc do wypoczynku i rekreacji. Niemniej jednak, przewiduje się również działania, które będą miały bezpośrednie przełożenie na stopień bezpieczeństwa. Tego typu działaniem będzie objęcie monitoringiem wizyjnym rejonu ruin zamku.</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Podniesienie poziomu bezpieczeństwa mieszkańców i turystów

Proponowane zagospodarowanie obszarów położonych w szczególności, w rejonie Kępy Bazarowej, Zamku Dybowskiego przyniesie również korzyści w postaci zwiększenia poziomu bezpieczeństwa mieszkańców Torunia oraz turystów. Służyć temu będzie m.in. planowany mobilny posterunek wodny. Do poprawy bezpieczeństwa przyczyni się również objęcie rejonu ruin Zamku Dybowskiego monitoringiem wizyjnym oraz wytyczenie przejścia pieszego przez most kolejowy.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Wariantem alternatywnym zagospodarowania obszaru Portu Zimowego było utworzenie mariny, pływającego nabrzeża wraz z pomostami do cumowania o zmiennym rozstawie wraz z wypożyczalnią sprzętu wodnego i parkingu. Niemniej jednak, zrezygnowano z powyższych rozwiązań ze względu na aktualne przeznaczenie portu i ograniczone możliwości zmiany sposobu użytkowania portu. Ponadto, należy podkreślić, że podobna infrastruktura, tj. marina, jest zlokalizowana w sąsiedztwie portu, na terenie przystani AZS, stąd też tworzenie w niewielkiej odległości kolejnej tego typu infrastruktury, nie jest uzasadnione.

Teren Kępy Bazarowej to obszar o ograniczonych możliwościach zagospodarowania z uwagi na fakt, iż teren ten obejmuje Natura 2000, a wschodnia jej część jest rezerwatem przyrody. Proponowane zagospodarowanie w pełni wykorzystuje potencjał miejsca, uwzględniając jednocześnie uwarunkowania środowiskowe.

Alternatywnym wariantem rozważanym dla terenu Zamku Dybowskiego jest zorganizowanie ekspozycji historycznych, jednak podobne zagospodarowanie zastosowano na Zamku Krzyżackim na Starym Mieście. Zamek Dybów nie zachował się tak dobrze jak Zamek Krzyżacki, stąd proponuje się inną formę zagospodarowania.

V.3. Gmina Białe Błota

V.3.1. Kanał Górnonotecki

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponuje się budowę ścieżki rowerowej z asfaltobetonu od granicy gminy Sicienko (w rejonie mostku przy Kanale Bydgoskim w Kruszyńcu) do Murowańca, budowę pomostu dla kajaków i małych żaglówek, budowę pomostu dla wędkarzy w miejscowości Lisi Ogon, na działce o numerze ewidencyjnym 263/3.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój zdrowego stylu życia poprzez możliwość aktywnego wypoczynku

Poziom jakości życia społeczeństwa uzależniony jest między innymi od stopnia atrakcyjności zamieszkiwanych obszarów oraz możliwości korzystania z ogólnodostępnej infrastruktury

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>sportowo-rekreacyjnej. Budowa ścieżki rowerowej wzdłuż Kanału Górnonoteckiego (w kierunku północ-południe), która następnie połączy się ze ścieżką rowerową nad Kanałem Bydgoskim (w kierunku wschód-zachód) umożliwi mieszkańcom i odwiedzającym aktywny wypoczynek oraz rozwój zdrowego stylu życia w atrakcyjnych i sprzyjających warunkach.</p> <p>Aktywność fizyczna przekłada się na poprawę stanu zdrowia mieszkańców i oszczędności w kosztach związanych ze zwalczaniem chorób.</p>
Wzrost potencjału turystycznego - wzrost liczby turystów	<p>Obszar posiada potencjał do rozwoju turystycznego. Na działce nr 263/3 w miejscowości Lisi Ogon zlokalizowana jest już świetlica wiejska wraz z bazą sportową obejmującą: skatepark, boisko do siatkówki plażowej, boisko do piłki nożnej, boisko do koszykówki streetball, siłownię zewnętrzną (2 urządzenia outdoor fitness). Ponadto, znajdują się tam: miejsce na ognisko z ławkami, pergola z kilkoma ławkami i stołami, kosze na śmieci. Przed wjazdem na działkę znajduje się nieutwardzone miejsce do parkowania samochodów. Na obszarze tym jest możliwość korzystania z szerokopasmowego Internetu.</p> <p>Opisana baza służy w chwili obecnej głównie społeczności lokalnej, którzy przychodzą bądź przyjeżdżają w to miejsce od strony lądu. Poprzez budowę pomostu dla kajaków i małych żaglówek, miejsce to zostanie otwarte na turystę/osoby uprawiające sporty wodne, poprzez możliwość wejścia na ląd i zwodowania sprzętu wodnego w tej okolicy. Ponadto dla osób uprawiających sporty wodne będzie to dodatkowa atrakcja.</p> <p>Należy zaznaczyć, iż Kanał Górnonotecki należy do Pętli Wielkopolsko-Lubusko-Kujawskiej, w związku z tym rozwój sportów wodnych i przystani na tym cieku jest istotny z punktu widzenia promocji całego regionu.</p>
Wzrost przychodów z tytułu wynajmu sprzętu wodnego	<p>W miejscu istniejącego zagospodarowania działki planuje się uruchomienie wypożyczalni sprzętu wodnego, dzięki czemu możliwe będzie uzyskiwanie przychodów z tytułu wynajmu kajaków. Przychody te pozwolą na częściowe pokrycie kosztów eksploatacyjnych.</p>

<u>Alternatywne warianty zagospodarowania terenu</u>
<p>Jako alternatywne warianty zagospodarowania terenów rozważano utworzenie ścieżki konnej, wytyczenie pola namiotowego, budowę punktów widokowych.</p> <p>Propozycje te zostały odrzucone. Ścieżka konna nie jest konieczna, gdyż w pobliskich</p>

miejsowościach (Ciele, Łochowo) znajdują się stadniny koni, a doskonałe warunki do rekreacyjnego jeździectwa są w Puszczy Bydgoskiej. Wytycznie pola namiotowego nie jest możliwe z uwagi na zbyt małą ilość przestrzeni, która i tak jest wykorzystywana na potrzeby imprez gminnych czy zawodów sportowych. Ponadto, bogatą ofertę noclegową zapewnia miasto Bydgoszcz. Z uwagi na fakt, iż zlokalizowany w niedalekiej odległości pomost znajduje się na dużej wysokości, nie ma potrzeby budowy punktu widokowego.

V.4. Gmina Chełmża

V.4.1. Jezioro Chełmżyńskie (miejscowość Zalesie)

Propozycje zagospodarowania terenu

Na terenie ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego planuje się budowę budynku zielonej szkoły, oczka wodne, pole karawaningowe oraz ścieżkę rowerową, prowadzącą do ośrodka rekreacyjno-wypoczynkowego na cypel. Na cyplu zaplanowano zagospodarowanie w postaci pomostu z wieżą widokową, zagospodarowaniem terenów zielonych małą architekturą, powiększenia plaży, utworzenia parkingu. Ponadto, przewidziano tramwaj wodny pływający po Jeziorze Chełmżyńskim wraz z przystankami.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego - wzrost liczby turystów	Rozszerzenie oferty turystycznej i wypoczynkowej podnosi konkurencyjność obszaru i skutkuje wzrostem liczby odwiedzających. To z kolei przekłada się na przychody z tytułu wydatków turystów. Przychody te zdeterminowane są w dużej mierze możliwością skorzystania z różnorodnej oferty turystycznej. Proponowane zagospodarowanie terenów przy Jeziorze Chełmżyńskim stwarza takie możliwości, gdyż obecna oferta zostanie poszerzona o zieloną szkołę, pole karawaningowe, ścieżkę rowerową, plażę czy małą architekturę.
Rozszerzenie oferty turystycznej i rekreacyjnej	W tym miejscu należy przytoczyć wyniki badań Instytutu Turystyki w latach 2008-2010, które wskazują, iż dzienne wydatki polskich turystów podczas długich pobytów krajowych (powyżej 5 dni) wynosiły 45-48 PLN oraz 59-63 PLN podczas pobytów krótkich. Zagospodarowanie terenów w tak atrakcyjnym miejscu, jakim jest Zalesie przyniesie zatem wymierne korzyści finansowe z tytułu rozwoju oferty turystycznej obszaru, a tym samym wpłynie na zwiększenie liczby turystów czy długości ich pobytu.
Zwiększenie dostępności do innych miejsc atrakcyjnych turystycznie wokół Jeziora Chełmżyńskiego	Mając na uwadze fakt, iż nadbrzeża Jeziora Chełmżyńskiego będą atrakcyjnie zagospodarowane nie tylko w Zalesiu, ale także w mieście Chełmża, planuje się utworzenie połączenia komunikacyjnego, jakim jest tramwaj wodny. Tego rodzaju

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>inwestycja nie wymaga zbyt wielu nakładów finansowych, a jest nie lada atrakcją dla odwiedzających i pozwala w pełni wykorzystać potencjał tak dużego akwenu, którego powierzchnia wynosi niemal 300 ha.</p> <p>Uruchomienie rejsów tramwaju wodnego przełoży się bezpośrednio na korzyści finansowe ze sprzedaży biletów. Co prawda, mając na uwadze doświadczenia bydgoskiego tramwaju wodnego, przychody z tego typu atrakcji mogą być równoważone kosztami jego utrzymania, jednak zwiększy się dostępność do innych miejsc położonych nad opisywanym zbiornikiem, co przyczyni się do ogólnego ożywienia turystycznego obszaru.</p>
Rozwój działalności gospodarczej, utworzenie nowych miejsc pracy	<p>Do istotnych korzyści społecznych, które będą efektem planowanego zagospodarowania terenu, należy zaliczyć rozwój działalności gospodarczej i powstanie nowych miejsc pracy, zarówno bezpośrednio związanych z realizacją inwestycji, jak i z rozwojem usług okołoturystycznych. Efekt bezpośredni ekonomiczny wystąpi poprzez wzrost przychodów z tytułu wynajmu miejsca na polu karawaningowym, z tytułu prowadzenia zielonej szkoły czy utworzenia linii tramwaju wodnego. Bezpośrednim efektem tych działań będzie również wzrost liczby miejsc pracy.</p> <p>Proponowane zagospodarowanie wiąże się także z rozwojem usług okołoturystycznych i całej bazy, która zaspokaja turystyczny popyt.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Proponowane warianty zagospodarowania terenu były uwarunkowane obecnie istniejącą już infrastrukturą w miejscowości Zalesie. Ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy w Zalesiu dysponuje dość dobrze zorganizowaną bazą turystyczno-rekreacyjną – pomost na jeziorze, ciągi piesze z kładkami i platformą widokową, plac zabaw wyposażony w urządzenia zabawowe i gimnastyczne, boiska do siatkówki plażowej, kuchnię letnią z częścią ogólną oraz rekreacyjną, pole namiotowe z towarzyszącą infrastrukturą tj. altany ze stołami i siedziskami, ławki, miejsce na ognisko i grill, sanitariaty, prysznice. W sezonie letnim w ośrodku funkcjonuje strzeżona plaża, mała gastronomia oraz wypożyczalnia sprzętu wodnego. Teren planowany w głównej mierze do zagospodarowania (tzw. cypel) będzie uzupełnieniem istniejącej bazy. Z jednego miejsca do drugiego będzie się można dostać tramwajem wodnym albo planowaną do budowy ścieżką rowerową.</p>

V.4.2. Jezioro Grodzieńskie (miejscowość Mirakowo-Grodno)

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>
--

Propozycje zagospodarowania terenu

Na terenie Jeziora Grodzieńskiego zaplanowano budowę parku kulturowego, które będzie obejmowało następujące elementy:

- odtworzenie osady wraz z palisadą,
- utworzenie pokazowych stanowisk archeologicznych,
- budowę zaplecza socjalno-bytowego wraz z drobną gastronomią i bazą noclegową,
- budowę ośrodka badań dla studentów i naukowców,
- zagospodarowanie terenu pod rekreację,
- parking, nasadzenie zieleni, ciągi piesze,
- wykonanie stanowisk wędkarskich na przeciwległym brzegu.

W ramach przedsięwzięcia przewidziano zagospodarowanie fragmentu brzegu jeziora wraz z dojazdami i parkingami, tak aby zapewnić mieszkańcom, wędkarzom i turystom dojazd do zbiornika.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Rozszerzenie oferty turystycznej
- wzrost liczby turystów**

**Promocja obszaru poprzez
wykorzystanie dziedzictwa
kulturowego istotnego na skalę
europejską**

Ze względu na odkryte w Grodnie pod koniec lat 70. ubiegłego wieku pozostałości osiedla obronnego z czasów kultury łużyckiej, planuje się utworzenie w tym miejscu parku kulturowego. Osiedle pochodzi z tego samego okresu co Biskupin, tzn. z początku II połowy I tysiąclecia p.n.e.

Obszar cechuje się wysokimi wartościami kulturowymi istotnymi w skali europejskiej. Odpowiednie zagospodarowanie terenu może przyczynić się do jego popularyzacji, a tym samym istnieje tu potencjał, aby Grodno w przyszłości stało się równie popularne jak Muzeum Archeologiczne w Biskupinie. Zgodnie z publikacją „*Turystyka kulturowa*” T. Jędrysiaka, turystyka kulturowa jest uznawana za jeden z najważniejszych segmentów turystyki na świecie, a zwłaszcza w Europie, będącej kolebką kulturową. Szacuje się, że ok. 70% przychodów przemysłu turystycznego pochodzi z turystyki kulturowej. Ta forma turystyki opiera się na kontaktach z lokalnymi społecznościami i poznawania szeroko rozumianej kultury. W ten sposób powstaje przestrzeń ekonomiczna, która może być źródłem dochodów dla regionu.

Stworzenie parku kulturowego z zapleczem noclegowo-gastronomicznym oraz z bazą naukową wpłynie bezpośrednio nie tylko na wzrost ruchu turystycznego, ale też pozwoli uniezależnić się od sezonowości, która często występuje w przypadku zagospodarowania terenu w infrastrukturę służącą głównie wypoczynkowi letniemu.

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>Aby jeszcze bardziej rozszerzyć i uatrakcyjnić ofertę oraz przyciągnąć odwiedzających, park kulturowy będzie ściśle funkcjonował z przylegającym obok ośrodkiem hodowli zwierzyny Polskiego Związku łowieckiego. Ponadto, w chwili obecnej budowana jest ścieżka rowerowa, która połączy park kulturowy i ośrodek hodowli zwierzyny z ośrodkiem rekreacyjno-wypoczynkowym w Zalesiu nad Jeziorem Chełmżyńskim.</p> <p>W związku z powyższym realizacja planowanego zamierzenia przyczyni się do promowania walorów kulturowych regionu i zwiększenia ich udostępniania turystom i wypoczywającym. Tym samym spodziewane jest zwiększenie poziomu ruchu turystycznego poprzez wykorzystanie ogromnego potencjału prorozwojowego z dużą szansą aktywizacji i generacji nowych miejsc pracy.</p> <p>Po pierwsze, turystyka gwarantuje szeroko rozumiany dobrobyt. Może zapewnić poszczególnym krajom i regionom dochody oraz stworzyć realną szansę zatrudnienia wielu ludzi, co w konsekwencji wpływa na poprawę jakości życia mieszkańców. Turystyka – jako specjalistyczna sfera usług – nie tylko sama rozwija się bardzo szybko, lecz powoduje wzrost innych sfer usług. Hotelarze twierdzą, że jedno dobrze wykorzystane miejsce hotelowe powoduje w sposób bezpośredni lub pośredni powstanie pięciu nowych miejsc pracy.</p> <p>Po drugie, turystyka to inwestowanie ludzi w siebie. Dzięki różnorodnym formom turystyki wzrasta poziom zdrowia, ludzie są silniejsi psychofizycznie, łatwiej przyswajają wiedzę, otwierają się na innych i stają się bardziej nowocześni. Ludzie traktują turystykę nie tylko jako sposób zarobkowania, lecz także sposób życia. Po trzecie, turystyka wymusza inwestowanie w dziedzictwo przyrodnicze i kulturowe. Sprzyja odnowie skarbów przyrody, spojrzeniu na krajobraz jako na wartość, ogólnoludzkie i narodowe dzieło kultury. Po czwarte, turystyka zbliża Świat. Dzięki turystyce poznaje się nowe przestrzenie, a przyjezdni odkrywają piękno własnej ojczyzny. Dzięki turystyce niewirtualnej, rzeczywistej mamy do wszystkiego jakby bliżej, łatwiej się rozumiemy, łatwiej nawiązujemy kontakty i sympatie. W najbliższych latach najważniejszą ofertą polskiej turystyki kulturalnej na rynku światowym może się stać kultura regionalna, będąca enklawą autentyzmu.</p>
Aktywizacja i generacja nowych miejsc pracy w usługach	Budowa parku kulturowego wraz z bazą naukową i noclegowo-gastronomiczną będzie stymulować rozwój gospodarczy

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

turystycznych i około turystycznych	w branży turystycznej i branżach z nią związanych. Przede wszystkim powstaną nowe miejsca pracy, utworzone bezpośrednio w związku z powstałą infrastrukturą, a także nastąpi rozwój branż obsługujących popyt turystyczny. Dochody uzyskane z turystyki spowodują zwiększenie popytu na artykuły i usługi bezpośrednio z nią związane. Przyjmuje się, że jedno miejsce utworzone w turystyce powoduje powstanie czterech nowych miejsc w usługach towarzyszących i produkcji na potrzeby turystów.
--	--

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Z uwagi na potencjał do rozwoju turystycznego, jaki powstał po dokonaniu odkryć archeologicznych w Grodnie, nie rozważano właściwie innych wariantów zagospodarowania tego terenu. Gmina posiada już koncepcję zagospodarowania terenu na park kulturowy i istnieje duże prawdopodobieństwo realizacji planowanego zamierzenia. W związku z tym dla niniejszego obszaru nie uwzględniano innych wariantów zagospodarowania terenu.

V.5. Gmina Czernikowo

V.5.1. Jezioro Steklin

Propozycje zagospodarowania terenu

Projekt zagospodarowania obejmuje: utworzenie wypożyczalni sprzętów wodnych wraz z miejscem wodowania sprzętu (pomostu) na południowo-zachodnim nabrzeżu jeziora, wykonanie plaży wraz z utworzeniem wypożyczalni sprzętu wodnego i miejscem wodowania sprzętu (pomostu) na południowo-zachodnim nabrzeżu (w sąsiedztwie zespołu parkowo-pałacowego, w miejscu, gdzie kiedyś istniała dzika plaża), wykonanie pomostów wędkarskich, zorganizowanie miejsc do piknikowania i grillowania z małą architekturą, w tym stojakami na rowery (przy wypożyczalniach sprzętu wodnego oraz w okolicy miejscowości Niedźwiedź), ustawienie tablic historycznych odtwarzających „zaginione osiedle”, którego pozostałości zalegają na dnie jeziora (wczesnośredniowieczna osada z drewnianą fortyfikacją). Ponadto, planuje się wykonanie ścieżki rowerowej, która będzie zapewniać dojazd do wypożyczalni sprzętu wodnego, pomostu do wodowania kajaków i łódek oraz do miejsca, w którym proponuje się utworzenie plaży. Ścieżka będzie łączyć Jezioro Steklin przez Czernikowo, Zimny Zdrój z Osiekiem (gm. Obrowo), czyli miejscem do którego wybudowano ścieżkę rowerową z Torunia, która z kolei łączy się ze ścieżkami rowerowymi na terenie powiatu bydgoskiego.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego - wzrost liczby	Teren zagospodarowany w opisywany sposób pozwoli przede wszystkim na urozmaicenie oferty turystycznej
--	---

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
turystów	<p>i zaproponowanie odbiorcom ciekawych atrakcji. Jezioro Steklin, z uwagi na swoją wielkość, jest doskonałym zbiornikiem do uprawiania sportów wodnych (kajaki, łódki). Na dzień dzisiejszy przy jeziorze nie ma jednak żadnej bazy sportowej ani wypożyczalni sprzętu wodnego.</p> <p>Kolejną atrakcją turystyczną będą tablice odtwarzające zalaną, zalegającą na dnie jeziora wczesnośredniowieczną osadę. Dotychczas przeprowadzono pierwsze badania archeologiczne, które potwierdziły obecność „zaginionego osiedla”. Uzupełnieniem oferty będzie plaża nad jeziorem, przeznaczona dla osób preferujących mniej aktywny wypoczynek.</p> <p>Różnorodna oferta turystyczna pozwoli na wykorzystanie potencjału tego dużego, niezagospodarowanego zbiornika wodnego, co przyciągnie miłośników sportu i wczasowiczów zwiedzających zabytki kultury.</p>
Wzrost przychodów z tytułu wynajmu sprzętu wodnego, a także z tytułu poszerzenia oferty turystycznej	<p>Bezpośrednio z tytułu wynajmu sprzętu wodnego inwestor będzie uzyskiwał przychody, ewentualnie przychodem mogą być wpływy z dzierżawy terenu, jeżeli wypożyczalniami sprzętu będzie zarządzał operator.</p> <p>Ponadto, rozwój obszaru w oparciu o różnorodną i ciekawą ofertę spędzania czasu wolnego niesie za sobą wzrost przychodów z rozwoju turystyki (większa liczba odwiedzających, korzyści finansowe dla właścicieli obiektów z sektora turystycznego: noclegowych, gastronomicznych, sportowo-rekreacyjnych, usługowych).</p>
Wzrost konkurencyjności gmin wiejskich	<p>Dzięki ukierunkowaniu zagospodarowania obszaru na turystykę ponadlokalną, gmina wiejska ma szansę wzmocnić swoją konkurencyjność, co może przełożyć się na wzrost atrakcyjności osiedleńczej i inwestycyjnej tego obszaru.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Rozważając warianty zagospodarowania terenu, wzięto pod uwagę także możliwość utworzenia wokół jeziora ścieżki rowerowej typu single track. Ostatecznie ta forma zagospodarowania terenu nad jeziorem nie została uwzględniona w propozycjach zagospodarowania. Wynika to przede wszystkim z faktu potencjalnego negatywnego oddziaływania na środowisko przyrodnicze. Realizacja tego typu ścieżki, a w szczególności jej użytkowanie mogłoby oddziaływać zarówno na zbiorowiska roślinne, a także na występujące tam gatunki zwierząt (m. in. gadów, płazów, ptaków i drobnych ssaków). Utworzenie ścieżki mogłoby prowadzić do niekorzystnych zmian w lokalnych ekosystemach i zwiększyć ryzyko dynamicznej erozji zboczy rynny jeziornej, w szczególności na odcinkach szczególnie trudnych do wykonania pod kątem technicznym, a w trakcie użytkowania do pokonania przez</p>

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

rowerzystów.

W propozycjach zagospodarowania nie uwzględniono również możliwości rozwoju na tym jeziorze sportów wodnych innych niż łódki, kajaki, z uwagi na zakaz używania na zbiorniku jednostek pływających z silnikiem o napędzie spalinowym (względny środowiskowy).

V.5.2. Jezioro Zacisze

Propozycje zagospodarowania terenu

Propozycja zagospodarowania terenu obejmuje: poszerzenie plaży (nawiezenie i usypanie piasku), poszerzenie pomostu, budowę parkingu i wykonanie małej architektury (wiata, ławki, kosze na śmieci, stojaki na rowery).

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój usług turystycznych - wzrost liczby odwiedzających, nastawionych na spokojny relaks

Jezioro jest malowniczo położone w otoczeniu lasów. Zarządcą działki, na której położone jest jezioro i plaża, jest PGL Lasy Państwowe - Nadleśnictwo Dobrzejewice. Dzierżawcą działki jeziora jest Polski Związek Wędkarski. Jezioro jest strefą ciszy, w związku z tym obowiązuje na nim zakaz używania jednostek pływających z silnikiem o napędzie spalinowym.

Mając na uwadze te obostrzenia, a także uwarunkowania lokalizacyjne zbiornika, proponuje się, aby jezioro i zlokalizowana przy nim plaża były nastawione na relaks i spokojną rekreację. Nie wszyscy szukają bowiem plaż bogato zagospodarowanych w bazę sportowo-rekreacyjną, co jest równoznaczne z bardzo dużym ruchem turystycznym. Propozycja zagospodarowania jest odpowiedzią na potrzeby tzw. turysty wypoczynkowego.

Wzrost atrakcyjności terenów wiejskich

Jezioro planowane do zagospodarowania jest jedynym miejscem w gminie Czernikowo, gdzie można plażować. Jezioro nie ma statusu kąpieliska, ale odwiedzający to miejsce chętnie korzystają z kąpiei wodnych. Plaża nie jest jednak w żaden sposób zagospodarowana, wymaga poszerzenia, oczyszczenia i postawienia elementów małej architektury. Takie zagospodarowanie pozwoli uczynić to miejsce atrakcyjnym dla społeczności lokalnej, ale nie tylko. Miejsce to jest alternatywą dla innych plaż niedaleko Torunia, często głośnych i zatłoczonych. Tworząc takie miejsce spokojnego wypoczynku nad wodą w gminie Czernikowo, podniesie się atrakcyjność tych terenów, zarówno dla lokalnej społeczności (ograniczenie migracji), jak i dla turystów (zwiększenie liczby odwiedzających, co równoznaczne jest ze zwiększeniem wpływów z turystyki).

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Innym rozważanym wariantem zagospodarowania terenu wokół jeziora była budowa ścieżki rowerowej, jednak stwierdzono, iż nie jest to konieczne z uwagi na przebiegający niedaleko, w otoczeniu lasu, czerwony szlak rowerowy PTTK. Z uwagi na wyznaczoną strefę ciszy, nie można na jeziorze używać jednostek pływających wyposażonych w silniki o napędzie spalinowym. Zrezygnowano, także z rozwijania na tym terenie innych sportów wodnych, aby obszar był atrakcyjny, jako miejsce ciszy i nadwodnej, spokojnej rekreacji. Ponadto, rozwój sportów wodnych nie jest właściwym wariantem, gdyż jezioro jest dość małe i bezodpływowe.

V.6. Gmina Dąbrowa Chełmińska

V.6.1. Zbiornik wodny w Janowie

Propozycje zagospodarowania terenu

Przedsięwzięcie przewiduje poszerzenie plaży (nawiezenie i usypanie piasku), oczyszczenie zbiornika, budowę boiska do piłki siatkowej wraz z piłkochwyłtami, drewniane ławki, wiaty, kosze na śmieci oraz miejsce na ognisko.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost atrakcyjności terenów wiejskich	<p>Zbiornik wodny w Janowie położony jest w środku miejscowości, przy drodze gminnej. Obszar ten ma potencjał, aby stać się ciekawym miejscem spędzania czasu wolnego dla lokalnej społeczności. Już w chwili obecnej znajduje się tam plac zabaw i siłownia, jednak samorząd nie podejmował dotychczas innych działań w kierunku zaktywizowania terenów wokół akwenu. Utworzenie plaży, budowa boiska do gry w siatkówkę plażową, wykonanie zadaszzonego miejsca do odpoczynku i miejsca na ognisko uczynią gminę atrakcyjnym miejscem z punktu widzenia lokalnej społeczności, ale i przyjezdnych. W całej gminie nie ma innego miejsca do letniego wypoczynku nad wodą, nie ma również plaży.</p> <p>Należy także zaznaczyć, że właściwe wykorzystanie potencjału gminy i jej uwarunkowań pozwoli na zmniejszanie dysproporcji pomiędzy bardziej zaktywizowanymi częściami obszaru funkcjonalnego, a terenami, gdzie naturalny potencjał nie został jeszcze wykorzystany. Takie działania podniosą atrakcyjność terenów wiejskich.</p>
Zwiększenie integracji społecznej, wzrost tożsamości lokalnej	<p>Istotnym problemem identyfikowanym często na obszarach wiejskich jest słaba integracja społeczna, brak interesujących miejsc do spędzania czasu wolnego. Taka sytuacja powoduje, że mieszkańcy nie identyfikują się ze swoją miejscowością, wyjeżdżają na weekendy czy wolne popołudnia do innych miejsc.</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Tym samym obszary, gdzie nie jest wykorzystywany potencjał naturalny, traci możliwość uzyskiwania przychodów z rozwoju turystyki i rekreacji.

Otwarcie na potrzeby lokalnej społeczności spowoduje zwiększenie integracji społecznej, wzrost tożsamości lokalnej, a co się z tym wiąże - ograniczenie migracji.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Po przeanalizowaniu uwarunkowań społecznych i czynników związanych z możliwością zagospodarowania wskazanego terenu stwierdzono, iż obszar nie będzie raczej nastawiony na turystę planującym pobyt kilkudniowy, w związku z tym zrezygnowano z wariantu zakładającego utworzenie pola namiotowego. Rozwój sportów wodnych również nie jest możliwy z uwagi na fakt, iż zbiornik jest niewielkich rozmiarów. Nie zaleca się również stawiania budek z przeznaczeniem np. na małą gastronomię, z uwagi na obecność torfowiska (zbiornik uległ częściowej eutrofizacji). Zrezygnowano również ze stawiania urządzeń typu outdoor fitness, gdyż w pobliżu zbiornika znajduje się już mała siłownia zewnętrzna.

V.6.2. Zbiornik wodny w Ostromecku

Propozycje zagospodarowania terenu

W ramach zagospodarowania zbiornika wodnego w Ostromecku przewidziano: oczyszczenie brzegów zbiornika, ścieżkę spacerową lub do biegania wokół zbiornika oraz wykonanie elementów ścieżki zdrowia (przeszkody, równoważnie, drabinki, tablice z instrukcją, jak wykonać ćwiczenia itp.).

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój zdrowego stylu życia poprzez możliwość aktywnego wypoczynku

Utworzenie ścieżki spacerowej, która będzie również służyła jako atrakcyjna trasa dla osób uprawiających jogging zachęci do aktywnego wypoczynku na łonie natury. Trasę tę urozmaicią dodatkowo przystanki ścieżki zdrowia.

Obszar, z uwagi na położenie przy zabytkowym zespole pałacowo-parkowym w Ostromecku, będzie atrakcyjny nie tylko dla mieszkańców najbliższych okolic, ale też licznych turystów. Z uwagi na fakt, iż obszar ten leży w odległości ok. 3 km od Fordonu, zespół pałacowo-parkowy jest chętnie odwiedzany przez Bydgoszczan. W chwili obecnej kompleks ten służy głównie jako miejsce spokojnej rekreacji. Utworzenie ścieżki do joggingu z przystankami ścieżki zdrowia umożliwi bardziej aktywne spędzanie czasu wolnego.

Rozwój aktywnego stylu życia przekłada się na poprawę zdrowia osób uprawiających sport, zmniejszenie zachorowalności

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	i umieralności, a to z kolei stanowi istotną korzyść ekonomiczną.
Wzrost liczby odwiedzających poprzez urozmaicenie oferty turystycznej	<p>Zespół pałacowo-parkowy w Ostromecku stanowi ogromną atrakcję turystyczną. Zabytkowe pałace, otoczone parkiem krajobrazowym w stylu angielskim wkomponowanym w naturalną rzeźbę terenu, stanowią idealne miejsce dla spacerowiczów.</p> <p>U stóp tego kompleksu rozpościera się zbiornik wodny, który jest doskonałym miejscem do zagospodarowania na bardziej aktywny wypoczynek - wokół jeziora proponuje się utworzenie ścieżki zdrowia, która będzie urozmaicheniem dla osób chcących pobiegać i poćwiczyć w malowniczych okolicach. Taki wariant zagospodarowania jest zgodny z wydaną decyzją o ustaleniu lokalizacji celu publicznego, zgodnie z którą teren ten powinien być zagospodarowany na cele sportowo-rekreacyjne z obiektami i urządzeniami towarzyszącymi (dla obszaru tego będzie jednak ustalany miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego).</p> <p>Zejście nad zbiornik będzie możliwe bądź od strony zespołu pałacowo-parkowego (łagodne zejście), bądź też ścieżką biegnącą na wschód od kompleksu (zejście strome, również dodatkowa atrakcja dla osób lubiących wysiłek fizyczny).</p> <p>Coraz więcej osób wybierając się na urlop, wypoczynek, poszukuje miejsca, gdzie będzie możliwość aktywnego spędzenia czasu wolnego. W związku z tym proponuje się takie właśnie zagospodarowanie wskazanego zbiornika, aby urozmaicić ofertę turystyczną gminy.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Istotnym ograniczeniem dla wskazanego obszaru zbiornika w Ostromecku jest jego zalewowy charakter. W związku z powyższym, studium uwarunkowań zabrania stawiania jakichkolwiek budowli na tym terenie. Nie zaleca się również budowy ścieki rowerowej wokół zbiornika, z uwagi na fakt, iż nie będzie ona miała połączenia z innymi szlakami czy ścieżkami, a ponadto może być utrudniony dojazd rowerem nad wskazany zbiornik. Nie istnieje także możliwość utworzenia w tym miejscu plaży, gdyż nie będzie to spójne z istniejącą strukturą zagospodarowania przestrzennego, a ponadto wymagałoby jeszcze większych nakładów na oczyszczenie terenu (wówczas należałoby przeprowadzić rewitalizację również samego zbiornika, nie tylko obszaru wokół niego). Z uwagi na brak wystarczającej ilości terenu, zrezygnowano także z wariantu utworzenia w tym miejscu pola golfowego.</p>

V.7. Gmina Dobrcz

V.7.1. Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz

Propozycje zagospodarowania terenu

Nad jeziorami Kusowo i Dobrcz przewidziano stworzenie oferty ukierunkowanej na wędkarzy. Zagospodarowanie przewiduje utworzenie pomostu, wiaty, ławek, zadaszonego grilla z funkcją wędzarni, wypożyczalni sprzętu wędkarskiego, wypożyczalni łódek do wędkowania, a także zarybienie jeziora ciekawymi gatunkami ryb oraz utworzenie pola namiotowego.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost przychodów związanych z rozwojem usług sportowych i turystycznych ukierunkowanych na konkretnego odbiorcę

Korzyści finansowe dla gestorów branży turystycznej

Wędkarstwo uchodzi za sport, który ma najwięcej zarejestrowanych członków na świecie. Według szacunków Polskiego Związku Wędkarskiego (PZW), połowy aktywnie uprawia 1,5-2 mln Polaków. Wędkarze wydają setki milionów w specjalistycznych sklepach i branży turystycznej („Puls Biznesu”, 2013 r.). PZW, bazując na opracowaniach Instytutu Rybołówstwa Śródlądowego w Olsztynie podaje, że całkowita wartość ekonomiczna polskiego wędkarstwa przekracza 1,1 mld zł i daje zatrudnienie 15 tys. osób.

Kompleks połączonych jezior Dobrcz i Kusowo stanowi doskonałą lokalizację dla utworzenia dobrze zagospodarowanej bazy dla wędkarzy. Dzierżawcą i administratorem obu jezior jest Polski Związek Wędkarski, a w *Strategii Rozwoju Gminy Dobrcz na lata 2014-2025* podkreśla się łowiecki charakter obu jezior. Zarówno Jezioro Kusowo, jak i Jezioro Dobrcz posiadają status łowiska i są chętnie odwiedzane przez wędkarzy. Tereny wokół zbiorników nie są jednak w żaden sposób zagospodarowane. W północnej części jeziora Dobrcz znajduje się jednak działka, którą można wykorzystać na potrzeby utworzenia ciekawej bazy (wiaty, grill z wędzarnią, wypożyczalnia sprzętu wędkarskiego i łódek, pole namiotowe).

Takie zagospodarowanie obszaru pozwoli wypromować miejsce wśród zapalonych wędkarzy, także spoza regionu, co przełoży się na stymulowanie rozwoju gospodarczego.

Należy także podkreślić, że stworzenie profesjonalnej bazy wędkarskiej urozmaici ofertę sportową i turystyczną gminy, w pełni wykorzysta jej potencjał. Jeziora Dobrcz i Kusowo będą przyciągać wędkarzy, natomiast typowo rekreacyjnym jeziorem, gdzie można plażować i uprawiać sporty wodne, będzie jezioro Borówno.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Alternatywnym wariantem rozważanym dla obszaru jezior Dobrcz i Kusowo było utworzenie plaży i budowa małej architektury plażowej. Nie zaleca się jednak takich działań, gdyż jeziora te stracą wówczas swój unikatowy charakter. Będą pełniły podobne funkcje, co niedaleko położone jezioro Borówno, gdzie można plażować i korzystać z kąpeli wodnych. Potencjał, jaki mają te dwa połączone zbiorniki, pozwala wykorzystać je dla promocji regionu wśród konkretnej, bardzo licznej grupy odbiorców, wyjść z ofertą poza lokalne społeczeństwo. Proponowany wariant zagospodarowania będzie także generował większe przychody dla samorządu i podmiotów gospodarczych, aniżeli wariant alternatywny.

V.7.2. Jezioro Borówno

Propozycje zagospodarowania terenu

Zagospodarowanie plaży gminnej w południowej części jeziora obejmuje: oczyszczenie i poszerzenie plaży, budowę pomostu, zlokalizowanie budki na małą gastronomię, przebieralnię, natryski, parasolki, wypożyczalnię sprzętu wodnego oraz wytyczenie/budowę parkingu.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczby odwiedzających**

**Przychody z wynajmu sprzętu
wodnego, małej gastronomii**

Jezioro Borówno jest jednym z dwóch położonych najbliżej Bydgoszczy tego typu akwenem, dlatego spełnia ważne funkcje rekreacyjne dla jego mieszkańców. Szacuje się, że w sezonie letnim, w okresie weekendów, wypoczywa nad nim łącznie ok. 5-6 tysięcy osób (wg danych *Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Dobrcz*). Jest to najbliższe jezioro rekreacyjne dla mieszkańców dzielnicy Fordon i osiedla Leśnego.

W chwili obecnej najlepsze warunki oferuje plaża WOPR, która jeszcze rozbudowuje swoją bazę sportową, noclegową i gastronomiczną, jednakże w sezonie letnim plaża ta jest bardzo przepełniona. Dobrze zagospodarowana była plaża wojskowa, która jednak została zamknięta w 2013 r., a Wojskowy Ośrodek Wypoczynkowy wystawiony na sprzedaż.

Z uwagi na fakt, iż jezioro Borówno pełni bardzo ważną funkcję dla turystyki weekendowej mieszkańców Bydgoszczy, warto zagospodarować plażę ulokowaną w południowej części jeziora. Jest to teren gminy Dobrcz, o powierzchni wystarczającej na potrzeby zagospodarowania w infrastrukturę plażową (pomost, poszerzenie piaszczystej plaży, leżaki, parasolki, natrysk, parking, a także miejsce z przeznaczeniem na małą gastronomię). Chętnych do odwiedzenia tego miejsca nie zabraknie. Rozszerzenie oferty o wypożyczalnię sprzętu wodnego przełoży się na wymierne korzyści finansowe.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Na etapie propozycji zagospodarowania terenu rozważano budowę domków letniskowych czy stworzenie campingu przy południowej plaży jeziora Borówno. W *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Dobrcz*, wskazuje się bowiem, że w sąsiedztwie jeziora Borówno możliwa jest lokalizacja nowych obiektów związanych z funkcją rekreacyjną, w tym zabudowa letniskowa, campingi i pola biwakowe. Wariant ten nie będzie jednak odpowiedzią na potrzeby społeczności obszaru funkcjonalnego. Mieszkańcy gminy Dobrcz i Bydgoszczy oczekują dobrze zagospodarowanej plaży i kąpieliska, korzystają z jeziora najczęściej w ramach pobytów jednodniowych. Obecna baza noclegowa w okolicy jeziora Borówno jest wystarczająca do obsługi turystów.

V.8. Gmina Koronowo

V.8.1. Rzeka Brda

Propozycje zagospodarowania terenu

Zagospodarowanie terenu obejmuje: budowę bulwarów i małej architektury wzdłuż rzeki Brdy, od ul. Tucholskiej do mostku kolejki wąskotorowej, fontannę w wodzie z iluminacją, budowę kładki oraz ustawienie mebli miejskich.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Poprawa stanu środowiska naturalnego, poprawa jakości wody w rzece

Część Brdy, tzw. Stara Brda, przepływająca przez Koronowo, nie ma możliwości samooczyszczania się. Spowodowane jest to słabym nurtem i niskim napowietrzeniem sprzyjającym eutrofizacji cieku. Niemalże stojąca woda nie zachęca do spacerowania wzdłuż cieku.

Realizacja proponowanych przedsięwzięć nie tylko poprawi estetykę centralnej części miasta, ale też podniesie jakość wody w rzece, co wpłynie na poprawę stanu środowiska naturalnego.

W pierwszej kolejności należy usunąć osady denne (wykorzystanie tych osadów do celów energetycznych może stanowić kolejną wymierną korzyść ekonomiczną). Jednak samo oczyszczenie cieku spowoduje, że Stara Brda będzie zarastać na nowo.

Niedobór tlenu ma tendencję do tłumienia obecności organizmów tlenowych i występowania działań niepożądanych. Efektem jest zmiana równowagi w przyrodzie poprzez zwiększenie występowania gatunków beztlenowych (np. zakwit glonów) i wyparcie gatunków tlenowych (np. ryb).

W związku z tym proponuje się budowę fontann napowietrzających wodę. Tego typu fontanny działają jak aeratory. Pozwalają natlenić zbiorniki wodne, co zapobiega

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	powstawaniu procesów gnilnych, umożliwia zrównoważony rozwój fauny i flory. Spowalnia też zakwit wody poprzez uwolnienie dwutlenku węgla, metanu i siarkowodoru. Rozwodniony tlen jest głównym czynnikiem poprawiającym jakość wody i całego ekosystemu. W związku z powyższym proponowana budowa fontanny może poprawić stan środowiska naturalnego i ograniczyć problemy związane z brakiem nurtu w rzece.
Przywrócenie dawnych walorów przyrodniczych i estetycznych starego koryta Brdy, przywrócenie rzeki miastu	<p>Wiele polskich miast, idąc za przykładem zachodnich metropolii, dostrzega możliwość rozwoju w oparciu o rzeki. Powtarzając za specjalistami w zakresie rewitalizacji miast z holenderskiej pracowni KuiperCompagnons, którzy uczestniczyli m. in. w opracowaniu strategii rozwoju rzeki Warty w Poznaniu, promuje się ideę RiverPolska. Idea ta pokazuje potęgę i znaczenie polskich rzek w rozwoju i podniesieniu wagi polskich miast na arenie międzynarodowej. Doskonałym przykładem jest chociażby Bydgoszcz, Wrocław, Gdańsk. Sąsiedztwo wody zapewnia wspaniałe tereny rekreacyjne - przestrzeń, która jest przyjazna mieszkańcom, otwarta na inwestorów, przyciąga turystów, a więc niesie za sobą wiele wymiernych korzyści ekonomicznych.</p> <p>Takie efekty można uzyskać rewitalizując nabrzeża Brdy w Koronowie. Proponowane zagospodarowanie przywróci dawne walory przyrodnicze i estetyczne starego koryta Brdy oraz zwiększy integralność społeczną poprzez stworzenie atrakcyjnego miejsca do wypoczynku.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
Z uwagi na słaby nurt rzeki, odrzucono wariant związany z wykorzystaniem rzeki dla rozwoju sportów wodnych. Budowa obiektów innych niż mała architektura również nie jest możliwa, z uwagi na istniejącą zabudowę.

V.8.2. Zalew Koronowski (Koronowo-Pieczyska)

<u>Propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>W ramach obszaru na terenie Zalewu Koronowskiego zaproponowano rozbudowę strefy sportowo-rekreacyjnej obejmującej:</p> <ul style="list-style-type: none">
▪ wykonanie wyciągu do nart wodnych i wakeboardu,
▪ boisko do sportów plażowych,
▪ urządzenia fitness,
▪ wodny plac zabaw dla dzieci,

Propozycje zagospodarowania terenu

- amfiteatr,
- taras widokowy,
- wiata do grillowania,
- stół do tenisa stołowego,
- plac zabaw,
- ogólnodostępne pomosty cumownicze.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

<p>Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru oraz wzrost ruchu turystycznego</p> <p>Wypromowanie Zalewu Koronowskiego jako regionalnego centrum sportów wodnych</p>	<p>Zalew Koronowski, z wyjątkowymi, bogatymi i urozmaiconymi zasobami przyrodniczo-krajobrazowymi przyciąga nad swoje wody rzesze turystów i wypoczywających - zarówno osób chcących wypocząć w ciszy i spokoju, jak i tych, którzy szukają aktywnych form spędzania czasu. Gmina Koronowo, z myślą o rozwoju akwenu i poprawy jego konkurencyjności, proponuje realizację przedsięwzięcia polegającego na budowie w Koronowie-Pieczyskach kompleksowej instalacji do nart wodnych oraz wakeboardu. Wakeboarding jest jedną z najszybciej rozwijających się dyscyplin sportowych w Polsce. Widowskowość i spektakularne ewolucje przyciągają nie tylko fanów wakeboardu, ale również osoby postronne, chcące po prostu podziwiać umiejętności pływających. Wspomniana dyscyplina wzbudza również ogromne zainteresowanie medialne.</p> <p>Po dokonaniu szczegółowej analizy stwierdzono, iż proponowana lokalizacja jest najbardziej optymalną w kontekście szeroko pojętej obsługi potencjalnych użytkowników instalacji.</p> <p>Na analizowanym obszarze, będącym jednocześnie głównym ośrodkiem obsługi ruchu turystycznego Zalewu Koronowskiego, istnieje dobrze funkcjonująca rozwinięta baza noclegowa, zaplecze gastronomiczne, teren ten jest łatwo dostępny i dobrze skomunikowany, doinwestowany także w infrastrukturę parkingową. W/w elementy są niezbędne, ponieważ proponuje się wykonanie instalacji wyciągowej 5-słupowej, umożliwiającej organizację zawodów rangi mistrzostw Polski czy Europy – należy zatem przewidzieć możliwość napływu dużych grup odwiedzających z zewnątrz.</p> <p>Instalacja, o której mowa, nie jest w żaden sposób uciążliwa dla otoczenia i jest zasilana w energię elektryczną. Dzięki takiemu zagospodarowaniu Zalewu Koronowski miałby szansę być nie tylko regionalnym centrum żeglarsstwa, ale również szeroko pojętym regionalnym centrum sportów wodnych.</p>
<p>Nowe miejsca pracy</p>	<p>We wskazanym obszarze skumulowany jest ogromny potencjał prorozwojowy, z dużą szansą aktywizacji w usługach turystycznych i okołoturystycznych. Profesjonalny wyciąg jest gwarancją promocji</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

i rozwoju Zalewu Koronowskiego oraz otaczającego go obszaru a ponadto stwarza możliwości wydłużenia sezonu turystycznego, wzrost dochodów z turystyki, a co się z tym wiąże - również generacji nowych miejsc pracy.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Jeszcze większym uatrakcyjnieniem oferty sportów wodnych nad Zalewem Koronowskim mógłby być flyboard. Inwestycja ta nie jest jednak możliwa, z uwagi na zakaz stosowania na tym akwenie jednostek pływających zasilanych silnikiem o napędzie spalinowym o mocy przekraczającej 60 koni mechanicznych, a także skuterów wodnych. Do zasilania deski używanej w tym sporcie niezbędny jest jednak skuter wodny, z którym jest ona połączona. Turbina skutera powinna mieć moc minimalną 100 koni mechanicznych.

Innym, bardzo ważnym wariantem, który w przyszłości być może będzie możliwy do realizacji, jest rewitalizacja połączenia wodnego między Bydgoszczą a Zalewem Koronowskim. Na trasie tej znajdują się trzy elektrownie wodne: Smukała, leżąca w granicach Bydgoszczy, a także dwie znajdujące się w granicach gminy Koronowo: Tryszczyn i Koronowo-Samociążek. Na poszczególnych stopniach wodnych funkcjonowały niegdyś tzw. przerzutnie tratw, umożliwiające pokonywanie różnicy piętrzenia wody między zbiornikiem wyrównawczym elektrowni a poziomem zrzutu przez jednostki pływające (tratwy, kajaki i jachty). Obecnie urządzenia te są zdewastowane i wymagają odbudowy. Na wodach Zalewu Koronowskiego stacjonuje duża ilość jednostek pływających (również tych należących do mieszkańców Bydgoszczy), które powinny zyskać bezpośrednie połączenie drogą wodną z Bydgoszczą. W świetle rewitalizacji i odbudowy Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70 możliwość płynięcia w górę Brdy przez jednostki turystyczne, zarówno z zachodu, jak również ze wschodu, oraz dalsze turystyczne uaktywnienie Zalewu Koronowskiego poprzez zapewnienie szerokiego dostępu drogą wodną są szczególnie pożądane.

Przeszkodą nie do pokonania okazują się na dzień dzisiejszy jednak nie elektrownie wodne, ale ujęcie wody na Czyżkówku w Bydgoszczy. Miejskie Wodociągi i Kanalizacja w Bydgoszczy uważają, że pływanie po Brdzie łodziami i żaglówkami napędzanymi silnikami spalinowymi może spowodować zagrożenie ekologiczne. Decyzję w tej sprawie wydał Regionalny Zarząd Gospodarki Wodnej w Gdańsku.

V.9. Gmina Kowalewo Pomorskie

V.9.1. Jezioro Jeziorek

Propozycje zagospodarowania terenu

Zagospodarowanie terenu na plażę obejmuje:

- nawiezenie piasku,
- budowę pomostu,
- wykonanie boiska do siatkówki plażowej,
- budowę wiaty do grillowania i miejsca na ognisko,

Propozycje zagospodarowania terenu

- wykonanie małej architektury,
- utworzenie parkingu i ogrodzenia.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Zwiększenie integracji społecznej, wzrost tożsamości lokalnej

Zgodnie ze *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy i miasta Kowalewo Pomorskie*, teren wokół Jeziora Jeziorek został wyznaczony obszarem dominacji funkcji turystycznych i rekreacyjnych.

Zagospodarowanie plaży nad jeziorem Jeziorek jest ważną osią rozwoju gminy.

W 2002 r. rozpoczęto budowę i modernizację plaży i kąpieliska zlokalizowanego nad jeziorem w Mlewie. Dzięki ogromnemu wysiłkowi i zaangażowaniu całego społeczeństwa, uzyskano dużą piaszczysto-trawiastą plażę i kąpielisko sołeckie. Niestety nie udało się odpowiednio zagospodarować terenu przy plaży i dostosować go do potrzeb mieszkańców w taki sposób, aby mogli oni korzystać z posiadanych dóbr, bez potrzeby wyjeżdżania w inne miejsca o bardziej atrakcyjnych warunkach do plażowania. Dlatego też zagospodarowanie tej plaży jest niezwykle istotne z punktu widzenia integracji społecznej i wzrostu tożsamości lokalnej. Potwierdza to także wizja *Planu Odnowy Miejscowości Mlewo* - mieszkańcy chcą, aby Wiejski Dom Kultury stał się centrum spotkań i życia kulturalnego dzieci, młodzieży i dorosłych, a plaża miejscem wspaniałego wypoczynku i rekreacji.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Jezioro Jeziorek jest zbiornikiem przepływowym z dwoma innymi jeziorami: Głęбочek i Kazaniec. Samorząd Gminy Kowalewo Pomorskie widzi możliwość, a także zasadność połączenia jeziora Jeziorek z pozostałymi jeziorami (zrewitalizować strugi łączącej zbiorniki) poprzez podjęcie stosownego porozumienia z właścicielami pozostałych jezior tj. jeziora Głęбочek i jeziora Kazaniec na rzecz stworzenia miejsca ciekawego turystycznie. Podjęcie powyższych działań będzie miało na celu m. in. rozwój sportów wodnych na tych jeziorach.

Planuje się budowę chodnika wraz z poprawą istniejącego stanu drogi gminnej – od skrzyżowania drogi gminnej nr 110103C zlokalizowanej na działce geodezyjnej nr 196 (prowadzącej do budynku dawnej Szkoły Podstawowej w Mlewie) z drogą wojewódzką nr G649 relacji Kowalewo Pomorskie-Chełmża oraz drogi gminnej na długości działki 195/2 prowadzącej do Jeziora Jeziorek w Mlewie. Budowa chodnika wraz z poprawą istniejącego stanu drogi gminnej ma na celu rozwój sportu i rekreacji oraz postaw proekologicznych mieszkańców i potencjalnych turystów w powiązaniu z

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

wykorzystaniem substancji byłego budynku szkoły.

V.9.2. Struga Kowalewska

Propozycje zagospodarowania terenu

Na działce nr 17/31 (przy strudze) przewidziano stworzenie Polany Rekreacji Rodzinnej obejmującej plac zabaw, ścieżkę zdrowia, szachy miejskie, ogród zabaw kreatywnych, małą architekturę, tj. ławki, kosze na śmieci, oświetlenie. Na działce 17/8 planowany jest parking.

Dodatkowo na działce 156/3 (na Górze Zamkowej) zaplanowano amfiteatr, kino letnie, taras widokowy na Górze Zamkowej oraz tablice historyczne przedstawiające wizualizacje zamku.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa stanu zdrowia, zwiększenie integracji społecznej	<p>Polana Rekreacji Rodzinnej będzie doskonałym miejscem integrującym lokalną społeczność, zwiększającym tożsamość lokalną. Ciekawe zagospodarowanie terenu pozwoli także na aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu (ścieżka zdrowia czy ogród zabaw kreatywnych, gdzie rodzice z dziećmi mogą bawić się tak, jak dawniej - w klasy, w gumę, młynek, rysowanie kredą itp.)</p> <p>Nasadenia i mała architektura stworzą z tego miejsca centrum rekreacji miejskiej, a ciekawie zaaranżowana przestrzeń będzie także atrakcją dla odwiedzających Kowalewo Pomorskie turystów.</p>
Promowanie walorów kulturowych i przyrodniczych gminy - wzrost liczny odwiedzających Rozwój funkcji turystycznej obszaru	<p>Na Górze Zamkowej, u stóp której przepływa Struga Kowalewska, znajdują się pozostałości zamku komturów krzyżackich, a także sporo pięknej, niezagospodarowanej przestrzeni.</p> <p>Góra Zamkowa, z uwagi na swoje położenie, jest doskonałą lokalizacją dla amfiteatru z nagłośnieniem, oświetleniem i miejscem dla widowni. Latem mogłoby funkcjonować w tym miejscu kino letnie.</p> <p>Ponadto, proponuje się utworzenie na Górze Zamkowej tarasu widokowego, a w pobliżu pozostałości ruin zamku - ustawienie tablic z wizualizacją warowni. Pomocne w tym celu mogą być wyniki badań archeologicznych, które od 2013 r. prowadzą w tym miejscu studenci UMK w Toruniu.</p> <p>Takie zagospodarowanie terenu stwarza promowanie walorów kulturowych i przyrodniczych gminy Kowalewo Pomorskie oraz zwiększenia ich udostępnienia turystom i odwiedzającym. Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru daje dużą szansę na</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

aktywizację i generację nowych miejsc pracy w usługach około turystycznych.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Teren przy samej Strudze Kowalewskiej (m.in. działka 17/31) jest dość problemowy, z uwagi na obecne tam torfowiska. Struga jest pozostałością po ulegającym eutrofizacji jeziorze i z tego względu nie zaleca się stawiania w tym miejscu jakichkolwiek budowli.

V.10.Gmina Lubicz

V.10.1.Dolina Drwęcy

Propozycje zagospodarowania terenu

Propozycja zagospodarowania obszaru obejmuje dwa miejsca postojowe dla kajakarzy, tj. w Młyńcu Drugim i w Małgorzatowie. Przystanki zostaną wyposażone w następujące elementy: slipy/ pomosty, wiaty, stoły, ławy, kosze na śmieci, miejsce do biwakowania, rozbicia namiotu oraz tablice informacyjne nt. szlaku kajakowego. Ponadto, proponuje się stworzenie przepławek dla migrujących ryb w celu zapewnienia swobodnej migracji ryb.

Proponowane zagospodarowanie stanowi dopełnienie inwestycji proponowanej dla obszaru rzeki Drwęcy w Toruniu.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój zdrowego stylu życia poprzez możliwość poprawy kondycji, wyciszenia się, obcowania z naturą

Drwęca uznawana jest za jeden z najpiękniejszych szlaków kajakowych w Polsce, który - w przeciwieństwie do takich rzek jak Brda, Wda czy Drawa zachował swój kameralny charakter. Nawet w szczycie sezonu turystycznego rzeka ta nie jest nadmiernie zatłoczona. Spływ kajakowy to doskonała okazja do wyciszenia się i odpoczynku na łonie natury. Kajakarstwo uprawiane rekreacyjnie daje możliwość oglądania z innej perspektywy malowniczych krajobrazów. Wiosłowanie to nie tylko niskoimpaktowy sposób na spalenie kalorii, lecz dodatkowo wzmacnia siłę mięśni wszystkich części ciała. A świeże powietrze i słońce to dodatkowe czynniki, które wpływają pozytywnie, relaksująco i długoterminowo.

Rozwój turystyki wodnej w obszarze - wzrost liczby odwiedzających

Rzeka Drwęca wykorzystywana jest głównie dla zorganizowanych spływów kajakowych, niemniej jednak cały czas pozostaje szlakiem nieoznaczonym, w bardzo niewielkim stopniu zagospodarowanym dla tego rodzaju użytkowania – miejsca postojowe, noclegowe, odpowiednia obsługa szlaku. Brak odpowiedniej infrastruktury hamuje rozwój turystyki

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

	<p>wodnej.</p> <p>Rozwój funkcji turystycznych w tym obszarze jest jednak ograniczony.</p> <p>Mając na uwadze powyższe obostrzenia, proponuje się zagospodarować wskazane miejsca w przystanki dla kajakarzy i wyposażać je w podstawową infrastrukturę turystyczną. W ten sposób będzie można w pełni wykorzystać potencjał wyznaczonego na Drwęcy szlaku kajakowego, co przyczyni się do wzrostu liczby turystów i odwiedzających. Należy podkreślić, iż wg danych GUS, zawartych w publikacji „Turystyka w 2013 r.”, kajakarstwo stanowi trzecią pod względem liczby uczestników formę turystyki kwalifikowanej w województwie kujawsko-pomorskim.</p>
--	---

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Rodzaj dopuszczalnego zagospodarowania terenu został ściśle określony w Zarządzeniu RDOŚ z 6 października 2014 r. stąd też nie przewiduje się alternatywnych wariantów zagospodarowania terenu.

V.11. Gmina Łabiszyn

V.11.1. Wyspa Parkowa w Łabiszynie

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowane zagospodarowanie przewiduje podniesienie atrakcyjności miejsca i uzupełnienie oferty jako miejsca o przeznaczeniu rekreacyjnym i wypoczynkowym. Przewiduje się poprawę standardu plaży poprzez nawiezenie piasku. Przewiduje się usytuowanie niewielkiego miejsca biwakowego. Zakłada się iluminację całego terenu, która wizualnie podniesienie atrakcyjności miejsca. Dodatkowo planuje się odnowienie i wyznaczenie nowych ciągów pieszych, wzdłuż, których zaplanowano ławki.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost liczby odwiedzających i turystów, rozwój obszaru w oparciu o kulturę i rekreację	<p>Kilkanaście lat temu Gmina Łabiszyn była na liście najbardziej zadłużonych gmin w Polsce. W chwili obecnej, również dzięki środkom unijnym, gmina bardzo się rozwija. Atutem gminy z całą pewnością jest środowisko, kompleksy leśne i woda, a swój rozwój opiera na szeroko pojętej kulturze, rekreacji i sporcie. To są walory, które w przyszłości mają być marką Łabiszyna.</p> <p>Niepowtarzalnym atutem gminy jest Wyspa Parkowa, obszar w centrum miasta otoczony wodami Noteci. W regionie są tylko dwie tego typu wyspy w centrum miasta - Wyspa Młyńska</p>
--	--

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

w Bydgoszczy oraz właśnie Wyspa Łabiszyńska. Miejsce to jest już w połowie zagospodarowane - znajduje się tam marina z możliwością bezpłatnego wypożyczenia sprzętu wodnego, plac zabaw, siłownia zewnętrzna, ścieżki spacerowe czy zadaszony amfiteatr, gdzie od 2012 r. odbywają się cykliczne spotkania koncertowe pt. „Spotkajmy się na Łabiszyńskiej Wyspie”. Koncerty odbywają się tu w każdą niedzielę od maja do końca września. Proponuje się różnorodny repertuar od piosenek Anny Jantar, klimatów afrykańskich, romskich, operetkowych disco polo po poezję śpiewaną. Ich popularność jest tak duża, że zwiększono liczbę miejsc siedzących, z 360 do 500. Na koncerty te zjeżdżają się osoby nawet z Grudziądza czy Brodnicy. Proponowane zagospodarowanie terenu na Wyspie Łabiszyńskiej nawiązuje do obecnego zagospodarowania tego miejsca i rozwija je jeszcze bardziej, wykorzystując niepowtarzalny charakter miejsca.

Należy także podkreślić, że Łabiszyn wszedł w dużą akcję, którą rozpoczął 3 lata temu, a mianowicie „Łabiszyńskie Spotkania z Historią”. Obecnie jest to ogromna, kilkudniowa inscenizacja wydarzeń osadzonych w realiach II wojny światowej. Ranga tego wydarzenia stała się tak duża, że impreza zyskała charakter międzynarodowy, na którą zjeżdżają się goście m. in. z Francji, Litwy czy Belgii.

Proponowane zagospodarowanie Wyspy wpisuje się zatem w nurt rozwoju gminy i będzie wpływać na wzrost liczby turystów i odwiedzających.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Ścieżka rowerowa mogłaby być ciekawym wariantem zagospodarowania tej rekreacyjnej części Łabiszyna. Z uwagi jednak na brak wystarczającej ilości miejsca mało prawdopodobne jest utworzenie takiego ciągu.

V.11.2. Kanał Notecki

Propozycje zagospodarowania terenu

Projekt obejmuje wykonanie bulwaru nad Kanałem Noteckim, a dodatkowo: oświetlenie, nowoczesne meble miejskie, miejsce pod małą kawiarnię, miejskie regały książkowe do bezpłatnej wymiany, fontannę.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa stanu zdrowia, zwiększenie integracji społecznej

W ciągu ostatnich kilkunastu lat gmina stała się bardzo przyjaznym miejscem do zamieszkania. Nie ma tu przemysłu, a sfera usług ma charakter typowo lokalny. Dużym atutem jest stosunkowo niewielka odległość od Bydgoszczy. Gmina wykorzystuje swój potencjał, przez co jest przyjazna do zamieszkania i czysta ekologicznie.

Woda może być osią rozwoju gminy, a istotną rolę w tym względzie odgrywa Kanał Notecki. Obszar nadbrzeżny Kanału na terenie gminy pozostaje na chwilę obecną niezagospodarowany. Szczególnie widoczne jest to w Łabiszynie, gdzie poza nieutwardzonymi ciągami komunikacyjnymi nie występuje żadna infrastruktura o charakterze rekreacyjnym.

Mając na uwadze ideę RiverPolska, która upatruje rozwój jednostek urbanistycznych i poprawę jakości życia mieszkańców w „zwróceniu rzeki miastu”, proponuje się zbudować bulwar wzdłuż Kanału Noteckiego w obszarze centrum Łabiszyna. Dodatkowo, dla podniesienia atrakcyjności, można zagospodarować obszar stawiając m. in. meble miejskie, wyznaczając miejsce na kawiarnię, a także regały książkowe do bezpłatnej wymiany (pomysł świetnie przyjął się w wielu miastach na zachodzie Europy).

Działania takie wpłyną na poprawę integracji społecznej i tożsamości lokalnej gminy Łabiszyn, której liczba mieszkańców z roku na rok się powiększa.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Z uwagi na fakt, iż proponuje się, aby tereny nad Kanałem Noteckim w okolicach centrum miasta miało reprezentacyjny charakter, nie zaleca się zagospodarowania tego obszaru w urządzenia sportowe (plac zabaw, siłownia zewnętrzna czy marina dla kajaków). Tego rodzaju atrakcje znajdują się już na Wyspie Parkowej. Okolice Kanału mogą stanowić miejsce idealne do spokojnej, spacerowej rekreacji.

V.12. Gmina Łubianka

V.12.1. Jezioro Kozielec

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowana inwestycja zakłada możliwość stworzenia miejsca do rekreacji dla mieszkańców gminy, a także udostępnienia obszaru turystom ze względu na bliskość szlaku rowerowego. Przewiduje się oczyszczenie zbiornika, ustawienie ławek oraz wykonanie placu zabaw. Uzupełnieniem oferty będzie wiata z miejscem na ognisko. Mając na uwadze potrzebę rozwoju również innych form rekreacji, proponuje się wykonanie nad jeziorem pomostu wędkarskiego i stanowisk wędkarskich dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Ponadto, w celu zwiększenia dostępności komunikacyjnej zbiornika, proponuje się utwardzenie drogi dojazdowej do jeziora.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Korzyść integracji społecznej

Dzięki inwestycji mieszkańcy gminy Łubianka zyskają nową uporządkowaną przestrzeń do spędzania wolnego czasu. Budowa odpowiedniej infrastruktury w postaci pomostu czy miejsca na ognisko sprawi, że obszar ten stanie się miejscem wszelkiego rodzaju lokalnych imprez związanych z działalnością społeczną i publiczną mieszkańców oraz miejscem atrakcyjnym dla wędkarzy.

Budowa przestrzeni dla dzieci w postaci placu zabaw ma społeczny wymiar aktywności (zabawy ruchowe, wychowanie). Wiele badań pokazuje, że poziom aktywności fizycznej i sprawności ruchowej dzieci jest wysoce niezadowolający. Wyniki badań pokazują, że w Polsce w ciągu ostatnich 20 lat potwierdzają zmniejszoną aktywność fizyczną dzieci i młodzieży. Badania pokazują także, że plac zabaw dla wielu dzieci jest jedynym miejscem, gdzie dziecko może bezpiecznie bawić się na świeżym powietrzu.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Na etapie projektowania brano pod uwagę możliwość utworzenia miejsca do kąpiel. Ostatecznie jednak, zrezygnowano z tego pomysłu ze względu na fakt, iż do jeziora uchodzą dwa rowy melioracyjne, ujście do jeziora ma również zbieracz, odprowadzający wodę z sieci drenarskiej. Do jeziora są również odprowadzane wody opadowe z ogrodów przydomowych zlokalizowanych na skarpie przylegającej do jeziora. Ponadto, intensywne nawożenie okolicznych pól może powodować przedostawanie się substancji mineralnych i nawozów do wód jeziora. Wszystkie powyższe czynniki wskazują na brak możliwości utworzenia miejsca wykorzystywanego do kąpeli/kąpieliska.

Rozważano również budowę ścieżki rowerowej, jednak odstąpiono od jej, ponieważ w pobliżu jeziora przebiega już szlak rowerowy.

V.13. Gmina Łysomice

V.13.1. Jezioro Kamionkowskie

Propozycje zagospodarowania terenu

Projekt zagospodarowania terenu obejmuje:

- rozbudowę pomostu, w tym: budowę odgałęzień pomostu w głąb jeziora, budowę barier zabezpieczających, utworzenie sceny na końcu pomostu wraz z mini amfiteatrem na plaży;
- budowę aktywnej strefy dla dzieci i dorosłych (siłownia zewnętrzna, duży plac zabaw, boiska, do piłki plażowej, bezpieczne kąpielisko dla dzieci, miejsca do kąpieli słonecznych, punkty małej infrastruktury sportowej, w tym: stoliki szachowe, zewnętrzne stoły do tenisa stołowego, pojedyncze kosze do koszykówki z małym podestem, itp.);
- stworzenie bazy sportów wodnych z dwiema wypożyczalniami sprzętu wodnego wyposażonymi w pomosty;
- modernizację istniejącego pola namiotowego/camperowego oraz wykonanie w sąsiedztwie pola miejsc piknikowych i infrastruktury plażowej (przebieralnie natryski, WC);
- utworzenie miejsc do piknikowania i grillowania, wyposażonych w ławki i wiaty;
- budowę infrastruktury plażowej (toalety, przebieralnie, natryski);
- utworzenie miejsc pod działalność gospodarczą (np. tymczasowe punkty gastronomiczne);
- stworzenie miejsc dla wędkarzy, w tym slipu do wodowania łodzi;
- ustawienie w punktach centralnych tablic informacyjnych o gminie i obiekcie oraz tablicy ledowej w centralnym punkcie ośrodka (informacje: temperatura powietrza, wody, piasku, godzina, data itp.);
- ustawienie na terenie ośrodka obiektów małej architektury: stojaków na rowery i koszy na śmieci (kosze na śmieci zostaną ustawione również wzdłuż ścieżki pieszej);
- nawiezenie świeżego piasku na plażę;
- utworzenie zaplecza obsługowego terenu (wstęp tylko dla osób upoważnionych);
- objęcie terenu ośrodka monitoringiem całodobowym z podglądem 24h na stronie Urzędu Gminy Łysomice;
- modernizację ścieżki pieszej wokół jeziora.

Proponuje się również rozważenie możliwości wytyczenia drogi, która obecnie przebiega centralnie przez teren ośrodka, poza jego granicami. Proponuje się również oczyszczenie kanałów znajdujących się na terenie ośrodka.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczny turystów, wzrost
przychodów z ogólnie pojętej
turystyki**

Jezioro Kamionkowskie jest jedynym kąpieliskiem na terenie powiatu toruńskiego. Kąpielisko wyposażone jest w niezbędną infrastrukturę i bazę noclegowo-gastronomiczną.

Jezioro to posiada też największy potencjał do rozwoju turystyki nadwodnej w całym powiecie.

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>Mając na uwadze tak duży atut obszaru, proponuje się jego dalsze zagospodarowanie w kierunku możliwości uprawiania różnorodnych sportów, a także stworzenia dogodnych warunków do kąpieli wodnych i słonecznych.</p> <p>Tego typu zagospodarowanie wpisuje się w obecne trendy i oczekiwania turysty. Raport Polskiej Organizacji Turystycznej z lipca 2014 r., dzieli turystów na 4 grupy: poszukiwacze relaksu, rodzinni wczasowicze, odkrywcy, turyści all inclusive. Z badań wynika, że każda z tych grup podczas wyjazdów turystycznych korzysta najczęściej z następujących form aktywnego wypoczynku: pływanie (66%), jazda na rowerze (64%), siatkówka plażowa (29%).</p> <p>Przewiduje się, że planowane zagospodarowanie zaowocuje korzyściami ekonomicznymi wynikającymi ze wzrostu liczby turystów. Korzyści finansowe z tego tytułu trafią również do właścicieli obiektów z sektora turystycznego: noclegowych, gastronomicznych, sportowo-rekreacyjnych, usługowych.</p>
Rozwój gospodarki, jako konsekwencja rozwoju turystyki	<p>Jezioro Kamionkowskie, z uwagi na swój potencjał, jest atrakcyjnym miejscem inwestycji, gdzie nie grozi raczej gwałtowny spadek popytu na usługi turystyczne. Dla wielu mieszkańców Torunia i okolic jest to najbardziej atrakcyjne miejsce letniego wypoczynku.</p> <p>Dochody uzyskane z turystyki spowodują zwiększenie popytu na artykuły i usługi związane z nią bezpośrednio i pośrednio. Przyjmuje się, że jedno miejsce utworzone w turystyce powoduje powstanie czterech nowych miejsc w usługach towarzyszących i produkcji na potrzeby turystów.</p> <p>Głównymi efektami rozwoju turystyki są korzyści ekonomiczne, na które składają się:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ przychody lokalne uzyskiwane przez podmioty zajmujące się turystyką, ▪ nowe miejsca pracy uzyskiwane w wyniku tworzenia nowych obiektów oraz obsłudze ruchu turystycznego, ▪ wspieranie lokalnych inicjatyw przez samorządy, ▪ zróżnicowanie gospodarki pozwalające na uniezależnienie od wahań koniunktury, ▪ poprawa zewnętrznego wizerunku.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Z uwagi na charakter Jeziora Kamionkowskiego i jego znaczenie dla turystyki w regionie, nie przewidywano zmiany funkcji tego terenu. Rozważano możliwość utworzenia dodatkowego parkingu dla wczasowiczów na terenie ośrodka wypoczynkowego nad jeziorem, jednak ostatecznie zaprojektowano jedynie zaplecze obsługowe terenu ośrodka, stwierdzając, iż funkcjonujący na chwilę obecną parking jest wystarczający.

W przyszłości możliwe jest rozważenie jeszcze dalszego rozwoju sportów wodnych – takich jak np. wakeboarding czy inne sporty ekstremalne. Ciekawym rozwiązaniem mógłby być również kort tenisowy czy kino letnie.

V.14. Gmina Miasta Chełmża

V.14.1. Jezioro Chełmińskie (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)

Propozycje zagospodarowania terenu

Wyznaczony obszar charakteryzuje się dużym potencjałem rekreacyjnym, dlatego istnieje konieczność wyznaczenia dalszych kierunków inwestycji celem uatrakcyjnienia oferty rekreacyjnej. Istniejące zagospodarowanie i urządzenia mają załątki stworzenia bulwaru nad brzegiem jeziora. Omawiany obszar składający się z dwóch niezależnych terenów został połączony kładką. Teren ten nazwano obszarem „relax”.

Planowane zagospodarowanie ma na celu zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej i podniesienie walorów kulturowych terenu bezpośrednio zlokalizowanego w sąsiedztwie silnie zurbanizowanym o dużej gęstości zaludnienia. W części obszaru zaplanowano miejsce do cumowania łodzi oraz tramwaju wodnego, dodatkowo ze względu na urządzony amfiteatr zaplanowano pływającą scenę, którą można wykorzystać do atrakcyjnych koncertów letnich na wodzie. Obszar vis-a-vis to teren rekreacyjny z wybudowaną drogą pieszo-jezdną. Planuje się tutaj wiaty z miejscem do grillowania, pętlę spacerową, a także plażę. Podniesienie atrakcyjności obszaru spowoduje znaczne uatrakcyjnienie całego obszaru BTOF o ciekawą ofertę kulturalno-rekreacyjną o znaczeniu ponadlokalnym.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego - wzrost liczby turystów, wzrost przychodów z ogólnie pojętej turystyki	<p>Jezioro Chełmińskie jest jednym z największych jezior w obszarze funkcjonalnym. Ze względu na bliskie położenie od Torunia oraz usytuowanie w samym śródmieściu Chełmży jezioro to ma szansę stać się miejscem atrakcyjnym nie tylko dla mieszkańców, ale również dla osób spoza miasta i gminy Chełmża.</p> <p>Rozbudowa infrastruktury rekreacyjnej przyczyni się do zwiększenia liczby odwiedzających.</p> <p>Zgodnie z opracowaniem „<i>Turystyka w gospodarstwach domowych w 2013 r.</i>” wypoczynek bierny, tj. opalenie, leżakowanie jako ulubiony sposób spędzania wolnego czasu</p>
--	---

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>przeznaczonego na wypoczynek deklarowało 12,5% ankietowanych. Odpowiedź ta była najczęściej wskazywana. Liczba ludności miasta Chełmża na koniec 2013 r. wyniosła 14 967 osób. Z infrastruktury turystycznej na plaży w Chełmży korzystali również mieszkańcy gminy wiejskiej Chełmża. Zgodnie z danymi GUS ich liczba na koniec 2013 r. wyniosła 9682 osoby. Można zatem wnioskować, że średnio nad jeziorem Chełmżyńskim przebywa ok. 3 tys. osób rocznie.</p> <p>Dodatkowo, wysokie walory kulturowe obszaru (bliskość zabytków) sprawia, że teren ten jest nie tylko atrakcyjny dla osób lubiących biernie wypoczywać, ale także dla odwiedzających, którzy cenią sobie poznanie regionu, jego historii i dziedzictwa kulturowego.</p> <p>Należy również podkreślić, że usytuowanie jeziora w centrum Chełmży wpływa na korzyści finansowe, które trafiają do właścicieli obiektów z sektora turystycznego (noclegowych, gastronomicznych, usługowych) zlokalizowanych przede wszystkim w śródmieściu.</p>
Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego	<p>Poprawa zagospodarowania na obszarze „relax” w postaci utworzenia sceny pływającej czy tramwaju wodnego przyczyni się do wzrostu liczby odwiedzających. Zgodnie z przytoczonym wcześniej opracowaniem udział w imprezach kulturalnych jako ulubiony sposób spędzania czasu wolnego przeznaczonego na wypoczynek deklarowało 2,7%, przy czym 1,1% ankietowanych wskazywało tę pozycję na 1 miejscu, 2,1% na drugim miejscu, a 5,4% na trzecim miejscu. Szacuje się, że w wydarzeniach kulturalnych będą uczestniczyli przede wszystkim mieszkańcy miasta i obszarów wiejskich Chełmży. W związku z tym prognozuje się, że w wydarzeniach kulturalnych odbywających się z wykorzystaniem sceny na wodzie będzie brało udział średnio 270-1330 osób.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Rozważano możliwość utworzenia wypożyczalni sprzętu i budowę siłowni zewnętrznych. Jednakże, po analizie obecnego zagospodarowania terenu, stwierdzono, że obszar ten predysponuje do utworzenia na tym terenie strefy relaksu poprzez zwiększenie atrakcyjności rekreacyjnej i podniesienie walorów kulturowych. Poprawa atrakcyjności obszaru i wzbogacenie go o ciekawą ofertę kulturalno-rekreacyjną o znaczeniu ponadlokalnym.</p>

V.14.2. Jezioro Chełmżyńskie (północna część jeziora)

Propozycje zagospodarowania terenu

W nawiązaniu do inwestycji już realizowanych na terenie gminy Chełmża (ścieżka rowerowa), na obszarze objętym zagospodarowaniem, przewiduje się ścieżkę zdrowia, parking i pole namiotowe. Dodatkowo zakłada się lokalizację dwóch miejsc do grillowania oraz dwie plaże w obrębie tzw. plaży „płatnej”. Teren o zróżnicowanym ukształtowaniu umożliwia łatwe stworzenie pętli rowerowo-spacerowej ze ścieżką zdrowia (4 stacje). Teren położony na granicy z gminą Chełmża, jest powiązany z obszarami wokół, dobrze skomunikowany, ciekawy krajobrazowo, posiada walory terenu o znaczeniu ponadlokalnym.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego - wzrost liczby turystów, wzrost przychodów z ogólnie pojętej turystyki	Obszar „aktywny” Jeziora Chełmżyńskiego posiada takie same korzyści, jak zaproponowany obszar „relax”. Obszar powiązany jest z obszarami na terenie gminy wiejskiej Chełmża.
Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego	<p>Mieszkańcy zyskują rozbudowaną infrastrukturę do aktywnego spędzania wolnego czasu. Zgodnie z przytoczonym opracowaniem wędrowki, spacer i wycieczki rowerowe są dla 11,6% gospodarstw domowych ulubionym sposobem spędzania wolnego czasu, a dla 4,5% gospodarstw domowych uprawianie sportu i ćwiczeń fizycznych (łącznie z bieganiem i korzystaniem z siłowni, pływaniem).</p> <p>Powyższe działania projektowe mają za zadanie poprawę infrastruktury sportowo-rekreacyjno-kulturowej miasta, czyli skupienie w jednym ogólnodostępnym miejscu szerokiego zakresu form rozwojowych. Planowane zagospodarowanie terenu zostanie zrealizowane na potrzeby mieszkańców oraz odwiedzających Chełmżę, którzy chcieliby spędzić czas przy aktywnym działaniu.</p>

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Ze względu na podział Jeziora Chełmżyńskiego na dwa obszary tj. strefę „relaksu” i strefę „aktywną” nie rozpatrywano innego wariantu zagospodarowania terenu.

V.15. Gmina Nakło nad Notecią

V.15.1. Kanał Bydgoski

Propozycje zagospodarowania terenu

Zagospodarowanie Kanału Bydgoskiego na tym terenie obejmuje budowę małej przystani kajakowej z miejscem do odpoczynku i piknikowania (w okolicach miejsca pamięci - cmentarza wojennego), wykonanie tablic informujących o walorach przyrodniczych i atrakcjach turystycznych obszaru oraz utworzenie ścieżki rowerowej wzdłuż drogi powiatowej łączącej Bydgoszcz z Nakłem.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczny turystów
Wykorzystanie części
Międzynarodowej Drogi Wodnej
E70

Gmina Nakło nad Notecią posiada uwarunkowania dla rozwoju turystyki wodnej, przyrodniczo-krajoznawczej, turystyki edukacyjno-poznawczej oraz turystyki aktywnej m. in. w oparciu o Kanał Bydgoski wraz z jego zabytkowymi urządzeniami technicznymi. Z uwagi na rosnącą popularność Kanału Bydgoskiego jako szlaku żeglowno-sportowo-turystycznego, proponuje się zagospodarować część obszaru na małą przystań kajakową. Infrastruktura nie musi być duża, gdyż pełnowymiarową marinę zbudowano już w samym Nakle nad Notecią.

Rosnący popyt na przewozy pasażerskie, w tym przede wszystkim turystyczne, na MDW E70 podkreśla opracowanie pt. Analiza społeczno-ekonomiczna dla przedsięwzięcia pn. „Rewitalizacja śródlądowej drogi wodnej relacji zachód-wschód obejmującej drogi wodne: Odra, Warta, Noteć, Kanał Bydgoski, Brda, Wisła, Nogat, Szarpawa oraz Zalew Wiślan (planowana droga wodna E70 na terenie Polski)”. Szacuje się w niej, że popyt na turystykę indywidualną, a dokładnie na wykorzystanie kajaków i innych małych jednostek w ciągu drogi wodnej E70 (do której należy Kanał Bydgoski) wzrośnie z 18 tys. osób w 2017 r. do 162 tys. w 2025 r.

Efektom oddziaływania będą, zatem przychody z tytułu zwiększonego ruchu turystycznego.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Innym rozważanym wariantem zagospodarowania obszaru była ścieżka rowerowa wzdłuż Kanału Bydgoskiego. Z uwagi jednak na dostrzegane przez samorząd problemy z uregulowaniem własności działek wzdłuż Kanału, wariant ma małe szanse na powodzenie. Tym bardziej, że projekt taki mógłby być nieoptymalny ekonomicznie – w chwili obecnej planowana jest budowa ścieżki rowerowej poprowadzona wzdłuż drogi powiatowej nr 1926C, łączącej Bydgoszcz z Nakłem.

V.15.2. Zbiornik wodny w Trzeciewnicy

Propozycje zagospodarowania terenu

Projekt zagospodarowania terenu przewiduje utworzenie profesjonalnej bazy do wędkowania, tj. budowę kładki dla wędkarzy, utworzenie wypożyczalni sprzętu wędkarskiego, wiaty do grillowania z wędzarnią ryb, jak również zarybienie stawu atrakcyjnymi gatunkami ryb oraz wykonanie ławeczek, zadaszeń do przygotowywania pikniku, biesiad, organizacji imprez.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost przychodów związanych z rozwojem usług sportowych i turystycznych ukierunkowanych na konkretnego odbiorcę

Korzyści finansowe dla gestorów branży turystycznej

Zbiornik ma status łowiska i jest użytkowany głównie przez wędkarzy. Staw został stosunkowo niedawno oczyszczony ze środków PO RYBY. Dodatkowo, w pobliżu stawu wybudowano Centrum Edukacyjno-Kulturalne w Trzeciewnicy, gdzie można wypożyczyć m.in. sprzęt sportowy.

Teren przy stawie jest ponadto często wykorzystywany na różnorodne imprezy gminne.

W studium uwarunkowań podkreśla się rolę wędkarstwa w zakresie rozwoju oferty turystycznej gminy, a także rozwój działalności turystycznej na bazie lokalnych zasobów. Mając na uwadze powyższe, proponuje się zagospodarowanie terenu stawu w Trzeciewnicy na bazę wędkarską. Jak przytaczano w przypadku jezior Dobrcz i Kusowo, wędkarstwo uchodzi za sport, który ma najwięcej zarejestrowanych członków na świecie.

Wędkarstwo uchodzi za sport, który ma najwięcej zarejestrowanych członków na świecie. Według szacunków Polskiego Związku Wędkarskiego (PZW), połowy aktywnie uprawia 1,5-2 mln Polaków. Wędkarze wydają setki milionów w specjalistycznych sklepach i branży turystycznej („Puls Biznesu”, 2013 r.). PZW, bazując na opracowaniach Instytutu Rybołówstwa Śródlądowego w Olsztynie podaje, że całkowita wartość ekonomiczna polskiego wędkarstwa przekracza 1,1 mld zł i daje zatrudnienie 15 tys. osób.

Ponadto, doskonała baza wędkarska, gdzie będzie możliwość organizowania imprez, zawodów, stanie się doskonałą promocją gminy i regionu. W powiązaniu z ofertą birdswatchingu (podglądania ptaków i zwierząt), obszar ten może stać się ciekawym alternatywnym miejscem dla innych popularnych form turystyki kwalifikowanej.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Obszar jest również dobrym miejscem do zagospodarowania pod ścieżkę zdrowia czy ścieżkę edukacyjną, a także podstawową infrastrukturę typu ławki, wiaty. Wówczas jednak miejsce to będzie służyło wyłącznie społeczności lokalnej, a jego potencjał nie zostanie w pełni wykorzystany. W związku z powyższym zaleca się zagospodarowanie terenu na bazę wędkarską.

V.16. Gmina Nowa Wieś Wielka

V.16.1. Jezioro Jezuickie

Propozycje zagospodarowania terenu

W Chmielnikach proponuje się utworzenie pola namiotowo-kamperowego, budowę zaplecza sanitarnego, w tym przebieralni, a także elementy rekreacyjne dla dzieci typu skimpark, wodny plac zabaw czy ścianka wspinaczkowa w wodzie. Natomiast w miejscowości Piecki konieczne jest oczyszczenie brzegów jeziora i bagrowanie miejsc kąpeli. W tej części obszaru planuje się rewitalizację istniejącego pomostu lub budowę nowego pomostu oraz utworzenie wodnego placu zabaw ze ścianką wspinaczkową. Przez tereny leśne wokół jeziora przewidziano wytyczenie ścieżki typu *single track* łączącej cały obszar i obie plaże. Koniecznym jest, aby Chmielniki i Piecki uzyskały status kąpielisk zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa. Ponadto, należy ustabilizować poziom wód jeziora poprzez budowę zastawki na Strudze Jezuickiej.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczby turystów, wzrost
przychodów z ogólnie pojętej
turystyki**

Jezioro Jezuickie położone jest w bliskiej odległości od granic Bydgoszczy (ok. 10 km), przez co w okresie letnim stanowi miejsce wypoczynku przede wszystkim bydgoszczan. Występuje tu dobrze rozbudowana linia brzegowa. Funkcjonuje tu również baza usługowo-noclegowa, wymagająca jednak remontów i nakładów inwestycyjnych.

Zbiornik wodny posiada duży potencjał do rozwoju turystyki nadwodnej w całym powiecie. Szacuje się, że w sezonie letnim korzysta z niego ok. 17 tys. turystów rocznie.

Mając na uwadze tak duży atut obszaru, proponuje się jego dalsze zagospodarowanie w kierunku możliwości uprawiania różnorodnych sportów, a także stworzenia dogodnych warunków do kąpeli wodnych i słonecznych.

Tego typu zagospodarowanie wpisuje się w obecne trendy i oczekiwania turysty, czego potwierdzeniem jest wspomniany wcześniej Raport Polskiej Organizacji Turystycznej z lipca 2014 r.

Przewiduje się, że planowane zagospodarowanie zaowocuje przychodem społecznym wynikającym ze wzrostu liczby turystów. Korzyści finansowe z tego tytułu trafią również do właścicieli obiektów z sektora turystycznego: noclegowych,

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>gastronomicznych, sportowo-rekreacyjnych, usługowych. Dodatkowo, utworzenie ścieżki typu <i>single track</i> dokoła jeziora pozwoli wydłużyć sezon turystyczny. Ponadto, odpowiednie zagospodarowanie terenu może przyczynić się do opracowania oferty dla całorocznego funkcjonowania ośrodków wypoczynkowych.</p> <p>Właściwe zagospodarowanie tego terenu umożliwi mieszkańcom gminy podjęcie pracy przy obsłudze turystów głównie w okresie letnim.</p> <p>Dodatkowo, poprawa atrakcyjności zagospodarowania jeziora wpłynie na zainteresowanie potencjalnych inwestorów, chcących zakupić nieruchomości w pobliżu jeziora i przeznaczyć je na zabudowę letniskową np. domki letniskowe. Sprzedaż lub wynajem nieruchomości będzie generować zyski. Przez zwiększenie atrakcyjności terenu, wzrośnie również średnia wartość nieruchomości.</p>
Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego	<p>Rozbudowa infrastruktury w postaci utworzenia pola namiotowego oraz odpowiednie zagospodarowanie terenu przyczyni się nie tylko do zwiększenia liczby odwiedzających, ale także wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.</p> <p>Nad jeziorem Jezuickim odbywają się różnego rodzaju imprezy plenerowe, w tym np. Festiwal i Przegląd Muzyczny pn. „Śliwka Fest”, cieszący się coraz większą popularnością. Poprawa jakości zagospodarowania obszaru może przyczynić się do zwiększenia liczby odwiedzających festiwal, a także do organizowania innych, nowych imprez plenerowych. Organizowane imprezy będą służyć przyjezdnym oraz mieszkańcom gminy.</p>
Rozwój gospodarki jako konsekwencja rozwoju turystyki	<p>Jezioro Jezuickie, z uwagi na swój potencjał, jest atrakcyjnym miejscem inwestycji, gdzie nie grozi raczej gwałtowny spadek popytu na usługi turystyczne. Dla wielu mieszkańców Bydgoszczy i okolic jest to jedno z najbardziej atrakcyjnych miejsc pod względem odpoczynku.</p> <p>Dochody uzyskane z turystyki powodują zwiększenie popytu na artykuły i usługi bezpośrednio związane z nią. Przyjmuje się, że jedno miejsce utworzone w turystyce powoduje powstanie czterech nowych miejsc w usługach towarzyszących i produkcji na potrzeby turystów.</p>

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Z uwagi na charakter terenu budowa ścieżki rowerowej utwardzonej wokół jeziora związana byłaby z większymi kosztami niż utworzenie ścieżki typu *single track*. Rozważano również możliwość wykorzystania na jeziorze jednostki pływającej typu tramwaj wodny, który miałby kursować pomiędzy plażami w Chmielnikach i Pieckach. Jednakże, z uwagi na fakt, iż zdecydowanie największe obłożenie jeziora Jezuickiego występuje w sezonie letnim, taka inwestycja byłaby nieopłacalna. Wykorzystanie tramwaju wodnego sprawdza się przede wszystkim w większych miastach, gdzie zainteresowanie korzystaniem z tego typu środka transportu występuje przez cały rok.

V.16.2. Nowy Kanał Notecki

Propozycje zagospodarowania terenu

Projekt zagospodarowania tego obszaru obejmuje rekultywację Nowego Kanału Noteckiego (bagrowanie i oczyszczanie ścieku) oraz budowę infrastruktury umożliwiającej turystykę wodną (np. kajakową), w tym: pole camperowe z drogą dojazdową, wiata, zaplecze sanitarne i kuchenne, miejsce na ognisko i miejsce do wodowania: kajaków wraz z platformą do ich obsługi. Powyższe działania muszą zostać poprzedzone zmianą miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost potencjału turystycznego obszaru, wzrost przychodów z turystyki

Promocja szlaku kajakowego poprzez imprezę sportową

Po wodach Nowego Kanału Noteckiego, który się łączy z Kanałem Górnonoteckim, organizowana jest masowa impreza o charakterze sportowo-turystycznym pn. Manewry Kajakowe „Pętla Olimpijska”. Start i meta tych zawodów ma miejsce w Olimpinie. Impreza organizowana jest od 2011 r. przez Stowarzyszenie Promocji Turystyki Kajakowej „Orzeł”. Z uwagi na coraz większe zainteresowanie i popularność imprezy, kajakowe manewry 30-kilometrowej „Pętli Olimpijskiej” objął swym patronatem Starostwo Bydgoski i Wójt Gminy Nowa Wieś Wielka. Od 2013 r., oprócz tradycyjnych zawodów kajakowych, wprowadzono do programu rywalizację w dwuboju parami - łączącą spływ kajakiem z biegami i rowerem.

Z uwagi na rosnącą popularność imprezy, może być ona wykorzystana w celu promocji obszaru i interesującego spływu kajakowego, co zwiększy potencjał turystyczny obszaru.

Niezbędne jest jednak oczyszczenie Kanału, bagrowanie dna cieku wodnego, a także w wielu miejscach wyrównanie i usunięcie zarośli uniemożliwiających swobodny przepływ kajakiem. Oczyszczenie to nie powinno być jednak całkowite - zaleca się pozostawienie pewnych elementów charakterystycznych dla Nowego Kanału Noteckiego i dla imprezy sportowej, która tu się odbywa - uczestnicy muszą pokonać zastawki, mokradła, nierówności.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

W celu pełnego wykorzystania potencjału Kanału, proponuje się zagospodarowanie działki gminnej, znajdującej się w Olimpinie, na bazę dla kajakarzy (pole namiotowe, zaplecze sanitarne i kuchenne, miejsce na ognisko, miejsce do wodowania). Rozwój bazy turystycznej przyczyni się do uzyskania przychodów z tytułu zwiększonego ruchu turystycznego.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Teren wzdłuż Kanału Nowonoteckiego mógłby zostać również zagospodarowany pod budowę ścieżki rowerowej, a przestrzeń gminna w Olimpinie zagospodarowana na mały park sportu. Wypromowanie obszaru w oparciu o coraz bardziej popularną imprezę sportową wielodyscyplinową wydaje się być jednak wariantem korzystniejszym pod względem ekonomicznym i społecznym. Tym bardziej, iż zaplanowano już budowę 30-kilometrowej ścieżki rowerowej na terenie gminy Nowa Wieś Wielka.

V.17. Gmina Osielsko

V.17.1. Zbiornik wodny w Osielsku i struga Osielsko-Bydgoszcz

Propozycje zagospodarowania terenu

Zagospodarowanie analizowanego obszaru obejmuje utworzenie parku sportowo-rekreacyjnego wokół zbiornika wodnego w Osielsku. W ramach parku przewidziano następujące elementy: boisko do piłki nożnej, boisko do baseballu, boiska wielofunkcyjne, korty tenisowe, minigolf, parkour, skimpark, wodny plac zabaw, zaplecze szkoleniowo-sprzętowe, ścieżkę rowerową od parku sportowo-rekreacyjnego do Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Myśliczynie.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Rozwój zdrowego stylu życia
poprzez możliwość aktywnego
wypoczynku**

**Poprawa stanu zdrowia
mieszkańców**

W „Strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego do roku 2020 - Plan modernizacji 2020+” jednym z celów strategicznych jest „Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi”. Wskazuje się w nim na aktywność fizyczną jako czynną formę zagospodarowania czasu wolnego, promującą zachowania prozdrowotne.

Zgodnie z opracowaniem CBOS z 2013 r. „Aktywność fizyczna Polaków”, większość osób, bo aż 70% uprawia sport dla zdrowia, 61% dla przyjemności, a 47% dla lepszego samopoczucia, żeby odreagować stres i być w dobrej formie. Zdecydowanie najbardziej popularna, jak wynika z powyższych badań, jest jazda na rowerze (51%), a na drugim miejscu pływanie (28%). Inne stosunkowo popularne formy rekreacji to: bieganie (18%)

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>i turystyka piesza (16%), piłka nożna (14%), siatkówka (14%), gimnastyka, fitness, aerobik (13%).</p> <p>Korzyści wynikające z regularnego ruchu należy rozpatrywać nie tylko na płaszczyźnie zdrowotnej (somatycznej, fizjologicznej i psychicznej), ale również społecznej (socjalizacja, integracja, postawy prospołeczne) i ekonomicznej (oszczędności z tytułu rzadszych wizyt u lekarza i wydatków na leczenie).</p>
Wzrost atrakcyjności obszaru dla inwestorów, mieszkańców	<p>Bardzo dobra lokalizacja gminy Osielsko (zaledwie kilka kilometrów od centrum Bydgoszczy), a także stale rozwijająca się infrastruktura, w tym rekreacyjno-sportowa, sprawia, że gmina ta jest niezwykle atrakcyjna dla potencjalnych inwestorów, a także dla osób chcących się tu osiedlić. W ciągu ostatnich 5 lat liczba mieszkańców gminy Osielsko wzrosła o 12%, natomiast liczba podmiotów gospodarczych - o 45%.</p> <p>Bogata i różnorodna oferta parku sportowo-rekreacyjnego jeszcze bardziej podniesie atrakcyjność tego terenu. Należy również zaznaczyć, że z uwagi na poziom zamożności mieszkańców Osielska, proponowane zagospodarowanie dotyczy innych rodzajów sportu, niż te najbardziej popularne (m. in. korty tenisowe, baseball). W tym miejscu warto wspomnieć, że w gminie działa baseballowy klub sportowy Dęby Osielsko, występujący w ekstralidze baseballowej.</p> <p>Gmina jest już wyposażona w podstawową infrastrukturę sportową i sami mieszkańcy wychodzą z inicjatywą budowy nowych, ciekawych obiektów sportowo-rekreacyjnych.</p> <p>Budowa ścieżki rowerowej, przyczyni się ponadto do połączenia dwóch parków sportowo-rekreacyjnych - planowanego do budowy w Osielsku oraz istniejącego i bardzo popularnego Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Osielsku.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Wariantem rozważanym, który nie został uwzględniony w planie zagospodarowania, jest szlak konny łączący park sportowy w Osielsku z Leśnym Parkiem Kultury i Wypoczynku (w niedalekim Bożenkowie istnieje już obecnie stacja konna). Ciekawym rozwiązaniem mogłyby być również sale do squasha na terenie parku w Osielsku, jednak wymagają one budowy dodatkowych obiektów, co może być mniej opłacalne, niż utworzenie takich sal w innej, istniejącej zabudowie.</p>

V.18. Gmina Sicienko

V.18.1. Jezioro Wierzchucińskie Duże

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponowane zagospodarowanie przeznaczone jest do rekreacji. Teren cechuje się utrudnionym dostępem za względu na ukształtowanie brzegów o dużym spadku. Część dostępna dla pojazdów znajduje się od strony pobliskiego obszaru kościelnego. Obszar ten przeznacza się na parking gruntowy. Fragmenty położone niżej zagospodarowuje się jako zielona klasa z obiektami małej architektury oraz miejscem na ognisko i wiatę piknikową. W kierunku brzegu zbiornika zaplanowano schody terenowe, na obszarze zalesionym park linowy, a nad samym jeziorem pomost.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego	<p>Właściwe zagospodarowanie terenu przyczyni się nie tylko do zwiększenia liczby odwiedzających, ale także wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.</p> <p>Poprawa jakości zagospodarowania terenu przyczyni się do większej integracji lokalnej społeczności, m. in. poprzez utworzenie miejsca spotkań mieszkańców, gdzie będą mogły odbywać się różnego rodzaju imprezy kulturalne, integracyjne i rekreacyjne związane z działalnością społeczną i publiczną mieszkańców. Dla tego obszaru ważne zadanie stanowi budowa małego parkingu oraz schodów terenowych, które umożliwią bezproblemowe korzystanie z uroków tego miejsca mieszkańcom, jak i przyjezdnym.</p>
Korzyść integracji społecznej	<p>Utworzenie zielonej szkoły przyniesie za sobą korzyści dla uczniów, nauczycieli, szkoły, ale także dla rodziców. Wśród korzyści dla uczniów można wymienić ich integrację i naukę współpracy w grupie, wyrabianie nawyków samodzielności i koleżeństwa, wzbogacanie wiedzy przyrodniczej, kulturowej i historycznej regionu, promowanie zdrowego stylu życia poprzez zabawę, sport oraz poznawanie różnych zakątków regionu. Do korzyści dla nauczycieli można zaliczyć zacieśnienie więzi emocjonalnej na płaszczyźnie uczeń – nauczyciel, poznawanie i doskonalenie nowych metod i form pracy z uczniem, zdobywanie wiedzy o regionie, a także propagowanie aktywnego stylu życia. Wśród korzyści dla szkoły wymienić można wzbogacenie życia kulturalnego szkoły i oferty szkoły (wzbogacenie form pracy placówki oświatowej), promowanie edukacji zdrowotnej oraz promowanie szkoły w innym środowisku. Wymieniając korzyści związane z zieloną szkołą nie można zapomnieć także o rodzicach, którzy na co dzień opiekują się dziećmi i poświęcają im wiele czasu i uwagi. Dlatego też</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

wyjazd dzieci na kilka dni będzie wiązał się z korzyściami dla rodziców, opiekunów w postaci odpoczynku od nich. Dzięki zielonej szkole wzrasta efektywność procesu nauczania, gdzie nauka powiązana jest z zabawą, sportem i wychowaniem.

Należy zauważyć, że wyjazd na zieloną szkołę wiąże się z kosztami. Średni 5-dniowy koszt pobytu dziecka i kadry kształtuje się w granicach ok. 350 – 400 zł/osobę.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Rozważano utworzenie miejsca kampingowego, jednakże niezbędne byłoby poszerzenie drogi dojazdowej do działki. Ponadto, z obszaru objętego analizą nie ma bezpośredniego dojścia do plaży (zamontowane zostały schody typu górskiego). Takie rozwiązanie sprawia, że wiele osób wybrałoby plażę z bezpośrednim dostępem do wody, która znajduje się w niedalekiej odległości od planowanej inwestycji.

V.18.2. Kanał Bydgoski

Propozycje zagospodarowania terenu

Zaproponowano budowę ścieżki rowerowej od granicy Miasta Bydgoszcz do mostku w Gorzeniu (gmina Nakło nad Notecią). Początkowo ścieżka będzie przebiegała po południowej stronie Kanału Bydgoskiego, a następnie przez most w Kruszyńcu, dalej po północnej stronie Kanału Bydgoskiego, aż do mostku w Gorzeniu, a następnie wzdłuż drogi powiatowej łączącej Bydgoszcz z Nakłem nad Notecią. Przy moście w Kruszyńcu oraz przy drodze prowadzącej z Zielonczyna zaplanowano wykonanie dwóch miejsc postojowych, z których każde będzie obejmować: wiatę, miejsce na ognisko oraz tablice przyrodniczo-historyczne.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału turystycznego
- wzrost liczby turystów, wzrost
przychodów z ogólnie pojętej
turystyki**

Obecnie Kanał Bydgoski jest miejscem wędrowek osób zamieszkujących tereny w jego pobliżu. Jego potencjał nie jest wykorzystany ze względu na brak odpowiedniego zagospodarowania. Kanał Bydgoski ma ogromny potencjał, aby stać się markowym produktem turystycznym obszaru funkcjonalnego, nie tylko ze względu na jego wysokie walory kulturowe, historyczne, ale także ze względu na fakt, iż stanowi część śródlądowej drogi wodnej.

**Rozwój zdrowego stylu życia
poprzez możliwość aktywnego
wypoczynku**

Poziom jakości życia społeczeństwa zależy m. in. od stopnia atrakcyjności zamieszkiwanych obszarów oraz możliwości korzystania z ogólnodostępnej infrastruktury np. kulturalnej czy wypoczynkowo-rekreacyjnej. Pomimo cennego dziedzictwa, jakim jest Kanał Bydgoski, nie jest on zagospodarowany i na

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>chwile obecna nie zachęca do wypoczynku na łonie natury na obszarach wiejskich. Projektowana ścieżka wzdłuż Kanału Bydgoskiego przebiega przez teren Miasta Bydgoszczy, Gminy Sicienko i Gminy Nakło nad Notecią. Jego długość wynosi ok. 25 km. Ze względu na wysokie walory kulturowe i przyrodnicze Kanału Bydgoskiego szacuje się, że z projektu będą korzystać nie tylko mieszkańcy w/w gmin, ale także mieszkańcy całego powiatu bydgoskiego np. mieszkańcy Gminy Białe Błota.</p> <p>Powiat bydgoski zamieszkiwało na koniec 2013 r. 110 565 osób, w tym gminy: Sicienko, Nakło nad Notecią i Białe Błota zamieszkiwało 61 436 osób. Po realizacji projektu mieszkańcy zyskają możliwość aktywnego wypoczynku oraz rozwijania zdrowego stylu życia w atrakcyjnych i sprzyjających warunkach. Zgodnie z opracowaniem GUS „<i>Turystyka i wypoczynek w gospodarstwach domowych w 2013 r.</i>” wynika, że 11,6% osób wskazywało wędrówki, spacer i wycieczki rowerowe jako ulubiony sposób spędzania wolnego czasu przeznaczonego na wypoczynek. W związku z powyższym można oszacować, że ok. 7 tys. mieszkańców w/w gmin będzie korzystać z wybudowanej ścieżki.</p>
Rozwój gospodarki jako konsekwencja rozwoju turystyki	<p>Planowana rewitalizacja drogi wodnej Wisła – Odra niesie ze sobą znaczną szansę dla gospodarki regionu. Obecnie, ze względu na znaczne wypełnienie koryta Kanału Bydgoskiego osadami, żegluga jest znikoma. Zgodnie z artykułem „<i>Mechanizmy i przyczyny zamulania koryta Kanału Bydgoskiego</i>” opracowanego przez Z. Babińskiego, M. Habla, D. Szumińska Z UKW w Bydgoszczy, śluzy na Kanale Bydgoskim pokonuje średnio jeden obiekt w miesiącu. Pozytywnym aspektem jest fakt, że pomimo iż wody Kanału Bydgoskiego posiadają najniższą klasę czystości, to nie ulegają one dalszej degradacji, w związku z czym istnieje możliwość ich rewitalizacji dla celów turystycznych.</p> <p>Odbudowa Kanału Bydgoskiego i przystosowanie go do ruchu turystycznego zainteresuje lokalną społeczność oraz przyciągnie turystów spoza obszaru funkcjonalnego. Przykładem rozwoju ruchu turystycznego jest Kanał Elbląsko-Ostródzki, na którym w sezonie letnim statki wycieczkowe są pełne turystów. Należy zauważyć, że uruchomienie żeglugi turystycznej na tym obszarze wymaga znacznych nakładów finansowych oraz zapewnienie odpowiedniego zaplecza.</p>

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Alternatywną propozycją zagospodarowania terenu było utworzenie miejsc do wynajmu sprzętu wodnego oraz rozwój sportów wodnych. Jednakże, zgodnie z artykułem „Wybrane wskaźniki fizyczne, chemiczne i biologiczne a stan środowiska Kanału Bydgoskiego” opracowanego przez E. K. Pujso i R. Pujso, wody Kanału Bydgoskiego nie nadają się obecnie do celów turystyki wodnej i rekreacji czynnej i biernej (kąpiele, sporty wodne i wędkarstwo). Dodatkowo, wykorzystując transport wodny (statki) należy zachować ostrożność ze względu na możliwość wtórnego zanieczyszczenia fosforem. Koszty, jakie związane są z przywróceniem funkcji turystycznej Kanału, związane są m. in. z przeprowadzeniem próby zahamowania postępującej eutrofizacji Kanału poprzez redukcję osadów dennych i ich wykorzystanie. W związku z powyższym skupiono się na utworzeniu ścieżek rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą wzdłuż Kanału, tak aby umożliwić do niego dostęp na całej długości.

V.19. Miasto i Gmina Solec Kujawski

V.19.1. Obszar nadwiślański

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponowane zagospodarowanie na lewobrzeżnej (południowej) części nabrzeża Wisły to przystań promowa wraz zagospodarowaniem uzupełniającym. Na półwyspie planuje się pole biwakowe dla żeglarzy i kajakarzy z latarnią śródlądową. Na cyplu wielofunkcyjny plac z małą gastronomią i nabrzeżem portowym dla cumowania łodzi oraz kajaków. Port techniczny jako obsługa większych jednostek - wodowanie, cumowanie, zimowa przystań dla promu i jachtów. Dodatkowo zaplecze techniczne, parking portowy dla samochodów i pojazdów technicznych z zapleczem kubaturowym. Jako uzupełnienie oferty nabrzeże w układzie amfiteatralnym ze ścieżką pieszo-jezdną. Planowana inwestycja jest o znaczeniu ponadlokalnym, nie tylko z uwagi na tranzyt samochodowy, lecz również ze względu na dobre położenie w centralnej części obszaru z łatwym dostępem dla wszystkich mieszkańców obszaru funkcjonalnego.

Zagospodarowanie terenu obejmuje:

- a) przeprawę promową wraz z infrastrukturą,
- b) marinę (port jachtowy z zapleczem technicznym i kubaturowym, parkingiem i polem namiotowymi oraz bulwar nadwiślański –nabrzeże rekreacyjne),
- c) port multimodalny.

Przeprawa promowa wraz z infrastrukturą

Zadanie to obejmuje:

- a) Budowę przystani północnej i południowej, w tym pochylni dla promu, obsługi komunikacyjnej przystani promowej, (droga dojazdowa jedno i dwukierunkowa, pas oczekiwania na prom, plac manewrowy przed pochylnią, parking, pieszo-jezdnia, pas postojowy dla wjeżdżających na prom, komunikacji pieszych, oświetlenie)
- b) Rozbudowę i budowę drogi wojewódzkiej, w tym skrzyżowanie skanalizowane z drogą nr 80 z oświetleniem
- c) Zakup promu.

Propozycje zagospodarowania terenu

Marina

Nabrzeże południowe portu jachtowego jest centralnym węzłem powiązań komunikacyjnych przewidzianych elementów zagospodarowania obrzeża pełniąc rolę południowego i południowo-wschodniego nabrzeża basenu portu i przystani jachtowej, jednocześnie łączy:

- a) przystań jachtową z portem podstawowym i parkingiem,
- b) półwysep z cyplem,
- c) port i przystań jachtową z zapleczem kubaturowym (mariną).

Wstępnie przyjęto podwójną formę nabrzeża południowego z górnym poziomem stałym na poz. Ok. 33,5 m.n.p.m., zabezpieczoną barierkami i dolnym zmiennym poziomem równoległego pomostu, powiązanych razem schodami i trapami.

Dolny (zmienny) poziom ze względu na bliskość położenia zabudowy zaplecza, może być wykorzystany na cumowanie wypożyczanego sprzętu (kajaki, łódzie, itp.)

Port techniczny pełni funkcję uzupełniającą dla przystani jachtowej, umożliwiając poprzez lokalizację placu manewrowego oraz slimu, wodowanie jednostek.

Zlokalizowany w bliskości drogi dojazdowej, parkingu i zaplecza kubaturowego może pełnić dodatkowe funkcję:

- a) dodatkowej przystani dla statków turystycznych,
- b) miejsca stałego cumowania promu w okresie zimowym,
- c) innych funkcji technicznych (obsługa jednostek pływających).

Parking portowy zlokalizowany w bezpośrednim sąsiedztwie portu technicznego ze slimem, półwyspu z polem biwakowym i zapleczem kubaturowym (mariną) przeznaczony jest na postój samochodów osobowych, samochodów z naczepami dla transportu jednostek pływających, autobusów.

Lokalizacja kubatury Mariny ma być na bezpiecznym poziomie terenu (min. 36,0 m.n.p.m.), tj. na poziomie przekraczającym odnotowany maks. Poziom wody stulecia.

Przyjęta lokalizacja przewyższa projektowany poziom nabrzeża portu o ok. 2,5 m. Powiązanie komunikacyjne odbywać się będzie dwoma dojazdami (do portu głównego/technicznego i przystani jachtowej), w bezpośrednim sąsiedztwie drogi dojazdowej przy ul. Żeglarskiej.

Lokalizacja przewyższająca od strony Wisły o min. 2,5 m stanowi o znaczących naturalnych walorach ekspozycyjnych obiektu.

Basen portu jachtowego, jak i wejście do portu ukształtowane przez zbliżenie geometrycznych form Cypla i Półwyspu.

Nabrzeże (omówienie wyżej) wstępnie pozwala na lokalizację wszelkich jednostek pływających od wypożyczanego sprzętu pływającego (kajaki, łódzie), poprzez jachty do wielkości do ok. 12m, do małych statków turystycznych, barek oraz promu.

W przystani jachtowej z prostopadłymi pomostami i trapami wprowadzono 3 sekcje cumownicze:

- a) dla jachtów do 6m (ok. 60 jednostek),
- b) dla jachtów do 9m (ok. 35 jednostek),
- c) dla jachtów do 12m (ok. 15 jednostek).

Propozycje zagospodarowania terenu

Port Multimodalny – multimodalna baza kontenerowa

Zadanie jest planowane do realizacji na rzece Wiśle na granicy Solca Kujawskiego i Bydgoszczy realizowany będzie w 2-ch etapach. W pierwszym etapie budowy portu, który nazywamy także multimodalną bazą kontenerową przewiduje się zagospodarowanie terenu o powierzchni ok. 25-30 ha (w wersji docelowej do 170 ha). W ramach pierwszego etapu budowy przewiduje się następujące zagospodarowanie terenu:

- a) port śródlądowy o powierzchni ok. 3 ha, o pojemności 1 700 TEU,
- b) bocznica kolejowa ok. 5 km torów kolejowych,
- c) place składowe o pojemności 70 000 t,
- d) magazyny o powierzchni ok. 10 000 m²,
- e) pomieszczeniami biurowe o powierzchni 1 500 m²,
- f) parking dla pojazdów TIR,
- g) urządzenia do załadunku i wyładunku towarów (wielkość przeładunków 750 tys. T. rocznie).

Inwestycja przyczyni się do dalszego rozwoju społeczno-gospodarczego regionu, do zwiększenia efektywności transportowej i energetycznej, do wykorzystania Wisły do obsługi transportowej.

Przeprawa przez Wisłę pomiędzy Solcem Kujawskim (ul. Żeglarska), a Czarnowem (przedłużenie drogi gminnej 249) przebiegać będzie przez obszary Natura 2000 Dolina Dolnej Wisły i Solecka Dolina Wisły (planowana przeprawa wyznacza granicę drugiego obszaru). W związku z obszarem ochronnym związanym z ochroną ptaków i ochroną siedlisk należy przeprowadzić szczegółową inwentaryzację przyrodniczą. Planowane przedsięwzięcie znajduje się na terenach zalewowych, co wymaga dokładnych analiz na etapie wczesnoprojektowych. Realizacja przedsięwzięcia będzie miała istotny wpływ na zmianę istniejącego klimatu akustyczny i stanu jakości powietrza wynikająca z ruchu pojazdów samochodowych dojeżdżających do przeprawy. W celu minimalizacji ujemnych oddziaływań wynikających z ruchu pojazdów samochodowych należałoby rozważyć możliwość zastosowania inteligentnego systemu sterowania ruchem pojazdów m.in. informującego przed wjazdami na drogi dojazdowe do przeprawy, o terminach przeprawy i orientacyjnym czasie oczekiwania na przeprawę. Obszar przewidziany do zagospodarowania był już wykorzystywany do przeprawy przez Wisłę w związku, z czym sama przeprawa nie będzie wprowadzała nowych elementów w tym rejonie. Ze względu na występowanie prądów oraz na to, że poziom wody w Wiśle w tym rejonie wykazuje częstą zmianą poziomu wody konieczne jest uwzględnienie badań hydrologicznych.

Przy projektowaniu przedsięwzięcia należy wziąć pod uwagę planowaną budowę stopnia wodnego w Przyłubiu.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój gospodarki	Z realizacją przedsięwzięcia wiąże się wiele korzyści społeczno-ekonomicznych o charakterze niemierzalnym. Do najważniejszych zaliczyć można zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej regionu, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu, wykształcenie nowego powiązania
--------------------------	--

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>transportowego. Stworzenie połączenia między Solcem Kujawskim a Czarnowem w gminie Żławień Wielka przyczyni się do skomunikowania ze sobą dróg krajowych nr 10 i 80, łączących dwa największe miasta regionu. Dla mieszkańców gmin Solec Kujawski i Żławień Wielka inwestycja oznacza skrócenie trasy przejazdu o kilkadziesiąt kilometrów, co wiąże się ze zmniejszeniem czasu przejazdu do miejscowości położonych na przeciwległych brzegach Wisły. Inwestycja wpłynie na oszczędności i mniejsze koszty podróży. Obecnie najkrótszy odcinek od Żłejwsi Wielkiej do Solca Kujawskiego wiedzie przez bydgoski Fordon i wynosi ok. 32 km. Średni czas przejazdu na tym odcinku wynosi ok. 35 min. Przy założeniu, że cena paliwa wynosi średnio 4,72 zł/l i średnie spalanie wynosi 8 l/100 km, koszt przejazdu waha się w granicach 12 zł. Powstanie przeprawy skróci dojazd do tych miejscowości, dzięki czemu planowana trasa wyniesie niecałe 10 km, co sprawi, że skróci się również czas przejazdu o ok. kilkanaście minut i jednocześnie zmniejszy się jednostkowy koszty transportu z kilkunastu do kilku złotych. Inwestycja odciąży również powiat bydgoski i powiat toruński od ruchu tranzytowego, który odbywa się na mostach w Bydgoszczy i Toruniu. Budowa przeprawy pozytywnie wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w parkach przemysłowych. Ponadto, skrócenie odległości pomiędzy gminami otworzy rynek pracy m. in. dla mieszkańców gminy Żławień Wielka. Dzięki realizacji inwestycji poprawi się również poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach krajowych nr 10 i 80.</p>
Wzrost potencjału turystycznego – wzrost liczby turystów, wzrost przychodów z ogólnie pojętej turystyki	<p>Utworzenie przeprawy promowej przyniesie również korzyści w sferze turystyki. W dalszej perspektywie planowane jest powstanie szlaku turystycznego łączącego Inowrocław i Pałuki z rejonem Chełmna i Chełmży. Dzięki temu możliwe będzie efektywne wykorzystanie ścieżek rowerowych nie tylko w obszarze funkcjonalnym, ale i całym województwie kujawsko-pomorskim. Dodatkowo, zagospodarowanie nabrzeża wpłynie na atrakcyjność turystyczną regionu. Dzięki rewitalizacji obszaru zostaną one ożywione i zyskają nowe funkcje, co wpłynie na rozwój turystyki i rekreacji, w tym rozwój turystyki wodnej.</p>
Poprawa stanu środowiska	<p>Inwestycja będzie realizowana z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz będzie promowała strategię niskoemisyjną, co wpłynie na ochronę powietrza. Dodatkowo skrócenie czasu przejazdu wpłynie na mniejszą emisję spali do atmosfery.</p>
Korzyść integracji społecznej	<p>Budowa mariny rzecznej, promenady i pola namiotowego</p>

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

przyczyni się do przywrócenia funkcji społeczno-gospodarczej i wpłynie na ożywienie powyższych obszarów i nadanie im nowych funkcji. Rewitalizacja terenów nadwiślańskich spowoduje również aktywizację społeczną z terenu zdegradowanego, powstanie nowych miejsc pracy, rozwój turystyki, rekreacji oraz wpłynie na propagowanie zdrowego i aktywnego wypoczynku.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Przedstawione wyżej przedsięwzięcie jest kluczowe nie tylko dla analizowanego obszaru, ale dla całego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. W związku z powyższym nie rozpatrywano innych rozwiązań.

V.19.2. Ciek wodny na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponowane zagospodarowanie terenu przeznaczone do rekreacji dla mieszkańców pobliskich terenów. Nad ciekim planowana jest budowa ciągu pieszo-rowerowego (promenady) oraz wykonanie nasadzeń, elementów małej architektury, ławek i oświetlenia. Dodatkowo plany gminy przewidują modernizację koryta cieku wraz z jego fragmentarycznym spiętrzeniem.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Korzyść integracji społecznej

Obecnie obszar w pobliżu cieku nie jest zagospodarowany. Teren ten przeznaczony jest pod budownictwo mieszkaniowe wielorodzinne. Właściwe zagospodarowanie cieku spowoduje, że dla mieszkańców, którzy postanowią zakupić nieruchomości w sąsiedztwie cieku, teren ten stanie się miejscem odpoczynku i rekreacji. Dzięki utworzeniu promenady poprawi się estetyka miasta oraz zwiększy się atrakcyjność obszaru. Nowa przestrzeń będzie sprzyjać powstawaniu dobrych więzi międzyludzkich oraz aktywizacji lokalnej społeczności.

Dzięki zagospodarowaniu cieku poprawią się warunki komunikacji rowerowej i pieszej oraz wzrośnie estetyka przejścia dla mieszkańców przemieszczających się po tym terenie. Prognozuje się, że ciek będzie atrakcyjny przede wszystkim dla mieszkańców Osiedla Toruńskiego (największe osiedle Solca Kujawskiego), gdzie mieszka ok. 4,5 tys. osób.

Rozwój gospodarki

Właściwe zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie obszaru przeznaczonego pod zabudowę mieszkaniową wielorodzinną sprawi, że teren ten stanie się bardziej atrakcyjny dla

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

inwestorów (deweloperów) i potencjalnych mieszkańców, a także podmiotów gospodarczych z sektora handlowego i usługowego. Rozwój gospodarczy będzie się wiązał z wpływami do budżetu jednostki samorządu terytorialnego w postaci podatków. Większe wpływy do budżetu jst będą z kolei wpływały na możliwość realizacji innych inwestycji przez samorząd w celu poprawy jakości życia mieszkańców i tworzenia dobrego klimatu do rozwoju przedsiębiorczości na tym terenie.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Rozważano również skanalizowanie cieku wodnego na Osiedlu Toruńskim oraz przeznaczenie tego obszaru pod rozwój sportu. Odrzucono jednak ten pomysł, gdyż skanalizowanie cieku byłoby zasadne w przypadku dokonania tego na całym odcinku cieku, co wiązałoby się ze znacznymi nakładami finansowymi. Środki te można przeznaczyć w celu stworzenia infrastruktury wokół cieku i zachowania jego funkcji rekreacyjnej. Obszar przeznaczony pod rozwój sportu został wyznaczony w pobliżu Wisły (obszar nadwiślański).

V.20. Gmina Szubin

V.20.1. Jezioro Wąsoskie

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowane zagospodarowanie zakłada rozwój i polepszenie warunków terenów przeznaczonych do rekreacji. Zaplanowano prace ziemne i budowę ścieżki rowerowej (łącznie ze ścieżką ornitologiczną) wzdłuż linii brzegowej obu jezior w kształcie charakterystycznej ósemki wraz z odbudową linii brzegowej plaży i pogłębieniem jeziora przy przesmyku celem umożliwienia przepływu kajakiem. Dodatkowo, zakłada się budowę wielofunkcyjnego boiska o nawierzchni poliuretanowej, budowę ogrodzenia z piłkochwytem, rewitalizację istniejącego boiska do piłki nożnej, a także rozbudowę mola na plaży poprzez wykonanie pomostów o długości ok. 300 m. Zagospodarowanie uzupełnia parking i wieża widokowa o wysokości do 20 m. Planowana inwestycja o znaczeniu ponadlokalnym nie tylko z uwagi na położenie obszaru, ale również dostępność komunikacyjną.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Wzrost potencjału
turystycznego - wzrost liczby
turystów, wzrost przychodów z
ogólnie pojętej turystyki**

Jezioro Wąsoskie położone jest w bliskiej odległości od granic Bydgoszczy (ok. 30 km), przez co w okresie letnim stanowi miejsce wypoczynku przede wszystkim bydgoszczan. Występuje tu dobrze rozbudowana linia brzegowa. Funkcjonuje tu również kompleks rekreacyjno-turystyczny. Zbiornik wodny posiada duży potencjał do rozwoju turystyki nadwodnej.

Mając na uwadze tak duży atut obszaru, proponuje się jego

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	<p>dalsze zagospodarowanie m. in. w postaci utworzenia miejsc parkingowych w pobliżu jeziora, co spowoduje większą dostępność tego terenu zarówno dla turystów, jak i mieszkańców gminy. Ponadto, budowa odpowiedniej infrastruktury przyczyni się do zmniejszenia emisji spalin, co pozytywnie wpłynie na środowisko.</p> <p>Przewiduje się, że planowane zagospodarowanie zaowocuje przychodem społecznym wynikającym ze wzrostu liczby turystów. Korzyści finansowe z tego tytułu trafią również do właścicieli obiektów z sektora turystycznego.</p> <p>Dodatkowo, poprawa atrakcyjności zagospodarowania jeziora wpłynie na zainteresowanie potencjalnych inwestorów, chcących zakupić nieruchomości w pobliżu jeziora i przeznaczyć je pod zabudowę letniskową np. domki letniskowe. Sprzedaż lub wynajem nieruchomości będzie generować zyski. Przez zwiększenie atrakcyjności terenu, wzrośnie również średnia wartość nieruchomości.</p>
Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego	<p>Właściwe zagospodarowanie terenu przyczyni się nie tylko do zwiększenia liczby odwiedzających, ale także wpłynie na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.</p> <p>Poprawa jakości zagospodarowania terenu przyczyni się do większej integracji lokalnej społeczności, m. in. poprzez modernizację boisk oraz możliwość organizowania większej liczby imprez kulturalnych, rekreacyjnych oraz sportowych.</p>
Rozwój gospodarki jako konsekwencja rozwoju turystyki	<p>Obszar Jezior Wąsoskiego, z uwagi na swój potencjał, jest atrakcyjnym miejscem inwestycji, gdzie nie grozi raczej gwałtowny spadek popytu na usługi turystyczne. Dla wielu mieszkańców Bydgoszczy i okolic jest to jedno z najbardziej atrakcyjnych miejsc pod względem odpoczynku.</p> <p>Dochody uzyskane z turystyki powodują zwiększenie popytu na artykuły i usługi bezpośrednio związane z nią. Przyjmuje się, że jedno miejsce utworzone w turystyce powoduje powstanie czterech nowych miejsc w usługach towarzyszących i produkcji na potrzeby turystów.</p>

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
<p>Rozważano możliwość poszerzenia oferty wypożyczalni sprzętu wodnego o jednostki pływające wyposażone w silniki o napędzie spalinowym, jednakże zaniechano go z uwagi na położenie obszaru tj. w obrębie chronionego krajobrazu jest zakaz ich używania. Planowano również utworzenie siłowni zewnętrznej, jednak zrezygnowano z niej, ponieważ na analizowanym obszarze funkcjonuje lub</p>

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

będzie funkcjonować wiele innych miejsc do sportu i rekreacji. Zrezygnowano również z utworzenia pola biwakowego, bowiem nad Jeziolem Wąsoskim znajduje się ośrodek rekreacyjno-wypoczynkowy oraz zlokalizowana jest zabudowa lotniskowa.

V.20.2. Rzeka Gąsawka i Biała Struga

Propozycje zagospodarowania terenu

Proponowane zagospodarowanie przeznaczone głównie do rekreacji i czynnego wypoczynku ze względu na charakter obszaru, jego popularność wśród mieszkańców. W Parku Wesółka przewidziano budowę parku linowego, ścieżki zdrowia oraz amfiteatru. W celu podniesienia bezpieczeństwa zakłada się oświetlenie całego terenu oraz monitoring wizyjny. Dodatkowo planuje się budowę ścieżki pieszo-rowerowej wzdłuż tzw. Alei Kasztanowej, na terenie Towarzystwa Krzewienia Kultury Fizycznej Instalator – Pelikan Szubin planuje się utworzenie sztucznego lodowiska. W rejonie ruin zamku planuje się utworzenie ścieżki przyrodniczo-historycznej i placu zabaw nawiązującego do ruin zamku. Na całym obszarze sytuuje się ławki. Obszar wokół ruin zamku jest dogodnym miejscem na organizację pikników i spotkań mieszkańców. Można tam organizować również różnego rodzaju wystawy ukazujące historię tego miejsca, kino letnie czy eventy. Ponadto, w północnej części obszaru planuje się: utworzyć kładkę przez Białą Strugę łączącą obszar do aktywizacji z targowiskiem miejskim, wykonać drogę dojazdową do obszaru (ul. Młyńska), przebudować mosty na rzece Biała Struga (ul. Młyńska i Św. Marcina) oraz utworzyć rejonie ul. Młyńskiej i Św. Marcina parking samochodowy.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Wzrost atrakcyjności życia społeczno-kulturalnego

Właściwe zagospodarowanie terenu wpłynie przede wszystkim na poprawę jakości życia lokalnej społeczności.

Poprawa jakości zagospodarowania terenu przyczyni się do większej integracji lokalnej społeczności i wzmocnienia więzi społecznych, m. in. poprzez budowę amfiteatru, miejsc do rekreacji itp. Mieszkańcy zyskają bezpieczne miejsce (dzięki oświetleniu i monitoringowi) oraz nową przestrzeń, z którą będą mogły korzystać osoby w różnym wieku, plac zabaw, park linowy, ścieżka zdrowia, ciąg pieszo-rowerowy.

W przypadku utworzenia parku linowego istnieje możliwość ustanowienia operatora, który pobierałby opłaty za korzystanie z powstałej infrastruktury. Cena za korzystanie z parku linowego waha się w granicach ok. 20 zł. Na etapie eksploatacji inwestor będzie ponosił koszty związane m. in. z przeglądami technicznymi.

Planowane przedsięwzięcie przewiduje przekształcenie terenu z zaniedbanej przestrzeni w przestrzeń przyjazną i estetyczną, co przyczyni się do zaspokojenia potrzeb mieszkańców miasta

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

i gminy przy jednoczesnym zachowaniu istniejących wartości terenu oraz zwiększy dostępność i atrakcyjność dla różnych podmiotów i grup społecznych.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Rozważano również wykorzystanie cieków wodnych na analizowanym obszarze do rozwoju sportów wodnych, tj. kajaków. Jedną z propozycji było wykonanie małej przystani do cumowania kajaków w rejonie ruin zamku. Po rzece Gąsawce przebiega trasa kajakowa o długości ok. 11,50 km obejmująca odcinek od ruin zamku w Szubinie do miejscowości Rynarzewo. Trasa ta przeznaczona jest dla początkujących kajakarzy, a jej stopień trudności oceniany jest jako niski. Z trasy można korzystać najczęściej poza sezonem letnim, kiedy w rzece jest wysoki poziom wód. W okresie letnim, kiedy jest niski stan wody w rzece, spływ jest utrudniony. W związku z powyższym odstąpiono od powyższej inwestycji. Jako priorytetowe wskazuje się uporządkowanie miejsca w parku Wesółka oraz placu w pobliżu ruin zamku jako miejsca dostępnego dla większości mieszkańców i odwiedzających. Wykonanie miejsca do cumowania kajaków nie jest na chwilę obecną działaniem priorytetowym.

Nie planuje się również utworzenia plaży przy zbiorniku wodnym, ponieważ większość mieszkańców gminy korzysta z Jeziora Wąsoskiego, gdzie obecnie funkcjonuje już kompleks rekreacyjno-wypoczynkowy.

V.21. Gmina Wielka Nieszawka

V.21.1. Dolina rzeki Zielonki

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowany do zagospodarowania teren to obszar doliny rzeki Zielonki. Mimo braku zagospodarowania, teren ten posiada duży potencjał rozwojowy ze względu na dynamicznie rosnące obszary mieszkalne i zwiększające się potrzeby na czynny wypoczynek i rekreację, jako uzupełnienie oferty pobliskiego aquaparku. Teren bezpośrednio zlokalizowany w dolinie rzeki Zielonki planuje się zagospodarować, jako park sportowo-rekreacyjny, z nastawieniem na turystykę konną - szlak konny, a także park linowy, mini golf, ścieżka dydaktyczna przyrodniczo-historyczna równoległe ze ścieżką rowerową i nordic walking. Proponowany sposób zagospodarowania to oferta skierowana do mieszkańców całego obszaru BTOF.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Poprawa atrakcyjności turystycznej obszaru, wykorzystanie potencjału prorozwojowego, generowanie nowych miejsc pracy

Obszar doliny rzeki Zielonki to teren predestynowany do rozwoju funkcji turystycznej, z ofertą sportowo-rekreacyjną o znaczeniu ponadlokalnym. Z uwagi na bliskość Torunia oraz rozwojowy charakter gminy, planuje się utworzenie w tym miejscu dużego parku sportowo-rekreacyjnego, który mógłby pełnić podobne

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

**Rozwój aktywnego stylu życia,
zwiększenie integracji społecznej**

**Promowanie walorów
przyrodniczych i zwiększenie ich
udostępniania turystom i
odwiedzającym**

funkcje, co Leśny Park Kultury i Wypoczynku dla Bydgoszczy. Jak wiadomo, Park ten jest wg turystów drugą największą atrakcją Bydgoszczy, zaraz po Wyspie Młyńskiej (zgodnie z opracowaniem „*Badanie ruchu turystycznego Bydgoszcz 2013*”).

Proponowane zagospodarowanie parku w okolicach rzeki Zielonki stanowi uzupełnienie, a nie powielenie oferty sportowej i turystycznej gminy i najbliższego otoczenia, w tym Torunia. Z uwagi na uwarunkowania środowiskowe, można w tym miejscu utworzyć ścieżki piesze (do nornic walking), rowerowe oraz szlaki konne. Popularność pieszej i rowerowej rekreacji jest niepodważalna, natomiast jeździectwo jest jedną z najszybciej rozwijających się form turystyki kwalifikowanej w województwie kujawsko-pomorskim (zgodnie z opracowaniem GUS „*Turystyka w 2013 r.*” Mini golf i park linowy będą nie lada atrakcją w skali ponadlokalnej, uzupełniając tym samym ofertę sportową dostępną w chwili obecnej na terenie gminy i okolic.

Tego typu zagospodarowanie poprawi atrakcyjność turystyczną obszaru i pozwoli na wykorzystanie potencjału prorozwojowego. Tym samym przyniesie korzyści ekonomiczne w postaci wzrostu przychodów z turystyki i generowania nowych miejsc pracy.

Utworzenie parku sportowo-rekreacyjnego przyniesie również korzyści w postaci rozwoju aktywnego stylu życia i czynnego wypoczynku zarówno wśród młodych, jak i starszych osób. Planowany do utworzenia park sportowo-rekreacyjny pozwoli również na zwiększenie dostępności terenów doliny rzeki Zielonki, która posiada niepowtarzalne atuty przyrodnicze.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Zgodnie z *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Wielka Nieszawka*, teren doliny rzeki Zielonki przy samej Wiśle mógłby stanowić bazę sportów wodnych o znaczeniu ponadlokalnym, jednakże jest to uzależnione od powstania w tym miejscu zbiornika wodnego - rozlewiska. Zbiornik ten powstanie pod warunkiem budowy stopnia wodnego na Wiśle w Solcu Kujawskim. Wariant ten mógłby być kontynuacją proponowanych działań utworzenia parku sportowo-rekreacyjnego.

W dalszej perspektywie należy rozważyć budowę domków letniskowych w pobliżu rzeki, jako kontynuacja działań ożywienia tego terenu.

V.21.2. Obszar nadwiślański (sołectwo Mała Nieszawka)

Propozycje zagospodarowania terenu

Obszar planuje się zagospodarować pod budowę portu rzeczno-jeziornego wraz z niezbędną infrastrukturą

Propozycje zagospodarowania terenu

oferującą związane z nim usługi (przetładunek, magazynowanie, handel, doki, hale remontowe itp.). Niezbędne jest także skomunikowanie wewnętrzne oraz przebudowa dróg dojazdowych.

Inwestycja może być jednak czasochłonna. W pierwszej kolejności należy uregulować własność terenów przeznaczonych pod budowę portu. Przedsięwzięcie może stanowić bardzo ważną inwestycję związaną z użeglugowaniem Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70 pod warunkiem realizacji całego szeregu innych koniecznych inwestycji w regionie.

Planowane przedsięwzięcie będzie związane z emisją substancji i energii do środowiska powodującymi zmianę istniejącego klimatu akustycznego i jakości powietrza atmosferycznego. Należy przewidywać konieczność stosowania rozwiązań technicznych i technologicznych charakteryzujących się niskim poziomem emisji substancji i energii do środowiska. Dotyczy to takich przedsięwzięć jak doki, przetładowanie a szczególnie hale remontowe.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Przywrócenie funkcji transportowej MDW E-70

Zmniejszanie kosztów zewnętrznych transportu na skutek przeniesienia części ładunków przewożonych dotychczas transportem drogowym do żeglugi śródlądowej

Rozszerzenie oferty usługowej ośrodków gospodarczych

Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu

Proponowane przeznaczenie terenu pod budowę portu rzeczno-godunego ma szansę przyczynić się do przywrócenia funkcji transportowej Międzynarodowej Drogi Wodnej E-70. Z całą pewnością są to jednak działania długofalowe i uzależnione od wielu innych podjętych inwestycji, nie tylko w regionie. Jak podaje „Analiza społeczno-ekonomiczna dla przedsięwzięcia *Rewitalizacja śródlądowej drogi wodnej relacji zachód- wschód obejmującej drogi wodne: Odra, Warta, Noteć, Kanał Bydgoski, Brda, Wisła, Nogat, Szarpawa oraz Zalew Wiślany (planowana droga wodna E70 na terenie Polski)*”, budowa portów i terminali umożliwiających rewitalizację żeglugi śródlądowej przyniesie korzyści z tytułu opłat za korzystanie z infrastruktury czy korzyści dla gestorów ładunków z tytułu przewozu żeglugą śródlądową zamiast transportem samochodowym. Kolejne korzyści związane są z rozwojem funkcji transportowej oraz logistycznej portów śródlądowych.

Należy jednak podkreślić, że warunkiem koniecznym prawidłowego funkcjonowania polskiego odcinka MDW E-70 jest wykształcenie odpowiednich ilości i jakości powiązań transportowych portów i terminali portowych wraz z ich otoczeniem.

W odróżnieniu od transportu drogowego, mogącego realizować przewozy bezpośrednie, żegluga śródlądowa skazana jest na współpracę (integrację) z transportem morskim (eksport i import zamorski) oraz transportem kolejowym i drogowym (przewozy w relacjach lądowych). W przypadku tej drugiej grupy przewozów niezbędne jest zbudowanie infrastruktury komunikującej port śródlądowy z krajowym i międzynarodowym

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

systemem drogowym (droga kołowa omijająca centralne dzielnice mieszkalne) oraz z szlakami kolejowymi (portowa bocznicą kolejową). Niemniej jednak, inwestycja w postaci budowy portu rzeczno-jeziornego przyniesie korzyści w postaci rozszerzenia oferty usługowej obszaru oraz wzrostu atrakcyjności inwestycyjnej regionu.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Wariantem rozważnym w kontekście zagospodarowania wskazanego obszaru było stworzenie niewielkiej mariny pełniącej głównie funkcje turystyczne, w związku z rosnącą popularnością Wisły jako akwenu żeglarskiego. Droga do realizacji tej inwestycji mogłaby być dużo krótsza aniżeli budowa portu rzeczno-jeziornego, jednak marina tego typu znajduje się w Toruniu, w niewielkiej odległości od wskazanego obszaru (przystań AZS).

V.22. Gmina Zławieś Wielka

V.22.1. Jezioro Górsk

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowane zagospodarowanie i prace związane są z utworzeniem miejsca do kąpieli dla mieszkańców gminy i odwiedzających. Przewiduje się oczyszczenie zbiornika, nawiezenie piasku na plażę, ustawienie ławek, koszy na śmieci, organizacja miejsca do grillowania, a także siłowni zewnętrznej i niewielkiego parkingu ziemnego. Przewiduje się również wydzielenie terenu pod pole namiotowe, z uwagi na położenie jeziora blisko Centrum Edukacji Młodzieży im. ks. J. Popiełuszki w Górsku.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Zwiększenie integracji społecznej	<p>Dzięki inwestycji mieszkańcy gminy Zławieś Wielka, a także odwiedzający gminę zyskają nową uporządkowaną przestrzeń do spędzania wolnego czasu. Budowa odpowiedniej infrastruktury sprawi, że obszar ten stanie się miejscem wszelkiego rodzaju lokalnych imprez związanych z działalnością społeczną i publiczną mieszkańców. Mieszkańcy zyskają również nowe miejsce do kąpieli, bowiem jezioro zostanie oczyszczone.</p> <p>Budowa przestrzeni dla dzieci w postaci placu zabaw ma społeczny wymiar aktywności (zabawy ruchowe, wychowanie). Wiele badań pokazuje, że poziom aktywności fizycznej i sprawności ruchowej dzieci jest wysoce niezadowolający. Wyniki badań pokazują, że w Polsce w ciągu ostatnich 20 lat potwierdzają zmniejszoną aktywność fizyczną dzieci i młodzieży. Badania pokazują także, że plac zabaw dla wielu dzieci jest</p>
--	---

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

jedynym miejscem, gdzie dziecko może bezpiecznie bawić się na świeżym powietrzu. Ponadto, połączenie placu zabaw z siłownią zewnętrzną sprawi, że z urządzeń będą mogły korzystać nie tylko dzieci, ale również młodzież i osoby dorosłe.

Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu

Z uwagi na fakt, iż jezioro stanowi własność Polskiego Związku Wędkarskiego, rozważano utworzenie w tym miejscu łowiska dla wędkarzy. Projekt ten nie jest rekomendowany, gdyż w gminie brakuje przede wszystkim atrakcyjnego miejsca do plażowania i właśnie tego typu zagospodarowanie postuluje się w obszarze Jeziora Górsk. Utworzenie ścieżki rowerowej prowadzącej do jeziora nie jest zalecane ze względów ekonomicznych - w 2014 r. wybudowano nową drogę łączącą DK nr 10 z terenem przy jeziorze, która ze względu na niewielkie natężenie ruchu może z powodzeniem służyć rowerzystom.

V.22.2. Obszar nadwiślański w Czarnowie

Propozycje zagospodarowania terenu

Planowane zagospodarowanie terenu obejmuje budowę przeprawy promowej na Wiśle pomiędzy Solcem Kujawskim na lewobrzeżnej stronie a Czarnowem na prawobrzeżnej. Inwestycja planowana jako długoterminowa, o znaczeniu ponadlokalnym z uwagi na zakładany szlak tranzytowy. Istnieje konieczność stworzenia stanowiska do przeprawy z wydzielonymi miejscami parkingowymi oraz zapleczem socjalnym dla jednostek oczekujących.

Efekty oddziaływania projektu na otoczenie

Rozwój gospodarki

Z realizacją przedsięwzięcia wiąże się wiele korzyści społeczno-ekonomicznych o charakterze niemierzalnym. Do najważniejszych zaliczyć można zwiększenie spójności społeczno-gospodarczej regionu, wzrost atrakcyjności inwestycyjnej regionu, wykształcenie nowego powiązania transportowego. Stworzenie połączenia między Solcem Kujawskim a Czarnowem w gminie Zławieś Wielka przyczyni się do skomunikowania ze sobą dróg krajowych nr 10 i 80, łączących dwa największe miasta regionu. Dla mieszkańców gmin Solec Kujawski i Zławieś Wielka inwestycja oznacza skrócenie trasy przejazdu o kilkadziesiąt kilometrów, co wiąże się ze zmniejszeniem czasu przejazdu do miejscowości położonych po przeciwległych brzegach Wisły. Inwestycja wpłynie na oszczędności i mniejsze koszty podróży. Obecnie najkrótszy odcinek od Złejwsi Wielkiej do Solca Kujawskiego wiedzie przez bydgoski Fordon i wynosi ok. 32 km. Średni czas przejazdu na tym odcinku wynosi ok. 35 min. Przy

<u>Efekty oddziaływania projektu na otoczenie</u>	
	założeniu, że cena paliwa wynosi średnio 4,72 zł/l i średnie spalanie wynosi 8 l/100 km, koszt przejazdu waha się w granicach 12 zł. Powstanie przeprawy skróci dojazd do tych miejscowości, dzięki czemu planowana trasa wyniesie niecałe 10 km, co sprawi, że skróci się również czas przejazdu o ok. kilkanaście minut i jednocześnie zmniejszy się jednostkowy koszt transportu z kilkunastu do kilku złotych. Inwestycja odciąży również powiat bydgoski i toruński od ruchu tranzytowego, który odbywa się na mostach w Bydgoszczy i Toruniu. Budowa przeprawy pozytywnie wpłynie na rozwój przedsiębiorczości w parkach przemysłowych. Ponadto, skrócenie odległości pomiędzy gminami otworzy rynek pracy m. in. dla mieszkańców gminy Żławieś Wielka. Dzięki realizacji inwestycji poprawi się poziom bezpieczeństwa ruchu drogowego na drogach krajowych nr 10 i 80.
Wzrost potencjału turystycznego – wzrost liczby turystów, wzrost przychodów z ogólnie pojętej turystyki	Utworzenie przeprawy promowej przyniesie również korzyści w sferze turystyki. W dalszej perspektywie planowane jest powstanie szlaku turystycznego łączącego Inowrocław i Pałuki z rejonem Chełmna i Chełmży. Dzięki temu możliwe będzie efektywne wykorzystanie ścieżek rowerowych nie tylko w obszarze funkcjonalnym, ale i całym województwie kujawsko-pomorskim. Dodatkowo zagospodarowanie nabrzeża wpłynie na atrakcyjność turystyczną regionu. Dzięki rewitalizacji obszaru zostaną one ożywione i zyskają nowe funkcje, co wpłynie na rozwój turystyki i rekreacji, w tym rozwój turystyki wodnej.
Poprawa stanu środowiska	Inwestycja będzie realizowana z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju oraz będzie promowała strategię niskoemisyjną, co wpłynie na ochronę powietrza. Dodatkowo skrócenie czasu przejazdu wpłynie na mniejszą emisję spali do atmosfery.
Korzyść integracji społecznej	Rewitalizacja terenów nadwiślańskich spowoduje aktywizację społeczną z terenu zdegradowanego, powstanie nowych miejsc pracy, rozwój turystyki rekreacji oraz wpłynie na propagowanie zdrowego i aktywnego wypoczynku.

<u>Alternatywne propozycje zagospodarowania terenu</u>
Przedstawione wyżej przedsięwzięcie jest kluczowe nie tylko dla analizowanego obszaru, ale dla całego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego. W związku z powyższym nie rozpatrywano innych rozwiązań.

VI. Koncepcja budowy produktu turystycznego w zakresie turystyki nadwodnej

Jednym z kluczowych elementów działalności marketingowej, dynamizującym i harmonizującym rozwój regionu, jest produkt turystyczny, składający się z trzech głównych elementów: walorów środowiska naturalnego i kulturowego, infrastruktury turystycznej z towarzyszącymi jej dodatkowymi usługami, a także z dostępności komunikacyjnej.

Definicyjnie (zgodnie z nomenklaturą marketingową) produkt turystyczny zakłada również istnienie podstawowych warstw:

- rdzeniem produktu będą różnego typu potrzeby przejawiane przez turystów (m.in. potrzeba poznania, zadowolenie), które decydują o ostatecznym wyborze;
- produktem rzeczywistym będą wszystkie podstawowe elementy pakietu turystycznego, umożliwiające realizację istoty produktu (zaspokojenie potrzeb turysty między innymi poprzez posiłki, przejazdy, noclegi, wycieczki). Podlega on stałemu poszerzaniu o coraz to nowe elementy, które z czasem stają się standardem (np. łazienka w pokojach);
- produktem poszerzonym będą wszelkie dodatkowe świadczenia wchodzące w skład oferty turystycznej, które powodują, że produkt staje się bardziej atrakcyjny. Są to elementy, które wyróżniają projektowany produkt spośród innych obecnych na rynku (np. pobyt w gospodarstwie ekoturystycznym połączony z nauką robienia przetworów, fotografii przyrodniczej czy malowania na szkle).

Produkt turystyczny posiada również różne wymiary. Od strony producenta (np. hotelarza) będzie to produkt potencjalny, tworzony przez elementy, które w przyszłości mogą znaleźć się w ofercie, ale z różnych przyczyn (np. ekonomicznych czy technologicznych) obecnie nie jest to jeszcze możliwe. Od strony konsumenta produktu turystycznego (turysty) będzie to produkt oczekiwany (cechy i warunki, jakich nabywca oczekuje, aby zdecydować o zakupie danego produktu np. spokój, miła atmosfera, poznanie na wyjeździe osób o podobnych zainteresowaniach) i produkt psychologiczny (to, co pozostaje w pamięci od pierwszego kontaktu z produktem do zakończenia jego konsumpcji).

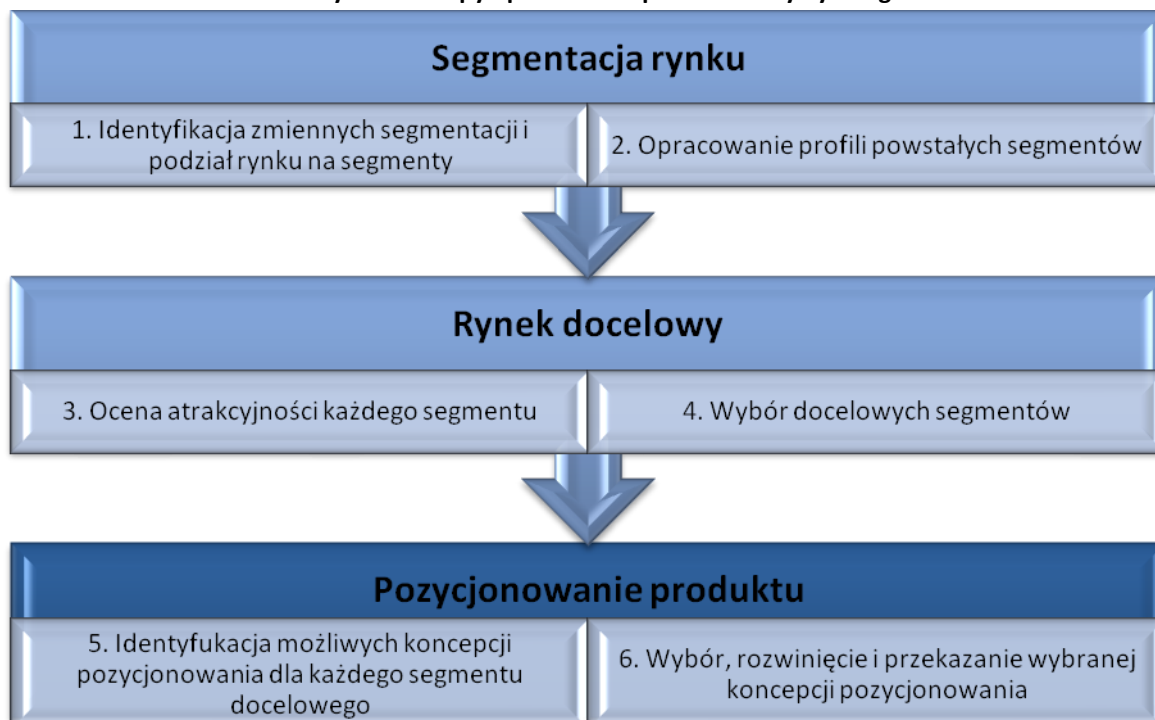
Produkt turystyczny jest więc wszystkim, co turyści kupują oddzielnie lub w formie pakietu usług, z czego korzystają, co przeżywają od momentu opuszczenia domu do powrotu. Produkt turystyczny łączy zatem różne składowe ofert turystycznych, w tym bazę noclegową, usługi gastronomiczne, atrakcje i wydarzenia, komunikację czy informację. Tworzenie nowych produktów turystycznych wymaga pomysłowości, która w połączeniu z wysoką jakością pozwala identyfikować region i wzmocnić jego konkurencyjność.

Dobre przygotowanie produktu turystycznego zakłada:

1. Inwentaryzację istniejącego potencjału turystycznego, w tym analizę atrakcyjności turystycznej obszaru (pod kątem walorów naturalnych – w tym nadwodnych, antropogenicznych, kulturowych, środowiskowych, komunikacyjnych i innych), stanu zagospodarowania obszaru objętego produktem turystycznym (baza noclegowa

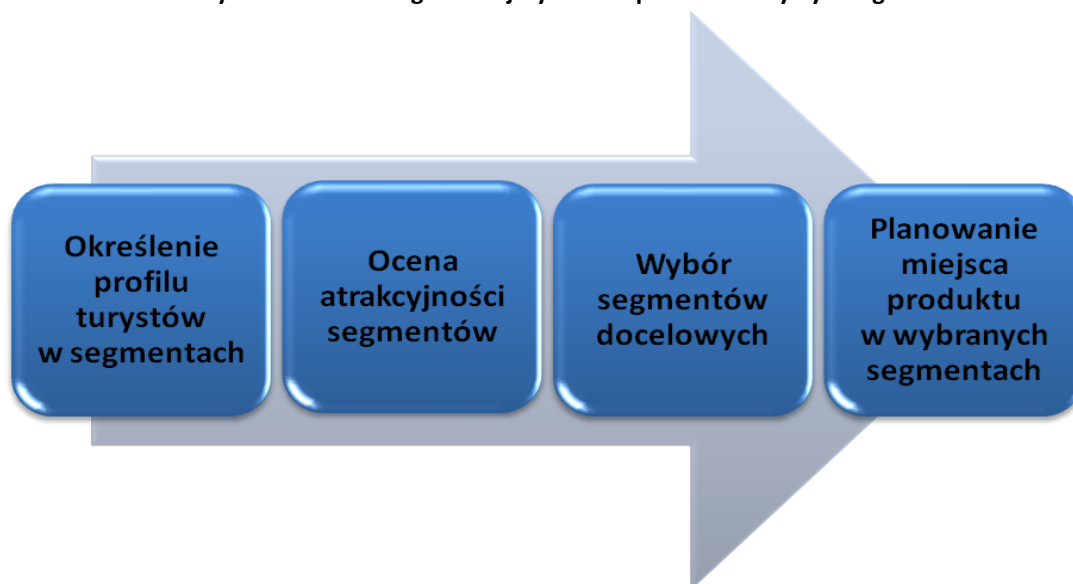
- i gastronomiczna, infrastruktura paraturystyczna) oraz uwarunkowań prawnych i technicznych (głównie dokumenty strategiczne na różnych szczeblach).
2. Zidentyfikowanie potrzeb turystycznych i możliwości ich zaspokajania – przy uwzględnieniu czynników ekonomicznych, politycznych, kulturowych, społeczno-ekonomicznych, psychologicznych, prawnych itp. Wykorzystane w tym celu mogą być zarówno dane statystyczne badające trendy turystyczne, segmentację rynków czy uwarunkowania rynkowe, jak i wyniki wywiadów czy badań ankietowych zarówno producentów, pośredników, jak również instytucji i organizacji zajmujących się turystyką.
  3. Wybór produktu turystycznego do wprowadzenia na rynek dokonany na przykład w oparciu o kryterium rodzaju (produkt turystyczny jako usługa, obiekt, wydarzenie, rzecz, impreza, miejsce, szlak) czy kryterium funkcji turystyki (turystyka rekreacyjna, aktywna i specjalistyczna, w tym zdrowotna, turystyka miejska i kulturowa, w tym religijno-pielgrzymkowa, turystyka na terenach wiejskich, turystyka biznesowa, itp.).
  4. Określenie interesariuszy – organizacji lub osób związanych z produktem turystycznym i ich roli w produkcie, tzw. mapowanie interesariuszy.
  5. Wyodrębnienie grup odbiorców produktu turystycznego poprzez identyfikację zmiennych segmentacji i podziału rynku na segmenty, opracowaniu profili tych segmentów, ocenę ich atrakcyjności i wybór segmentów docelowych.
  6. Ocenę szans rynkowych produktu turystycznego poprzez dokonanie analizy strategicznej, najczęściej w formie analizy SWOT, polegającej na badaniu silnych i słabych stron produktu turystycznego, a także możliwych zagrożeń i szans lub w formie okna produktu/ryнку Ansoffa, przedstawiającej sposoby określenia kierunku rozwoju produktu na rynku (wykorzystanie strategii penetracji rynku, rozwoju rynku, rozwoju produktu i dywersyfikacji) lub w formie analizy znaczenia interesariuszy (organizacji lub osób związanych z produktem).
  7. Opracowanie systemu identyfikacji wizualnej produktu turystycznego, czyli zespołu różnorodnych elementów graficznych pozwalających odbiorcom rozpoznawanie produktu i odróżnianie go od konkurencji.
  8. Informację, reklamę i promocję związaną z produktem turystycznym – w systemie analogowym (oznakowanie dróg, tablice informacyjne, foldery, katalogi, mapy, pamiątki itp.) i cyfrowym (cyfrowe bazy danych, strony internetowe, GPS itp.) poprzez różnorodne instrumenty (PR, ATL, BTL, e-marketing, podróże studyjne, targi branżowe, workshopy, wystawy, wydarzenia, wydawnictwa i materiały promocyjne, e-learning, marketing bezpośredni, marketing wirusowy, inne).
  9. Ostatnimi etapami są transfer wiedzy jako narzędzie kreowania produktu turystycznego (szkolenia, warsztaty, popularyzacja dobrych praktyk itp.), a także wprowadzenie produktu turystycznego na rynek.

Wykres 1. Etapy opracowania produktu turystycznego

Źródło: Na podstawie Kotler P., *Marketing, Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego Szlak Wodny Króla Stefana Batorego: Wisła – Kanał Żerański– Zalew Zegrzyński – Narew – Biebrza –Kanał Augustowskiej (Niiemen)*

Wykres 2. Proces segmentacji rynku dla produktu turystycznego

Źródło: Opracowanie na podstawie PART S.A, „Marketing w turystyce” J. Altkom, *Strategia Rozwoju Produktu Turystycznego Szlak Wodny Króla Stefana Batorego: Wisła – Kanał Żerański– Zalew Zegrzyński – Narew – Biebrza –Kanał Augustowskiej (Niiemen)*.

Sukces we wprowadzeniu produktu turystycznego na rynek zostanie osiągnięty, o ile będą spełnione wszystkie warunki jego rozwoju:

- dostępność (komunikacja, informacja),
- atrakcyjność turystyczne (podaż ofert atrakcyjnych dla danego odbiorcy za określoną cenę),

- jakość produktu i jego konkurencyjność rynkowa.

Można zauważyć, że dużo ważniejsze dla konkurencyjności produktu turystycznego mogą być oryginalność, wyjątkowość i pomysłowość, co dla odbiorcy wiązać się będzie z przeżyciami nie oferowanymi nigdzie indziej. Na tej podstawie budowana jest atrakcyjność takiego produktu, gdyż wpływa na niego w dużej mierze sfera niematerialna – nowe doświadczenia czy umiejętności, znajomości i opinia o miejscu, a nawet pogoda. Wizerunek miejsca oferującego dany produkt turystyczny jest niezwykle ważne.

Dla zbudowania produktu turystycznego opartego na potencjalne turystyki nadwodnej ważne będzie również uwzględnienie różnych teorii rozwoju regionalnego, które wskazują na silną rolę turystyki we wzmocnieniu konkurencyjności danych obszarów i określają jakie czynniki o tym decydują. Dla programowania rozwoju turystyki w regionach ważne będą następujące elementy:

- dla określenia potencjału turystycznego – teoria rozwoju endogennego,
- dla budowy produktów turystycznych – teoria rozwoju sieciowego,
- dla komercjalizacji produktów turystycznych – teoria bazy eksportowej,
- dla planowania przestrzennego w kontekście określenia obszarów recepcji turystycznej – teorie polaryzacyjne.

Ad. 1. Teoria rozwoju endogennego a zasoby turystyczne regionu

Teoria ta wskazuje na czynniki wewnętrzne, które wpływają na warunki do rozwoju turystyki bezpośrednio, czyli występowanie i ranga walorów turystycznych, zagospodarowanie turystyczne i dostępność komunikacyjna (tzw. tradycyjna koncepcja atrakcyjności turystycznej) i pośrednio: zaangażowanie władz publicznych w zakresie dotyczącym turystyki, infrastruktura instytucjonalna czy klimat społeczny (elementy funkcjonalne). Nie jest to katalog zamknięty, ale najczęściej występujące elementy. W tabeli poniżej zaprezentowano czynniki endogeniczne warunkujące rozwój turystyki w regionach.

Tabela 47. Czynniki endogeniczne warunkujące rozwój turystyki w regionach

Tradycyjne elementy atrakcyjności turystycznej	Walory turystyczne (atrakcje, dobra)	Walory kulturowe (antropogeniczne), historyczne i współczesne
		Walory przyrodnicze (np. akweny i strefy brzegowe)
	Zagospodarowanie turystyczne	Baza noclegowa
		Baza gastronomiczna
Elementy marketingu terytorialnego	Baza towarzysząca (w tym infrastruktura dla uprawiania turystyki wodnej)	
	Promocja i informacja turystyczna	Realizowana przez władze publiczne z udziałem sektora prywatnego
	Tworzenie i komercjalizacja produktu	Realizowane przez podmioty publiczne i prywatne

	turystycznego	
Wybrane elementy infrastruktury technicznej	Infrastruktura transportowa	Zapewniająca dostępność komunikacyjną zewnętrzną (w tym drogami wodnymi)
		Zapewniająca dostępność komunikacyjną wewnętrzną (w tym utrzymanie szlaków wodnych)
	Infrastruktura środowiskowa	
Uwarunkowania społeczno-gospodarcze, kulturowe i polityczne (infrastruktura instytucjonalna), ekologiczne	Postawa stosunku miejscowej społeczności do turystów	Życzliwość, otwarcie na gości, znajomość języków itp.
		Przedsiębiorczość
	Działania władz publicznych	Polityka gospodarcza, zachęty inwestycyjne dla sektora turystycznego
		Zapewnienie bezpieczeństwa (w tym bezpieczeństwa na wodzie)
		Ochrona środowiska naturalnego i dziedzictwa historycznego

Źródło: Opracowane na podstawie Leszek Butowski, „Turystyka jako czynnik rozwoju w świetle wybranych teorii rozwoju regionalnego”, Turyzm 2010, 20/1; Program Rozwoju Turystyki Wodnej na Obszarze Dorzecza Rzeki Odry oraz Jeziora Dąbie I Jeziora Miedwie, listopad 2012.

Ad. 2. Teoria sieci w badaniach nad funkcją turystyki w regionach

Elementami sieci są powiązane ze sobą firmy, dostawcy i usługodawcy, przedsiębiorstwa działające w pokrewnych sektorach czy współpracujące z nimi instytucje (np. naukowe, samorządowe), które – z uwagi na przestrzenne zbliżenie – wzmagają konkurencję, ale także współpracę poziomą i pionową z uwagi na korzystanie ze wspólnych zasobów. Czynniki te oddziałują więc na rozwój regionu także na poziomie globalnym, ponieważ wybierając partnerów z własnego regionu, podmioty wzmacniają również swoją konkurencyjność.

W kontekście produktu turystycznego zasady rozwoju sieciowego wspierają badanie funkcji turystyki w regionach. Heterogeniczność produktu turystycznego utrudnia jednoznaczne wskazanie podmiotów i przedmiotów tworzących sieć, ale teoria ta stosowana jest chętnie w praktyce, gdzie przy kreowaniu różnych rodzajów przestrzennych produktów turystycznych korzysta się z licznych form współpracy takich jak Lokalne Grupy Działania (LGD) czy Lokalne Organizacje Turystyczne (LOT).

Polska Organizacja Turystyczna określa sieciowy produkt turystyczny jako „gotową do sprzedaży, spakietyzowaną ofertę, opierającą się o rozproszoną strukturę podmiotów, atrakcji, miejsc, punktów obsługi, obiektów, funkcjonującą jako jedna spójna koncepcja posiadająca wspólny, wiodący, silny wyróżnik (markę) produktu”. Polska Agencja Rozwoju Turystyki wskazuje na cechy produktu sieciowego: rozproszoną strukturę podmiotów, atrakcji, miejsc, punktów obsługi, obiektów, wspólną koncepcję funkcjonowania oraz wspólny wyróżnik produktu (marka produktu), porozumienie partnerów, mające na celu uzyskanie dodatkowych efektów skali zarówno w promocji, jak i rozwoju infrastruktury, zasobów ludzkich, systemach dystrybucji, opracowanie wysokiej jakości rozwiązań dzięki większym możliwościom czy współpracę różnych podmiotów (publicznych i prywatnych).

W teorii sieciowej najważniejszą kwestią jest jej struktura: pozioma dotyczy walorów (dóbr) turystycznych, które powinny być na tyle podobne, aby stworzyć dość jednolity produkt i powiększyć wagę walorów terenu, a pionowa – kładzie nacisk na konieczność pionowej współpracy pomiędzy różnymi składnikami produktu turystycznego, zarówno w ujęciu przedmiotowym, jak i podmiotowym. W ujęciu sieciowym produkt turystyczny należy zawsze odnieść do określonego obszaru, bez którego nie mógłby on istnieć. Jest to więc typowy produkt przestrzenny.

Ad. 3. Teoria bazy ekonomicznej (eksportowej) jako podstawa teoretyczna komercjalizacji produktu turystycznego

Teoria bazy ekonomicznej (economic base theory) opiera się na specjalizacji danych regionów czy krajów, dzięki czemu następuje ich rozwój oraz na założeniu, że to popyt na wytwarzane dobra decyduje o sile danego regionu. Wskazuje więc na czynniki egzogeniczne, a także ważne znaczenie więkdszych struktur gospodarczych i społecznych. Odpowiednia „specjalizacja turystyczna” może stanowić podstawę dla eksportu produktu turystycznego, choć należy zauważyć, że produkt turystyczny zasadniczo jest oferowany na zewnątrz – w skali lokalnej, międzyregionalnej czy międzynarodowej.

Ad. 4. Teoria polaryzacji a obszary recepcji turystycznej

Teoria ta opiera się na założeniu, że zróżnicowania międzyregionalne pogłębiają się z uwagi na istniejące stany nierównowagi i na nieco anachronicznym stwierdzeniu, że turyści przy wyborze miejsca wyjazdu kierują się głównie występowaniem walorów przyrodniczych poza miastami. Może to jednak oznaczać, że obszary peryferyjne mogą być skutecznie stymulowane np. poprzez transfer środków (np. agroturystyka) czy ciągłe rozszerzanie i uatrakcyjnianie swojej oferty. Turystyka (przy zachowaniu właściwych proporcji) może więc dynamizować rozwój gospodarczy nie tylko w centrach turystycznych, lecz także na obszarach peryferyjnych.

Kluczowe dla zrozumienia działań kreujących nowy produkt turystyczny regionu jest założenie, że cały potencjał produktów turystycznych na danym obszarze będzie można wykorzystać dopiero jeśli zostanie tak przygotowany w formie gotowej oferty rynkowej, by stał się dostępny (czyli możliwy do znalezienia) przez turystów. Założyć należy również, że nie będzie rozbieżności (lub będzie minimalna) między oczekiwaniami i wyobrażeniami turysty, a zastaną rzeczywistością.

Wszystkie wskazane koncepcje zostały przyjęte jako podstawa dla określenia głównych segmentów rynkowych terenów nadwodnych w Bydgosko-Toruńskim Obszarze Funkcjonalnym:

1. Należy dokładnie określić potencjał wewnętrzny tego obszaru, który będzie kluczowym elementem rozwojowym (*teoria rozwoju endogennego*). Należy więc zbadać zarówno jakiej rangi są występujące w tym regionie walory dla turystyki (m. in. dla turystyki nadwodnej), jak wygląda infrastruktura, komunikacja, jak również stan środowiska czy możliwości wykorzystania potencjału społeczno-gospodarczego (w tym klimat społeczny). Podstawą do stymulowania rozwoju w tym wymiarze powinien być nowoczesna promocja turystyczna (i szerzej – marketing) oraz budowa odpowiedniej infrastruktury technicznej skoncentrowanej m. in. na terenach nadwodnych.
2. Należy również zanalizować wewnętrzną strukturę produktów sieciowych na obszarze określonym w Strategii (*teoria sieci*). Akweny występujące na terenach nadwodnych BTOF,

które umożliwiają realizację różnych form aktywności sportowej, rekreacyjnej i turystycznej, będą analizowanym układem poziomym. Będzie to podstawa do określenia produktów dostosowanych do odpowiednich segmentów rynkowych, co jednocześnie zwiększy rangę samych walorów (multiplikacja wartości). Z tej perspektywy należy również spojrzeć na usługodawców, którzy będą zmuszeni do współpracy, mimo prowadzonej jednocześnie konkurencji. Walory oraz baza materialna turystyki w ujęciu przedmiotowym (usługi turystyczne) oraz podmiotowym (właściciele walorów, usługodawcy) to analizowany układ pionowy struktury produktu sieciowego. Akcent położony jest więc na nieuniknioną współpracę pionową między różnymi składnikami produktu turystycznego (np. producenci sprzętu wodnego, wynajmujący, operatorzy przystani). Jako produkt typowo obszarowy, w analizie produktu sieciowego należy uwzględnić nie tylko uwarunkowania społeczne, kulturowe czy gospodarcze, ale również hydrologiczne, polityczne czy ekologiczne. Wpływają one bowiem na możliwość tworzenia produktów turystycznych, w tym nadwodnych produktów turystycznych (np. szlak obiektów hydrotechnicznych, spływy kajakowe, itp.).

3. Ważne jest również wzięcie pod uwagę popytu na dobra i usługi wytwarzane na terenach określonych w Strategii (*teoria bazy eksportowej*). Ma on bowiem kluczowy wpływ na możliwość komercjalizacji produktu turystyki. Specjalizacja regionu/obszaru jest dla tej teorii kluczowa, stąd należy określić jej podstawy dla możliwości prowadzenia eksportu takich produktów na rynku lokalnym, regionalnym czy międzynarodowym.
4. Analiza możliwości terenów peryferyjnych terenów może wspomóc we właściwym wyznaczeniu obszarów recepcji turystycznej (*teoria polaryzacji*).

Główne grupy odbiorców powinny więc być określone zgodnie z powyższymi teoriami, zasięgiem oddziaływania produktów rynkowych (lokalne/międzynarodowe) czy cechami jakościowymi potencjalnych nabywców.

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko-Pomorskiego na terenie obszaru objętego analizą występują produkty turystyczne, na które składają się cząstkowe produkty turystyczne, tj. produkty wiodące (np. wypoczynkowy pobyt w sezonie letnim, pobyty związane z dziedzictwem kulturowym) oraz pozostałe produkty (np. wypoczynek świąteczny i weekendowy, turystyka aktywna, w tym wędkarstwo, jazda konna, sporty wodne, piesze i rowerowe wędrówki szlakami turystycznym, imprezy kulturalne, sportowe i plenerowe).

Poniżej przedstawiono charakterystykę produktów turystycznych ze wskazaniem ich lokalizacji.

Tabela 48. Charakterystyka wybranych produktów turystycznych

Charakterystyka produktu turystycznego	Lokalizacja
Wypoczynek pobytowy w sezonie letnim: - wykorzystanie bazy noclegowej, w tym pól campingowych i namiotowych, itp. – ten rodzaj produktu turystycznego obejmuje wypoczynek przede wszystkim w okresie wakacyjnym (letnim) i uzależniony jest w znacznym stopniu od warunków pogodowych na danym terenie. Na wypoczynek pobytowy składa się przede wszystkim	- plaże i kąpieliska: Zalew Koronowski, Jezioro Chełmżyńskie, Jezioro Kamionkowskie, Jezioro Jezuickie, Jezioro Grodzieńskie, Jezioro Zacisze, Jezioro Borówno, Jezioro Jeziorek, Jezioro Wierzchucińskie Duże, Jezioro

Charakterystyka produktu turystycznego	Lokalizacja
odpowiednia baza usługowo-noclegowa w rejonach o dużej atrakcyjności w postaci kompleksów leśnych, jezior, rzek, a także występujące walory kulturowe, będące jego uzupełnieniem.	Wąsoskie, Jezioro Górsk
<p>Pobyt związany z dziedzictwem kulturowym obszaru funkcjonalnego:</p> <p>- wykorzystanie walorów historycznych i przyrodniczych obszaru funkcjonalnego, w tym walorów kulturowych Bydgoskiego Węzła Wodnego (Szlak Zabytków Hydrotechniki). Obszar, gdzie zachowały się do dnia dzisiejszego zabytki hydrotechniki. Na obszarze tym na uwagę zasługują zabytkowe śluzy (Śluza Osowa Góra, Śluza Prądy, Śluza Czyżkówko, Śluza Okole, Śluza Miejska, trzy śluzy na Starym Kanale Bydgoskim, Jaz Ulgowy, Jaz Walcowy Czersko Polskie, Jaz Farny, Przystań Gwiazda, Przystań Bydgoszcz, Muzeum Kanału Bydgoskiego, Mosty kolejowe, Most Kolejowy Jadwigi, przystań Bydgoszcz, zabytkowe wodowskazy, Wyspa Młyńska, Międzywodzie, Elektrownia Wodna „Kujawska”, Most Jerzego Sulimy-Kamińskiego, tor regatowy Brdujście. Produkt ten powiązany jest z usługami noclegowymi i gastronomicznymi (głównie na terenie Bydgoszczy), ze zwiedzaniem zabytkowych obiektów, muzeów, wystaw, poznawaniem tradycji i historii regionu.</p>	Obszar, gdzie łączy się Brda, Wisła, Kanał Bydgoski i Górnonotecki oraz mniejsze strugi wodne (Flis, Struga Młyńska, Potok Prądy)
<p>Pobyt związany z dziedzictwem kulturowym obszaru funkcjonalnego:</p> <p>- wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru funkcjonalnego, w tym zamki i pozostałości zamków: Zamek Krzyżacki w Toruniu, Zamek Bierzgłowski, Zamek Dybowski, ruiny zamku w Małej Nieszawce, ruiny zamku w Nowym Jasińcu, ruiny zamku w Szubinie, ruiny zamku w Kowalewie Pomorskim, ruiny zamku w Złotorii. Produkt ten powiązany jest z usługami noclegowymi i gastronomicznymi (głównie na terenie Torunia), ze zwiedzaniem zabytkowych obiektów, muzeów, wystaw, poznawaniem tradycji i historii regionu.</p>	Toruń, gm. Łubianka, gm. Koronowo, gm. Lubicz, gm. Szubin, gm. Kowalewo Pomorskie
<p>Pobyt związany z dziedzictwem kulturowym obszaru funkcjonalnego:</p> <p>- wykorzystanie walorów kulturowych i przyrodniczych obszaru funkcjonalnego, w tym zabytków archeologicznych oraz zabytkowych układów miast. Produkt ten powiązany jest z usługami noclegowymi i gastronomicznymi (głównie</p>	Na terenie całego obszaru funkcjonalnego, a w szczególności takie obszary jak: Toruń, Bydgoszcz, Grodno (planowane jest utworzenie parku kulturowego), Jedwabno, Steklin, Koronowo, Łabiszyn

Charakterystyka produktu turystycznego	Lokalizacja
na terenie Bydgoszczy i Torunia), ze zwiedzaniem zabytkowych obiektów, muzeów, wystaw, poznawaniem tradycji i historii regionu.	
Turystyka aktywna: - turystyka wodna (sporty wodne, w tym kajaki), - wędkarstwo, - piesze i rowerowe wędrówki szlakami turystycznymi.	Turystyka aktywna obejmuje głównie tereny leśne całego obszaru funkcjonalnego, ze szczególnym uwzględnieniem Zalewu Koronowskiego, Jeziora Jezuickiego i Jeziora Chełmżyńskiego, Jeziora Borówno, gdzie występują bardzo korzystne warunki do uprawiania sportów wodnych oraz powiatu bydgoskiego, gdzie występuje największa koncentracja szlaków turystycznych. Najlepsze warunki do uprawiania turystyki i rekreacji kajakowej występują m. in. na Szlaku Brdy, drodze wodnej Wisła – Odra, Wielkiej Pętli Wielkopolskiej, Pętli Toruńskiej, Pętli Kujawskiej, Szlaku Noteci Górnej, Drodze Wodnej Wisły.
Imprezy kulturalne: skierowane są do określonej grupy odbiorców, są to najczęściej imprezy / wydarzenia o charakterze cyklicznym i obejmują ofertę kulturalną, usługi noclegowo-gastronomiczne. Wśród imprez kulturalnych wyróżnić można imprezy o charakterze muzycznym, teatralnym czy filmowym, np. Międzynarodowy Festiwal Filmowy Camerimage w Bydgoszczy.	Najważniejsze ośrodki, gdzie odbywają się imprezy o randze międzynarodowej i krajowej to Bydgoszcz i Toruń.
Imprezy plenerowe (festyny, turnieje, festiwale, konkursy, pokazy, inscenizacje, koncerty, itp.) związane są głównie z usługami organizacyjnymi, charakteryzującymi się w dużej mierze cyklicznością	Imprezy te odbywają się na terenie całego województwa.

Źródło: opracowanie własne na podstawie Strategii Rozwoju Turystyki Województwa Kujawsko-Pomorskiego

Należy również zauważyć, że część obszaru funkcjonalnego będzie atrakcyjna przede wszystkim dla lokalnej społeczności i będzie służyć w znacznym stopniu rekreacji np. strefa podmiejska Bydgoszczy. Zgodnie ze „Strategią rozwoju turystyki w województwie kujawsko-pomorskim” Rejon Podmiejski Bydgoszczy obejmujący w zdecydowanej większości obszar położony na terenie powiatu bydgoskiego i w niewielkiej części na terenie powiatu nakielskiego, posiada

bardzo korzystne predyspozycje dla codziennej rekreacji mieszkańców Bydgoszczy oraz realizacji wypoczynku weekendowego – zwarte kompleksy leśne, kilka kąpielisk, bardzo liczne ogrody działkowe, gęsta sieć szlaków pieszych i rowerowych, a także obecność Leśnego Parku Kultury i Wypoczynku w Bydgoszczy.

W dokumencie wskazano również, że pomimo niewykorzystanego potencjału Kanału Bydgoskiego, istnieje w przyszłości możliwość wykreowania na jego bazie produktu turystycznego. Należy jednak zauważyć, że turystyka wodna ma charakter niszowy i kierowana jest przede wszystkim do wąskiego grona odbiorców.

VI.1. Mapowanie interesariuszy

Na podstawie przeprowadzonych analiz zidentyfikowano następujące segmenty odbiorców:

- Mieszkańcy / lokalna społeczność (M), w tym mieszkańcy aktywni (A) oraz mieszkańcy wypoczynkowi (W),
- Turyści / odwiedzający (T), w tym turyści aktywni (A) oraz turyści wypoczynkowi (W).

Poniżej przedstawiono krótką charakterystykę wyodrębnionych segmentów odbiorców.

- **Mieszkańcy aktywni** – osoby zamieszkujące w pobliżu analizowanego obszaru, w obrębie miejscowości czy gminy / miasta; są to najczęściej osoby w wieku produkcyjnym; preferują aktywny wypoczynek w pobliżu swojego miejsca zamieszkania, uprawiają różnego rodzaju sporty, uwielbiają aktywnie spędzać czas na świeżym powietrzu oraz na łonie natury;
- **Mieszkańcy wypoczynkowi** – podobnie jak mieszkańcy aktywni zamieszkują w pobliżu analizowanego obszaru, w obrębie miejscowości, gminy / miasta; są to najczęściej rodziny, reprezentujące modele: 2+2, 2+1 oraz tzw. „puste gniazda”; grupa ta preferuje najczęściej bierne spędzanie wolnego czasu i niezbyt dużą aktywność fizyczną; dużą wagę przywiązują do atrakcji przeznaczonych dla dzieci oraz ich edukacji poprzez zabawę;
- **Turyści aktywni** – są to osoby spoza terenu danej gminy / miasta, najczęściej w wieku produkcyjnym, którzy preferują aktywny wypoczynek na świeżym powietrzu; poszukują licznych atrakcji umożliwiających spędzenie czasu wolnego na łonie natury w postaci aktywnego wypoczynku oraz uprawiania różnorodnych sportów; podczas spędzania wolnego czasu poszukują nie tylko niepowtarzalnych, unikatowych, jedynych w swoim rodzaju miejsc, ale także miejsc, które są mniej popularne ale posiadają ciekawy krajobraz kulturowy i interesującą historię; poszukują miejsc, gdzie można aktywnie spędzić czas, gdzie znajduje się odpowiednia infrastruktura, szukają miejsc, gdzie „można coś robić”; często wybierają miejsca rekomendowane przez znajomych;
- **Turyści wypoczynkowi** – są to osoby spoza terenu danej gminy / miasta; wybierają miejsca atrakcyjne przyrodniczo i krajobrazowo, gdzie istnieje możliwość wypoczynku w ciszy i spokoju oraz gdzie zapewniony jest odpowiedni dojazd; lubią zwiedzać pobliskie zabytki, w którym przebywają; poszukują miejsc, gdzie można się zrelaksować; aktywność fizyczną ograniczają do minimum, np. spacerów; poszukują również miejsc, które zapewnią dużo atrakcji dla dzieci, w tym m. in. będą uczyły je poprzez zabawę.

W kolejnych tabelach zaprezentowano propozycje zagospodarowania obszarów z podziałem na poszczególne segmenty odbiorców oraz podział obszarów z uwzględnieniem segmentów odbiorców.

	Aktywni (A)	Wypoczynkowi (W)
Mieszkańcy (M)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ ciągi pieszo-rowerowe ▪ ścieżki, szlaki rowerowe ▪ tor rolkowy ▪ przystanie dla kajaków ▪ kładki, slipy, pomosty, mariny ▪ siłownie zewnętrzne/urządzenia rekreacyjne, ▪ wypożyczalnia sprzętu wodnego ▪ ścieżki zdrowia ▪ park sportowo-rekreacyjny (miejsca do piłki nożnej, baseball, boiska wielofunkcyjne, korty tenisowe, minigolf, parkur, skimpark, zaplecze szkoleniowo-sprzętowe) ▪ park linowy 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ zagospodarowanie przestrzeni (park dźwięku/ park odkrywców, ogród zmysłów, park orientacji przestrzennej) ▪ ścieżki spacerowe ▪ plaża, kąpieliska, moło ▪ amfiteatr/kino letnie ▪ miejsca do grillowania/piknikowania ▪ wodne place zabaw dla dzieci ▪ fontanny ▪ meble miejskie ▪ iluminacje ▪ szachy miejskie ▪ ogród zabaw kreatywnych ▪ bule ▪ miejsce do gry w klasy i gumę ▪ taras widokowy ▪ miejskie regały książkowe ▪ baza gastronomiczna (kawiarnie) ▪ zaplecze sanitarne ▪ mała architektura
Turyści (T)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ tramwaj wodny ▪ kładki, slipy, pomosty, mariny ▪ ciągi pieszo-rowerowe ▪ ścieżki, szlaki rowerowe ▪ oznakowanie zabytków/miejsc o wysokich walorach kulturowych ▪ wyciąg do nart wodnych/wakeboard ▪ boisko do siatkówki plażowej ▪ wypożyczalnia sprzętu wędkarskiego ▪ wypożyczalnia sprzętu wodnego ▪ ścianki wspinaczkowe ▪ park linowy ▪ baza noclegowo-gastronomiczna 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ odpowiednia infrastruktura np. parkingi, mała architektura ▪ zaplecze sanitarne ▪ miejsca do grillowania/piknikowania ▪ wodne place zabaw ▪ oznakowanie zabytków/miejsc o wysokich walorach kulturowych ▪ taras widokowy/wieża widokowa ▪ pole namiotowe/campingowe ▪ imprezy plenerowe ▪ zielona klasa ▪ baza noclegowo-gastronomiczna

	Aktywni (A)	Wypoczynkowi (W)
Mieszkańcy (M)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kanał Bydgoski ▪ Kąpieliska ▪ Struga Toruńska ▪ Struga Lubicka ▪ Drwęca ▪ Kępa Bazarowa i Zamek Dybów ▪ Kanał Górnonotecki ▪ Jezioro Chełmżyńskie ▪ Jezioro Steklin ▪ Zbiornik wodny w Janowie ▪ Zalew Koronowski ▪ Jezioro Jeziorek ▪ Jezioro Kamionkowskie ▪ Zbiornik wodny w Trzeciewnicy ▪ Jezioro Jeziuckie ▪ Nowy Kanał Notecki ▪ Zbiornik wodny w Osiełsku ▪ Obszar Nadwiślański ▪ Jezioro Wąsoskie ▪ Rzeka Gąsawka i Biała Struga ▪ Dolina rzeki Zielonki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kanał Bydgoski ▪ Kąpieliska / plaże ▪ Struga Toruńska ▪ Kępa Bazarowa i Zamek Dybów ▪ Kanał Górnonotecki ▪ Jezioro Chełmżyńskie ▪ Jezioro Zacisze ▪ Zbiornik wodny w Janowie ▪ Zbiornik wodny w Ostromecku ▪ Jezioro Borówno ▪ Rzeka Brda ▪ Zalew Koronowski ▪ Jezioro Jeziorek ▪ Struga Kowalewska ▪ Wyspa Parkowa w Łabiszynie ▪ Kanał Notecki ▪ Jezioro Koziellec ▪ Jezioro Kamionkowskie ▪ Ciek wodny na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim ▪ Jezioro Wąsoskie ▪ Jezioro Górsk
Turyści (T)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kanał Bydgoski ▪ Struga Toruńska (Starówka, Kaszownik) ▪ Drwęca ▪ Kępa Bazarowa i Zamek Dybów, Port Zimowy ▪ Kanał Górnonotecki ▪ Jezioro Chełmżyńskie ▪ Jezioro Steklin ▪ Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz ▪ Zalew Koronowski ▪ Kanał Notecki ▪ Jezioro Kamionkowskie ▪ Zbiornik wodny w Trzeciewnicy ▪ Jezioro Jeziuckie ▪ Nowy Kanał Notecki ▪ Obszar Nadwiślański ▪ Jezioro Wąsoskie ▪ Rzeka Gąsawka i Biała Struga ▪ Dolina rzeki Zielonki 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Struga Toruńska (Starówka, Kaszownik) ▪ Jezioro Chełmżyńskie ▪ Jezioro Zacisze ▪ Zbiornik wodny w Ostromecku ▪ Zalew Koronowski ▪ Jezioro Kamionkowskie ▪ Jezioro Wierzchucińskie Duże ▪ Jezioro Wąsoskie ▪ Rzeka Gąsawka i Biała Struga ▪ Jezioro Górsk

VII. Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców

Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców została zawarta w zestawieniu zgłoszonych na etapie konsultacji społecznych uwag. Przedmiotowe zestawienie zawiera również analizę oraz informację na temat sposobu uwzględnienia zgłoszonych uwag. Zestawienie stanowi załącznik nr 1 do niniejszego dokumentu.

Załączniki

1. Analiza potrzeb i oczekiwań mieszkańców.
2. Załączniki mapowe:
  - Analiza terenu dla każdego z obszarów przeznaczonych do zagospodarowania.
  - Schemat zagospodarowania terenu dla każdego z obszarów przeznaczonych do zagospodarowania.

Bibliografia

1. Borsuk S., Jarmońkiewicz S., Karwowski J., Żakowski T., Pastwa A., Prace badawczo studialne wraz z diagnozą stanu istniejącego systemu hydrograficznego na terenie miasta Bydgoszczy i opracowaniem opinii naukowej dotyczącej propozycji zagospodarowania systemu hydrograficznego. Fundacja Centrum Badań i Ochrony Środowiska Człowieka „Habitat”, Bydgoszcz, 1998.
2. Borsuk S., Zwoliński A., Swoiński E.: Program zagospodarowania zbiorników wodnych miasta Bydgoszczy. Fundacja Centrum Badań i Ochrony Środowiska Człowieka „Habitat”, Bydgoszcz, 2010.
3. Brauze T., 2001. Zmiany w składzie gatunkowym awifauny lęgowej rezerwatu "Kępa Bazarowa" w Toruniu w latach od 1956-1961 do 1993-1995. W: P. Indykiewicz, T. Barczak, G. Kaczorowski (red.), Bioróżnorodność i ekologia populacji zwierzęcych w środowiskach zurbanizowanych. NICE, Bydgoszcz.
4. Dokumentacja projektowa zadania inwestycyjnego pt. „Poprawa atrakcyjności turystycznej kąpieliska w Pieczyskach nad Zalewem Koronowskim”.
5. Główny Urząd Statystyczny.
6. Gmina Białe Błota, Ocalić od zapomnienia, Białe Błota 2006.
7. Gmina Wielka Nieszawka, Dziedzictwo natury, Wielka Nieszawka 2014.
8. Kanał Bydgoski, Badtke Marek, Bydgoszcz 2006.
9. Karty obszarów Natura 2000.
10. Koncepcja funkcjonalno-przestrzenna obejmująca rejon pomiędzy Portem Zimowym a terenem Central-Park w Toruniu.
11. Koncepcja zagospodarowania terenu Astorii na cele rekreacyjno-sportowe.
12. Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Bydgoszczy na lata 2007-2015.
13. Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Torunia na lata 2009-2015.
14. Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących BTOF.
15. Monitoring wód województwa Kujawsko-Pomorskiego (www.wios.bydgoszcz.pl).
16. Nitecka-Frączyk D., Kwiecińska-Kupiszak M., Park nad Starym Kanałem w Bydgoszczy Rewaloryzacja terenu – koncepcja programowo-przestrzenna. In&Out Architekci Krajobrazu Dorota Nitecka-Frączyk, Konstancin-Jeziorna, Grudzień 2009 r.
17. Opracowania ekofizjograficzne gmin tworzących BTOF.
18. Park Akademicki w Bydgoszczy. Koncepcja programowo-przestrzenna.
19. Plan ochrony na okres od 1.01.2009 do 31.12.2028 Rezerwat przyrody „RZEKA DRWĘCA”. Biuro Usług Ekologicznych i Leśnych „Quercus” w Toruniu, 2008.
20. Planu odnowy miejscowości gmin tworzących BTOF.
21. Programy ochrony środowiska gmin i powiatów tworzących BTOF.
22. Programy opieki nad zabytkami gmin i powiatów tworzących BTOF.
23. Program Opieki nad Zabytkami Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2013-2016.
24. Program Rewitalizacji i Rozwoju Bydgoskiego Węzła Wodnego.
25. Przewodniki i mapy po gminach tworzących BTOF.
26. Program Promocji Marki Gminy Szubin.
27. Raport o stanie środowiska województwa Kujawsko-Pomorskiego w 2013 roku, Inspekcja Ochrony Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony środowiska w Bydgoszczy, Bydgoszcz 2014 r.

28. Strategia Promocji Miasta Torunia.
29. Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.
30. Strategie rozwoju gmin i powiatów tworzących BTOF.
31. Strategia Rozwoju Terenów Zieleni Miasta Bydgoszczy.
32. Strategia Rozwoju Turystyki dla Torunia.
33. Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020. Plan modernizacji 2020+.
34. Studia uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin tworzących BTOF.
35. Studium uwarunkowań rozwoju przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.
36. Strony internetowe gmin i powiatów tworzących BTOF.
37. Tereny wypoczynku i rekreacji w Bydgoszczy. Diagnoza stanu istniejącego i kierunki rozwoju.
38. Zintegrowany Program Rozwoju Transportu Publicznego dla aglomeracji bydgosko-toruńskiej ze szczególnym uwzględnieniem bydgosko-toruńskiego obszaru metropolitalnego na lata 2010-2015.
39. www.muzeumkanalu.pl.

Spis rysunków, zdjęć, tabel, wykresów i schematów

Rysunek 1. Obszary wskazane przez członków BTOF	10
Rysunek 2. Lokalizacja Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego	12
Rysunek 3. Lokalizacja potencjalnych kąpielisk i plaż miejskich w Bydgoszczy.....	22
Rysunek 4. Lokalizacja Strugi Toruńskiej, Strugi Lubickiej i Drwęcy	53
Rysunek 5. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	64
Rysunek 6. Lokalizacja Kanału Noteckiego i Kanału Bydgoskiego	74
Rysunek 7. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	79
Rysunek 8. Lokalizacja Jeziora Grodzieńskiego	85
Rysunek 9. Lokalizacja Jeziora Steklin	88
Rysunek 10. Lokalizacja Jeziora Zacisze	92
Rysunek 11. Lokalizacja zbiornika wodnego w Janowie.....	95
Rysunek 12. Lokalizacja zbiornika wodnego w Ostromecku	98
Rysunek 13. Lokalizacja Jeziora Kusowo i Jeziora Dobrcz	102
Rysunek 14. Lokalizacja Jeziora Borówno	105
Rysunek 15. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	109
Rysunek 16. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	114
Rysunek 17. Lokalizacja Jeziora Jeziorek	120
Rysunek 18. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	122
Rysunek 19. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	125
Rysunek 20. Lokalizacja Wyspy Parkowej w Łabiszynie	131
Rysunek 21. Lokalizacja Kanału Noteckiego i Nowego Kanału Noteckiego	135
Rysunek 22. Lokalizacja Jeziora Kozielec	137
Rysunek 23. Lokalizacja Jeziora Kamionkowskiego	140
Rysunek 24. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem (południowo-zachodnia i północno-zachodnia część jeziora)	145
Rysunek 25. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem (północna część jeziora).....	149
Rysunek 26. Lokalizacja Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego	153
Rysunek 27. Lokalizacja zbiornika wodnego w Trzeciewnicy	158
Rysunek 28. Lokalizacja Jeziora Jezuickiego	161
Rysunek 29. Lokalizacja Nowego Kanału Noteckiego, Kanału Noteckiego i Noteci	167
Rysunek 30. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	170
Rysunek 31. Lokalizacja Jeziora Wierzchucińskiego Dużego	174
Rysunek 32. Lokalizacja Kanału Bydgoskiego i Kanału Noteckiego	179
Rysunek 33. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w Mieście i Gminie Solec Kujawski i obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie (gmina Zławieś Wielka)	183
Rysunek 34. Lokalizacja cieków wodnych na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim	188
Rysunek 35. Lokalizacja Jeziora Wąsoskiego	191
Rysunek 36. Lokalizacja obszaru objętego opracowaniem	195
Rysunek 37. Lokalizacja doliny rzeki Zielonki	200
Rysunek 38. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w sołectwie Mała Nieszawka	205
Rysunek 39. Lokalizacja Jeziora Górsk	208
Rysunek 40. Lokalizacja obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie i obszaru nadwiślańskiego w M. i G. Solec Kuj.	212

Rysunek 41. Schemat zagospodarowania Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	226
Zdjęcie 1. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w Bydgoszczy	14
Zdjęcie 2. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Zalewu Smukalskiego	23
Zdjęcie 3. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie stopnia wodnego w Czyżkówku	27
Zdjęcie 4. Aktualne zagospodarowanie terenów w rejonie byłej papierni	30
Zdjęcie 5. Aktualne zagospodarowanie terenów projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”	33
Zdjęcie 6. Aktualne zagospodarowanie obszaru „Astoria”	36
Zdjęcie 7. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Centralnego	40
Zdjęcie 8. Aktualne zagospodarowanie obszaru „Balaton”	43
Zdjęcie 9. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Akademickiego	46
Zdjęcie 10. Aktualne zagospodarowanie terenów Parku Milenijnego	50
Zdjęcie 11. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Toruńską w Toruniu	55
Zdjęcie 12. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Lubicką w Toruniu	56
Zdjęcie 13. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwęcą w Toruniu	57
Zdjęcie 14. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Kępie Bazarowej	65
Zdjęcie 15. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Zamku Dybowskiego	66
Zdjęcie 16. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie Portu Zimowego	67
Zdjęcie 17. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w rejonie przystani AZS	67
Zdjęcie 18. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Górnonoteckim w gminie Białe Błota (miejscowość Lisi Ogon)	75
Zdjęcie 19. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Zalesiu (wschodnia część obszaru)	80
Zdjęcie 20. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Zalesiu (zachodnia część obszaru)	82
Zdjęcie 21. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Grodzieńskim (projektowany park kulturowy)	86
Zdjęcie 22. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Steklin	89
Zdjęcie 23. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Zacisze	92
Zdjęcie 24. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Janowie	96
Zdjęcie 25. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Ostromecku	99
Zdjęcie 26. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Kusowo	103
Zdjęcie 27. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Dobrcz	103
Zdjęcie 28. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Borówno	106
Zdjęcie 29. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad rzeką Brdą w Koronowie	110
Zdjęcie 30. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych w Koronowie-Pieczyskach	115
Zdjęcie 31. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jeziorek	120
Zdjęcie 32. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Strugą Kowalewską w Kowalewie Pomorskim	123
Zdjęcie 33. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwęcą w Lubiczu Dolnym – Małgorzatowie	126
Zdjęcie 34. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Drwęcą w Młyńcu Drugim	127

Zdjęcie 35. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Wyspie Parkowej – część północna	131
Zdjęcie 36. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych na Wyspie Parkowej – część południowa.....	132
Zdjęcie 37. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Noteckim w Łabiszynie.....	135
Zdjęcie 38. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Koźielec	138
Zdjęcie 39. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Kamionkowskim.....	142
Zdjęcie 40. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Chełmży (część południowo-zachodnia)	146
Zdjęcie 41. Aktualne zagospodarowanie terenów nad Jez. Chełmżyńskim w Chełmży (część północno-zachodnia)	147
Zdjęcie 42. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Chełmżyńskim w Chełmży (część północna jeziora)	151
Zdjęcie 43. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w gminie Nakło nad Notecią (miejscowość Potulice)	154
Zdjęcie 44. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad zbiornikiem wodnym w Trzeciewnicy	159
Zdjęcie 45. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Chmielnikach	162
Zdjęcie 46. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Pieckach .	163
Zdjęcie 47. Zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Jezuickim w Chmielnikach (południowa część jeziora)	164
Zdjęcie 48. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Nowym Kanałem Noteckim w gminie Nowa Wieś Wielka (miejscowość Olimpin)	168
Zdjęcie 49. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad strugą oraz w okolicach zbiornika wodnego.....	171
Zdjęcie 50. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Wierzchucińskim Dużym (działka nr 57/15)	175
Zdjęcie 51. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Kanałem Bydgoskim w gminie Sicienko	179
Zdjęcie 52. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego.....	184
Zdjęcie 53. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad ciekim wodnym na Osiedlu Toruńskim w Solcu Kujawskim	189
Zdjęcie 54. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Wąsoskim.....	192
Zdjęcie 55. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (park Wesółka)	196
Zdjęcie 56. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (teren TKKF Instalator-Pelikan Szubin)	197
Zdjęcie 57. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (teren wzdłuż Gąsawki i Białej Strugi)	197
Zdjęcie 58. Aktualne zagospodarowanie obszaru objętego opracowaniem (rejon ruin zamku Sędziwoja)	198
Zdjęcie 59. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad rzeką Zielonką	201
Zdjęcie 60. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego (sołectwo Mała Nieszawka).....	205
Zdjęcie 61. Aktualne zagospodarowanie terenów położonych nad Jeziorem Górsk	209
Zdjęcie 62. Aktualne zagospodarowanie obszaru nadwiślańskiego w Czarnowie	212

Tabela 1. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski na terenie Bydgoszczy)	19
Tabela 2. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Zalew Smukalski)	25
Tabela 3. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon projektowanego stopnia wodnego „Czyżkówko”).....	28
Tabela 4. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon byłej papierni)	31
Tabela 5. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rejon projektowanego Parku Sportu, Nauki i Rekreacji „Ogniwo”)	34
Tabela 6. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie („Astoria”).....	37
Tabela 7. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Centralny).....	42
Tabela 8. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie („Balaton”).....	44
Tabela 9. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Akademicki).....	47
Tabela 10. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Park Milenijny)	51
Tabela 11. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Struga Toruńska, Struga Lubicka, Drwęca)	58
Tabela 12. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kępa Bazarowa, Zamek Dybowski, Port Zimowy)	69
Tabela 13. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Białe Błota)	76
Tabela 14. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Chełmińskie)	82
Tabela 15. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Godzieńskie).....	87
Tabela 16. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Steklin)	90
Tabela 17. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Janowie)	96
Tabela 18. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Ostromecku)	100
Tabela 19. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Kusowo i Jezioro Dobrcz)	104
Tabela 20. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Borówno)	107
Tabela 21. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rzeka Brda w Koronowie)	111
Tabela 22. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Zalew Koronowski – Pieczyska)	116
Tabela 23. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Jeziorek)	121
Tabela 24. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Struga Kowalewska)	124
Tabela 25. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Lubicz).....	127
Tabela 26. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Kozielec)	138
Tabela 27. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski)	155
Tabela 28. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (zbiornik wodny w Trzeciewnicy)	160
Tabela 29. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Jezuickie)	164
Tabela 30. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Nowy Kanał Notecki)	169
Tabela 31. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (gmina Osielsko)	172
Tabela 32. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Wierzchucińskie Duże) ..	176
Tabela 33. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Kanał Bydgoski)	180
Tabela 34. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański)	186
Tabela 35. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (ciek wodny na Osiedlu Toruńskim)	189
Tabela 36. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Wąsoskie).....	193
Tabela 37. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (rzeka Gąsawka i Biała Struga) ...	198

Tabela 38. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (dolina rzeki Zielonki – okolice miejscowości Dybowo).....	202
Tabela 39. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański – sołectwo Mała Nieszawka)	206
Tabela 40. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (Jezioro Górsk).....	210
Tabela 41. Najbliżej zlokalizowane obszary podlegające ochronie (obszar nadwiślański w Czarnowie)	213
Tabela 42. Analiza SWOT.....	216
Tabela 43. Analiza SWOT – położenie, obszar, dostępność komunikacyjna, stan infrastruktury.....	217
Tabela 44. Analiza SWOT – stan środowiska naturalnego i zagrożenia, tereny zieleni i obiekty chronione	218
Tabela 45. Analiza SWOT – walory kulturowe, w tym obiekty o szczególnej wartości kulturowej	219
Tabela 46. Analiza SWOT – analiza przemysłu turystycznego i wykorzystania rekreacyjnego, w tym obiekty o szczególnej wartości turystycznej	220
Tabela 47. Czynniki endogeniczne warunkujące rozwój turystyki w regionach	303
Tabela 48. Charakterystyka wybranych produktów turystycznych	306
Wykres 1. Etapy opracowania produktu turystycznego	302
Wykres 2. Proces segmentacji rynku dla produktu turystycznego	302